

НИКЪЛАС ЕВАНС ЛЕЧИТЕЛЯТ НА ДУШИ

Превод от английски: Емилия Масларова, 1996

chitanka.info

Посвещавам на Дженифър

*Към външното — при цялата
му сложност,
не поглеждай,
на празнотата вътре в теб не
се отдавай.*

*Спокойно възприемай ти света
— едно е той,
и раздвоението в миг изчезва.*

*Из „За
душевната
вяра“, Дзънцан
(поч. 606 г.)*

ПЪРВА ЧАСТ

ПЪРВА ГЛАВА

В началото имаше смърт, накрая — също. Момичето така и не разбра дали в тази невероятна утрин смъртта само се е мярнала като сянка в сънищата му и го е събудила. Щом отвори очи, знаеше само, че светът вече не е същият.

Червената светлинка върху часовника показваше, че остава половин час до времето, за което го бе настроило да звънне, и момичето продължи да лежи, без да вдига глава, и да се чуди какво ли се е променило. Бе тъмно, но не толкова, както друг път. Виждаше съвсем ясно купите, които бе печелило на конни състезания — проблясваха мъждиво върху разхвърляните етажерки в дъното на стаята, а над тях се мъдреха лицата на рокзвезди, по които си бе падало навремето. Ослуша се. Тишината в къщата също бе различна, изпълнена с очакване, като паузата, когато си поемаш дъх, преди да изречеш нещо. След малко пещта в сутерена щеше да се пробуди и да забумтя приглушено, дюшемето в старата къща щеше да заскърца жално. Момичето се измъкна от завивките и отиде на прозореца.

Бе навалил сняг. Първият тази зима. И то цяла педя, както личеше от дъсчената ограда при изкуственото езеро. Преспите бяха съвършени и гладки, непокътнати от вятъра, под тежестта им клоните на шестте малки череша, които бащата на момичето бе посадил предната година, се бяха огънали. В наситеносинята ивица на небето над гората грееше самотна звезда. Момичето сведе очи, видя, че скрежът е обточил като с дантела долния край на прозореца, допря пръст и направи дупчица. Потрепери, ала не от студ, а от вълнение: поне засега този преобразен свят принадлежеше единствено на нея. Обърна се и се облече нетърпеливо.

Грейс Маклейн бе пристигнала предната вечер от Ню Йорк заедно с баща си. Бяха дошли само двамата. Много обичаше тези два часа и половина, докато пътуваха с източения мерцедес по Таконската магистрала и сгушени на топло, слушаха касети и си бърбеха весело било за училището, било за някое ново дело, с което се е заел баща ѝ. Обичаше да го слуша как ѝ говори, докато кара, обичаше да са само

дватамата, да го вижда как облечен спортно, но изискано за края на седмицата, лека-полека се отърсва от напрежението. Майка ѝ както винаги имаше работа или бе канена на вечеря и щеше да пристигне тази сутрин с влака до Хъдсън. Предпочиташе да идва в събота. В петък вечер задръстванията по магистралите я изнервяха, тя ставаше сприхава и си го изкарваше на Робърт, бащата на Грейс, като му натякваше или че кара като бесен, или че пълзи като костенурка, или че не е свил по някой страничен път, по който щели да стигнат по-бързо. Той не си правеше труда да спори, подчиняваше се безпрекословно, макар и понякога да въздишаше тежко или да поглеждаше свъсено в огледалото за обратно виждане Грейс, пратена на задната седалка. Отношенията между родителите ѝ открай време я озадачаваха, наподобяваха ѝ сложен свят, където тя все не проумяваше кой от двамата се разпорежда и кой — подчинява. Предпочиташе да не се меси и просто се оттегляше в своето „скривалище“ — уокмена.

Докато пътуваше с влака, майка ѝ не губеше и миг, работеше през цялото време, без да обръща внимание на никого и на нищо. Наскоро Грейс също бе пътувала с нея и я бе наблюдавала: не можеше да се начуди как така майка ѝ нито веднъж не погледна през прозореца. Извърна разсеяно очи само когато по клетъчния телефон ѝ се обади някакъв мастит писател и един от по-усърдните заместник главни редактори.

Лампата на площадката пред стаята на Грейс още светеше. Както бе по чорапи, тя мина на пръсти покрай откренатата врата на родителите си и спря. Дочу как стенният часовник долу във вестибюла трака и баща ѝ похърква тихичко. Слезе по стълбата във вестибюла с боядисани в бледосиньо стени и таван, които отразяваха светлината на снега, струяща през прозорците — пердетата не бяха пуснати. В кухнята изпи на един дъх чаша мляко и изяде една шоколадова бисквита, сетне драсна на баща си бележка върху листчетата до телефона: „Отивам да пояздя. Ще се върна към 10. Обичам те, Г.“

Взе си още една бисквита и отхапа от нея, докато вървеше към коридора при задната врата, където държаха палтата и калните ботуши. Облече си късото кожухче от овча кожа и както държеше с уста бисквитата, нахлузи ботушите за езда и подскочи кокетно. Вдигна ципа на якето чак догоре, сложи си ръкавиците и грабна от полицата шапката за езда. Дали да не се обади на Джудит и да я пита язди ли ѝ

се в този сняг? Но ѝ се стори излишно. Приятелката ѝ сигурно се вълнуваше не по-малко от нея. В момента, в който отвори пътната врата и усети леденостудения въздух, пещта в сутерена забумтя.

Уейн П. Танър погледна свъсено над чашата кафе редицата покрити със сняг камиони, спрени пред закусвалнята. Мразеше снега, но още повече мразеше да му губят времето. А ето че само за няколко часа му се бе случило на два пъти.

На тия калтаци от Севера, катаджиите от щат Ню Йорк, сякаш им доставяше удоволствие да го размотават. Танър забеляза как му се лепват и карат след него три-четири километра — знаеха, че ги е видял, и злорадстваха. После му дадоха знак с фаровете да спре и онзи копелдак, по-младичкият, направо хлапе с жълто около устата, дойде при него. Широкопола шапка, досущ като някое ченге от кримка. Поиска му пътния лист, Уейн го намери, подаде му го и загледа как го чете.

— Атланта, а? — рече полицаят, докато прелистваше страниците.

— Да, сър — отвърна Уейн. — Честно казано, там е доста по-топло. — Каза го с тон, с какъвто обикновено умилостивяваше полицаите: изпълнен с уважение, но и дружелюбен, както разговарят хора, еднакво свързани покрай професията си с пътищата.

Младокът обаче дори не го погледна.

— Аха. Нали знаете, че антирадарните устройства са забранени?

Уейн стрелна с поглед черната кутийка, прикачена към светлинното табло, и за миг му мина през ума да се направи на ударен. В щат Ню Йорк антирадарите не бяха разрешени само за камиони над един тон. Но ако се престореше на учуден, сигурно щеше да ядоса още повече проклетото хлапе. Усмихна се гузно, но ченгето пак не го погледна, а настоя:

— Знаете, нали?

— Ами да.

Младокът сгъна пътния лист и докато му го връщаше, най-сетне го погледна.

— А сега ми дайте другия.

— Моля?

— Другия пътен лист. Истинския. Този го показвайте на баламите.

Уейн усети как го присвива под лъжичката.

От петнайсет години, подобно на хиляди други шофьори на камиони, попълваше два пътни листа: единия с истинските километри, които е изминал, с часовете, през които е карал, и почивките, които е правил, а втория, фалшивия — за случаи като този, та ако го проверят, да не го хванат, че е нарушавал законите. Бе прекосявал стотици пъти страната надлъж и шир, а никой полицаи не му бе искал истинския пътен лист. Така де, почти нямаше шофьор на камион, който да не попълва фалшив пътен лист, на шега им викаха комиксите. Ако караш сам, ако не пътуваш с колега, с когото да се редувате зад волана, как ще се вместиш в проклетите срокове? Как, дявол го взел, ще си вадиш хляба? Божичко! Всички фирми го знаеха, но си затваряха очите.

Уейн започна да увърта, дори се направи на обиден, че и на възмутен: съзнаваше обаче, че няма смисъл. Колегата на хлапака, здравеняк с врат като на биче и ехидна усмивка, дойде от патрулната кола, за да се позабавлява и той. Двамата катаджиите наредиха на Танър да слезе от кабината и се заеха да я претърсват. Щом видях, че няма да мирясат, докато не я преобърнат с главата надолу, шофьорът реши да не си играе повече на криеница: извади пътния лист изпод койката, където го бе скрил, и им го даде. От него личеше, че за двацет и четири часа е навъртял над хиляда и петстотин километра само с една-единствена почивка, макар че по закон при осем часа каране бе длъжен да спре поне два пъти.

Сега щяха да му тръснат глоба от хиляда — хиляда и триста долара, ако не и повече, в случай че се заядяха и за проклетия антирадар. Като едното нищо можеха да му вземат и професионалната книжка. Катаджиите му връчиха наръч документи да се яви в полицейското, изпроводиха го до паркинга за тежкотоварни камиони и го предупредиха да не кара до сутринта.

Танър ги изчака да се махнат и отиде на бензиностанцията да си купи сандвич с пуешко — сигурно беше от оня ден, и шест кутийки бира. Прекара нощта на койката зад шофьорската седалка. Кабината на камиона бе просторна и уютна и след една-две бири му пооекна, макар че спа неспокойно. А когато се събуди, видях, че е навалял сняг, който щеше да го забави още повече.

Преди два дни в Джорджия бе такава жега, че и през ум не му мина да провери за веригите. Тази сутрин ги потърси в багажното отделение и видя, че ги няма. Направо не повярва на очите си. Някой тъпак явно ги бе взел на заем или просто ги бе задигнал. Уейн бе сигурен, че магистралите още преди часове са били изчистени от снега и поръсени с пясък. Ала трябваше да закара двете проклети турбини в ремаркетото в целулозен завод в някакво затънтено градче с името Чатам и на кръстовището щеше да се наложи да отбие от магистралата и да поеме за по-пряко по лъкатушните тесни междуселски пътища, които едва ли бяха разчистени. Изруга наум, допи кафето и остави банкнота от пет долара.

Излезе от закусвалнята, поспря да запали цигара и понеже му стана студено, нахлупи още по-ниско бейзболната шапка, върху която бе изписано името на отбор „Брейвс“. Чу как по магистралата с тътен вече се движат камиони. Тръгна по скърцащия сняг към паркинга.

На него имаше към четирийсет-петдесет камиона, спрени един до друг; бяха все тежкотоварни като неговия, главно марка „Питърбилт“, „Фрейтлайнър“ и „Кентуърт“. Камионът на Уейн бе черно-хромов кентуърт, от модела, на който заради дългата скосена предница викаха Мравояда. И макар да бе по-красив с обикновено ремарке с високи страници, отколкото с плоската платформа, върху която бяха натоварени двете турбини, Уейн си помисли, че в здрачевината на снежното утро неговият камион пак е най-хубавият на паркинга. Полюбува му се, докато си допуши цигарата. За разлика от младите шофьорчета, които гледаха на всичко през пръсти, Уейн поддържаше кабината чиста до блясък. Дори, преди да влезе в закусвалнята, бе махнал снега. Но затова пък другите шофьори сигурно не си бяха забравили проклетите вериги. Уейн Танър угаси с крак угарката в снега и се пъкна в кабината.

Двете следи от стъпки върху преспите се сливаха в началото на дългата алея, водеща към конюшнията. Сякаш се бяха наговорили, двете момичета дойдоха почти едновременно и със смях, огласил долината, се изкачиха заедно по хълма. Макар че слънцето още не бе изгряло, бялата дъсчена ограда, от двете страни на която се мержелееха стъпките на момичетата, и деретата в полето долу изглеждаха някак

неуместни на фона на снега. Следите на Джудит и Грейс водеха към билото на хълма, сетне се губеха при няколкото ниски постройки, сгушени край огромната червена конюшня.

Когато момичетата влязоха в двора, пред тях притича уплашена котка, нарушила белотата на преспите. Джудит и Грейс поспряха и се взряха в къщата — там нямаше никакви признаци на живот. Обикновено по това време госпожа Дайър, собственичката на конюшните, която ги бе научила и да яздят, вече бе на крак.

— Дали да й кажем, че излизаме? — прошепна Грейс.

Двете момичета бяха израсли заедно и откакто се помнеха, пак заедно прекарваха тук, в провинцията, съботата и неделята. И двете живееха в горния край на Уест Сайд в Манхатън, и двете ходеха на училище в Ийст Сайд, бащите и на двете бяха юристи. Но и през ум не им минаваше да се виждат и през седмицата. Приятелството им бе свързано с това място, с конете. Джудит току-що беше навършила четиринайсет и бе с около година по-голяма, така че Грейс на драго сърце се подчиняваше на приятелката си, опреше ли до важни решения, например дали да отприщват гнева на госпожа Дайър, която само това и чакаше. Джудит изпухтя и направи кисела физиономия.

— Ами, ще й казваме! Само ще ни се накара, че сме я събудили. Хайде, идвай!

В конюшните бе топло, стелеше се възладката миризма на сено и конски изпражнения. Щом момичетата влязоха със седлата и затвориха вратата, десетина коне ги загледаха от боксовете, наострили уши и усетили също като Грейс, че тази сутрин не е като другите. Конят на Джудит, Гъливър — дорест, с топли очи, изпръхтя, когато тя отиде при бокса, и подложи муцуна да го помилва.

— Здравсти, моето момче — рече Джудит. — Как си?

Жребецът отстъпи малко назад, та да й направи място да влезе с такъмите при него в бокса. Грейс продължи нататък. Нейният кон бе в последния бокс в дъното на конюшните. Докато вървеше покрай другите коне, им говореше нежно и ги поздравяваше по име. Виждаше Пилигрим, който, отметнал глава, я наблюдаваше, без да се помръдва. Бе четиригодишен, порода „Морган“, и бе толкова тъмен на цвят, че понякога изглеждаше черен. Миналата година майка й и баща й го бяха купили без особено желание за рождения ден — безпокояха се, че

жребецът е прекалено едър и млад за нея, а и доста необуздан. Колкото до Грейс, тя се влюби в него от пръв поглед.

Бяха отишли със самолет до Кентъки да го видят и когато ги заведоха на пасището, Пилигрим на мига дойде при оградата да огледа момичето. Не позволи на Грейс да го докосне, само подуши ръката ѝ и прокара лекичко по нея муцуната си. Сетне точно като някой високомерен принц отметна глава и развял опашка, препусна: на слънцето козината му проблесна като лъснат абанос.

Жената, която го продаваше, позволи на Грейс да го пояди; чак тогава майка ѝ и баща ѝ се спогледаха и тя разбра, че ще склонят да ѝ го купят. Майка ѝ не бе яздила от дете, но човек можеше да разчита на нюха ѝ за качественото. А Пилигрим бе расов. Освен това наистина си бе буен и се различаваше от всички коне, които Грейс бе яздила дотогава. Ала яхнеше ли го, момичето усещаше, че жребецът прелива от живот, че е добричък и не е чак толкова див, както го изкарват, че двамата ще се спогодят. И ще се разбират чудесно.

Искаше да му даде друго име, по-гордо, например Кочис^[1] или Хан, ала майка ѝ, която, колкото и да се правеше на свободомислеща, си бе деспотка, отсеке, че Грейс естествено трябвало сама да реши, но нея ако питали, било на лошо да сменяш името на кон. И Пилигрим си остана с това име.

— Хей, хубавецо! — възкликна момичето, щом стигна при бокса. — Чакаш ли ме? — Пресегна се и конят се остави да го помилва по кадифената муцуна, но после веднага се дръпна и отметна глава. — Ама че си кипра! Хайде, дай да ти наглася такъмите.

Влезе в бокса и махна чула, с който бе заметнат Пилигрим. Когато му сложи седлото, той както винаги се дръпна и Грейс му каза да кротува. Докато оправяше подпръга и слагаше юздата, му обясни, че навън го чака изненада. Сетне извади от джоба си остра шпакла и старателно изчегърта мръсотията по краката му. Чу, че Джудит вече извежда Гъливър от бокса, и побърза да пристегне подпръга. След малко и те с Пилигрим бяха готови.

Изведоха конете на двора и ги оставиха да се полюбуват на снега, докато Джудит се върне да затвори вратата на конюшнията. Гъливър наведе глава, подуши и веднага отсъди, че това е същото нещо, което е виждал стотици пъти. Но Пилигрим бе доста стъписан. Пробва преспите с копито и когато те се размърдаха, се поизплаши.

Видял от по-възрастния кон, и той се опита да подуши снега, но си пое въздух прекалено дълбоко и се разкиха. Момичетата се запревиха от смях.

— Сигурно не е виждал сняг — каза Джудит.

— А, трябва да е виждал. В Кентъки не вали ли сняг?

— Не знам. Може и да вали. — Тя хвърли поглед към къщата на госпожа Дайър. — Хайде, стига сме се мотали, че току-виж сме разбудили ламята.

Изведоха конете от двора и на горната поляна ги яхнаха, след което ги подкараха в бавен тръс към портата, водеща към гората. Следите им очертаха съвършен диагонал върху непокътнатия снежен покров на квадратното поле. Щом стигнаха гората, слънцето най-последно изгря иззад хребета и изпълни долината зад тях с полегати сенки.

Едно от нещата, заради които майката на Грейс най-много мразеше съботата и неделята, бе камарата вестници и списания, които бе длъжна да изчете. Цяла седмица те набъбваха като вулканична маса, която всеки момент ще я затрупа. Всеки божи ден Ани безразсъдно добавяше към нея седмичниците и страниците от „Ню Йорк Таймс“, които не смееше да изхвърли. До събота купчината ставаше прекалено внушителна, че да не ѝ обръща внимание, в неделя за неин ужас се добавяше и поредният дебел брой на „Ню Йорк Таймс“ и Ани знаеше, че не се ли заеме с планината от вестници и списания, има опасност тя да се стовари върху нея и да я погребее жива. Божичко, колко много думи, пуснати по белия свят! Колко много усилия! И то само за да те накарат да се почувстваш гузен. Ани запокити на пода поредния наръч вестници и уморено разгърна броя на „Ню Йорк Поуст“.

Апартаментът на Маклейнови се намирал на осмия етаж в изискана стара сграда в Уест Сайд, край Сентръл Парк. Подгънала нозе, Ани седна на жълтото канапе до прозореца. Бе облечена в черен клин и светлосив памучен блузон, къдравата ѝ червеникава коса, прихваната на свободна опашка, сякаш пламтеше от слънцето, което струеше през прозореца отзад и очертаваше сянката ѝ върху второто канапе в другия край на всекидневната.

Стаята бе дълга и боядисана в бледожълто. Едната стена бе заета от библиотека, тук-там се виждаха африкански произведения на

изкуството, имаше и роял, чийто ъгъл проблясваше от косите лъчи на слънцето. Стига да се бе обърнала, Ани щеше да види, че върху заледеното езерце в парка важно-важно се разхождат чайки. Въпреки снега и ранния съботен час навън бяха излезли хора, тичащи за здраве по маршрута, по който и Ани щеше да направи своя крос, щом приключеше с вестниците. Отпи от чашата чай и тъкмо се канеше да запокити „Поуст“, когато съгледа малък материал, сбутан в колонката, която обикновено подминаваше.

— Не може да бъде! — възкликна тя на глас. — Ах, пор нещастен!

Остави с трясък чашата върху масата и отиде в антрето да вземе телефонния апарат. Докато се връщаше във всекидневната, вече набираще номера; застана с лице към прозореца и потропвайки с крак, зачака да вдигнат слушалката. Долу при езерото някакъв старец със смехотворно големи слушалки за транзистор на ушите караше устремно ски към гората. Една жена се караше на цяла сюррия завързани на каишка кученца с еднакви плетени палтенца и крачка, които бяха толкова къси, че клетите животинки трябваше да подскачат или да се плъзгат, за да се придвижат.

— Ти ли си, Антъни? Видя ли „Поуст“? — Ани явно бе събудила младия си заместник, но дори не ѝ хрумна да се извини. — Пуснали са материал за мен и Фиск. Онзи копелдак е написал, че съм го уволнила и фалшифицирам данните за тиража.

Антъни каза нещо състрадателно, но Ани не му се бе обадила, за да ѝ съчувства.

— Имаш ли домашния телефон на Дон Фарлоу?

Заместникът ѝ отиде да го вземе. Навън в парка жената с кученцата се бе отказала да ги разхожда и сега ги дърпаше към улицата. Антъни се върна с телефонния номер и Ани го записа припряно.

— Благодаря ти! Отивай да си доспиш.

Затвори и моментално набра номера на Дон Фарлоу, адвокатата за бързо реагиране на пресгрупата. През шестте месеца, откакто Ани Грейвс (като журналистка тя открай време бе известна с моминското си име) бе назначена за главен редактор с идеята да спаси западащото списание, той се бе превърнал в неин съюзник и едва ли не приятел. Заедно бяха изритали Старата гвардия. Беше се ляла доста кръв: млада

кръв, обновила списанието, и стара кръв, пусната, за да бъде пречистен съставът му, а печатът с огромна наслада бе следил развоя на събитията до най-малките подробности. Сред хората, които Ани и Фарлоу бяха уволнили, имаше мнозина журналисти с големи връзки, които начаса си бяха отмъстили в клюкарските рубрики. Редакцията на списанието стана известна като Гробището^[2].

Ани разбираше огорчението им. Доста от журналистите бяха работили тук години наред и се смятаха едва ли не за собственици на списанието. Беше си доста унизително, направо непоносимо да бъдат изгонени, и то не от кого да е, а от някаква си четирийсет и три годишна новачка, която на всичкото отгоре бе и англичанка. Напоследък страстите бяха поутихнали, понеже Ани и Фарлоу му бяха намерили колая: изплащаха на уволнените тлъсти суми, с които купуваха тяхното мълчание. Тя смяташе, че са успели да приложат хватката и с Фенимор Фиск, застаряващия кинокритик на списанието, когото не го биваше за нищо и който сега бълваше срещу нея змии и гущери в „Поуст“. Ама че мръсник! Докато чакаше Фарлоу да вдигне, Ани се утеши с факта, че Фиск е направил страхотна грешка, като я е обвинил, че лъже за тиража на списанието. Това изобщо не бе вярно и тя можеше да го докаже.

Фарлоу не само бе станал, но вече бе видял и материала в „Поуст“. Уговориха се след два часа да се срещнат в кабинета на Ани. Смятаха да съдят този дърт негодник за всеки цент, с който го бяха купили.

Ани звънна на мъжа си в Чатам и чу собствения си глас, записан на телефонния секретар. Остави му съобщение, че е крайно време да става, че ще хване по-късния влак и той да не ходел на пазар без нея. После слезе с асансьора и се присъедини към хората, тичащи за здраве в снега. Само дето Ани Грейвс не тичаше. Тя направо хукна презглава. Макар и разликата да не личеше нито от скоростта, нито от техниката на бягане, за Ани тя бе жизненоважна и ясна като ледения утринен въздух, в който се бе гмурнала.

Както и бе очаквал Танър, магистралата беше почистена. Бе събота, почти нямаше движение и той реши, че е за предпочитане да продължи до шосе номер 90, където да прекоси река Хъдсън и от север

да поеме към Чатам. Разгледа картата и отсъди, че макар това да не е най-прекият път, ще кара по-малко по второстепенните шосета, които едва ли бяха разчистени от снега. Нали нямаше вериги за гумите, се замоли пътят към целулозната фабрика, но който му бяха казали да мине, да не е коларски.

Когато видя табелата за отбивката към шосе номер 90 и зави на изток, вече се чувстваше по-добре. Пейзажът наоколо приличаше на коледна картичка, от касетофона пееше Гарт Брукс, по мощната предница на камиона подскачаха слънчеви зайчета и животът вече не му се струваше чак толкова черен, както предната вечер. Така де, и да го сполетеше най-лошото: да му отнемеха професионалната книжка, винаги можеше да се хване пак автомонтър, за какъвто всъщност бе учил. Е, нямаше да изкарва толкова много. Срамота, да плащат жалки грошове на човек, учил занаята години наред и принуден сам да си купува инструментите, струващи десет хиляди долара. Напоследък обаче бе започнал да се уморява от това безкрайно шофиране. Сигурно нямаше да е зле да си стои повечко въщи, при жената и децата. При всички положения щеше да му остава време да ходи за риба.

Уейн се сепна, забелязал знака за отбивката към Чатам. Натисна спирачките, мина на по-ниска предавка и чу как двигателят марка „Къмингс“ с четиристотин дващест и пет конски сили изръмжа сърдито. Свърна от магистралата и натисна копчето за задвижване на четирите колела. Доколкото можеше да прецени, до целулозния завод му оставаха най-много девет-десет километра.

Тази сутрин в гората цареше спокойствие, сякаш самият живот бе притаил дъх. Не се обаждаше нито птица, ни звяр, единственият звук, който се чуваше, бе на снега, сипещ се от време на време от натежалите клони. И в този изпълнен с очакване вакуум над кленовете и брезите отекваше далечният смях на момичетата.

Изкачваха бавно лъкатушната просека към билото, като оставяха конете сами да определят темпото. Отпред яздеше Джудит, която се бе извърнала и подпряна с една ръка върху задния лък на седлото, гледаше Пилигрим и се смееше.

— Трябва да го дадеш в цирка, направо си е роден за клоун — каза тя.

Грейс се заливаше от смях и не успя да отговори. Пилигрим вървеше с наведена глава и с муцуната ринеше преспите досущ като с лопата. Сегиз-тогиз загребваше малко от снега, мятеше го с пръхтене във въздуха и щом той се разпилееше, уж уплашен, хукваше в тръс.

— Хайде, стига си се лигавил — скастри го Грейс и дръпна юздите.

Пилигрим отново забави крачка, а Джудит, която продължаваше да се усмихва, поклати глава и пак се извърна към просеката отпред. Гъливър вървеше, без да обръща внимание на смеха на момичетата, и ту навеждаше глава, ту пак я вдигаше в такт с крачката си. Край просеката на всеки двайсетина метра върху дърветата имаше ярки оранжеви табели, на които пишеше, че всеки, който ловува или влиза в гората, върши закононарушение.

На билото на хълма между двете долини имаше кръгла полянка, на която, стига да се приближаха тихо, момичетата обикновено заварваха сърни или диви патици. Днес обаче, когато излязоха от гората на слънце, не видяха нищо освен окървавеното прекършено крило на птица. Беше почти в средата на поляната и наподобяваше стрелка на някакъв дивашки компас. Момичетата спряха и го загледаха.

— Дали е фазан? — попита Грейс.

— Сигурно. Но бивш фазан. Част от бивш фазан.

Грейс се смръщи.

— Как ли се е озовало тук?

— Не знам. Вероятно го е донесла лисица.

— Надали. Къде са следите?

Нямаше следи нито от стъпки, нито от боричкане. Крилото сякаш бе долетяло само. Джудит сви рамене.

— Може би някой го е застрелял.

— Ами останалата част? Вятърът ли я е отнесъл?

Двете момичета се замислиха, после Джудит кимна умно.

— Ястреб. Пуснал го е някой ястреб, прелетял оттук.

— Ястреб ли? — попита все така умислено Грейс. — Да. Може и да е ястреб.

Пак подкараха конете.

— Или минаващ самолет.

— Точно така, самолет — прихна Грейс. — Прилича ми на пилешкото, дето ни го поднесоха миналата година в самолета за Лондон. Само че изглежда по-добре.

Обикновено, стигнеха ли билото, прекосяваха в лек галоп поляната и по друга просека се връщаха в конюшните. Днес обаче им се прииска да поездят още малко заради снега, слънцето и ясното утринно небе. Решиха да сторят нещо, което бяха правили само веднъж, преди около две години, когато Грейс още яздеше Манго, едно набито светлокафяво пони: тогава се бяха спуснали в следващата долина, бяха я прекосили и се бяха прибрали по по-дългия път край реката зад хълма. Това значеше, че ще се наложи да прекосят едно-две шосета, ала Пилигрим се бе укротил, а и още беше рано и в събота едва ли имаше движение.

От поляната Грейс и Джудит пак навлязоха в тънещата в сумрак гора и се умълчаха. От тази страна на хребета растяха американски орех и тополи, сред които не се виждаше просека, така че момичетата често свеждаха глави, та да минат под клоните, и не след дълго и те, и конете бяха целите в блещукащ ситен снежец. Бавно си проправяха път покрай някакъв поток, покрит покрай бреговете с тънък назъбен лед, под който тук-там се мяркаше тъмният бързей. Наклонът стана още по-стръмен и конете крачеха предпазливо, като внимаваха къде стъпват. Гъливър се подхлъзна на скрит под преспите камък и залитна, но без да губи самообладание, продължи. Полегатите слънчеви лъчи, процеждащи се през дърветата, хвърляха върху снега страховити сенки и осветяваха валмата пара, виеща се от ноздрите на жребците. Ала момичетата не им обръщаха внимание, погълнати от спускането: мислеха единствено за конете, които яздеха.

Най-сетне с облекчение забелязаха долу между дърветата блещукация Киндърхук Крийк. Бяха слезли от хълма по-трудно, отколкото очакваха, и чак сега намериха сили да се погледнат и да се усмихнат.

— Добре се справиха, нали? — попита Джудит и дръпна лекичко юздата, та Гъливър да спре.

— Безпроблемно — засмя се Грейс, наведе се да потърка Пилигрим по врата. — Няма грешка.

— Страхотни са.

— Бях забравила, че е толкова стръмно.

— Не, според мен предния път сме слезли по друг поток. Мисля, че сме на около километър и половина — два южно от него.

Изтръскаха снега от дрехите и шапките си и се възряха през дърветата. Оттатък гората имаше покрита с непокътнат сняг поляна, спускаща се плавно към реката. На отсамния бряг се мерзелееха стълбовете край стария път за целулозния завод, по който вече не минаваше никой: на около километър от другия бряг на реката бяха прокарали ново, по-широко и пряко шосе. Момичетата трябваше да поемат на север по стария път, за да минат през мястото, откъдето смятаха да се приберат.

Точно както се бе опасявал Уейн Танър, пътят за Чатам не бе разчистен. Но той скоро видя, че няма защо да се безпокои. По пътя вече бяха минавали автомобили, които бяха утъпкали преспите, и осемнайсетте гуми с дълбоки грайфери на камиона му подкараха, без да се хлъзгат, по коловоза, оставен от тях. Щеше да се оправи и без проклетите вериги. Срещна на отсрещното платно снегорин и макар той да не му вършеше кой знае каква работа, изпита такова облекчение, че махна на шофьора и му свирна за поздрав с клаксона.

Запали цигара и погледна часовника. Щеше да пристигне по-рано, отколкото бе съобщил. След разправията с катаджиите бе звъннал в Атланта да предадат на онези от целулозния завод, че ще им закара турбините днес сутринта. На никого не му се работеше в събота и щом пристигнеше, едва ли щяха да го посрещнат с цветя и рози. Но това си беше техен проблем. Танър пхна в касетофона друга касета на Гарт Брукс и се заоглежда, за да не подмине отбивката към завода.

След стръмното спускане двете момичета поеха с облекчение едно до друго по окъпания в слънце стар път, по който се вървеше леко. Някъде вляво, сред дърветата край реката две свраки се гонеха и крякаха оглушително — освен крясъка им и ромола на водата, стичаща се по камъните, Грейс дочу приглушен тътен, явно от снегорин, който чистеше преспите по магистралата.

— Хайде да минем оттук — кимна Джудит.

Бяха излезли точно на мястото, където навремето железопътната линия бе прекосявала първо пътя за целулозния завод, а сетне и реката. По линията от доста години не вървяха влакове и макар мостът над реката да си стоеше непокътнат, горната част на моста през пътя бе махната и от него бяха останали единствено високите бетонни стени — тунел без покрив, през който минаваше пътят, преди да се скрие зад завоя. Точно пред тях имаше стръмна пътека, водеща към насипа на железопътната линия — момичетата трябваше да се изкачат по нея, за да излязат на моста през реката.

Първа по пътеката тръгна Джудит. Гъливър направи няколко крачки и спря.

— Хайде, хайде, не се бой!

Жребецът предпазливо заби копито в снега, сякаш за да го изпробва. Джудит го пришпори.

— Хайде, мързеланко такъв, размърдай си кокалите и тръгвай нагоре!

Гъливър се подчини и започна да се изкачва по пътеката. Грейс ги загледа отдолу. Някак между другото забеляза, че тътенът на снегорина откъм магистралата като че се е усилил. Пилигрим наостри уши. Момичето се пресегна, потупа коня по запотения врат и подвижна на Джудит:

— Как е?

— Всичко е наред. Но все пак внимавай.

Гъливър почти се бе изкатерила по насипа и Грейс тръгна подире му, без да пришпорва Пилигрим, следвайки оставената от първия кон диря. Бе изкачила наклона почти до средата, когато чу как подковата на Гъливър се хлъзна върху леда и Джудит изкрещя от уплаха.

Ако бяха минавали скоро оттук, двете момичета щяха да знаят, че през лятото една от дренажните тръби се е спукала и водата от нея тече по стръмнината, по която се качваха сега. Беше се образувала ледена кора, която не се виждаше от снега.

Гъливър залитна и се опита да се запъне на задните си крака — разхвърча се облак сняг и натрошен лед — но не успя да се задържи, плъзна се надолу и се озова върху леда. Единият от предните му крака се изкълчи встрани и коленичил, конят продължи да се носи надолу. Джудит изпищя: бе изхвъркнала напред и стъпалото ѝ се бе изхлузило

от стремето. Тя обаче успя да се вкопчи в гривата на Гъливър и извика на Грейс:

— Бягай! Махай се оттам!

Другото момиче бе сковано от ужас. Главата му забуча, кръвта му се смрази, то сякаш наблюдаваше отстрани онова, което ставаше. Но след втория вик на Джудит си възвърна самообладанието и се опита да подкара Пилигрим надолу по склона. Уплашен, конят отметна глава и се задърпа, направи няколко малки крачки встрани, извил врат нагоре към насипа, докато също не се подхлъзна върху леда и не изцвили ужасено. Сега бяха точно на пътя на Гъливър. Грейс изпищя и дръпна рязко юздите.

— Хайде, Пилигрим! Хайде!

В странната тишина, спуснала се в мига, преди Гъливър да ги удари, Грейс си даде сметка, че главата ѝ бучи не само от нахлулата в нея кръв. Снегоринът не бе на магистралата. Тътенът му бе прекалено силен. Идваше някъде отблизо. Тази мисъл се изпари, след като Гъливър ги халоса с все сила със задницата си, свлече се върху тях, стовари се с цялата си тежест върху рамото на Пилигрим и го завъртя на сто и осемдесет градуса. Грейс изхвърча от седлото, успя да се отблъсне от задницата на другия кон и омотала около юмрука си свилената грива на Пилигрим, се захлъзга надолу по стръмнината.

Сега вече Гъливър и Джудит бяха отдолу и тя загледа как приятелката ѝ полита като кукла към задницата на коня, как отхвърча и се завърта с крак, заплетен като в примка в стремето, как полита и се просва върху леда... Джудит си удари силно тила, кракът ѝ се усука още повече в стремето и жребецът я повлече подире си. Преплетени в трескаво гърчещо се кълбо, двата коня и двете момичета се понесоха шеметно надолу към пътя.

Уейн Танър ги видя още щом излезе от завоя. Хората от завода предполагаха, че ще дойде откъм юг, и изобщо не се бяха сетили да му споменат за стария път малко по̀ на север. Уейн бе видял отбивката и бе поел по нея, успокоен, че гумите не поднасят по неотъпкания сняг, точно както и по магистралата преди малко. Взе завоя и на стотина метра пред себе си съгледа бетонните стени на моста, както и някакво животно в тяхната рамка, вероятно кон, влачещ нещо. Присви го под лъжичката.

— Сега я втасахме!

Удари спирачките, но не много рязко, понеже знаеше, че камионът ще поднесе, и опита да задейства с клапана върху волана спирачния механизъм на ремаркетото. Дори не го усети. Предавките сигурно щяха да намалят скоростта. Танър с все сила стовари дланта си върху лоста и го дръпна два пъти. Шестте цилиндъра на двигателя изръмжаха. Дявол го взел, носеше се прекалено бързо. Сега вече конете бяха два, единият с ездач на гърба. Какво правеха? Защо не се махаха от проклетия път? Танър усети как сърцето му бие като обезумяло и по челото му избива пот. Мъчеше се да задвижи спирачките на ремаркетото и местеше лоста на скоростите под ритъма на нещо като мантра, въртяща се в главата му: „Натискаш клапана, дърпаш лоста, натискаш клапана, дърпаш лоста!“. Ала мостът се приближаваше прекалено бързо. Божичко, толкова ли не го чуваха? Толкова ли не го виждаха?

Виждаха го, и още как! Дори Джудит, която, влачена от Гъливър по снега, пишеше от болка, го забеляза с крайчеца на окоето си. При падането си бе счупила бедрената кост, сетне конете, докато се хлъзгаха към шосето, я бяха стъпкали и ѝ бяха пукнали няколко ребра и китката. Първия път, когато се препъна, Гъливър си бе счупил капачката на коляното и бе скъсал сухожилия: толкова го болеше, толкова се бе уплашил, че въртеше трескаво очите си, мятеше се, скачаше и се мъчеше да се отърве от нещото, увиснало от едната му страна.

Грейс видя камиона още в мига, когато излязоха на пътя. Беше ѝ достатъчен един-единствен поглед. Бе успяла да се задържи някак на седлото и сега трябваше на всяка цена да изведе всички от платното. Стига да хванеше Гъливър за юздата, щеше да го издърпа на безопасно място, а той щеше да изтегли и Джудит. Ала Пилигрим бе не по-малко уплашен от другия кон и двете животни кръжаха шеметно, подхранвайки взаимно страха си.

Грейс дръпна с все сила юздата на Пилигрим и за миг привлече вниманието му. Подкара го назад към другия кон, наведе се опасно от седлото и се пресегна да хване юздата на Гъливър. Той се замята, ала момичето му препречи пътя, протегнало ръка толкова надалеч, та му се стори, че тя ще изскочи от ставата. И тъкмо да хване юздата, клаксонът на камиона изсвири оглушително.

Уейн видя как от звука и двата коня подскачат и чак сега осъзна какво виси отстрани на жребеца без ездач!

— Божичко! — възкликна той и забеляза, че вече няма по-ниска предавка.

Караше на първа скорост, мостът и конете се приближаваха толкова шеметно, че не му оставаше нищо друго, освен да опита спирачките на ремаркетото. Прошепна кратка молба и натисна педала — хем силно, хем не докрай. За миг като че задейства. Уейн усети как гумите захапват снега.

— Ха така! Браво на теб!

После обаче гумите се захлъзгаха и Уейн почувства как четирийсетте тона стомана политат по инерция.

Камионът се плъзна гордо, с все по-голяма скорост върху моста, без изобщо да обръща внимание на шофьора, който се мъчеше как ли не да овладее волана. Сега Уейн не бе нищо повече от наблюдател: загледа как десният калник на кабината под него се опира лекичко в бетонната стена, сякаш я целува, и от нея политат искри. Сетне ремаркетото се стовари по инерция отзад с цялата си маса и се чу оглушителен задавен тътен, от който затрепери дори въздухът.

Точно отпред черният кон се извърна и погледна Уейн, а той видя, че ездачката е съвсем младичко момиче с разширени от уплаха очи под тъмната козирка на шапката за езда.

— Не, не, не! — заповтаря шофьорът.

Ала конят се изправи на задни крака и хвърли момичето на пътя, после стъпи и с предните копита на земята, но миг преди камионът да връхлети върху него, отново се вдигна на задните и скочи право към Уейн, метна се с все сила върху капака на двигателя и помете гладката решетка на радиатора, сякаш бе перце. Подковите на предните му копита изтрополиха върху капака, хлъзнаха се трескаво по него, вдигайки искри, едното копито фрасна с оглушителен шум предното стъкло и по него плъзна паяжина от пукнатини, през които Уейн вече не виждаше нищо. Къде ли беше момичето? Божичко, сигурно на пътя, пред гумите!

Уейн стовари вестника си върху предното стъкло и когато то се разпадна на парченца, видя, че конят е още върху капака на двигателя. Десният му преден крак се бе заклешил до коляното във V-образната поставка на страничното огледало и животното, цялото покрито със

стъкла, цвилеше оглушително с кървава пяна по устата. Зад него Уейн забеляза другия кон, който куцукаше по банкета и се мъчеше да избяга, все така влачейки ездачката си, чийто крак се бе заплел в стремето.

А камионът продължаваше шеметно напред. Ремаркетото излезе от моста и нали сега вече я нямаше стената, която да го спира, започна бавно и неумолимо да поднася встрани, помете с лекота оградата и досущ като презокеански кораб вдигна огромна вълна сняг.

Конят върху капака на двигателя направи последно огромно усилие. Поставката на страничното огледало се счупи, животното се отскубна и се скри от погледа на Уейн. За миг, точно като в око на ураган, се възцари заредена с тревога тишина, в която шофьорът загледа как ремаркетото отнася и последните остатъци от оградата и бавно започва да се извива към кабината. Заклещен във все по-тесния ъгъл, вторият кон не знаеше накъде да поеме, за да избяга. На Уейн му се стори, че влаченото от жребеца момиче надига глава и го поглежда, без да подозира за вълната, отприщена зад него. После всичко изчезна: ремаркетото се стовари върху момичето, с оглушителен метален трясък се блъсна в кабината и притисна коня към нея като пеперуда между страниците на книга.

— Ей, Грейси!

Понесъл двата големи плика с покупките, Робърт Маклейн поспря в коридора при задната врата. Не му отговори никой и той отиде в кухнята и остави пликовете на масата.

Предпочиташе да напазарува за събота и неделя, преди да е пристигнала жена му. Изчакаше ли я, щеше да се наложи да идат в супермаркета заедно и да пропилят цял час, докато Ани се наумува коя от множеството храни е най-добра. Робърт не можеше да се начуди как така в редакцията жена му непрекъснато взима за броени секунди изключително важни решения, от които зависят хиляди, дори милиони долари, а в края на седмицата се двоуми цели десет минути кой точно сос за спагети да купи. Когато той пазаруваше сам, им излизаше и поевтино, понеже Ани така и не стигаше до някакво решение и в крайна сметка купуваха два-три вида сосове.

Това, че ходеше сам в магазина, си имаше естествено и лоша страна: после неизменно биваше подлаган на критика, че не е купил

каквото трябва. Но нали бе юрист, преценяваше плюсовете и минусите на всички житейски ситуации и знаеше, че си е на чиста сметка, ако напазарува без жена си.

Бележката на Грейс лежеше до телефона, където тя я бе оставила. Робърт погледна ръчния си часовник. Минаваше десет, но той разбираше желанието на момичетата да прекарат повечко време навън в утрин като тази. Натисна бутона на телефонния секретар, за да прослуша съобщенията, съблече канадката и се зае да подрежда покупките. Имаше две съобщения. От първото — беше от Ани, го досмеша. Явно му бе звъннала веднага след като бе отишъл до магазина. Наистина, беше крайно време да става. Второто бе от госпожа Дайър, собственицата на конюшните. Молеше го да ѝ се обади. Ала го бе казала с тон, от който Робърт настръхна.

Хеликоптерът покръжи над реката, та хората в него да огледат местността, сетне се гмурна и се извиси над гората, изпълвайки долината с оглушителното кълтящо бръмчене на витлата. Пилотът надзърна през илюминатора и направи още едно кръгче. Долу имаше линейки, полицейски автомобили и коли на спасителната група, всичките с въртящи се червени буркани. Бяха спрели на ветрило по полето при тежкотоварния камион с долепено до кабината ремарке. Бяха отбелязали мястото, където да се приземи хеликоптерът, а един полицай го направляваше с широки ненужни ръкомахания.

Само за десет минути бяха пристигнали от Олбъни, като през целия път лекарите бяха проверявали и подготвяли оборудването. Сега им оставяше само да наблюдават мълком иззад рамото на пилота как той кръжи и приближава мястото. Слънцето се отрази за миг в реката, когато, следвайки собствената си сянка, хеликоптерът пое над блокирания от полицията път и червения джип, също отпавил се към мястото на произшествието.

Уейн Танър загледа от прозореца на полицейската кола как вертолетът увисва над площадката за приземяване и постепенно се снишава, вдигайки вихрушка над полицая, който го насочваше.

Заметнат през раменете с одеяло, той седеше на седалката до шофьора и държеше чаша с нещо горещо, което още не бе опитал. Почти не забелязваше припрените действия на хората отвън, както и дрезгавите накъсани реплики по радиостанцията в полицейския автомобил. Болеше го рамото, беше си порязал малко и ръката и жената от линейката бе настояла да я превърже, макар и да не се налагаше. Тя сякаш искаше Уейн да не се чувства пренебрегнат напред цялата тази касапница.

Той забеляза Купман, младичкия заместник-шериф, в чийто автомобил седеше, при камиона говореше с хората от спасителния отряд. Край тях, подпрян на капака на разяден от ръжда светлосин пикап, стоеше и слушаше дребничкият ловджия с кожена шапка, вдигнал тревогата. Вървял в гората, чул трясъка и отишъл право в целулозния завод, откъдето позвънили на шерифа. Когато Купман пристигна, Уейн седеше в затрупаното с преспи поле. Заместник-шерифът си беше още момче и явно не бе виждал никога през живота си такава ужасна катастрофа, но не изгуби присъствие на духа и дори се поразочарова, когато Уейн му каза, че по радиото в камиона вече е подал сигнал по късовълновия канал за връзка с щатската полиция, която след броени минути ще прати хора на местопроизшествието. Сега вече всичко наоколо гъмжеше от полицаи и Купман май бе оклюмал, задето вече не е център на вниманието.

Уейн виждаше върху снега под камиона сиянието на оксижените, с които хората от спасителния отряд разрязваха ремаркетото и турбините, превърнали се от удара в камара споено желязо. Извърна очи и се помъчи да не си спомня дългите минути, последвали сблъсъка.

Отпърво не го бе чул. Гарт Брукс продължаваше да пее безгрижно от касетофона и Уейн бе толкова смаян, че е оживял, та не бе много сигурен кой слиза от кабината: той или неговият призрак. В дърветата кряскаха свраки и отначало му се стори, че онзи, другият звук също идва оттам. Ала бе прекалено отчаян, прекалено настойчив, наподобяваше сподавен мъчителен стон и шофьорът осъзна, че това е конят, който агонизираше, притиснат между купчината желязо. Уейн затисна ушите си с длани и хукна към полето.

Бяха му съобщили, че едното момиче още е живо, и той виждаше как лекарите се суетят около носилката и го подготвят за хеликоптера.

Един притискаше към лицето му кислородна маска, друг бе вдигнал длани и държеше два найлонови плика с течност, прикачени с тръбички към ръцете на девойчето. Вече бяха откарали тялото на другото момиче.

Пристигна и някакъв червен джип; Уейн видя как от него слезе едър брадат мъж, извади от багажника черен сак, праметна го през рамо и се запъти към Купман, който се извърна да го поздрави. Поговориха няколко минути, после Купман го заведе зад камиона, където Уейн вече не ги виждаше и където работеха оксигенистите. Когато се появи отново, брадатият гледаше мрачно. Отидоха при дребния ловец, който заслуша какво му говорят, после кимна и извади от кабината на пикапа си нещо като пушка в калъф. Тримата тръгнаха към Уейн. Купман отвори вратата на автомобила.

— Добре ли сте?

— Да.

Заместник-шерифът кимна към брадатия.

— Господин Логан е ветеринар. Трябва да намерим другия кон.

След като отвори вратата, Уейн чу съсъка на оксигените. Пригади му се.

— Имате ли представа накъде е поел?

— Не, сър. Но едва ли е стигнал далеч.

— Добре — рече Купман и сложи ръка върху рамото му. — Скоро ще ви откараме оттук.

Уейн кимна. Купман затвори вратата. Тримата продължиха да обсъждат нещо при автомобила, ала Уейн не чуваше какво. Зад тях хеликоптерът вече се извисяваше, за да откара момичето. Шапката на един от мъжете отхвъркна от вихрушката, вдигната от витлата. Но Уейн не виждаше нищо. Единственото, което изникваше пред погледа му, бе кървавата пяна по устата на коня и очите му, вперени в шофьора през назъбените парчетии на счупеното предно стъкло: в сънищата му те още дълго щяха да се връщат.

— Сега ни падна!

Ани стоеше при бюрото, зад седналия на стола Дон Фарлоу, и гледаше през рамото му договора, който той четеше. Адвокатът не

отвърна, само вдигна пясъчноруса вежда, след като приключи със страницата.

— Няма къде да ходи, притиснали сме го до стената — настоя Ани.

Фарлоу остави договора върху коленете си.

— Да, и аз мисля така.

— Ще го научим този кучи син.

Ани вдигна юмрук и отиде в другия край на кабинета да си налее още една чаша кафе. Бяха тук от половин час. Тя бе хванала такси, което да я докара до кръстовището на Шесто авеню и Четирийсет и трета улица, но имаше задръстване и последните две пресечки вървя пеш. Нюйоркските шофьори се справяха със снега както те си знаеха: просто натискаха клаксоните и си подвикваха. Фарлоу вече бе в кабинета ѝ и беше включил кафемашината. На Ани ѝ допаднаше, че тук адвокатът се чувства като у дома си.

— Обаче ще отрича, че изобщо е разговарял с тях — рече Фарлоу.

— Това е цитат, Дон. И то, както виждаш, доста подробен. Няма как да отрече, че го е казал.

Ани се върна с кафето и седна зад бюрото от бряст и орехово дърво, голямо и асиметрично, измайсторено от един неин приятел в Англия преди четири години, когато за всеобщо учудване тя се отказа от писането, за да стане главен редактор. Бюрото се бе преместило заедно с нея от предишното ѝ списание в това — много по-голямо и прочуто, където на часа си бе навлякло омразата на специалиста по вътрешно обзавеждане, нает срещу луди пари да обзаведе кабинета на новата главна редакторка според нейния вкус. Дизайнерът си бе отмъстил много хитро, като бе изтъкнал, че щом бюрото е в такъв рязък контраст с всичко друго, и останалото обзавеждане трябва да е подчинено на същото разностилие. В резултат се получи истинска какофония от форми и цветове, която дизайнерът без видима следа от ирония определи като „еклектичен деконструктивизъм“.

Онова, което моментално привличаше погледа, бяха няколкото абстрактни детски плесканици, нарисувани от Грейс, когато тя бе тригодишна: Ани гордо ги сложи в рамки, от което в началото дъщеря ѝ се ласкаеше, а после се срамуваше. Сега те висяха по стените наред с наградите и снимките на усмихнатата Ани с най-различни

знаменитости. По-дискретно, върху писалището, където да ги вижда само тя, бяха подредени фотографиите на хората, които обичаше: Грейс, Робърт и баща ѝ.

Сега Ани наблюдаваше над снимките Дон Фарлоу — беше ѝ забавно, че адвокатът не е с костюм. Износеното памучно яке и туристическите му обуца я бяха изненадали. Винаги го бе мислела за голямо конте, което не сваля панталона с ръб, обувките от мека кожа без връзки и жълтия кашмир. Той се усмихна.

— Значи искаш да го съдим.

Ани прихна.

— Естествено, че искам да го съдим. Подписал е, че няма да дава изявления за пресата, и ме е оклеветил, твърдейки, че фалшифицирам данните за тиража.

— Клевета, която, изправим ли го пред съда, ще бъде повторена още сто пъти. Ще я чуят и глухите.

— Какво се размекна такъв, Дон! Фенимор Фиск е бездарен стар злобар, негодник и лъжец.

Адвокатът се усмихна и вдигна ръце.

— Давай, Ани, изплачи си болката.

— Докато работеше в редакцията, непрекъснато създаваше проблеми, ето че и сега е седнал да ни мъти водата. Искам да му разкатаем фамилията!

— Така ли се изразявате в Англия? Много изискано, няма що. Но както кажеш, ти командваш парада. По принцип.

— Слушай какво ти казвам...

Един от телефоните върху писалището извъня и Ани вдигна слушалката. Обаждаше се Робърт. Съобщил ѝ с безизразен глас, че Грейс е блъсната от камион. Били я откарали с хеликоптер в Олбъни, в интензивното отделение на болницата, още била в безсъзнание. Ани да продължела с влака до Олбъни. Робърт щял да я чака на гарата.

---

[1] Индиански вожд, оказал яростна съпротива на белите заселници. — Б.пр. ↑

[2] Игра на думи: на английски фамилното име Грейвс означава и гробища. — Б.пр. ↑

ВТОРА ГЛАВА

Ани се запозна с Робърт едва осемнайсетгодишна, през лятото на 1968 година. Вместо след гимназия да отиде направо в Оксфорд, където я бяха поканили да следва, тя реши да си почине една година. Записа се в някаква организация с името „Доброволци на отвъдморска служба“ и изкара ускорен половинмесечен курс как да преподава английски език, как да не се зарази от малария и как да отбива ухажването на влюбчивите туземци („Казвате на висок глас «не» и наистина го мислите!“).

Така подготвена, хвана самолета за Сенегал в Западна Африка и след кратък престой в столицата Дакар се качи на претъпкан с хора, пилета и кози открит автобус, откарал я по прашните пътища до малкия градец на седемстотин километра южно от Дакар, където ѝ предстоеше да живее следващата година. Привечер на втория ден стигнаха пълноводна река.

Бе горещо и влажно, вечерта бе огласяна от жуженето на насекомите, на отсрещния бряг блещукаха светлините на града. Но нощем фериботите не вървяха и шофьорът на автобуса и другите пътници, с които Ани вече се бе сприятелила, се завайкаха, че нямало къде да я подслонят за през нощта. Тук нямало хотел и макар че те лесно щели да намерят къде да положат глава, смятали, че младото англичанче не можело да пренощува къде да е.

Казаха ѝ, че наблизо живеел един „тубаб“, който сигурно щял да я подслони. Ани нямаше представа какво ще рече това „тубаб“, но не след дълго се озова сред цяла тълпа туземци, които нарамиха багажа ѝ и я поведоха по криволичещите пътеки в джунглата към малка пръстена къща наред баобабите и папаята. „Тубабът“, отворил вратата — по-късно Ани научи, че това значи „бял мъж“, се оказа Робърт.

Беше доброволец от Корпуса на мира и бе прекарал тук цяла година, през която бе преподавал английски и бе строил водоеми. Беше на двайсет и четири години, бе завършил право и бе най-интелигентният човек, когото бе срещала. Онази вечер ѝ сготви много вкусна риба с подправки и ориз — направо да си оближеш пръстите,

която поляха обилно със студена местна бира. Бъбриха си на свещи до три през нощта. Робърт беше от Кънектикът и искаше да стане адвокат. Било му в кръвта, както поясни някак гузно с очи, блеснали иззад очилата със златни рамки. Открай време всички в рода им били юристи. Това било „проклятието на Маклейнови“.

Точно както подобава на адвокат, Робърт подложи Ани на кръстосан разпит, докато тя не му разказа от игла до конец целия си живот и не го анализира в светлина, нова не само за Робърт, но и за самата нея. Разправи му, че баща ѝ е бил дипломат и как, докато навършила десет години, се местели от държава в държава според това къде е новото му назначение. Те с по-малкия ѝ брат били родени в Египет, сетне живели в Малая и Ямайка. После баща ѝ починал внезапно от инфаркт. Едва наскоро Ани се бе научила как да го съобщава, без да прекъсва разговора и събеседниците ѝ да вперват очи в обувките си. Майка ѝ се върнала да живее в Англия, където на бърза ръка се омъжила повторно и експедирала нея и брат ѝ в пансион. Макар да претупа тази част от историята, Ани видя, че Робърт е усетил колко я боли.

На другата сутрин той я закара с джипа си до ферибота и я придружи чак до католическия манастир, където следващата година Ани щеше да живее и да преподава под доста либералния надзор на игуменката, добродушна канадка от френски произход, която за щастие недвиждаше.

Следващите три месеца Ани се виждаше с Робърт всяка сряда, когато той идваше да пазарува в града. Говореше добре йола, местния език, и всяка седмица ѝ даваше уроци. Сприятелиха се, но толкоз. Ани изгуби девствеността си с един красив сенегалец, Ксавиер, на чието ухажване тя си спомни да отвърне на висок глас с „да“ и наистина да го мисли.

После Робърт бе преместен в Дакар и вечерта, преди да замине, Ани прекоси реката, за да вечерят заедно и да се сбогуват. В САЩ имаше президентски избори и все по-мрачни, двамата следяха по пукация радиоприемник как Никсън печели щат след щат. Сякаш бе починал близък на Робърт; Ани слушаше трогната как той ѝ обяснява с пресипнал от вълнение глас какво означава това за страната и за войната в Азия, в която участваха мнозина негови приятели. Прегърна

го, притисна го до себе си и за пръв път усети, че вече не е момиче, а жена.

Едва след като Робърт замина и Ани се запозна и с други американци от Корпуса на мира, тя си даде сметка какъв изключителен човек е той. В повечето случаи другите бяха глупаци, досадници или и двете. Имаше един с изцъклени кървясали очи, който твърдеше, че не е изтрезнявал от една година.

Ани се срещна с Робърт още веднъж, когато следващия юли отиде в Дакар, за да се качи на самолета за вкъщи. Там хората говореха на друго наречие — уолоф, което Робърт вече владееше. Живееше на хвърлей от летището, толкова близо, че волю-неволю човек млъкваше, когато излиташе самолет. За да си запълва времето, Робърт бе изнамерил отнякъде огромен справочник с най-подробно разписание на самолетите, излитащи и кацащи в Дакар, и за две вечери го бе научил наизуст. Прелетеше ли някой самолет, той моментално изстрелваше името на авиолинията, маршрута и началната и крайната точка на полета. Ани се засмя и Робърт като че се поразсърди. Тя пътува през нощта, когато на Луната за пръв път стъпи човек.

Не се видяха цели седем години. В Оксфорд Ани взимаше победоносно изпит след изпит, зае се да издава радикално, гъмжащо с непристойни изрази списание и направо вбеси приятелите си, като изкара отличен по английски, без изобщо да се е готвила за изпита. Последното нещо, с което искаше да се занимава, бе журналистиката, и тъкмо заради това стана журналистка и се хвана на работа в редакцията на някакъв вечерен вестник в Североизточна Англия. Майка ѝ дойде да я види само веднъж и бе толкова потисната от пейзажа и окадената дупка, в която живееше дъщеря ѝ, че плака през целия път на връщане за Лондон. И имаше защо. Ани издържа само една година, после си грабна багажа, отпраши към Ню Йорк и смая дори самата себе си, като успя да се вреди на работа в „Ролинг Стоун“.

Специализира се в зядливи портрети на знаменитости, свикнали да бъдат превъзнасяни. Завистниците — а такива тя имаше колкото щещ, току подмятаха, че скоро ще се изчерпа откъм жертви, но не познаха. Те прииждаха на цели пълчища. Стана едва ли не модно да бъдеш „накълцан на парченца“ и „закопан“ от тази гробарка (както ѝ викаха още в Оксфорд) Ани Грейвс.

Робърт ѝ звънна веднъж в редакцията, но името му не ѝ говореше нищо.

— Онзи, тубабът, който една нощ те подслони в джунглата — подсети я той.

Срещнаха се да пийнат нещо и Робърт ѝ се стори много по-красив, отколкото го помнеше. Каза ѝ, че следял статиите ѝ, май знаеше всеки материал, излязъл изпод перото ѝ, по-добре от самата нея. Беше заместник районен съдия и доколкото му позволяваше службата, помагаше на предизборния щаб на Картър. Бе преливащ от ентузиазъм идеалист и което бе по-важното, непрекъснато я разсмиваше. Освен другото бе по-спретнат и късо подстриган от всички мъже, с които Ани бе излизала от пет години насам.

Докато нейният гардероб се състоеше само от черни кожени дрехи и безопасни игли, Робърт ходеше с ризи с твърди яки и с панталони с ръб, на който преспокойно можеше да се порежеш. Излезеха ли заедно, човек оставаше с впечатлението, че някой тузар-финансист си е определил среща с фенка на „Секс Пистълс“. Бяха доста странна двойка и макар да не си го признаваха, и двамата се забавляваха ужасно от това.

В леглото — зоната в техните взаимоотношения, която бяха пренебрегвали толкова дълго и от която, честно казано, Ани доста се притесняваше — се оказа, че Робърт изобщо не страда от предразсъдъци, каквито тя бе очаквала. Всъщност бе далеч по-изобретателен от повечето дрогирани хипари, с които бе спала, откакто се бе преселила в Ню Йорк. Когато след няколко седмици му го каза, Робърт се позамисли както навремето, когато ѝ бе рецитирал до най-малките подробности разписанието на полетите в Дакар, и отвърна донемайкъде сериозно, че винаги е смятал: в секса, както и в правото, човек трябва да се старее максимално.

Следващата пролет се ожениха, а три години по-късно се роди Грейс, единственото им дете.

Ани си взе работа за влака не толкова по навик, а по-скоро с надеждата, че ще има с какво да отклонява мислите си. Струпа пред себе си коректурите на, както се надяваше, черновата на материал за състоянието на нацията, който срещу доста тлъст хонорар бяха

поръчали на прочут застаряващ писател, по-капризен и от госпожица. Един от сътрудниците ѝ от тежката кавалерия, както би се изразила Грейс. Ани прочете три пъти първия абзац, но изобщо не можеше да се съсредоточи.

После по клетъчния телефон ѝ звънна Робърт. Бил в болницата. Засега положението си оставало същото. Грейс още била в безсъзнание.

— Искаш да кажеш в кома — рече Ани предизвикателно, та той да говори без заобикалки.

— Не ми го обясниха така, но сигурно наистина е в кома.

— Иначе как е? — попита Ани и известно време мълча. — За бога, Робърт, не ми говори с недомлъвки.

— Кракът ѝ е доста зле. Доколкото разбрах, камионът го е прегазил. — Ани се смръщи и въздъхна едва чуто. — Сега го преглеждат. Слушай, Ани, отивам да видя какво става. Ще те чакам на гарата.

— Недей. Остани при Грейс. Ще хвана такси.

— Добре. Ще ти звънна пак, ако има нещо ново. — Известно време Робърт мълча. — Ще ѝ мине като на кутре.

— Да, знам.

Ани натисна един от бутоните и остави телефона. Влакът препускаше с пълна скорост и окъпаните в слънце ниви отвън, покрити с непокътнат бял сняг, променяха геометрията си. Ани затърси в дамската си чанта слънчевите очила, сложи ги и отпусна глава върху облегалката.

Още щом Робърт ѝ се бе обадил първия път, я налегна вина. Трябваше да замине със семейството си за провинцията. Това бе първото, което каза на Дон Фарлоу, след като затвори телефона. Адвокатът се държа много мило, дойде при нея, прегърна я и ѝ каза онова, което се казва в подобни случаи.

— Ако е било писано, пак е щяло да се случи, Ани. Какво си могла да сториш?

— Как какво? Нямах да я пусна. Къде е гледал Робърт, че я е пуснал да язди в такъв ден?

— Времето е хубаво. И ти нямах да я спреш.

Фарлоу, разбира се, бе прав, но въпреки това тя пак се чувстваше виновна, и то, както знаеше прекрасно, не защото предната вечер не бе

заминала с Робърт и Грейс. Тези угризения я мъчеха отдавна, цели тринайсет години, откакто се бе родила дъщеря ѝ.

След раждането Ани си взе шест седмици отпуска и бе на върха на щастието. Е, да, по-неприятните мигове преотстъпи на Елза, бавачката от Ямайка, която и досега бе стожерът на къщната работа.

Подобно на доста амбициозни жени от своето поколение, и Ани бе решена да докаже, че е в състояние да бъде и майка, и добра професионалистка. Но докато другите майки журналистки използваха работата си, за да налагат това житейско поведение, Ани нито веднъж не си позволи да парадира с него: непрекъснато отклоняваше настояванията на женските списания да публикуват нейна снимка заедно с Грейс, докато накрая те се отказаха да я молят. Наскоро завари Грейс да прелиства един такъв материал за известна телевизионна водеща, която гордо се перчеше на фотографията заедно с новороденото си детенце.

— А ние защо не сме го правили нито веднъж? — попита дъщеря ѝ, без да вдига очи.

Ани отвърна донейде троснато, че според нея не било морално, все едно си правиш реклама. Грейс кимна умислено, все така без да я поглежда.

— Сигурно — рече тя безизразно и отвори списанието на друг материал. — Хората те мислят за по-млада, ако не тръбиш под път и над път, че имаш деца.

Тази реплика, както и фактът, че дъщеря ѝ я изрече без капчица злоба, стъписаха Ани дотолкова, че седмици наред тя не мисли за нищо друго освен за отношенията си с Грейс или по-точно за липсата на такива отношения.

А невинаги беше така. Допреди четири години, когато за пръв път стана главна редакторка, Ани се гордееше, че те с Грейс са близки както малко майки и дъщери, които познаваше. Като известна журналистка, по-прочута от повечето хора, за които пишеше, тя разпределяше времето си както сметне за добре. Ако решеше, работеше вкъщи или си взимаше почивни дни. Заминаше ли в командировка, често водеше със себе си и Грейс. Веднъж прекараха почти цяла седмица в един от най-скъпите и тежки хотели в Париж, докато Ани чакаше нашумял моден дизайнер да благоволи, както бе обещал, да ѝ даде интервю. Всеки ден изминаваха километри,

обикаляха магазините и забележителностите, а вечер си поръчваха какви ли не деликатеси за стаята и си правеха царски гощавки пред телевизора, гушнати като някакви разглезени сестри в огромното, украсено с позлата легло в стил ампир.

Но откакто стана шефка, животът ѝ се промени. В началото, покрай напрежението и еуфорията, че е превърнала едно нищо и никакво скучно списание, което не четеше, кажи-речи, никой, в най-търсеното издание в града, Ани отказваше да си признае, че това я откъсва от дома. Сега те с Грейс разполагаха с, както гордо се изразяваше Ани, „качествено време“. Но като се замислеше, основното му качество бе, че тя се държеше като деспот.

Прекарваха заедно един час сутрин, когато Ани насилваше момичето да се упражнява на пианото, и два часа вечер, когато пък го караше да си учи уроците. Думите, изречени уж като майчино напътствие, все по-често биваха възприемани като натякване.

В края на седмицата нещата като че ли потръгнаха и благодарение на ездата не рухваше крехкият мост, който все още ги свързваше. Самата Ани вече не яздеше, ала за разлика от Робърт още от малка разбираше странния затворен свят на ездата и конните надбягвания. Обичаше да води Грейс и коня ѝ на състезания. Но дори и в най-щастливите им мигове между тях не съществуваха доверието и лекотата, с която Грейс общуваше с баща си.

И за най-дребното нещо момичето търсеше първо неговия съвет. Ани вече се бе примирила, че и в техния случай историята неумолимо се повтаря. И тя като малка бе любимка на баща си, понеже майка ѝ не искаше или не можеше да види по-далеч от златистия светец ореол, обгърнал брата на Ани. Макар и да нямаше подобно оправдание, сега Ани усещаше, че безмилостните гени я тласкат да повтаря същите отношения и спрямо Грейс.

Влакът навлезе в дълъг завой, намали скоростта и спря на гара Хъдсън; Ани продължи да седи в купето и да гледа през прозореца ремонтирания навес на перона с пилони от ковано желязо. Там, където обикновено я чакаше Робърт, сега стоеше мъж, който пристъпи и протегна ръце към жена с две малки деца, току-що слезли от влака. Прегърна първо нея, после и децата и ги поведе към паркинга. Момченцето настоя да носи най-тежката чанта, мъжът се засмя и му я

остави. Ани извърна очи, доволна, че влакът отново е потеглил. След двамайсет и пет минути щеше да е в Олбъни.

Откриха следите на Пилигрим по-надолу на пътя. По снега между вдлъбнатините, останали от копитата му, още се червенееха петна кръв. Пръв ги забеляза ловецът и следван от Логан и Купман, тръгна по тях през дърветата към реката.

Хари Логан познаваше коня, който търсеха, макар и не така добре, както жребеца, чийто сплескан труп бяха извадили преди малко от смачканото желязо на ремаркетото. Гъливър бе сред конете в конюшната на госпожа Дайър, за които Логан се грижеше, докато Маклейнови бяха наели друг ветеринар. Логан бе виждал един-два пъти в боксовете новия расов кон порода „Морган“. Доколкото можеше да съди от кървавата диря, бе ранен тежко. Още не можеше да дойде на себе си след всичко, на което току-що се бе нагледал, и съжаляваше, че не е дошъл по-рано, за да облекчи мъките на Гъливър. В такъв случай обаче щеше да види и как откарват трупа на Джудит и едва ли щеше да го понесе. Беше прекрасно дете. Едвам издържа на гледката, когато откарваха малката Маклейн, която той почти не познаваше.

Шумът на реката се чуваше все по-силно и скоро Логан я зърна долу между дърветата. Ловджията бе спрял и ги чакаше. Логан се препъна в един изсъхнал клон и насмалко да падне, а ловецът го изгледа с почти неприкрито презрение. „Нахакан дребосък“ — помисли си ветеринарят. Мъжът веднага му бе станал антипатичен. Логан мразеше ловците. Съжали, че не му бе казал да прибере проклетата пушка в колата.

Водата течеше забързано над камъните и заобикаляше една бяла бреза, надвесена над реката. Тримата мъже започнаха да се взират в следите, свършващи при водата.

— Сигурно се е опитал да прекоси реката — отбеляза Купман, който се мъчеше да бъде полезен с нещо.

Но ловецът поклати глава. Отсрещният бряг беше стръмен и по него не се виждаха следи. Тръгнаха покрай брега, без да продумват. По едно време ловджията застана на едно място и протегна ръка да спре и другите.

— Там! — прошепна той и кимна напред.

Бяха на двадесетина метра от стария железопътен мост. Логан се взря, заслонил очи с длан. Нещо под моста се размърда и накрая той съзря коня. Беше от другата страна, в сянката, и гледаше право към тях. Муцуната му бе влажна, от гърдите му във водата се стичаше тъмна струйка. Точно под основата на врата като че се бе закачило нещо, но Логан не виждаше какво. Конят току навеждаше глава и плюеше възрозова пяна, която бързо се понасяше по водата и се разтваряше в нея. Ловецът свали калъфа с пушката от рамото си и започна да смъква ципа.

— Прощавай, мой човек, но сега не е сезонът на конете — каза възможно най-спокойно Логан и мина пред него.

Ловецът дори не вдигна поглед, само извади пушката — източена, германска, с оптически мерник, дебел колкото бутилка. Купман я огледа възхитено. Ловецът измъкна от джоба си няколко патрона и спокойно започна да зарежда пушката.

— Ще умре от загубата на кръв — отбеляза той.

— Така ли? — възкликна Логан. — Кой тук е ветеринарят, вие или аз?

Мъжът се изсмя презрително, дозареди и зачака с вбесяващия вид на човек, сигурен, че ще се окаже прав. Пак се извърна към моста и пристъпи внимателно напред. Конят моментално се дръпна и излезе на слънцето от другата страна на моста: чак сега Логан видя, че на гърдите му не се е закачило нищо, а виси голямо парче розова кожа, под която се е оголила ужасна рана с формата на буквата „Г“, дълга около три педи. От нея капеше кръв, която се стичаше във водата. Логан видя и че муцуната на животното не е мокра, а също е разкъравена. Дори от разстояние личеше, че лицевата кост е натрошена.

Ветеринарят усети как го присвива под лъжичката. Конят бе за чудо и приказ и на Логан му призля само при мисълта, че трябва да го умъртвят. Но дори той да успееше да се доближи и да спре кървенето, раните изглеждаха твърде сериозни, та животното да оживее. Направи още една крачка към Пилигрим и той отново отстъпи и се извърна да види дали може да избяга нагоре по потока. Чу се рязък звук: ловецът бе дръпнал затвора. Логан се извърна към него.

— Стига сте си играли!

Онзи не отговори, само погледна многозначително Купман. Между двамата се зараждаше единадушие, което Логан искаше да разсее. Остави сака на земята, наведе се да извади нещо от него и се обърна към заместник-шерифа:

— Ще се опитам да се приближа. Нали ще идете от другата страна на моста, за да му преградите пътя?

— Разбира се.

— Вземете клон или нещо друго, което да размахате, ако тръгне към вас. Сигурно ще си намокрите краката.

— Е, нищо — рече Купман и се запъти назад към дърветата. — Изкрещете, щом сте готов — подвижна подире му Логан. — И не се приближавайте много.

Напълни спринцовка упойка и напъха в джобовете на канадката си някои неща, които може би щяха да му трябват. Усещаше, че ловецът се е вторачил в него, но не му обърна внимание и се изправи. Въпреки че бе навел глава, Пилигрим следеше всяко тяхно движение. Зачакаха, оглушени от тътена на водата. После, щом Купман извика и конят се обърна към него, Логан нагази в реката, скрил в дланта си спринцовката.

Тук-там наред бързея стърчаха камъни, от които водата бе отмила снега, и той се опита да ги използва вместо брод. Пилигрим се обърна и го видя. Сега бе нащрек, чудеше се накъде да побегне, пробва водата с крак и пак изплю кървава пяна. Пред Логан вече не се виждаха камъни, той нямаше друг избор, трябваше да нагази в реката и да се намокри. Доближи крак до бързея и усети с върха на ботуша ледената вода. Бе толкова студена, че той изохка.

Купман се показва откъм завоя на реката зад моста. Също бе нагазил до колене във водата и държеше дълъг брезов клон. Конят местеше очи от единия към другия мъж. Логан видя по погледа му колко е уплашен, забеляза и още нещо, което го стресна. Но заговори нежно и успокоително:

— Всичко е наред, момчето ми. Не бой се!

Беше на около пет-шест метра от коня и се чудеше какво да предприеме оттук нататък. Хванеше ли юздата, сигурно щеше да успее да бие инжекцията във врата му. За всеки случай бе сложил по-голяма доза упойка. Ако улучеше вратната вена, щеше да сложи по-малко количество, отколкото ако биеше инжекцията в мускула. При всички

положения обаче трябваше да внимава да не прекали с дозата. Конят бе в толкова тежко състояние, че не биваше да губи съзнание. Ветеринарят трябваше да му инжектира доза, с която само да го успокои, за да го изведат от реката на по-безопасно място.

Вече виждаше добре раната върху гърдите. Не се бе натъквал на по-ужасно нараняване и знаеше, че трябва да действат незабавно. От начина, но който струеше кръвта, личеше, че животното е загубило към четири литра.

— Кротувай, миличък! Никой няма да ти навреди.

Пилигрим изцвили, обърна се и направи няколко крачки към Купман, като се препъна и вдигна пръски вода, оцветени от слънцето във всички багри на дъгата.

— Разклатете клона! — извика Логан.

Заместник-шерифът го размаха и Пилигрим спря. Ветеринарят се възползва от объркването на животното, за да се промъкне още по-близо, но нагази в дупка и се измокри чак до чатала. Божичко, водата бе леденостудена! С обточените си с бяло очи конят забеляза, че мъжът се приближава, и пак се дръпна към Купман.

— Хайде, размахайте клона!

Стреснат, Пилигрим спря, а Логан се втурна към него, сграбчи юздата и я намота около юмрука си. Усети как конят се дърпа, за да се отскубне. Опита да се приближи до плешката му, като се пазеше от задните копита, с които Пилигрим понечи да го изрита, пресегна се бързо и успя да забие иглата във врата на животното. Щом усети спринцовката, Пилигрим се замята като обезумял. Вдигна се на задни крака и изцвили подплашено. Логан разполагаше с броени секунди да натисне буталото на спринцовката, ала през това време конят го избута встрани, ветеринарят изгуби равновесие и самообладание и без да иска, изпразни във врата на Пилигрим цялото съдържание на спринцовката.

Конят вече знаеше кой от двамата мъже е по-опасен и се юрна към Купман. Логан още държеше юздата и Пилигрим го събори в реката и го повлече с главата напред като скиор, който е паднал от водните ски и се е заплел във въжетото. Ветеринарят усети как ледената вода наквасва дрехите му. Виждаше само разпенения бързей. Юздата се вряза в китката му, той си удари рамото в един камък и изкрещя от болка. После юздата се размота, Логан успя да вдигне глава и да си

поеме глътка въздух. Вече виждаше и Купман, който се дръпна от коня, препуснал покрай него нагоре по стръмния бряг. Спринцовката още висеше от врата му. Логан се изправи, загледа след Пилигрим, който се скриваше сред дърветата и изруга:

— Сега я втасахме!

— Добре ли сте? — попита заместник-шерифът.

Логан само кимна и се зае да изстиска водата от канадката си. Нещо на моста привлече погледа му, той вдигна очи и видя ловеца, който се бе облегал на перилата. Наблюдаваше ги, ухилен до уши.

— Хайде, разкарайте се оттам! — тросна се Логан.

Ани видя Робърт веднага щом мина през въртящата се врата. В дъното на коридора имаше чакалня с канапета със светлосива дамска и ниска масичка с цветя върху нея. Робърт стоеше там и гледаше през високия прозорец, през който струеше ярко слънце. Дочул стъпките ѝ, се обърна и присви очи, за да я види в сумрачния коридор. Ани бе трогната от това колко уязвим изглежда мъжът ѝ: слънцето бе осветило половината му лице, бледо като на мъртвец. Щом я съгледа, Робърт тръгна към нея с крива усмивка. Двамата се прегърнаха и без да казват нищо, известно време стояха, притиснати един до друг.

— Къде е Грейс? — попита накрая Ани.

Той я хвана за ръцете и се дръпна, за да вижда лицето ѝ.

— Преместиха я долу. В момента я оперират. — Забеляза, че жена му се свъсва, и продължи припряно, преди тя да е успяла да каже нещо: — Твърдят, че щяла да се оправи. Още е в безсъзнание, но ѝ направиха изследвания, включително със скенер, и смятат, че мозъкът ѝ не е пострадал.

Робърт замълча и преглътна, а Ани зачака, вперила очи в лицето му. От усилията, които мъжът ѝ полагаше да говори спокойно, разбра, че има да ѝ съобщава още нещо.

— Говори де!

Ала Робърт не намираще сили. Разплака се. Увеси глава, раменете му се разтресоха. Още държеше ръцете на жена си; тя ги дръпна и на свой ред хвана китките му.

— Хайде, кажи ми!

Робърт въздъхна тежко, отметна глава и погледна към тавана, преди да се престаши да извърне очи към жена си.

— Ще ампутират крака ѝ — изрече накрая.

Чак след време Ани щеше да се учуди и засрами от реакцията си онзи следобед. В критични моменти винаги рухваше, ако не се броеше редакцията, където определено обичаше да е под напрежение. Обикновено даваше воля на чувствата си. Може би този път Робърт бе рухнал и така просто бе взел решението вместо нея. Той плачеше, затова Ани не пророни и сълза. Единият от двамата трябваше да запази самообладание, инак всички щяха да бъдат пометени от мъката.

Но Ани знаеше, че е могло да бъде и обратното. При всички положения вестта за онова, което вършеха в този момент в болницата с дъщеря ѝ, я прониза като късче лед. Идеше ѝ да изкрещи, ала се овладя и после единственото, което ѝ хрумна, бе низ от въпроси, толкова хладнокръвни и практични, та чак прозвучаха безсърдечно.

— Докъде?

Стъписан, Робърт се свъси.

— Какво докъде?

— Докъде ще ѝ отрежат крака?

— До над... — Мъжът ѝ млъкна, за да си възвърне самообладанието, толкова смаян бе, че Ани го пита за такива подробности. — Над коляното.

— Кой крак?

— Десният.

— Колко над коляното?

— За бога, Ани, нима има някакво значение?

Той се дръпна, направо се отскубна от нея и избърса с длан мокрото си лице.

— Има, и то голямо.

Дори Ани бе изненадана от себе си. Робърт естествено беше прав, нямаше никакво значение. Щеше да е цинично, ако тя продължеше с тези академични въпроси, но вече нямаше как да спре.

— Само над коляното или ще ампутират и бедрото?

— Не, само над коляното. Не съм питал за точните размери, но съм сигурен, че ако слезеш долу, ще те пуснат да погледаш.

Робърт се извърна към прозореца и Ани го загледа как ядосан, че се е размекнал, вади носна кърпа и бърше носа и сълзите си. Отзад по

коридора се чуха стъпки.

— Госпожо Маклейн!

Ани се обърна. Младичката медицинска сестра, облечена от глава до пети в бяло, хвърли един поглед на Робърт и реши, че е по-разумно да разговаря с Ани.

— Търсят ви по телефона.

Поведе я със ситни забързани крачки. Стъпваше беззвучно с белите си обувки по лъснатите плочки по коридора и Ани изпита чувството, че не ходи, а се плъзга. Заведе я при телефонния апарат при регистратурата и прехвърли разговора от кабинета.

Обаждаше се Джоан Дайър от конюшната. Извини се, че безпокояла Ани, и попита припряно как е Грейс. Ани ѝ обясни, че момичето още е в кома. Не спомена нищо за крака. Госпожа Дайър приключи бързо с любезностите. Търсели я заради Пилигрим. Били го намерили, Хари Логан се бил обадил по телефона и питал какво да правят с него.

— В какъв смисъл? — учуди се Ани.

— Конят е в много тежко състояние. Има счупени кости и дълбоки рани и е загубил доста кръв. Дори да направят каквото могат, за да го спасят, и той оживее, никога вече няма да е същият.

— Къде е Лиз? Не можете ли да я повикате?

Лиз Хамънд, приятелка на семейството, бе ветеринарката, която се грижеше за Пилигрим. Именно тя бе ходила миналото лято в Кентъки да огледа Пилигрим, преди да го купят. Сигурно и Лиз щеше да се разстрои ужасно.

— Няма я, на някаква конференция е — поясни госпожа Дайър.
— Щяла да се върне чак другата събота.

— Логан иска да го умъртви ли?

— Да. Съжалявам, Ани. Сега Пилигрим е под упойка и според Логан може и да не оживее. Исква разрешението ти да го умъртви.

— Да го застреля ли?

Ани се чу как го прави отново: как пита за някакви несъществени подробности точно както одева с Робърт. Не беше ли все едно как точно ще умъртвят коня?

— Вероятно с инжекция.

— А ако откажа?

Известно време жената мълча.

— В такъв случай — рече след малко тя — явно ще се наложи да го закарат някъде, където да го оперират. Вероятно в Корнел. — Госпожа Дайър отново замълча. — Освен другото, Ани, ще ти струва много повече от застраховката.

Ани взе решението, щом ѝ споменаха за пари: едва след време щеше да осъзнае, че може би имаше някаква връзка между живота на дъщеря ѝ и живота на коня.

— Не ме интересува колко ще струва — тросна се тя и усети как по-възрастната жена трепва. — Предай на Логан, че ако убие коня, ще го съдя.

После затвори.

— Хайде, давай, сега е добре!

Купман слизаше заднишком по склона и направляваше с ръце камиона, който пъплеше бавно на заден ход подир него сред дърветата. Веригите, увиснали от платформата, се люшкаха и потракваха. Хората от целулозния завод го бяха приготвили да разтовари новите турбини, а сега Купман го бе повикал за друга задача. Следваше го голям пикап марка „Форд“ с прикачено към него открито ремарке. Заместник-шерифът погледна през рамо към мястото, където Логан и неколцина души, притекли се на помощ, бяха клекнали край коня.

Пилигрим се бе проснал на една страна в огромна локва кръв, която се разрастваше по снега под коленете на хората, опитващи се да го спасят. Бе успял да стигне само дотук — когато упойката го хвана, предните му крака се подкосиха и той падна на колене. Няколко минути се опитва да се изправи, ала когато Логан дойде, вече се бе предал.

Ветеринарят помоли Купман да звънне по клетъчния телефон на Джоан Дайър и бе доволен, че ловецът не е наблизил и не чува как я кара да получи от собствениците разрешение да умъртви животното. Прати заместник-шерифа да доведе хора, които да им помогнат, коленичи край коня и се замъчи да спре кръвта. Бръкна дълбоко в раната върху гърдите, над която се виеше пара, и напипа пластове разкъсана плът, докато ръката му не стана в кръв чак до лакътя. Откри откъде блика кръвта: от разкъсана артерия, която, слава богу, не бе голяма. Почувства как кръвта тече на тласъци срещу дланта му, сети се

за клемето в джоба си и бръкна с другата ръка да го извади. Прихвана с него скъсаната артерия и веднага усети как кръвенето спира. Но кръвта продължаваше да блика от стотиците разкъсани вени, затова Логан смъкна подгизналата си канадка, изпразни джобовете и доколкото можа, я изстиска от водата и кръвта. Сетне я намота и внимателно я напъха в раната. Изруга на глас. Онова, от което имаше нужда, бяха животоспасяващи разтвори. Опаковката плазмалит бе в сака долу при реката. Логан се изправи и залитайки, хукна да я вземе.

Когато се върна, лекарите от спасителния отряд вече бяха пристигнали и покриваха Пилигрим с одеяла. Един от тях държеше клетъчен телефон.

— Говорете с госпожа Дайър — рече му той.

— Точно сега не мога — отвърна троснато ветеринарят.

Коленичи и прикачи петлитровата опаковка плазмалит към врата на Пилигрим, после му би инжекция стероиди, та конят да преодолее шока. Дишането му бе повърхностно и накъсано, крайниците му изстиваха бързо и Логан извика да донесат още одеяла, с които да завият краката на Пилигрим, след като ги превържат, за да спрат кръвотечението.

Един от мъжете от спасителния отряд изнамери отнякъде зелени чаршафи, каквито слагат в линейките, Логан извади внимателно наквасената с кръв канадка от раната върху гърдите на коня и вместо нея сложи нагънатите чаршафи. Задъхан, приседна на пети и започна да пълни спринцовка с пеницилин. Ризата му бе тъмночервена и мокра, от лактите му капеше кръв. Той вдигна спринцовката да провери иглата и изпухтя:

— Няма никакъв смисъл, ама нейсе!

И би пеницилина във врата на Пилигрим, който вече береше душа. Дори раната върху гърдите бе достатъчна, за да го умъртвят. Но да беше само тя! Предните кости на черепа бяха натрошени, явно имаше няколко счупени ребра, грозна рана върху пищяла и кой знае още колко натъртвания и по-малки рани. Когато се бе затичал нагоре по склона, конят бе накуцвал, от което Логан съдеше, че десният му преден крак също е изкълчен. Идеше му да отърве клетото животно от канските мъки. Но вече нямаше връщане назад: не можеше да си позволи да достави на онзи копелдак — дребничкия ловец,

удоволствието да признае, че е бил прав. Ако е писано конят да умре от раните си, така да бъде!

После Купман дойде с камиона на целулозния завод и пикапа с ремаркетото и Логан видя, че отнякъде са намерили и здрав брезентов ремък. Момчето от спасителния отряд още държеше клетъчния телефон, на който госпожа Дайър чакаше да говори с ветеринаря, и той пое слушалката.

— Хайде, казвайте — подкани я Логан, докато сочеше на мъжете къде да подпъхнат ремъка. Клетата жена му предаде тактично заръката на Ани и щом той я чу, само се засмя, поклати глава и възкликна: — Страхотно! Каква признателност!

Върна телефона на младежа и помогна да пъхнат още два ремъка през окървавената киша под туловището на Пилигрим. Всички се бяха изправили и Логан го досмеша при вида на еднаквите им червени колене. Някой му подаде сухо яке и за пръв път, откакто бе излязъл от реката, той усети, че е премръзнал до кости.

Купман и шофьорът прикачиха краищата на ремъците към веригите на подечника, сетне се дръпнаха заедно и загледаха с останалите как устройството вдига бавно Пилигрим във въздуха и го стоварва като огромен къс месо върху ремаркетото. Логан се покатери при него заедно с двама стажант-лекари, за да преместят крайниците на коня и той да лежи както одева на една страна. Купман подаде сака на ветеринаря; стажантите заметнаха Пилигрим с одеяла.

Логан му би още една инжекция стероиди и извади втора опаковка плазмалит. Внезапно усети, че е капнал от умора. Когато пристигнеха в клиниката, конят едва ли щеше да е жив.

— Ще се обадим, за да ви чакат — каза Купман.

— Благодаря.

— Готови ли сте?

— Ами да.

Купман вдигна задната страница на ремаркетото, прикачено към пикапа, и извика на шофьора да потегля.

Той запъпли бавно нагоре по склона.

— И дано имате късмет — рече колкото му глас държи младичкият заместник-шериф, но Логан май не го чу.

Купман изглеждаше някак разочарован. Всичко бе приключило, всички се разотиваха. Чу как някой зад него затваря цип и се обърна.

Ловецът прибираше пушката в калъфа.

— Благодаря за помощта — рече Купман.

Ловецът кимна, метна ремъка на калъфа през рамо и си тръгна.

Робърт се събуди и отпърво помисли, че е в кабинета си. Екранът на компютъра трепкаше като обезумял, изобразен от зелени линии, които се преплитаха над назъбени криволици. „О, не! Вирус! — помисли той. — Трие един по един файловете от делото за ценните книжа на «Дънфорд».“ После видя леглото със завивките, старателно опънати върху онова, което бе останало от крака на дъщеря му, и си спомни къде е.

Погледна ръчния си часовник. Наближаваше пет сутринта. Стаята тънеше в мрак освен при нощната лампа на подвижна поставка, хвърляща пашкул мъждива светлина над главата на Грейс и голите ѝ рамене. Очите ѝ бяха затворени, лицето ѝ излъчваше спокойствие, сякаш тя нямаше нищо против всички тези гънеци се като змийчета маркучи и пластмасови тръбички, покрили цялото ѝ тяло. Една от тях свързваше устата ѝ с респиратора, друга бе прикачена към носа и стомаха ѝ, та да ѝ подава храна. От системата до кревата висяха още тръбички, стъкленици и торбички, които се преплитаха на кълбо при шията ѝ, сякаш се надпреварваха коя ще стигне първа клапа на върху вратната ѝ вена. Клапанът бе прикрит с лейкопласт, както и електродите върху слепоочията и гръдния ѝ кош и дупчицата, която бяха пробили върху младата ѝ гръд, за да вкарат в сърцето ѝ влакнооптична тръба.

Както бяха обяснили лекарите, без защитната шапка за езда момичето сигурно е щяло да умре. Когато си е ударило главата в пътя, шапката се е пропукала, но не и черепът. При второто сканиране обаче забелязаха лек мозъчен кръвоизлив, така че направиха дупчица в черепа и вкараха вътре нещо, което сега отчиташе налягането. Респираторът щял да спре разрастването на отока. Робърт се бе унесъл именно заради ритмичното му съскане, наподобяващо вълни в изкуствено море, които се разбиват върху чакъл. Бе държал Грейс за ръката, после неволно я бе изпуснал и сега тя лежеше с дланта нагоре. Отново я пое с две ръце и усети подвеждащо успокояващата ѝ топлина.

Надвеси се над дъщеря си и внимателно притисна парченцето лейкопласт, с което бе прихванат един от катетрите върху китката ѝ и което се бе отлепило. Погледна купчината уреди: бе настоял да му обяснят предназначението на всеки. Сега, без да се налага да става, ги провери един по един, огледа всеки екран, клапан и стъкленница с разтвор, за да се увери, че докато е спал, не се е случило нищо. Знаеше, че всичко е компютризирано и при необходимост централният монитор в стаята на дежурните зад ъгъла ще подаде сигнал за тревога, но искаше и той да се убеди с очите си. Успокоен, се облегна на стола, без да изпуска ръката на Грейс. Ани спеше в стаичката, която им бяха предоставили малко по-нататък на същия етаж. Жена му бе настояла Робърт да я събуди в полунощ, за да поеме дежурството край леглото на дъщеря им, но тъй като бе задрямал, той реши, че сега вече не се налага да я вдига.

Взря се в лицето на Грейс и си помисли, че наред всички тези груби машинарии тя прилича на дете, много по-малко от годините си. Винаги се бе радвала на добро здраве. Откакто се бе родила, не бе стъпвала в болница, ако не се брои онзи път, когато падна от велосипеда и се наложи да ѝ шият коляното. Ала самото ѝ раждане се бе превърнало в драма, която щяха да помнят години наред.

Наложи се да направят по спешност на Ани цезарово сечение. След дванайсет часа родилни болки приложиха епидурография и тъй като не се очакваше в скоро време да роди, Робърт отиде в кафенето да си вземе кафе и сандвич. Когато след половин час се върна в стаята ѝ, там цареше същински ад. Помещението наподобяваше палубата на боен кораб, хора в зелено притичваха, тикайки какви ли не колички и апаратура, и крещяха заповеди. Някой обясни на Робърт, че докато го нямало, на един от мониторите се видяло, че бебето е зле. Досуц като герой от военен филм от четирийсетте години акушер-гинекологът влетя в стаята и обяви на войнството си, че „почва“.

Робърт винаги бе смятал, че с цезарово сечение раждането минава мирно и кротко. Без напъни, без пъшкане и викове, просто ти срязват корема на определено място и вадят без усилие детето. Ето защо не бе подготвен за борбата, която последва. Вече се бе почнало, когато го пуснаха в родилното и го сложиха в ъгъла, откъдето той загледа с широко отворени очи. Ани беше под пълна упойка. Робърт наблюдаваше как тези съвсем непознати мъже бърникат с окървавени

до лактите ръце в утробата ѝ, как вадят съсиреци и ги запокитват в ъгъла. Сетне прихванаха разреза с метални клемета и започнаха да пъшкат, да се суетят и да дърпат нещо, докато накрая единият от тях — героят на битката, сграбчи детето, а другите се укротиха и загледаха как вдига от туптящия корем на Ани мъничкото същество — бяло като мрамор, с полепнали по него кървави съсиреци.

Той, този мъж, явно се бе вживял в ролята си, понеже подметна нехайно през рамо на Робърт: „Следващия път дано имате повече късмет. Момиче е“. На Робърт му идеше да го убие. Ала след като набързо я почистиха и провериха дали всички пръсти са ѝ на място, те му връчиха невръстната дъщеричка, повита в бяло одеялце, и забравил за гнева си, той я притисна до себе си. После я остави върху възглавницата на Ани, та щом тя излезе от упойката, да види най-напред Грейс.

„Следващия път дано имате повече късмет!“ Следващ път нямаше. И двамата искаха второ дете, но Ани помята четири пъти, последния вече в напреднала бременност, когато рисковете бяха големи. Обясниха им, че е неразумно да опитват и занаят, но те го знаеха и без да им го казват. След всяко помятане ги болеше все повече и накрая и двамата чувстваха, че нямат сили да го понесат още веднъж. Преди четири години, след последния спонтанен аборт Ани заяви, че смятала да я стерилизират. Робърт усети, че по този начин жена му иска да се самонакаже, и я моли как ли не да не го прави. Накрая волюневолю тя склони и вместо това си сложи спирала, за която се шегуваше с доста черно чувство за хумор, че имала същия ефект.

Именно по това време ѝ предложиха да стане главен редактор и за изненада на Робърт тя прие. Сетне, докато я наблюдаваше как излива яда и разочарованието си чрез тази нова роля, Робърт си даде сметка, че е приела шефското място пак или за да се накаже, или за да отклонява мислите си. А може би заради двете. Ала изобщо не се учуди, когато жена му направи такава бляскава кариера и сега, кажи-речи, всички големи американски списания се чудеха как да я привлекат на работа.

Съвместният им провал да създадат второ дете ги измъчваше, но те с Ани не отваряха дума за това. Той обаче тихомълком се бе просмукал във всяка гънчица на взаимоотношенията им.

Усетиха го негласно и днес следобед, когато Ани дойде в болницата и Робърт толкова глупаво се бе прекършил и се бе разплакал. Знаеше — жена му имаше чувството, че я вини, задето не е могла да му роди второ дете. Вероятно бе реагирала толкова хладно на сълзите му, понеже съзираше в тях отглас от това обвинение. И сигурно бе права. Крехкото момиче, което лежеше, осакатено от хирургическия скалпел, бе всичко, което имаха. Колко глупаво, колко долно бе постъпила Ани, като бе родила само едно дете! Дали Робърт наистина го мислеше? Едва ли. Но защо тогава изричаше с такава лекота тази мисъл пред самия себе си?

Открай време знаеше, че обича жена си повече, отколкото тя някога ще обича него. Не че се съмняваше в любовта ѝ. В сравнение с доста други семейства, които Робърт познаваше, тяхното бе добро. И духовно, и физически те двамата явно още бяха в състояние да си доставят наслада. Ала през всички тези години Робърт всеки божи ден си мислеше какъв късметлия е, че има такава жена до себе си. Направо не проумяваше какво намира в мъж като него толкова жизнено същество като Ани.

Не, Робърт не се подценяваше. Обективно погледнато (а той смяташе, че обективно погледнато, обективността е една от най-силните му черти), той бе един от най-кадърните юристи, които познаваше. Освен това беше добър баща, добър приятел на малцината близки приятели, които имаше, и въпреки вицовете и закачките за адвокатите, плъзнали напоследък, дълбоко в себе си бе човек на морала. Но макар и никога да не се бе смятал за скучен, съзнаваше, че му липсва блясъкът на Ани. Не, не точно блясъкът, а нейният живец — тъкмо той винаги го бе привличал, още от онази първа вечер в Африка, когато отвори вратата и я видя със саковете на прага.

Бе шест години по-голям от нея, но често се чувстваше по-възрастен. Смяташе го едва ли не за малко чудо, че Ани се задоволява с него, при положение че се среща с такива влиятелни прочути личности. И не само това: бе сигурен — доколкото може да бъде сигурен за тези неща един мислец човек, че никога не му е изневерявала.

От пролетта обаче, откакто Ани се бе захванала с тази нова работа, между тях се бе появило напрежение. Покрай „крвопускането“ в редакцията жена му се бе изнервила и за разлика

отпреди се дразнеше едва ли не от всичко. И Грейс, и дори Елза бяха забелязали промяната и ако Ани бе наблизко, мереха всяка своя дума. Сега Елза сякаш изпитваше облекчение, ако пръв от работа се прибереше Робърт. Бързаше да му предаде кой се е обаждал, да му покаже какво е сготвила за вечеря и да си тръгне, преди да си е дошла Ани.

Робърт усети как някой отпуска длан върху рамото му, вдигна очи и видя, че до него, сякаш повикана от неговите мисли, стои жена му. Под очите ѝ имаше тъмни кръгове. Робърт пое дланта ѝ и я притисна до бузата си.

— Поспа ли? — попита я.

— Като къпана. Нали щеше да ме събудиш?

— И аз съм задрямал.

Ани се усмихна и погледна надолу към Грейс.

— Някаква промяна?

Робърт поклати глава. Шепнеха като че от страх да не събудят момичето. Ани пак отпусна длан върху рамото на мъжа си. Известно време двамата гледаха дъщеря си; единственият звук, сякаш измерващ възцарилата се тишина, бе съскането на респиратора. Ани потрепери, отдръпна дланта си, сгуши се във вълненото яке и кръстоса ръце.

— Реших да отскоча до вкъщи и да донеса някои от нещата ѝ, та щом се събуди, да са до нея — каза тя.

— Ще ида аз. Едва ли сега ти е до шофиране.

— А, защо, шофира ми се. Ще ми дадеш ли ключовете?

Робърт ги намери и ѝ ги подаде.

— Ще взема и някои неща за нас. Искаш ли нещо?

— Само дрехи. И може би самообръсначка.

Ани се наведе и го целуна по челото.

— Внимавай — рече ѝ Робърт.

— Не се притеснявай. Няма да се бавя.

Той я изпроводи с поглед. Ани спря на вратата, извърна се и той видя, че иска да му каже нещо.

— Какво? — попита Робърт.

Ала тя само се усмихна и поклати глава. После се обърна и излезе.

По това време на деня нямаше движение, шосетата бяха безлюдни, ако не се брояха един-два самотни камиона, които разпръскваха пясък. Ани пое на юг по магистрала 87, сетне свърна на изток по шосе 90, по същия път, по който предната сутрин бе минал и камионът. Снегът не бе започнал да се топи и фаровете осветяваха ниските стени, образувани от опръсканите с киша преспи покрай банкетата. Робърт бе сложил гумите с шипове, които потракваха по поръсеното с пясък черно платно. По радиото излъчваха разговор със слушателите и някаква жена обясняваше колко се безпокояла за непълнолетния си син. Наскоро била купила нова кола — нисан, и момчето се било влюбило в нея. С часове седяло в автомобила, милвало го, а днес, когато майката влязла в гаража, заварила момчето да прави любов с ауспуха.

— Синът ви май е превъртял — изкоментира гостът в студиото, мъж на име Мелвин.

Напоследък в тези разговори със слушателите сякаш канеха все такива самодоволни нагли типове и Ани не проумяваше защо хората продължават да се обаждат, макар и да знаят, че ще бъдат унижени. Може би пък ги привличаше тъкмо това. Жената продължи, сякаш нищо не е станало.

— Ами сигурно — рече тя. — Но не знам какво да правя.

— Не правете нищо — провикна се Мелвин. — Скоро малкият ще се изтощи. Следващият слушател...

Отби от магистралата и подкара по шосето, което криволичеше по билото на хълма и водеше към тяхната къща. Тук пътят бе покрит с лъснат хлъзгав сняг и Ани подкара внимателно през тунела от дървета, по алеята, която Робърт явно бе почистил сутринта. Фаровете осветиха обкованата с бели дъски фасада на сградата, чиято горна част бе скрита от извисилите се брези, сетне се плъзнаха за миг по стените и тавана на вестибюла, където осветлението не бе включено, и хвърлиха сини отблясъци. Лампата пред входа светна автоматично, когато Ани зави зад къщата и зачака да се вдигне вратата на гаража в сутерена.

Завари кухнята така, както я бе оставил Робърт. Вратите на шкафовете зееха, върху масата се виждаха двата огромни плика с неподредени покупки. Сладоледът в единия се бе разтопил и капеше от масата в розовото езерце, образувало се върху пода. Червената лампичка върху телефонния секретар мигаше, за да покаже, че има

съобщения. Но на Ани не ѝ беше до тях. Забеляза бележката, която Грейс бе драснала на баща си, и впери очи в нея: кой знае защо, се страхуваше да я докосне. Извърна се рязко и се зае да бърше сладоледа и да подрежда покупките, които още не се бяха развалили.

Горе, докато редеше в сака своите неща и вещите на мъжа си, имаше усещането, че върши всичко като робот и всяко нейно действие е програмирано. Тази вцепененост вероятно се дължеше на шока или може би така Ани не искаше да прогледне за истината.

Дума да няма, когато видя за пръв път Грейс след операцията, гледката бе толкова чужда и невероятна, че Ани не повярва на очите си. Почти завидя на Робърт, че е в състояние да даде воля на мъката си. Бе забелязала как мъжът ѝ се визира трескаво в тялото на Грейс, как се сгърчва болезнено, съгледал поредното място, където бяха пипали лекарите. Докато Ани просто наблюдаваше тази нова версия на дъщеря си и не можеше да я приеме.

Дрехите и косата ѝ миришеха на болница и тя се съблече, за да си вземе душ. Стоя известно време под струята, после завъртя топлия кран, докато водата не стана толкова гореща, че Ани едвам издържаше. Пресегна се и намести душа така, че водата я зашиба като нажежени иглички. Затвори очи и подложи лице под струята: заболя я и тя извика. Но продължи да стои, доволна, че я боли. Да, можеше да го понесе. Поне това можеше да понесе.

Банята бе пълна с пара, когато Ани излезе от кабинката на душа. Изтри с хавлиената кърпа малко от огледалото и се зае да се бърше, загледана в размазаното си от капките вода отражение, което сякаш не беше нейно. Харесваше тялото си, нищо че бе по-пълно, с по-налетени гърди, отколкото на стройните девойчета по страниците за мода в нейното списание. Ала в замъгленото от парата огледало се виждаше някаква розова изкривена нейна абстракция досущ като картина на Франсис Бейкън и Ани се смути толкова, че угаси лампата и припряно се върна в спалнята.

Стаята на Грейс бе във вида, в който тя явно я бе оставила предната сутрин. Дългата фланелка, с която момичето спеше, бе метната в края на неоправеното легло. На пода Грейс бе запокитила чифт дънки и Ани се наведе да ги вдигне. Бяха онези, с прокъсаните колене, защити отдолу с кръпки от стара рокля на майка ѝ с десен на цветчета. Спомни си как бе предложила на дъщеря си да ги закърпи и

как тя нехайно бе отвърнала, че предпочита да ги даде на Елза. Ани прибягна до коронния си номер: вдигна обидено вежда, и Грейс се сконфузи.

— Извинявай, мамо — каза момичето и я прегърна. — Но много добре знаеш, че не те бива да шиеш.

— Бива ме, бива ме, и още как! — обърна го на шега Ани, макар и двете да знаеха, че го е казала сериозно.

— Сигурно. Но не шиеш толкова хубаво, както Елза.

— Правилно е „не толкова добре, както Елза“ — поправи я Ани с най-високомерния си английски акцент.

Това неизменно караше Грейс да се прави на малко момиченце.

— Да де. Не го взимай толкова присърце, мамо!

Ани сгъна дънките и ги прибра. После оправи леглото и застанала до него, огледа стаята, чудейки се какво да занесе в болницата. В нещо като малък хамак, окачен над леглото, имаше огромна купчина плюшени животинки, цяла зоологическа градина: от мечета и бизончета до котета и кръвожадни косатки. Бяха ѝ подарени от роднини и приятели, донесли ги от всички кътчета на света, и сега те се редуваха едно по едно да споделят леглото на Грейс. Всяка вечер тя справедливо до педантичност подбираше две-три според размера и ги слагаше върху възглавницата си. Доколкото виждаше Ани, предната вечер дъщеря ѝ бе предпочела един скункс и някакво страховито, прилично на дракон същество, което Робърт ѝ бе донесъл от Хонконг. Върна ги в хамака и порови сред животинките да намери най-старото приятелче на Грейс — пингвина Годфри, който колегите на Робърт бяха пратили в родилния дом в деня, когато се бе родила дъщеря им. Сега едното око на пингвинчето бе заменено с копче, от многото посещения в „Химическо чистене“ играчката бе избеляла и опърпана. Ани я извади от люлката и я напъха в сака.

Отиде при бюрото до прозореца и взе уокмена и касетите, с които Грейс не се разделяше. Според лекаря не било зле да опитат да ѝ пускат музика. Върху писалището имаше две фотографии в рамки. На едната се бяха снимали тримата с Грейс и Робърт в лодка. Грейс бе в средата, беше прегърнала през раменете майка си и баща си, и тримата се смееха. Бяха направили снимката преди пет години в Кейп Код, по време на една от най-щастливите си отпуски. Ани я пъхна в сака и вдигна втората фотография. Беше на Пилигрим, сниман на пасището

зад конюшната миналото лято, малко след като го купиха. Беше без юзда и седло, дори без оглавник, слънцето блещукаше върху кожата му. Макар и тялото му да бе на една страна, конят бе извърнал глава и гледаше право в обектива. Ани никога не бе разглеждала снимката подробно, но сега се взря в нея и се смути от вторачения поглед на жребеца.

Нямаше представа дали Пилигрим още е жив. От съобщението, което госпожа Дайър бе оставила предната вечер, знаеше само, че конят е отведен у ветеринаря в Чатам и че смятат да го закарат в Корнел. Сега, докато гледаше фотографията, Ани имаше чувството, че Пилигрим я укорява. Не задето не знае какво се е случило с него, а за нещо друго, по-дълбоко, което тя още не проумяваше. Сложи и втората снимка в сака, щракна ключа на лампата и слезе долу.

През високите прозорци на вестибюла вече се процеждаше мъждива светлина. Ани остави сака на пода и отиде в кухнята, без да включва осветлението. Реши да си направи чаша кафе и след това да прослуша съобщенията върху телефонния секретар. Докато чакаше водата в старото медно кафениче да заври, отиде на прозореца.

Отвън, само на две-три крачки стояха няколко сърни. Гледаха я, без да помръдват. Дали не търсеха храна? Никога, и в най-люти зими Ани не бе виждала сърни толкова близо до къщата. Какво ли значеше това? Преброи ги. Бяха дванайсет, не, тринайсет. По една за всяка година от живота на дъщеря ѝ. Ани се укори, че става за смях.

Водата в кафеника кипна и той изсвири гърлено. Сърните също чуха звука, като по знак се обърнаха и хукнаха презглава покрай езерото към гората. „Божичко, умряла е“ — помисли Ани.

ТРЕТА ГЛАВА

Хари Логан спря автомобила пред табелата с надпис „Лечебница за едри животни“ и закрачи уморено през избраздената от гумите сива киша — единственото, което бе останало от снега, паднал в края на седмицата. От злополуката бяха минали три дни и докато си проправяше път между редиците спрени коли и камионетки, Логан се чудеше как е възможно конят още да е жив.

Беше му отнело близо четири часа да закърпи криво-ляво раната върху гърдите. Бе пълна с парчетии стъкло и късчета черна боя от камиона; наложи се ветеринарят да ги вади едно по едно и да промие мястото. Сетне подравни с ножицата разкъсаните краища на плътта, прихвана артерията и вкара няколко дренажни тръбички. После, докато асистентите му наблюдаваха упойката, подаването на въздух и доста закъснялото преливане на кръв, Логан грабна иглата и влакното и се зае за работа.

Трябваше да зашие раната на три равнища: в началото мускула, след това фиброзната тъкан и накрая кожата, и да направи за всяко около седемдесет бода. Първите две равнища заши с влакно, което с времето само се разтваряше. И всичките тези главоболия за кон, който според него никога нямаше да дойде в съзнание! Ала тази проклетия взе, че се окопоти. Бе направо невероятно. На всичкото отгоре се дърпа не по-малко яростно, отколкото долу, на реката. Когато Пилигрим тръгна да се изправя със сетни сили на крака, Логан се замоли конят да не разкъса шевовете. Надали щеше да се справи, ако му се наложеше да го шие втори път.

Следващите двайсет и четири часа държаха Пилигрим на слаба упойка, след което отсъдиха, че се е възстановил достатъчно, за да издържи четиричасовото пътуване до Корнел.

Логан познаваше добре университета и ветеринарната лечебница, макар че те се бяха променили доста от шейсетте години, когато той бе следвал тук. Имаше чудесни спомени, повечето свързани с жени. Божичко, бяха си отживели! Особено през лятото вечер, когато се излежаваха под дърветата и се наслаждаваха на езерото Кайюга.

Сигурно това бе най-хубавото студентско градче на света. Но не и днес. Беше студено, бе започнало да ръми и не се виждаше дори проклетото езеро. За капак Логан се и разболяваше. Сутринта се скъса да киха — безспорно бе премръзнал в онзи шибан поток, Киндърхук Крийк. Забърза към топлата регистратура със стъклени стени и попита младата жена зад бюрото къде да намери Дороти Чен, ветеринарката, която се грижеше за Пилигрим.

Оттатък пътя строяха нова голяма клиника и докато чакаше, Логан се взря в свъсените лица на премръзналите строители. Почувства се по-добре, дори усети леко вълнение при мисълта, че пак ще види Дороти. Заради усмивката ѝ бе готов всеки божи ден да бие тия триста километра и да навестява Пилигрим. Дороти приличаше на някоя от непорочните принцеси от китайските игрални филми, по които толкова си падаше жена му. Имаше и страхотно тяло. Но бе доста по-млада от него, за да му обръща внимание. Видя отражението ѝ във вратата и се извърна с лице към нея.

— Здравсти, Дороти! Как си?

— Ами как да съм, премръзнала! Освен това ми иде да те убия.

Тя му се закани с пръст и се свъси уж сърдито. Логан разпери ръце.

— Изминах хиляди километри, за да видя усмивката ти. Какво толкова съм направил, Дороти?

— Виж го ти него, пращаш ми такова чудовище и очакваш да ти се усмихвам! — Все пак го озари с усмивката си. — Ела! Получихме рентгеновите снимки.

Поведе го през същински лабиринт от коридори; Логан я слушаше какво му говори и се мъчеше да не зяпа дупето ѝ, което мърдаше едва забележимо под бялата престилка.

Имаше цяла камара рентгенови снимки, щяха да стигнат за малка изложба. Дороти ги закачи върху светещата стена, двамата с Логан застанаха един до друг и ги загледаха. Както и бе предполагал, имаше пукнати ребра — цели пет на брой, черепът също бе счупен отпред. Ребрата щяха да зараснат от само себе си, а колкото до черепа, Дороти вече бе направила една операция. Беше се наложило да извади счупените костици, да пробие дупки и да ги прихване с жичка. Операцията бе минала добре, въпреки че им предстоеше да махнат тампоните от пълните със съсиреци синуси на коня.

— Ако си счупя носа, вече знам при кого да ида — отбеляза Логан.

Дороти се засмя.

— Първо виж коня, пък тогава говори. Спретнала съм му профил като на призьор.

Логан се бе опасявал да няма фрактура и високо в предния десен крак, но счупено нямаше. Просто мястото бе натъртено много лошо от удара, бяха пострадали и нервите.

— Как са гърдите? — поинтересува се Логан.

— Добре. Справил си се чудесно. Колко бода?

— Към двеста. — Логан усети, че се изчервява като гимназист.
— Ще идем ли да го видим?

Пилигрим бе отвън, в един от боксовете за възстановяване, и двамата го чуха много преди да се доближат. Конят изцвили прегракнало — явно не бе млъкнал откакто бе престанала да му действа последната доза упойка. Стените на бокса бяха облицовани с дебело кече, но пак се тресяха от копитата на Пилигрим, който непрекъснато хвърляше къчове. Неколцина студенти преглеждаха в съседния бокс едно пони, направо ужасено от данданията, която вдигаше жребецът.

— Минотавъра ли сте дошли да видите? — попита един от младежите.

— Да — потвърди Логан. — Надявам се вече да сте го нахранили.

Дороти вдигна резето върху горната част на вратата. Шумът моментално заглъхна. Жената откряна вратата колкото да надзърнат в бокса. Пилигрим се бе сврял в най-далечния ъгъл, навел глава и наострил уши, и ги гледаше досущ като от комикс на ужасите. Бе омотан целият в кървави бинтове. Изпръхтя, сетне вдигна муцуна и оголи зъби.

— Радвам се да видя и теб — рече Логан.

— Виждал ли си някога кон в толкова окаяно състояние? — попита Дороти.

Той поклати глава.

— Аз също.

Известно време стояха, вперили очи в Пилигрим. Логан се бе видял в чудо, не знаеше какво да правят с него. Госпожа Маклейн му

се бе обадила за пръв път едва предния ден и се бе държала наистина мило. Ветеринарят отсъди, че сигурно я е малко срам заради онова, което му бе предала чрез госпожа Дайър. Не ѝ се сърдеше, дори му беше жал за нея след всичко, което се бе случило с дъщеря ѝ. Но щом видеше коня, тя сигурно щеше да го даде под съд, че не го е умъртвил веднага.

— Не е зле да му бием още една доза успокоително — отбеляза Дороти. — Проблемът е, че няма много доброволци. Все едно си на корида — пъхаш иглата и си плюеш на петите.

— Да, редно е да му бием. Въпреки че не може да кара до безкрайност на упойка. Количествата, дето сме му вкарали, са в състояние да потопят и боен кораб. Ще се опитам да прегледам гърдите му.

Ужасена, Дороти сви рамене.

— Нали си написал завещанието си?

Понечи да отвори и долната част на вратата. Пилигрим видя, че Логан се приближава, запристъпва тревожно, зачатка с копита и изпръхтя. Щом мъжът влезе в бокса, конят се завъртя рязко, готов да го изрита със задните копита. Долепен до страничната стена, Логан се опита да заеме позиция, от която да се приближи към плешката на коня, но Пилигрим не го пускаше и да припари. Въртеше се като обезумял и хвърляше къчове. Логан отскочи, за да избегне копитата му, залитна и посрамен, на бърза ръка избяга. Дороти припряно залости вратата подире му. Студентите се хилеха. Логан подсвирна и отръска палтото си.

— Спасих му живота и какво получавам — черна неблагодарност!

Като заваля, и не престана осем дни и осем ноци. И то не мижав декемврийски дъждец, а същински порой. Макар и отслабнал, някакъв карибски ураган с нежно име се бе придвижил на север, беше си харесал местността и не бързаше да се махне. Реките в Средния запад преляха и в новините по телевизията не даваха нищо друго освен кадри с хора, накатерили се по покривите, и подпухналите трупове на крави, които се въртяха в придошлите реки като надуваеми дюшеци, забравени на басейн. В щат Мисури едно петчленно семейство се

удавило, докато чакало в колата си на опашката пред закусвалня от веригата „Макдоналдс“, президентът веднага хвана самолета за там и обяви, че има бедствено положение, както вече се бяха досетили някои от хората по покривите.

Ала Грейс Маклейн не знаеше нищичко за тези неща: наранените ѝ клетки лека-полека се прегрупираха за нов живот в усамотението на комата. След една седмица махнаха тръбата за кислород, прикачена към гърлото ѝ, и вместо нея вкараха друга, за която направиха малка дупчица на гушката на момичето. То беше на системи: хранеха го с някаква кафеникава мътна течност, която влизаше по тръбата в носа на Грейс и оттам — в стомаха ѝ. Три пъти на ден идваше терапевт, който досущ като кукловод тренираше крайниците ѝ, та мускулите и ставите ѝ да не се обездвижат съвсем.

След първата седмица Ани и Робърт се редуваха да дежурят край леглото на дъщеря си, докато другият отскачаше до града или се опитваше да движи работата си от Чатам. Майката на Ани предложи да дойде от Лондон, но лесно я разубедиха. Затова пък Елза се грижеше за тях като квачка, готвеше им, вдигаше телефона и изпълняваше дребни поръчки. Стоя при Грейс единствения път, когато и Ани, и Робърт не бяха в болницата — сутринта, когато бе погребението на Джудит. Те двамата застанаха заедно с другите на подгизналата трева в селското гробище, под балдахина от черни чадъри, а после, докато се връщаха с колата в болницата, не пророниха и дума.

Както винаги, колегите на Робърт в адвокатската кантора бяха много мили и се постаряха да поемат и неговата работа. Шефът на Ани — Крофорд Гейтс, президент на пресгрупата, ѝ се обади по телефона веднага щом научи за злополуката.

— Драга ми Ани — рече той искрено, макар и двамата да знаеха, че е лицемер. — И през ум да не ти минава да се връщаш на работа, докато детето не се възстанови напълно. Чу ли?

— Крофорд...

— Слушай какво ти казвам, Ани! Сега не мисли за нищо друго освен за Грейс. За теб тя е най-важна на този свят. Ако изникне проблем, който не можем да решим сами, знаем къде да те намерим.

Това не само че не успокои Ани, но обратното, хвърли я в ужас: идеше ѝ да хване първия влак и да отпраши към Ню Йорк. Тая стара

лисица — Крофорд, ѝ беше симпатичен, в края на краищата тъкмо той след дълги увещания я бе назначил главна редакторка, но тя изобщо му нямаше вяра. Той си умираше да прави мръсно на другите, просто му беше в кръвта.

Застанала до кафемашината в коридора пред интензивното отделение, Ани гледаше паркинга. Дъждът се лееше като из ведро и духаше силен вятър. Някакъв старец дълго се бори с чадъра си, докато го отвори, две монахини се носеха като платноходки към автомобила си. Облаците бяха паднали ниско и изглеждаха толкова застрашително, сякаш всеки момент щяха да отнесат главите на клетите женици.

Кафемашината изпуктя за последно, Ани извади чашата и отпи от кафето. Бе ужасно на вкус, точно както стотиците други кафета, които беше правила на машината. Но поне бе топло и течено и съдържаше кофеин. Върна се бавно в интензивното отделение и поздрави една от по-младичките сестри, застъпващи на смяна.

— Днес ми се вижда по-добре — рече сестрата, докато се разминаваха.

— Така ли мислите? — изгледа я Ани.

Всички медицински сестри вече я познаваха достатъчно добре, за да си позволяват да казват такива неща просто от любезност.

— Да — потвърди жената и се поспря на вратата, сякаш се канеше да добави още нещо. Но явно се отказа и пътъом рече само: — Но продължавайте да тренирате мускулите!

— Тъй вярно! — изкозирува Ани.

Виж ти, Грейс изглеждаше по-добре! Докато се връщаше при леглото на дъщеря си, Ани се запита какво означава да изглеждаш по-добре, когато единайсети ден си в кома и крайниците ти са отпуснати като пихтия. Друга медицинска сестра сменяше превръзката върху крака на Грейс. Ани застана до нея и загледа. Сестрата вдигна очи, усмихна ѝ се и продължи да си върши работата. Това бе единственото, което Ани не намираше сили да върши. В болницата насърчаваха родителите и близките да помагат в лечението. Ани и Робърт бяха станали големи спецове във физиотерапията и другите дребни неща, които трябваше да се вършат, например чистеха очите и устата на Грейс и сменяха торбичката за урината, окачена отстрани на леглото. Но само при мисълта да види ампутирания крак на дъщеря си Ани

настръхваше и изпадаше в паника. Не бе в състояние да го погледне, камо ли да сменя превръзката.

— Зараства добре — поясни медицинската сестра.

Ани кимна и се насили да не извърща поглед. Преди два дни бяха махнали конците и дългият извит белег бе моравочервен. Медицинската сестра забеляза израза в очите ѝ.

— Касетата май свърши — каза жената и кимна към уокмена върху възглавницата на Грейс.

Даваше възможност на Ани да избяга от белега и тя благодарно се възползва. Натисна копчето, за да извади касетата — мазурки от Шопен, и намери в чекмеджето опера от Моцарт — „Сватбата на Фигаро“. Пъхна я в процепа на уокмена и намести слушалките върху главата на Грейс. Знаеше, че дъщеря ѝ едва ли ще избере точно такава музика. Открай време твърдеше, че мразела опера. Но Ани за нищо на света нямаше да пусне щуравите касети, които Грейс слушаше в колата. Какви ли ужасии щяха да причинят „Нирвана“ и „Алис ин Чейнс“ на един вече толкова повреден мозък? И дали момичето изобщо чуваше нещо? А в случай че чуваше, дали когато дойдеше в съзнание, вече щеше да обича опера? Ани заключи, че дъщеря ѝ по-скоро ще мрази майка си за поредната проява на тирания.

Избърса вадичката слюнка, потекла от ъгълчето на устните ѝ, и вдигна кичура коса, паднал върху челото. Без да маха ръка от косицата на момичето, се загледа в него. След малко усети, че медицинската сестра е приключила с превръзката и усмихната, я наблюдава. Отвърна на усмивката ѝ. Ала в очите на жената имаше нещо, което мъчително наподобяваше съжаление, и Ани побърза да извърне глава.

— Време е да поработим! — каза тя.

Запретна ръкави и придърпа стола по-близо до леглото. Сестрата събра нещата си и не след дълго Ани отново бе сама. Винаги започваше с лявата ръка на Грейс; пое я между дланите си и се зае да масажира пръстите един по един, сетне всички заедно. Вдигаше ги и ги свиваше при всяка става и усетила как кокалчетата пукат, ги разтъркваше. А сега показалецът: опъна го, притисна мускула и го прекърши с пръсти. Дочу от слушалките на Грейс едва доловимата музика на Моцарт и в ритъм с нея започна да масажира и мачка китката.

Колкото и да бе странно, в тази нова близост с дъщеря ѝ имаше нещо чувствено. За пръв път от времето, когато Грейс бе пеленаче, Ани имаше усещането, че познава тялото ѝ толкова добре. Изпитваше нещо като откровение, сякаш се връщаше в земя, която някога, много отдавна е обичала. Имаше бенки, родилни петна и белези, за които изобщо не бе подозирала. Малко под лакътя ръката на Грейс бе осеяна със ситни лунички, с косъмчета, нежни като власинки, и на Ани ѝ се прииска да допре буза до нея. Обърна китката и се взря в прозрачната кожа и вените, които подобно на делта прорязваха кожата.

Зае се с лакътя, отвори и затвори ставата петдесет пъти, после започна да масажира мускулите. Никак не беше лесно и в края на всеки сеанс ръцете и дланите я боляха. След малко трябваше да се премести от другата страна. Остави внимателно ръката на Грейс върху леглото и тъкмо понечи да стане, когато забеляза нещо.

Бе толкова слабо и мимолетно, та тя си помисли, че само ѝ се е сторило: след като положи ръката на дъщеря си върху завивките, като че видя как един от пръстите потрепва. Седна отново и загледа дали пръстът ще трепне пак. Но той не се помръдна. Ани вдигна отново ръката и я стисна.

— Грейс! — повика едва чуто. — Грейси!

Нищо. Лицето на момичето беше безизразно. Помръдваха само гърдите му, които се издигаха и се отпускаха едновременно с респиратора. Може би Ани бе видяла просто как ръката трепва под собствената си тежест. Премести поглед от лицето на дъщеря си към апаратурата, следяща състоянието ѝ. Все още не се бе научила да разчита екраните добре, както Робърт. Вероятно се доверяваше повече от него на вградените им алармени системи. Знаеше обаче какво трябва да показват най-важните, които следяха пулса, мозъчната дейност и кръвното налягане на Грейс. Върху монитора за пулса имаше оранжево електронно сърчице, мотив, който ѝ се струваше странен, едва ли не трогателен. Вече дни наред екранът отчиташе стабилен пулс — седемдесет удара. Сега обаче, както забеляза Ани, той бе по-висок. Осемдесет и пет, сетне цифрата примига и екранът показа осемдесет и четири. Младата жена се смръщи и се огледа. Наоколо нямаше нито една медицинска сестра. Ани започна да си втълпява, че не бива да се паникьосва, че сигурно няма нищо страшно. Пак извърна очи към дъщеря си.

— Грейс!

Този път я стисна за ръката и щом погледна нагоре, видя, че мониторът за пулса трепка като полудял. Деветдесет, сто, сто и десет...

— Грейси!

Изправи се, стиснала дланта ѝ в две ръце, и се взря в лицето ѝ. Извърна се и понечи да извика някого, ала не се наложи, тъй като вече бяха дошли двама души от персонала: младичък лекар, вероятно стажант, и медицинска сестра. Промяната в пулса бе забелязана и върху мониторите в дежурната стая.

— Видях я да мърда — поясни Ани. — Ръката ѝ.

— Продължавайте да я мачкате — каза лекарят.

Извади от горния джоб на престилката прилично на химикалка медицинско фенерче и отвори едното око на Грейс. Запали лампичката и зачака да види дали ще има някаква реакция. Медицинската сестра проверяваше мониторите. Пулсът се бе установил на сто и двайсет. Лекарят махна слушалките от главата на момичето.

— Говорете ѝ!

Ани преглътна. Сякаш съвсем бе оглупяла и бе изгубила дар слово. Лекарят я погледна.

— Говорете ѝ нещо. Няма значение какво.

— Грейси! Аз съм. Време е да се събудиш, миличкото ми. Хайде, моля те, събуди се!

— Вижте! — възкликна лекарят.

Още държеше окото на Грейс отворено, Ани погледна натам и забеляза как дъщеря ѝ примигва. От гърдите ѝ внезапно се изтръгна дълбока въздишка.

— Кръвното ѝ налягане е сто и петдесет — намеси се и сестрата.

— Какво означава това?

— Означава, че момичето реагира — рече лекарят. — Нека аз! — Пое от Ани ръката на Грейс, като придържаше с пръстите на другата окото ѝ отворено. — Грейс — каза младият мъж. — Сега ще стисна дланта ти, ако можеш, опитай се и ти да стиснеш моята. Хайде, напрегни се! — Стисна ръката на момичето, както се взираше в окото му. — Bravo! — възкликна лекарят и подаде дланта на Грейс на Ани. — Хайде, сега го повтори и с майка си!

Ани си пое дълбоко въздух, стисна с все сила ръката на дъщеря си... и усети движението. Бе като първото плахо, едва доловимо

подръпване на риба, захваща рибарска кукичка. Някъде в дълбините на тъмната спокойна вода нещо потрепна, готово да изплава на повърхността.

Грейс беше в някакъв тунел. Приличаше малко на метрото, само дето беше по-тъмен и пълен с вода, в която момичето плуваше. Но водата не бе студена. Всъщност дори не бе вода. Бе прекалено топла и гъста. Някъде в далечината Грейс виждаше кръгче светлина и кой знае как разбра, че има две възможности: или да тръгне към нея, или да се обърне и да поеме в обратната посока, където също се мержелееше светлина, но не така ярка и гостоприемна. Не се страхуваше. Просто трябваше да избере. И в двата случая нямаше да я сполети нищо лошо.

После чу гласове. Идваха откъм мястото, където светлината бе по-мъждива. Не виждаше кой говори, но по единия глас позна майка си. Долови и гласа на мъж, но не на баща ѝ. Беше на някакъв непознат. Опита да тръгне към тях по тунела, ала водата бе твърде гъста. Наподобяваше лепило, Грейс плуваше в лепило, което я дърпаше назад. „Това лепило ме спира, не ме пуска, лепилото...“ Момичето се помъчи да извика за помощ, ала бе изгубило гласа си.

Те явно не знаеха, че е тук. Защо ли не я виждаха? Гласовете им долитаха сякаш от другия край на света и не щещ ли, Грейс се уплаши, че те ще си тръгнат и ще я оставят сама. Но не, ето че мъжът я повика по име. Бяха я забелязали. И макар още да не ги виждаше, тя знаеше, че са ѝ протегнали ръка: стига да направеше едно сетно огромно усилие, може би щеше да се отскубне от лепилото и те щяха да я издърпат навън.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Робърт плати и когато излезе от магазина, двете момчета вече бяха завързали с канап елхата и я товареха в багажника на форд лариата, който той бе купил миналото лято, за да прекарат Пилигрим от Кентъки. Искаше да изненада и Грейс, и Ани, когато рано една съботна утрин спря автомобиля заедно със сребрилата каравана пред къщата. Двете излязоха на верандата: Грейс бе на седмото небе, Ани беше бясна. Ала Робърт само сви рамене, усмихна се и подметна, че било недопустимо да сложиш нов кон в стара конюшня.

Благодари на двете момчета, пожела им весела Коледа и излезе от разкаляния, изровен паркинг на шосето. Никога досега не бе купувал коледната елха толкова късно. Обикновено я избираха с Грейс в края на седмицата преди Коледа, макар че винаги изчакваха Бъдни вечер, за да я внесат и накичат. Дъщеря му щеше да си дойде поне за това — да я накичат. Бъдни вечер се падаше утре и Грейс щеше да се прибере вкъщи.

Лекарите не бяха в див възторг от този факт. Момичето бе дошло в съзнание едва преди половин месец, но Робърт и Ани ги убеждаваха как ли не, че ще му се отрази добре, и накрая победиха чувствата: Грейс можела да се прибере в домашен отпуск, но само за два дни. Щяха да я вземат от болницата утре по обед.

Робърт спря пред хлебарницата в Чатам да купи хляб и кифли. Закуската с неща от този магазин се бе превърнала в нещо като съботен обред за тях. Младичката жена зад щанда понякога идваше да гледа Грейс.

— Как е хубавото ви момиченце? — попита тя.

— Утре се прибира.

— Ама наистина ли? Каква прекрасна новина!

Робърт видя, че и другите надават ухо. Изглежда, всички знаеха за злополуката и хора, с които той не бе говорил никога през живота си, също се интересуваха от състоянието на Грейс. Но му направи впечатление, че никой не отваря дума за крака.

— На всяка цена да й пратите много здраве.

— Разбира се, благодаря ви. И весела Коледа!

Забеляза, че го наблюдават през витрината как се качва на автомобила. Мина покрай фабриката за фураж, намали скоростта, за да пресече железопътната линия, и пое към къщи през село Чатам. Витрините по главната улица бяха празнично украсени за Коледа, по тесните тротоари, над които примигваха шарени светещи гирлянди, сновяха минувачи, излезли на пазар. Както караше, Робърт махна на неколцина познати. Сцената с Рождество Христово на централния площад бе красива — макар и безспорно да нарушаваше Първата поправка към Конституцията — но все пак нали беше Коледа! Не го знаеше сякаш само времето.

Дъждът спря в деня, когато Грейс изрече първите си думи, и оттогава бе необичайно горещо за сезона. Съвсем доскоро метеоролозите от средствата за масово осведомяване се бяха надпреварвали да обясняват откъде ще мине ураганът и къде се очакват наводнения, затова тази Коледа се оказа за тях една от най-доходоносните от доста години насам. Светът съвсем официално се бе превърнал в парник или в най-добрия случай вече не беше същият.

Когато Робърт се прибра, Ани беше в кабинета и разговаряше по телефона с редакцията. Както обикновено, се караше — Робърт предположи, че на някого от завеждащ редакциите. Докато се промъкваше на пръсти в кухнята, подочу, че клетникът се е съгласил да представи някакъв актьор, когото Ани мразеше до смърт.

— Звезда ли? — възкликна тя невярващо. — Каква ти звезда! Точно обратното. Той си е истинска черна дупка.

Обикновено Робърт го напушваше смях от тези остроумни забележки на жена му, с които вече бе свикнал, но сега се сепна от агресивния ѝ тон. И на нея не ѝ беше никак леко да ръководи нашумяло нюйоркско списание от тази затънтена къща в северния край на щата. Но да беше само това! След злополуката Ани я мъчеше някакъв гняв, който доста го плашеше.

— Какво? Съгласил си се да му платиш такъв тлъст хонорар? — изкрещя тя. — Съвсем си се побъркал. Да не би да му правите актови снимки?

Робърт сложи кафето и подреди масата за закуска. Бе взел от любимите кифли на жена си.

— И дума да не става, Джон. Извинявай, но се налага да му звъннеш и да отмениш... Пет нари не давам... Да, пусни ми факс. Добре.

Робърт чу как Ани затръшва слушалката, без да казва „дочуване“, но тя всъщност го правеше рядко. Докато вървеше по коридора, стъпките ѝ кънтяха по-скоро примирено, отколкото ядосано. Когато влезе в кухнята, Робърт вдигна глава и ѝ се усмихна.

— Гладна ли си?

— Не. Хапнах овесени ядки.

Той се опита да не издава разочарованието си. Жена му видя кифлите върху масата.

— Извинявай.

— Няма нищо. Тъкмо ще останат повечко за мен. Искаш ли кафе?

Ани кимна, седна на масата и погледна безразлично вестника, който той бе купил. Известно време мълчаха.

— Купи ли елха? — попита накрая Ани.

— Естествено. Е, не е кичеста, както миналата година, но пак е хубава.

Отново се умълчаха. Робърт наля кафе и на двамата и седна на масата. Кифлите бяха вкусни. Бе толкова тихо, че се чуваше как той дъвче. Ани изпъшка.

— Не е зле да я накичим довечера — рече тя и отпи от кафето.

— Какво?

— Да накичим елхата.

Робърт се смръщи.

— Без Грейс! Защо? Ще ѝ стане неприятно, ако го направим без нея.

Ани остави с трясък чашата върху чинийката.

— Не ставай за смях! Как, дявол го взел, ще кичи елха на един крак?

Стана рязко от стола, чиито крака се плъзнаха със скърцане по пода, и се запъти към вратата. Робърт я изгледа стъписан.

— Според мен ще се справи — възрази той спокойно.

— Друг път ще се справи! Какво, ще подскача ли около елхата? Едвам се държи с тези патерици.

— Не се занасяй, Ани... — свъси се мъжът ѝ.

— Ти не се занасяй — сопна се тя и понечи да излезе, но после пак се обърна към него. — Искаш всичко да е същото, но вече няма да е както преди. Проумей го най-после.

Известно време стоя в синята рамка на вратата. Сетне каза, че имала работа, и излезе. Робърт усети как го присвива под лъжичката: знаеше, че жена му е права. Вече никога нямаше да бъде същото.

Грейс си помисли колко хитро са ѝ дали да разбере за крака. Сега, като се замислеше, не помнеше кога точно е научила. Сигурно бяха изпипали тези неща до съвършенство, бяха ги превърнали в нещо като изкуство, знаеха точно колко упойка да ти сложат, за да не усетиш нищо. Още преди да е в състояние да се движи или да говори, почувства, че там долу е станало нещо. Изпитваше някакво странно усещане, а и забеляза, че там медицинските сестри се суеят повече. Това, както и доста други факти, пак се плъзна в съзнанието ѝ, когато я издърпаха от тунела, пълен с лепило.

— Какво чувам, отиваш си, значи, вкъщи?

Грейс вдигна поглед. На вратата се бе облегнала жената, която всеки ден минаваше да вземе поръчките за ядене. Беше едра и добродушна, смехът ѝ кънтеше така, че се чуваше и през стените. Грейс се усмихна и кимна.

— Много се радвам — допълни лелката. — Но имай предвид, че ще изтървеш коледната ми вечеря.

— Запазете ми малко. Вдругиден пак съм тук — каза момичето прегракнало.

Още бе с лейкопласт върху дупчицата, която бяха направили върху шията ѝ за респиратора. Жената ѝ намигна.

— Ще ти запазя, миличкото ми, разчитай на мен!

Отиде си, а Грейс погледна ръчния си часовник. Оставаха цели двацет минути до времето, когато родителите ѝ трябваше да дойдат, и тя седеше на леглото, облечена и готова да тръгне. Бяха я преместили в тази стая седмица, след като дойде в съзнание, и най-сетне я бяха отървали от респиратора, така че Грейс да говори, а не само да мърда устни. Стаята бе тясна като кутийка, с ужасен изглед към паркинга и със стени, боядисани в потискащото бледозелено, явно измислено специално за болниците. Но поне имаше телевизор и помещението

изглеждаше доста приятно с букетите, картичките и подаръците, наслагани по всички възможни повърхности.

Грейс погледна надолу към крака си, където медицинската сестра старателно бе прихванала с безопасна игла крачола на сивия анцуг. Бе чувала от някого, че ампутират ли ти ръката или крака, пак продължаваш да ги чувстваш. Беше си самата истина. Нощем кракът я сърбеше така, че тя направо се побъркваше. Ето, и сега я сърбеше. Най-странното бе, че дори когато гледаше смешния половин крак, който ѝ бяха оставили, имаше чувството, че той не ѝ принадлежи. Че е на някой друг.

Патериците бяха подпрени на стената при нощното шкафче и иззад тях от фотографията надзърташе Пилигрим. Той бе едно от първите неща, които Грейс видя, щом дойде в съзнание. Забелязал, че наблюдава снимката, баща ѝ каза, че конят е добре, и на нея ѝ поолекна.

Джудит бе мъртва. Гъли също. Бяха ѝ казали и това. Получи се както с крака — Грейс просто не можеше да осмисли новината. Не че не вярваше — защо в края на краищата ще седнат да я лъжат? Поплака си, когато баща ѝ ѝ съобщи, но и този път може би от лекарствата, с които я тъпчеха, сълзите ѝ сякаш не бяха истински. Грейс все едно се наблюдаваше отстрани. Оттогава, сетеше ли се за това (а тя за свое учудване дори почти не се сецаше), фактът за смъртта на Джудит се мержелееше някъде в дъното на съзнанието ѝ, сякаш капсулиран в защитна обвивка, та Грейс да не се замисля много-много за него.

Миналата седмица дойде един полицаи, който ѝ зададе някакви въпроси и си записа какво се е случило. Клетият човечец бе ужасно притеснен, а Робърт и Ани бдяха като квачки да не би дъщеря им да се разстрои. Беше излишно да се тревожат. Грейс каза на полицаия, че помни какво се е случило само до мига, когато са се плъзнали надолу по брега. Не беше вярно. Момичето знаеше, че стига да поиска, и ще си спомни много, много повече. Но не искаше.

Робърт вече бе обяснил на дъщеря си, че по-късно ще се наложи пак да даде показания — този път писмени, за застрахователите, но първо да се възстановява. Каквото и да значеше това.

Грейс още гледаше снимката на Пилигрим. Вече бе решила какво да прави. Бе сигурна, че ще се опитат да я накарат пак да язди. Тя обаче нямаше да го стори — за нищо на света. Щеше да каже на

родителите си да върнат коня на предишните му собственици в Кентъки. Нямаше да допусне да го продадат на някого от местните хора: ами ако някой хубав ден го срещнеше с новия му ездач? Щеше да иде и да го види за последно, да се сбогува, но толкоз.

Пилигрим също се прибра за Коледа — една седмица преди Грейс, и никой в Корнел не тъгуваше, когато конят си тръгна. В знак на благодарност доста студенти си бяха изпатили. Ръката на едно от момичетата бе в гипс, петима-шестима имаха цицини и рани. Дороти Чен, изобретила нещо като матадорска техника, за да му бие всекидневните инжекции, бе възнаградена със свършени следи от зъби върху рамото.

— Виждам ги само на огледалото в банята — сподели тя с Хари Логан. — Оцветени са във всички отсенки на моравото, които можеш да си представиш.

Логан си представяше, и още как. Мале, Дороти Чен, която си разглежда голото рамо пред огледалото в банята!

Той дойде да прибере коня, придружаван от Джоан Дайър и Лиз Хамънд. Макар да бяха нещо като конкуренти, двамата с Лиз се разбираха чудесно. Тя бе едра и сърдечна, горе-долу на негова възраст, и Логан се зарадва, щом разбра, че ще дойде и Лиз, понеже, кой знае защо, се чувстваше като на тръни в присъствието на Джоан Дайър.

Доколкото можеше да прецени, тя бе на петдесет и пет-шест години, с изпръхнало от вятъра и слънцето лице и сериозен израз, създаващ впечатлението, че непрекъснато се опитва да разбере що за човек си. Караше тя, явно доволна да слуша Логан и Лиз, които си бърбеха по работа. Щом пристигнаха в Корнел, паркира вещо на заден ход караваната точно пред бокса на Пилигрим. Дороти му би успокоително, но въпреки това цял час се мъчиха да го вкарат в колата.

Последните няколко седмици Лиз се държа великодушно и им помогна много. След като се прибра от конференцията, по молба на Маклейнови дойде в Корнел. Очевидно искаха тя да поеме лечението от Логан, нещо, за което той само щеше да й бъде благодарен. Лиз обаче им съобщи, че ветеринарят се е справил блестящо и не бива да бъде отстраняван. Стигнаха до компромисното решение тя да следи

работата му. Логан не се чувстваше застрашен. Камък му падна от сърцето, че ще има с кого да обсъжда такъв тежък случай.

Джоан Дайър не бе виждала Пилигрим от деня на злополуката и бе стъписана от страховитите белези върху муцуната и гърдите му. Никога дотогава не се бе натъквала на кон, който да се държи толкова враждебно и диво, направо необуздено. На връщане цели четири часа Пилигрим блъскаше с копита по страниците на караваната и я тресеше цялата. Джоан изглеждаше разтревожена.

— Къде ще го дявам?

— В какъв смисъл? — попита Лиз.

— Ами в това състояние не мога да го сложа пак в конюшнията. Няма да е безопасно.

Щом се върнаха при конюшнията, държаха коня в караваната, докато Джоан и двамата ѝ синове почистят един от няколкото неизползвани от години малки бокса зад постройката. Момчетата, Ерик и Тим, приближаваха двайсетте и помагаша на майка си в конюшнията. Докато работеха, Логан забеляза, че и двамата са наследили дългото ѝ лице и нейната немногословност. Накрая Ерик, по-големият и по-намръщеният, закара на заден ход караваната при бокса. Сега пък конят отказваше да излезе.

Джоан се видя принудена да прати момчетата да го подкарат откъм предната страна на караваната с пръчки и Логан загледа как конят се извърща да ги изрита със задните копита, не по-малко ужасен от самите тях. Не биваше да плашат така животното, раната върху гърдите му можеше да се отвори, но на ветеринаря не му хрумваше нищо по-умно, затова си премълча. Най-сетне жребецът с триста мъки слезе в бокса, а госпожа Дайър и синовете ѝ затръшнаха вратата подире му.

Вечерта, докато се прибираще с колата при жена си и децата си, Хари Логан се чувстваше потиснат. Сети се за ловеца, оня дребосък с кожената шапка, и как му се бе хилел от железопътния мост. Този непрокопсаник се оказа прав: трябваше да умъртвят коня още тогава.

Бъдни вечер у Маклейнови започна лошо, за да свърши още по-зле. Тръгнаха от болницата с колата на Робърт, качиха Грейс отзад, с

крак върху седалката. Не бяха изминали и половината път, когато тя попита за елхата.

— Хайде да я накичим веднага щом се приберем!

Ани впери поглед право пред себе си и предостави на Робърт да обясни, че вече са го направили късно предната вечер, без обаче да уточнява как: в мрачно мълчание, в което сякаш прехвърчаха искри.

— Мислех, че няма да ти е до това, милото ми — поде Робърт.

Ани знаеше, че би трябвало да му е благодарна, задето така всеотдайно се нагърбва с вината ѝ, и се притесни, че не изпитва и следа от признателност. Едва ли не раздразнена, зачака Робърт да замаже положението с неизбежна шега.

— Пък и, драга ми госпожичке, вкъщи те чака доста работа. Имаш да цепиш дърва, да чистиш, да готвиш...

Грейс се засмя колкото от приличие и в настъпилата тишина Ани предпочете да не обърне внимание на косия поглед, който ѝ хвърли мъжът ѝ.

Вкъщи успяха криво-ляво да разсеят напрежението. Грейс каза, че елхата във вестибюла е чудна. Постоя малко сама в стаята си, надула до дупка „Нирвана“, та родителите ѝ да се уверят, че всичко е наред. Справяше се добре с патериците, дори се качваше и слизаше по стълбите и падна само веднъж, когато се опита да свали плика с подаръчета, които бе помолила медицинските сестри да купят за майка ѝ и баща ѝ.

— Нищо ми няма — рече на Робърт, когато той хукна към нея.

Удари си силно главата в стената и Ани, която изхвърча от кухнята, виждаше, че я боли.

— Сигурна ли си?

Баща ѝ се опита да ѝ помогне, но тя се помъчи да се изправи сама.

— Да, татко, добре съм.

Когато Грейс отиде при елхата и сложи под нея подаръците, Ани забеляза, че Робърт се просълзява, и толкова се вбеси, че се завъртя и побърза да се скрие в кухнята.

Открай време си разменяха коледни чорапи, пълни с подаръци. Ани и Робърт подготвяха заедно изненадите за Грейс, правеха си подаръци и един на друг. Сутринта на Коледа Грейс идваше в спалнята им със своите чорапи за тях, разполагаше се на леглото и тримата един

по един разопаковаха подаръците, шегуваха се колко умен е този Дядо Коледа или как е пропуснал да махне някой етикет. Сега, както и с елхата, този ритуал се струваше на Ани почти непоносим.

Грейс си легна рано и когато бяха сигурни, че е заспала, Робърт влезе на пръсти в стаята ѝ, за да занесе чорапа. Ани се съблече, заслушана в стенния часовник в антрето, който тиктакаше в тишината. Беше в банята, когато Робърт се върна; чу го да шумоли и разбра, че пъха чорапа с подаръците за нея под леглото откъм нейната страна. И тя бе сторила същото с неговия. Божичко, какъв фарс!

Когато мъжът ѝ влезе в банята, Ани си миеше зъбите. Беше с раираната английска пижама и се усмихна на жена си в огледалото. Ани плю и си изплакна устата.

— Стига си ревал — каза му, без да го поглежда.

— Какво?

— Видях те, когато Грейс падна. Престани да я съжаляваш. Съжалението е последното, което ще ѝ помогне.

Робърт продължи да я гледа и когато Ани тръгна към спалнята, погледите им се срещнаха. Смръщен, мъжът ѝ клатеше глава.

— Невероятна си, Ани.

— Благодаря.

— Какво те прихваща?

Тя не му отговори, само мина покрай него и се върна в спалнята. Легна си и угаси нощната лампа на шкафчето до себе си. След като се изми, Робърт направи същото. Лежаха, обърнали си гръб, Ани гледаше ярката ивица светлина върху пода, процеждаща се под вратата откъм площадката пред спалнята. Не отговори на мъжа си не защото бе ядосана, а просто защото не знаеше какво да му каже. И тя е една, да му приказва така! Може би се вбеси от сълзите му, понеже му завиждаше за тях. След злополуката не бе проронила и една-едничка сълзица.

Извърна се и гузно плъзна ръка да го прегърне, долепила тяло до гърба му.

— Извинявай — промълви и целуна мъжа си отстрани по врата.

За миг Робърт не помръдна. Сетне бавно легна по гръб и я прегърна, а тя сгуши глава върху гърдите му. Чу как мъжът ѝ въздиша тежко, после дълго лежаха неподвижно. Накрая Ани плъзна бавно ръка надолу по корема му, обхвана внимателно члена му и усети как той

потрепва. Изправи се, коленичи над Робърт, изхлузи нощницата си и я остави да се свлече на пода. Както винаги, Робърт се пресегна и сложи длани върху гърдите ѝ, докато тя се наместваше върху него. Вече бе възбуден, Ани му помогна да проникне в нея и почувства как през тялото му минава тръпка. И двамата не пророниха и стон. Тя се взря в тъмното в този добър мъж, който я познаваше толкова отдавна, и видя в очите му не страст, а ужасяваща неизличима тъга.

На Коледа застудя. Металните облаци препускаха над гората като в забързан каданс, задуха северняк, който донесе в долината полярен въздух. Докато играеха на карти край големия бъдник, тримата слушаха как вятърът фучи и вилнее в комина.

Сутринта, докато разопаковаха подаръците край елхата, хвърлиха доста усилия да се правят на весели. Никога през живота си, дори като съвсем мъничка, Грейс не бе получавала толкова много подаръци. Почти всички техни познати ѝ бяха пратили нещичко и Ани се сети — прекалено късно, че е трябвало да скрият някои пакети. Бе повече от очевидно, че дъщеря ѝ е усетила колко я съжаляват, и дори не отвори доста от подаръците.

Ани и Робърт дълго умуваха какво да ѝ купят. През последните години неизменно ѝ подаряваха нещо, свързано с ездата. Сега, каквото и да ѝ поднесяха, то щеше да ѝ напомня за злополуката просто защото не бе за езда. Накрая Робърт ѝ взе аквариум с екзотични рибки. Знаеха, че Грейс иска рибки, но Ани се опасяваше, не дори аквариумът сякаш ще казва на момичето: седи и гледай, сега не ти остава нищо друго.

Робърт го бе отнесъл в малката задна всекидневна и го бе опаковал с коледна хартия. Заведоха Грейс при рибките и загледаха как тя грейва, докато маха хартията.

— Господи! — възкликна момичето. — Страхотни са!

Вечерта, след като прибра масата, Ани завари Грейс и Робърт да лежат в тъмното на канапето пред аквариума. Той бе с лампички, пускаше мехурчета и двамата го бяха гледали, докато накрая не бяха заспали прегърнати. Мърдащите водорасли и плъзгащите се сенки на рибките хвърляха призрачни рисунки върху лицата им.

На другата сутрин по време на закуска Грейс бе много бледа. Баща ѝ сложи ръка върху нейната.

— Добре ли си, миличкото ми?

Тя кимна. Ани се върна на масата с кана портокалов сок и Робърт дръпна ръката си. Майката забеляза, че Грейс иска да каже нещо, но не намира сили.

— Мислех си за Пилигрим — рече накрая овладяно момичето.

За пръв път отваряха дума за коня. Ани и Робърт седяха, без да се помръдват. Тя се засрами, че никой от тях не е отишъл да го види след злополуката или поне след като го бяха върнали в конюшнията на госпожа Дайър.

— Така ли? — каза Робърт. — Е, и?

— Според мен трябва да го пратим обратно в Кентъки.

Настана мълчание.

— Грейси — поде Робърт. — Не е нужно точно сега да вземаме решения. Нищо чудно...

— Знам какво ще кажеш — прекъсна го момичето, — че хора с осакатявания като моите пак яздят. Аз обаче... — Грейс замълча, за да си възвърне самообладанието. — Аз не искам. Чу ли!

Ани извърна очи към Робърт и видя, че той е забелязал погледа ѝ, с който тя сякаш го предупреждаваше: „Само да си посмял да плачеш!“.

— Онези хора може и да не го приберат, но аз не искам да го виждам тук — отсече Грейс.

Робърт кимна бавно, за да покаже, че я разбира, макар и засега да не е съгласен с нея. Грейс се хвана за това.

— Искам да се сбогувам с него, тате. Не може ли тая сутрин да идем при него? Преди да се върна в болницата?

Ани бе разговаряла с Хари Логан само веднъж. Едвам се престраши да го стори и макар никой от двамата да не спомена заканата ѝ да съди ветеринаря, с нея сякаш бе просмукана всяка тяхна дума. Логан се държа мило, а колкото до Ани, тя поне с тона си изразяваше, че е гузна, доколкото може да е гузна жена като нея. Оттогава обаче всичко, което научаваше за Пилигрим, идваше от Лиз Хамънд. Понеже знаеше колко разтревожена е Ани за дъщеря си, Лиз не искаше да я безпокои излишно и ѝ описваше възстановяването на коня в краски, точно толкова розови, колкото и фалшиви.

Раните заздравявали добре. Присадената върху муцуната кожа зараствала. Дори не се били надявали лицевата кост да изглежда толкова чудесно. Не че Лиз я бе излъгала. Просто не бе подготвила нито нея, нито Робърт и Грейс за онова, което щяха да видят, след като спряха колата пред къщата на Джоан Дайър в дъното на дългата алея.

Госпожа Дайър се показа от конюшната и тръгна през двора към тях, бършейки ръце в износената синя ватенка, с която не се разделяше. Вятърът бе разрошил прошарената ѝ коса и усмихната, тя махна няколко кичура от лицето си. Съвсем не ѝ бе в стила да се усмихва и Ани бе озадачена. Сигурно жената се притесняваше от това, че Грейс куцука с патериците, а баща ѝ ѝ помага.

— Здравей, Грейс! — рече госпожа Дайър. — Как си, момичето ми?

— Чувства се прекрасно, нали, детето ми? — отвърна вместо нея Робърт.

Ани се ядоса, че Робърт не остави Грейс да отговори сама. Дъщеря ѝ се усмихна храбро.

— Да, добре съм.

— Как прекарахте Коледата? Много ли подаръци получи?

— Цяла камара — отвърна Грейс. — Прекарахме чудесно, нали? — потвърди момичето и погледна майка си.

— Да, чудесно — повтори Ани.

Не знаеха какво повече да си кажат и известно време стояха смутени на студения вятър. Облаците над главите им препускаха като обезумели, за миг блесна слънце и озари червените стени на конюшната.

— Грейс иска да види Пилигрим — поде Робърт. — В конюшната ли е?

Лицето на госпожа Дайър помръкна.

— Не. Там отзад е.

Ани усети, че има нещо гнило, видя, че го е почувствала и Грейс.

— А, така ли? — учуди се Робърт. — Може ли да го видим?

За миг госпожа Дайър се подвоуми.

— Ама разбира се.

Обърна се и следвана от тях, тръгна през двора, после заобиколи конюшната и излезе при старите боксове зад нея.

— Внимавайте къде стъпвате. Тук отзад е доста кално.

Погледна през рамо Грейс, която куцукаше с патериците, претраши се да хвърли един поглед и към Ани, сякаш за да я предупреди.

— Вижте, Джоан, колко добре се справя Грейс с тия проклетии — обади се Робърт. — Не мога да я стигна.

— Да, виждам — усмихна се госпожа Дайър.

— Защо Пилигрим не е в конюшната? — поинтересува се момичето.

Госпожа Дайър не отговори. Вече бяха при боксовете; жената спря при единствената залостена врата и се извърна с лице към тримата. Преглътна притеснено и погледна Ани.

— Не знам какво са ви казали Хари и Лиз.

Ани сви рамене.

— Знаем, че е извадил късмет да отърве кожата — намеси се Робърт и замълча.

Всички чакаха госпожа Дайър да каже още нещо. Тя сякаш не намираще точните думи.

— Грейс — рече жената накрая. — Пилигрим не е същият, както преди. Много е разстроен от случилото се. — Изведнъж Грейс се притесни и госпожа Дайър погледна Ани и Робърт, сякаш очакваше да ѝ помогнат. — Честно казано, не съм сигурна, че момичето трябва да го вижда.

— Защо? Какво... — започна Робърт, ала Грейс го прекъсна.

— Искам да го видя. Отворете вратата.

Госпожа Дайър пак погледна Ани — тя да решава. Ани си каза, че са стигнали прекалено далеч, за да се връщат. Кимна. Волю-неволю госпожа Дайър вдигна резето на горната част на вратата. Откъм бокса моментално се разнесе оглушителен тътен, който уплаши всички. Сетне настана тишина. Госпожа Дайър отвори бавно горната врата и Грейс надзърна вътре; майка ѝ и баща ѝ стояха зад нея.

Известно време момичето се вираше в мрака, докато очите му свикнат. После видя коня.

— Пилигрим! Пилигрим! — повика тихо и плахо, та другите едвам я чуха.

Изпищя и се обърна, а Робърт се пресегна бързо, за да я хване и тя да не падне.

— Не, тате, не!

Прегърна я и я поведе през двора. Хлипането ѝ утихна, заглушено от вятъра.

— Извинявай, Ани — каза госпожа Дайър. — Не биваше да я пускам.

Ани я погледна невиждащо и пристъпи към вратата на бокса. Силната смрад на урина я удари като внезапна вълна и тя видя, че подът е целият в изпражнения. Пилигрим се бе свил в тъмния ъгъл в дъното и я наблюдаваше оттам. Беше се разкراчил и бе свел глава толкова ниско, че тя бе на някаква си педя-две от земята. Беше вдигнал муцуна, нашарена с гротескни белези, към Ани, сякаш я предизвикваше да се приближи, дишаше запъхтяно и нервно. Ани усети как я побиват студени трънки, конят явно също го почувства, понеже наостри уши и оголи страховито зъби.

Тя се взря в кървясалите му очи и за пръв път през живота си проумя как е възможно човек да повярва в дявола.

ПЕТА ГЛАВА

Заседанието продължаваше вече цял час и Ани се отегчи. Подчинените ѝ бяха задръстили кабинета и спореха като обезумели кой точно оттенък на розовото ще пасва най-добре за корицата на следващия брой. Бяха наслагали пред себе си мострите на различните цветове: според Ани всичките бяха долнопробни.

— Не мисля, че читателите ни си падат по кюлотеното — отсече някой.

Главният художник, който явно бе на противоположното мнение, изтъкваше нови и нови доводи в своя защита.

— Не е кюлотено, а бонбонено — натърти той.

— В такъв случай читателите ни не си падат по бонбоненото. Носи духа на осемдесетте!

— На осемдесетте ли? Я не се занасяй!

При други обстоятелства Ани отдавна щеше да е сложила край на всичко това, още преди да се е стигнало до подобни реплики. Просто щеше да им каже мнението си и да приключи. Лошото бе, че днес не можеше да се съсредоточи, и още по-зле, просто не я интересуваше какво става.

Така бе още от сутринта. Първо в знак на помирение трябваше да закусва с агента на холивудската „черна дупка“, понеже клиентът му се вбесил, щом научил, че материалът за него е паднал. После ѝ се изтърсиха хората от производствения отдел, които цели два часа вещаеха какви ли не страхотии за списанието, защото цената на хартията била скочила. Една от жените бе с ужасен парфюм, направо да ти се повдигне, и след заседанието Ани се видя принудена да отвори всички прозорци. Още усещаше миризмата му.

От няколко седмици се осланяше повече от всякога на своята приятелка и заместничка Люси Фридман, нещо като гуру по модата в списанието. Корицата, която обсъждаха сега, бе свързана с материал за дискотеките и постоянните им посетители, поръчан от Люси, и върху нея се мъдреше фотографията на ухилена до уши застаряваща

рокзвезда, чиито бръчки, както бе по договор, вече бяха заличени с компютър.

Явно усетила, че Ани е разсеяна, Люси беше поела ръководството на заседанието. Бе едра и заядлива, с чувство за хумор, с което за нула време те правеше на нищо, и глас, който ехтеше като ръждив ауспук. Умираще си да създава хаос, както стана и сега, след като промени мнението си и отсече, че фонът трябва да е не розов, а крещящо зелен.

Докато другите спореха и се надвикваха, мислите на Ани пак я отнесоха другаде. В един кабинет в отсрещната сграда някакъв мъж с очила и официален костюм стоеше до прозореца и правеше упражнения тайчичуан. Ани се загледа в точните му резки движения и се запита какво ли му носи това.

Нещо привлече погледа ѝ и тя видя през стъклената стена до прозореца своя заместник Антъни, който мърдаше устни и сочеше часовника си. Наближаваше дванайсет и тя трябваше да се срещне с Робърт и Грейс в ортопедичната клиника.

— Какво ще кажеш, Ани? — попита Люси.

— Извинявай, Люс, но за какво?

— Дали да не е електриковозелено? С розова рамка.

— Ще бъде страхотно.

Главният художник промърмори нещо, на което Ани не обърна внимание. Изправи се на стола и сложи длани върху бюрото.

— Хайде да приключваме. Налага се да изляза.

Чакаше я кола; тя даде адреса на шофьора и седна на задната седалка, сгушена в палтото, докато прекосяваха Ийст Сайд и се насочваха към горния край на града. Улиците и минувачите по тях изглеждаха свъсени и сиви. Бе сезонът на тъгата, когато от новата година бе минало достатъчно време, та всички да се убедят, че и тя е лоша като старата. Докато чакаха на един светофар, Ани забеляза в отсрещния вход двама скитници: единият държеше реч, извърнат величествено към небето, а другият спеше. Ръцете ѝ бяха студени и тя ги пъкна по-дълбоко в джобовете си.

Минаха край „Лестърс“, кафенето на Осемдесет и четвърта улица, където понякога Робърт водеше Грейс да закуси преди училище. Още не бяха говорили за училището, но вече бе време Грейс да тръгне отново на занятия, където волю-неволю трябваше да търпи погледите

на другите момичета. Нямахте да ѝ е лесно, но колкото повече отлагаха, толкова по-тежко щеше да ѝ бъде. Ако протезата, която щяха да пробват днес в клиниката, лягаше добре, не след дълго Грейс пак щеше да се движи. А щом свикнеше, трябваше да се върне на училище.

Ани закъсна двайсет минути и Робърт и момичето вече бяха в кабинета на протезистката, Уенди Ауербах. Ани отклони поканата на медицинската сестра от регистратурата да ѝ вземе палтото и тя я поведе по тесния бял коридор към пробната. Още отдалеч Ани чу гласовете им.

Вратата бе отворена и те не я видяха, че влиза. Грейс седеше по гащета върху кушетката. Гледаше надолу към краката си, но Ани не ги виждаше, защото протезистката бе клекнала и наместваше нещо. Робърт стоеше отстрани и наблюдаваше.

— Как е? — попита лекарката. — Сега по-добре ли е? — Грейс кимна. — А така! Хайде, опитай и да стоиш.

Момичето се изправи и Ани видя как бърчи съсредоточено чело, сетне бавно се отпуска на кушетката, смръщено от тежестта на изкуствения крак. Вдигна очи и видя майка си.

— Здравсти! — поздрави Грейс и си лепна най-лъчезарната усмивка.

Робърт и лекарката се обърнаха.

— Добър ден — рече Ани. — Как върви?

Грейс сви рамене. „Колко бледа е — помисли майка ѝ. — И колко крехка!“

— Имате дете за чудо и приказ — зачурулика протезистката. — Извинявай, мамче, но се наложи да почнем без теб.

Ани вдигна ръка да ѝ покаже, че не възразява. Несекващата бодрост на жената я дразнеше. Беше се ядосала от това „а така“, а сега за капак тази ѝ викаше и „мамче“. Не можеше да откъсне очи от протезата; по едно време усети, че Грейс следи реакцията ѝ. Изкуственият крак бе с телесен цвят: ако човек не обръщаше внимание на ремъка и дупката за него при коляното, почти нямаше да го отличи от левия крак на момичето. На Ани ѝ мина през ума, че протезата е ужасна, безобразна. Сякаш бе изгубила дар слово. Робърт ѝ се притече на помощ.

— Новата протеза е като излята, съвсем по мярка.

След първата проба бяха направили втора гипсова отливка на чукана на Грейс и бяха измайсторили този нов, по-добър изкуствен крак. Робърт бе толкова възхитен от техниката на изработка, че облекчи доста нещата. Бе завел Грейс в работилницата, бе разпитвал надълго и нашироко специалистите и сега сигурно знаеше достатъчно, та и той да стане протезист. Ани си даваше сметка, че го прави не само за да отклони вниманието на Грейс, но и за да не мисли за целия този ужас. Но бе успял и жена му му беше благодарна.

Някой донесе проходилка и Робърт и Ани загледаха Уенди Ауербах, която се зае да показва на Грейс как да я използва. Щели да ѝ трябват най-много ден-два, докато свикнела с протезата. Сетне можела да ходи само с бастун, а не след дълго щяла да се оправя и без него. Грейс седна отново, а протезистката захвана да ѝ обяснява най-подробно как да поддържа и мие изкуствения крак. Говореше главно на детето, но се опитваше да привлече вниманието и на родителите. След малко започна да се обръща само към Робърт, защото единствен той ѝ задаваше въпроси, пък и жената явно бе усетила, че е антипатична на Ани.

— Ами това е всичко — рече в заключение Уенди Ауербах и плесна с ръце.

Изпрати ги до вратата. Грейс не бе свалила изкуствения крак, но пак използваше патериците. Робърт носеше проходилката и плика с нещата за поддържане на протезата, които им бе дала лекарката. Благодарни ѝ и тримата зачакаха, докато протезистката отваряше вратата и даваше последни напътствия на Грейс.

— И не забравяй! Не съществува почти нищо, което си правила преди и което да не можеш да правиш сега. Така че, драга ми госпожичке, час по-скоро се мятай отново на този свой проклет кон.

Грейс сведе очи. Робърт я прегърна през рамото. Ани ги затика пред себе си.

— Тя не иска — изсъска през зъби Ани, докато минаваше покрай лекарката. — И проклетият кон също.

От ден на ден Пилигрим линееше все повече. Счупените кости и раните по тялото и краката му бяха зараснали, но нервите в плешката бяха повредени толкова, че конят бе окуцял. Можеха да му помогнат

само обездвижването и редовните тренировки. Той обаче реагираше така буйно на всекиго, че никой не бе в състояние да се заеме с физиотерапията без риск да си изпати. Ето защо жребецът бе обречен да стои затворен. Съвсем бе изпосталял в тъмния смрадлив бокс зад конюшните, където бе изживял и по-щастливи дни.

Хари Логан не притежаваше нито смелостта, нито вещината, с които Дороти Чен бе слагала на Пилигрим инжекциите, затова момчетата на госпожа Дайър измислиха хитроумна техника, с която да му помагат. Прорязаха в долния край на вратата дупка, през която даваха на коня вода и храна и която през останалото време бе закрыта с подвижна дъска. Наближеше ли време Логан да му бие инжекция, държаша Пилигрим гладен. Ветеринарят заставаеше със спринцовката в ръка, а момчетата слагаха пред дупката кофи с фураж и вода и я отваряха. Дръпваха се встрани и се превиваха от смях, докато наблюдаваха как изтощен от глад и жажда, конят се преборваше със страха си. Щом подадеше плахо муцуна, за да подуши кофите, момчетата пускаха дъската и хващаха главата му в нещо като капан, така че Логан да му бие инжекцията във врата. На ветеринаря му беше много неприятно. Чак му призляваше, докато слушаше как се кискат момчетата.

В началото на февруари звънна на Лиз Хамънд и я помоли да се срещнат при конюшните. Хвърлиха един поглед на Пилигрим през откренатата врата на бокса, после отидоха в колата на Лиз. Известно време мълчаха, загледи в Том и Ерик, които миеха двора с маркучи и се закачаха.

— Отказвам се, Лиз — поде Логан. — Оттук нататък конят е само твой.

— Говори ли с Ани?

— Сто пъти ѝ се обаждах. Преди месец ѝ казах, че конят трябва да бъде умъртвен. Не иска и да чуе. Аз обаче вече не издържам. Направо ще полудея от тия копелдаци. Аз съм ветеринар, Лиз. От мен се очаква да спирам мъките на животните, а не да им причинявам страдания. Аз бях дотук.

Пак замълчаха, все така загледи мрачно в момчетата. Ерик се опитваше да запали цигара, а Том току го поливаше с маркуча.

— Ани ме попита дали има психиатри за коне — каза Лиз.

Логан прихна.

— Този кон се нуждае не от шарлатани, а от лоботомия. —
Позамисли се и добави: — В Питсфийлд има един човек, но той не се
занимава със случаи като този. Не се сещам някой да лекува коне в
такова състояние. А ти?

Лиз поклати глава.

Логан въздъхна. Още от самото начало жребецът бе обречен. Не
можеше да му се помогне.

ВТОРА ЧАСТ

ПЪРВА ГЛАВА

Именно в Америка са се скитали първите коне. Милион години преди появата на човека те са пасли по обширните, обрасли с жилава трева долини, прехвърляли са се на другите континенти по неznайни бродове, след хилядолетия заличени от отстъпващия лед. Отпърво опознават човека, така както преследваният опознава своя преследвач, понеже много преди да съзре в конете средство за убиването на други животни, той ги убива заради месото.

Как точно е станало, виждаме от наскалните рисунки в пещерите. Лъвовете и мечките се извързцали и се впусkali в бой, и тъкмо тогава хората ги пронизвали с копията си. Конят обаче е същество, което, вместо да се бие, ще хукне да бяга и със своята простичка смъртоносна логика човекът е използвал именно бягството му, за да го погуби. Подгонвал е надолу по стръмнините цели хергелета, които се впусkali в устремен бяг, за да намерят смъртта си. Свидетелство за това са купчините счупени кости. И макар че след време хората уж се сприятеляват с коня, съюзът му с тях винаги е бил крехък, тъй като страхът се е загнездил прекалено дълбоко в сърцето на животното, за да бъде забравен току-така.

Още от онзи далечен миг в прастаро време, когато бил обзяден първият кон, сред хората имало и такива, които разбирали това.

Можели да надзърнат в душата на животното и да излекуват раните, които виждали там. Често били смятани за вещици и вероятно наистина били такива. Някои правели магиите си с избелели от слънцето кости на жаби, хванати в огрени от месечината потоци. Според преданията други пък били в състояние да приковат копитата на конете към земята, която те са орели. Имало цигани и циркаджии, шамани и шарлатани. А онези, които наистина са притежавали дарбата, я пазели от строго по-строго, понеже, както се мълвяло, който можел да пропъди дявола, можел и да го всели в душата ти. Случвало се и собственикът на коня, който си укротил, да ти стисне ръка, а сетне да танцува около пламтящата клада наред градския площад, на която са те качили като вещер.

Заради тайните, които тези хора нашепвали на ухото на разтревожения уплашен кон, те били известни като заклинатели, баячи, знахари, лечители.

Явно сред тях преобладавали мъжете и това озадачи Ани, която четеше на светлината на настолната лампа в приличната на пещера читалня в градската библиотека. Бе смятала, че жените са по-наясно с тези неща. Седя часове наред на една от дългите лъскави махагонови маси, барикадирана зад купчините книги, които бе открила, и си тръгна чак когато затвориша.

Прочете за ирландеца Съливан, живял преди двеста години, мнозина свидетелстваха за умението му да укротява побеснели коне. Имал навика да отвежда животното в тъмната конюшня и никой не знаел със сигурност какво точно ставало, след като той затворел след себе си вратата. Твърдял, че единственото, до което прибягва, са думите на индианско заклинание, което си бил купил срещу паница храна от един прегладнял пътник. Никой не знаеше дали това отговаря на истината, понеже ирландецът отнесъл тайната си в гроба. Очевидците знаели само, че щом Съливан изведеял конете, от необуздаността им нямало и помен. Според някои животните изглеждали вцепенени от страх.

Друг един мъж — Джон Соломон Реъри от Гроувпорт, Охайо, озаптил първия кон още дванайсетгодишен. Бързо се разчуло за необикновената му дарба и през 1858 година той бил повикан в замъка Уиндзор в Англия да укроти един кон на кралица Виктория. Кралицата и придворните гледали смаяни как Реъри положил длани върху гърба на коня и той се проснал на земята пред тях. Сетне легнал до него и отпуснал глава върху копитата му. Кралицата била в див възторг и дала на мъжа сто лири стерлинги. Реъри бил скромнен и свит, след тази случка обаче се прочул и вестникарите решили да проверят способностите му. Ето защо пуснали обява, че се издирва най-необузданият жребец в цяла Англия.

Не след дълго жребецът се намерил.

Казвал се Крузър и навремето нямало конно надбягване, което да не печелел. После обаче, както прочете Ани, се превърнал в „самото възплъщение на дявола“ и му слагали четирикилограмов намордник, та да не убие прекалено много конярчета. Собствениците го държали жив само защото искали да заплоди някоя кобила, и за да го обезвредят,

смятали да му избодат очите. Колкото и да го разубеждавали, Реъри влязъл в конюшната, където никой не смеел да припари, и затворил подире си вратата. След три часа излязъл, хванал за юздата Крузьър, който бил без намордника и се държал кротко като агънце. Собствениците били толкова смаяни, че му подарили жребеца. Реъри го завел със себе си в Охайо, където Крузьър издъхнал на 6 юли 1875 година, надживявайки новия си господар с цели осем години.

Ани си тръгна от библиотеката и слезе по стълбището отпред, пазено от два масивни лъва. По улицата профучаваха автомобили, леденият вятър свистеше в каньона между сградите. Тепърва ѝ предстоеше да работи поне три-четири часа в редакцията, но Ани не спря такси. Искаше ѝ се да повърви пеш. Студеният въздух може би щеше да избистри главата ѝ, в която се въртяха всички тези истории. Както и да се казваха, където и когато да живееха, конете, за които бе прочела, имаха едно и също лице: лицето на Пилигрим. Ирландецът нашепваше заклинанията си именно в ушите на Пилигрим, иззад железния намордник гледаха пак неговите очи.

С Ани ставаше нещо, което тя все още не проумяваше. Нещо много важно. Последния месец бе наблюдавала как дъщеря ѝ обикаля апартамента първо с проходилката, после с бастуна. Както и всички останали, ѝ бе помагала с жестоките отегчителни всекидневни упражнения, докато и нея не я заболяваха крайниците. От гледна точка на физическото състояние на Грейс непрекъснато се радваха на нови и нови малки победи. Но същевременно Ани виждаше как нещо в душата на дъщеря ѝ умира.

Грейс с невероятна упоритост се правеше на весела, за да го скрие от тях — от родителите си, от Елза и приятелите, дори от войнството специалисти и терапевти, на които плащаха луди пари да се грижат тъкмо за това. Ала Ани виждаше какво става зад тази веселост, виждаше как лицето на дъщеря ѝ помръква, когато тя си мисли, че не я гледат, виждаше как тишината я обгръща в прегръдката си досущ като търпеливо чудовище.

Нямаше представа защо бе решила, че животът на един подивъл кон, залостен в онзи бокс в затътената провинция, е така тясно свързан с линеенето на дъщеря ѝ. Нямаше никаква логика. Ани уважаваше решението на Грейс да не язди повече, всъщност изтръпваше само при мисълта, че тя може пак да се качи на кон. А

когато Хари Логан и Лиз ѝ повтаряха за стотен път, че е по-добре да умъртвят Пилигрим и че ако той продължава да води това жалко съществуване, ще страдат всички, Ани си даваше сметка, че са прави. Защо тогава се инатеше и отказваше да го убият? Защо точно когато тиражът на списанието започна да пада, изгуби цели два следобеда да чете за разни чалнати, нашепвали заклинания на животни? Защото бе кръгла глупачка, затова!

Когато се върна в редакцията, всички вече си тръгнаха. Седна зад бюрото, а Антъни ѝ прочете цял поменик от съобщения и я подсети за една среща утре сутрин, която Ани се чудеше как да отмени. Сетне ѝ пожела лека нощ и я остави сама. Тя проведе по телефона два разговора, които според Антъни не търпели отлагане, и звънна вкъщи.

Робърт ѝ обясни, че Грейс си правела упражнението. Била добре. Все така разправяше. Ани му каза, че ще закъснее и да не я чакат за вечеря.

— Звучиш ми уморена — отбеляза мъжът ѝ. — Тежък ден ли?

— А, не. От сутринта чета за разни заклинатели и баячи.

— За какво?

— Ще ти обясня после.

Зае се да преглежда камарата материали, които ѝ бе оставил Антъни, но мислите ѝ отново и отново я отнасяха към небивалиците, за които бе чела в библиотеката. Ами ако Джон Реъри имаше праправнук, който е наследил дарбата му и би могъл да я приложи и с Пилигрим? Дали да не пусне в „Таймс“ обява, с която да го издири? Нещо от рода на „Търся заклинател“?

Нямаше представа кога е заспала, но се събуди, стресната от човека от охраната, застанал на вратата. Както винаги, проверяваше кабинетите и се извини, задето я е обезпокоил. Ани го попита колко е часът и се смая, когато разбра, че е минало единайсет.

Обади се да ѝ пратят кола и докато пътуваха към Уест Сайд, се сви притеснена на задната седалка. В млечнобялата светлина на уличните лампи зеленият навес над входа на блока изглеждаше безцветен.

И Робърт, и Грейс си бяха легнали. Ани застана на вратата на Грейс и зачака очите ѝ да свикнат с тъмното. Изкуственият крак стоеше в ъгъла като играчка часовой. Момичето се размърда насън и промърмори нещо. Изведнъж на Ани ѝ хрумна, че държи толкова да

запази Пилигрим жив, да намери човек, който да вдъхне спокойствие на неговото обзето от смут сърце, не заради Грейс, а може би заради самата себе си.

Зави грижовно раменете на дъщеря си и се върна по коридора в кухнята. Робърт ѝ бе драснал бележка върху жълтите листчета на масата. Била я търсила Лиз Хамънд — била открила човек, който вероятно бил в състояние да им помогне.

ВТОРА ГЛАВА

Том Букър се събуди в шест и докато се бръснеше, пусна местната телевизионна станция да чуе новините. Някакъв тип от Оукланд спрял колата на сред моста Голдън Гейт, застрелял жена си и двете си деца и после се хвърлил във водата. Движението и в двете посоки било спряно. В източните предградия една жена, излязла да потича за здраве по хълмовете зад къщата си, била разкъсана от пума.

В светлината на лампата над огледалото почернялото от слънцето лице на Букър изглеждаше зелено от пияната за бръснене. Банята бе олющена и занемарена и Том можеше да се изкъпе, само ако се наведе под душа над ваната. Все му се струваше, че мотели като този са строени за някакви мънички човечета с чевръсти пръсти, които наистина предпочитат калъпите сапун да са с размерите на кредитна карта, в опаковки, удобни за тях.

Том Букър се облече и седна на леглото да си обуе ботушите; хвърли един поглед към малкия паркинг, задръстен с пикапите и камионетките, които бяха пристигнали за курсовете по езда. Както се бе оказало предната вечер, за занятията за начинаещи се бяха записали двайсет души и още толкова — за часовете за напреднали. Бяха прекалено много, но Том не обичаше да връща хора. Не толкова заради тях самите, колкото заради конете. Облече си зеленото вълнено яке, взе шапката и по тесния бетонен коридор тръгна към рецепцията.

Младият управител — по произход китаец, тъкмо слагаше при кафемашината голяма чиния понички, които изглеждаха отвратително. Ухили се до уши на Том.

— Добро утро, господин Букър! Как сте?

— Благодаря, добре — отвърна Том и остави ключовете върху плота. — А вие как сте?

— Не мога да се оплача. Няма ли да си вземете от поничките?

— Не, благодаря.

— Всичките на хората от ездитната школа ли ги оставяте?

— Обзалагам се, че ще ги излапат като топъл хляб. До скоро!

— Довиждане, господин Букър.

Докато вървеше към пикапа, му се стори студено и влажно, но още бе изгрев-слънце, облаците бяха високо и Том знаеше, че не след дълго ще напече. Вкъщи, в Монтана, още имаше две педи сняг, докато тук, в окръг Мейрин, където бяха пристигнали предната вечер, вече се усещаше пролетта. Така де, бяха в Калифорния. Тук всичко им беше като по поръчка, дори времето. Том би дал какво ли не, само и само да се прибере вкъщи.

Потегли с червения шевролет по магистралата, сетне свърна в обратна посока по шосе 101. Хиподрумът се беше сгушил в гориста долина между полегати хълмове на четири-пет километра от града. Предната вечер, преди да се регистрира в мотела, Том бе докарал тук караваната и бе пуснал Римрок на ливадата. Забеляза, че някой вече е наслагал покрай пътя табелки с надпис „Ездитна школа на Букър“, и го доядя. Ако мястото бе по-трудно за намиране, може би някои от пътите щяха да отпаднат.

Мина през портата и спря на тревата край голямата арена с пясък, вече полят с вода и старателно подравнен с гребло. Не се виждаше жива душа. Римрок го забеляза от другия край на ливадата и докато Том прекрачи оградата, конят вече бе при него. Бе осемгодишен дорест състезателен жребец за надбягвания на къси разстояния с бяло петно върху муцуната и беличко около копитата, с което приличаше на конте по бели чорапи, тръгнало да поиграе тенис. Том го бе отгледал и възпитал сам. Погали коня по врата, позволи му да подуши лицето му и му каза:

— Днес те чака доста работа, мой човек.

Обикновено провеждаше занятията с два коня, та да си поделят бремето. Но кобилата Бронти щеше да се ожреби всеки момент и се наложи Том да я остави в Монтана. Освен другото искаше да се прибере и заради нея.

Обърна се, облакът се на оградата и заедно с жребеца се загледа мълком в празното пространство, където следващите пет дни щеше да бъде пълно с изнервени коне и с още по-изнервените им собственици. След като те с Римрок поработеха с тях, повечето щяха да се приберат не така нервни и затова си струваше усилията. Но за месец това бе четвъртият курс по езда, който Том водеше, и вече бе започнало да му втръсва от проблемите, които неизменно се повтаряха.

За пръв път от двайсет години смяташе да почива през пролетта и лятото. Да не води курсове, да не пътува непрекъснато. Бе решил да остане в ранчото, да се заеме с обучението на някои от своите жребчета, да помогне и на брат си. Сигурно остаряваше. Бе на четирийсет и пет години, скоро щеше да навърши четирийсет и шест. Когато навремето се захвана с курсовете, всяка седмица изкарваше по един, работеше цяла година, без изобщо да почива, и това му доставяше огромно удоволствие. Само дето хората не бяха толкова умни, както конете.

Рона Уилямс, собственичката на хиподрума, която всяка година по това време провеждаше курс, го бе забелязала и идваше откъм конюшните. Бе дребничка и слаба, с блеснали като на фанатик очи и макар да приближаваше четирийсетте, носеше косата си сплетена на две дълги плитки. Момичешката ѝ прическа бе в рязък контраст с мъжкаранската ѝ походка: Рона вървеше като човек, свикнал да му се подчиняват. Беше симпатична на Том. Скъсваше се от работа, само и само курсът да мине успешно. Той ѝ изкозирува и жената се усмихна, сетне погледна небето.

— Хубав ден се отваря!

— Дума да няма. — Том кимна към шосето. — Гледам, наслагали сте нови табелки. Да не би някой от тия четирийсет бесни коне да се изгуби.

— Трийсет и девет.

— Защо? Има отказали се?

— А, не. Трийсет и девет коня и едно магаре — ухили се Рона. — Собственикът му е актьор или нещо от този род. От Лос Анджелис.

Том въздъхна.

— Милост нямаш, Рона. Нищо чудно да ме накараш да се боря и с мечка.

— Виж, това е идея.

Отидоха заедно на арената и обсъдиха програмата. Тази сутрин на Том му престоеше да работи с жребчетата. Нали бяха цели двайсет, можеха да откарат и до вечерта. Утре бяха занятията с напреднали, а ако останеше време, Том щеше да покаже на който пожелае и как с кон се пасе добитък.

Бе купил нови високоговорители и искаше да ги изпробва; Рона му помогна да ги свали от шевролета и да ги закрепил край грубо

скованите пейки, където щеше да е публиката. Щом ги включиха, високоговорителите запукаха от статичното електричество, после забръмчаха заплашително, сякаш в очакване, а Том прекоси арената с гладичък недокоснат пясък и заговори в микрофона, прикачен към слушалките.

— Здравейте, приятели! — екна гласът му сред дърветата, които се извисяваха величествено в неподвижния въздух над долината. — Това е шоуто на Рона Уилямс, а аз съм Том Букър, укротител на магаретата на звездите.

След като провериха всичко, отскочиха до града да закусят. Смоуки и Ти Джей, двете момчета, които Том бе довел от Монтана да му помагат по време на четирите курса, вече бяха в закусвалнята. Рона си поръча каша от овесени ядки, а Том — бъркани яйца, пълнозърнест хляб и голям портокалов сок.

— Чухте ли за жената, която излязла да потича за здраве и била разкъсана от пума? — попита Смоуки.

— И пумата ли е тичала за здраве? — поинтересува се Том, ококорил сини очи — самото възплъщение на невинността.

Всички прихнаха.

— Защо пък да не потича — каза Рона. — Не забравяйте, приятелчета, че сме в Калифорния.

— Ами да! — вметна Ти Джей. — Разправят, че била с клинче от ликра и носела от ония, мъничките слушалки.

Смоуки ги изчака да свършат със задявките — не им се сърдеше, беше им станало нещо като ритуал на закуска да го взимат на подбив. Том го обичаше. Смоуки надали щеше да спечели Нобелова награда, но опреше ли до коне, наистина имаше невероятен нюх. Стига да работеше здравата, някой ден щеше да стане много добър. Том се пресегна и разроши косата му.

— Всичко е наред, Смоуки!

На фона на воднистосиньото следобедно небе лениво кръжаха два мишелова. Извисиха се още повече, понесени от топлите въздушни течения в долината, и изпълниха пространството между върхарите на дърветата и билото на планината със зловещо пресежливо грачене. На двеста метра под тях в облак прах се разиграваше поредната от

двайсетте драми за деня. Слънцето, а може би и табелите покрай пътя бяха привлекли тълпа, каквато Том не бе виждал на този хиподром. По пейките нямаше нито едно свободно място, а хората продължаваха да прииждат, плащайки по десетачка на човек на помощниците на Рона при входа. Жените на щандовете за закуски въртяха голям бизнес; миришеше на скара.

Насред арената имаше заградено пространство от около десетина метра по диагонал, в което работеха Том и Римрок. Потта вече се стичаше на вадички по прашното лице на Том и той я обърса в ръкава на избелялата си риза с копчета тик-так. Под износените кожени наколенки, които носеше над дънките, краката му се бяха спарили. Вече бе работил с единайсет жребчета, това — красив черен породист кон, му беше дванайсетото.

Винаги разговаряше най-напред със собственика, за да научи, както обичаше да се изразява, „историята на коня“. Обязден ли е? Имало ли е някакви по-особени проблеми? Проблеми винаги имаше, но най-често за тях му казваше не собственикът, а конят.

Случаят с този дребен чистокръвен жребец бе твърде показателен. Собственичката твърдеше, че имал навика да я хвърля от седлото и не искал да потегли. Бил мързелив, дори своенравен. Но когато Том и Римрок го накараха да кръжи около тях в заграденото пространство, конят им каза нещо друго. Том задължително обясняваше по микрофона какво върши, та насъбралите се да са наясно. Опитва се да не прави за смях собственичката.

— Тук чувам нещо друго — рече той. — Винаги е интересно да изслушаш и версията на коня. Ако беше своенравен и мързелив, както твърдите вие, щяхме да го видим да маха с опашка и да преде с уши. Този кон обаче е не своенравен, а уплашен. Вижте колко напрегнат е.

Жената бе застанала от другата страна на оградата и облегната на нея, наблюдаваше. Кимна. Том накара Римрок да пристъпва със ситни крачки, така че винаги да са обърнати към кръжащия около тях породист жребец.

— И как стои със задницата към мен? Ако питате за мнението ми, не иска да тръгне, понеже, стори ли го, си има неприятности.

— Не умее и да минава от тръс в галоп — поясни жената.

На Том му идеше да я скастри, но се сдържа.

— Така ли? — рече само. — Аз пък виждам друго. Може би си мислите, че го карате да мине в галоп, тялото ви обаче му казва друго. Поставяте му прекалено много условия. Казвате му: „Върви, всъщност не, недей да вървиш!“, или „Върви, ама не бързай!“. Конят го усеща. Тялото ви не може да го излъже. Ритате ли го, за да тръгне?

— Да, защото иначе не помръдва.

— А после, щом тръгне, дърпате юздата, понеже ви се струва, че препуска прекалено бързо.

— Да. Понякога.

— Понякога, значи. И после ви хвърля от седлото.

Жената кимна. Известно време Том мълча. Собственицата на жребеца разбра какво означава това и върху лицето ѝ се изписа гузност. Беше се издокарала като героиня от уестърн, само шапката ѝ сигурно струваше триста долара. А за жребеца вероятно се бе изръсила с цяло състояние. Том се опита да привлече вниманието му. Държеше двајсетина метра намотано въже, което метна така, че да удари коня отстрани и той да препусне в галоп. Прибра въжето, после го хвърли пак.

— Искам да се отпусне, да види, че няма нищо страшно — поясни той. — Ето, вече не е така напрегнат, както в началото. Вижте как изправя задница! И не подвива опашка. Разбра, че и да тръгне, няма да си изпати. — Том метна отново въжето и конят мина плавно от тръс в галоп. — Видяхте ли? Има огромна промяна. Животното вече се чувства по-добре. Не след дълго, стига да се потрудите, ще сте в състояние да правите преходите и без да дърпате юздата.

„Да не вярваш“ — добави наум. Жената щеше да отведе клетия кон вкъщи и щеше да го язди точно както досега: целият труд на Том щеше да иде на вятъра. При тази мисъл както винаги му се сви сърцето. Ако поработеше здравата с жребеца, вероятно щеше да го имунизира срещу глупостта и страховете на жената. Сега породистият кон препускаше спокойно, но Том бе работил с него само в едната посока, ето защо го накара да се обърне и повтори всичко отначало и в другата посока.

Това им отне близо час. Когато приключиха, конят бе плувнал в пот. Но щом Том го накара да спре, животното сякаш беше разочаровано.

— Оставя ли го, ще си играе чак до довечера — отбеляза Том. — Хей, господине, върнете ми топката, ако обичате! — Тълпата се засмя. — Конят ще ви се подчинява, стига да не дърпате непрекъснато юздата — продължи той и погледна жената.

Тя кимна и се помъчи да се усмихне, но Том видя, че съвсем е оклюмала, и изведнъж му домъчня. Отиде с Римрок при нея и изключи микрофона, така че да го чува само тя.

— Касае се за елементарно чувство за самосъхранение — поясни благо той. — Тези животни имат огромно сърце и наистина дават мило и драго да угодят на господаря си. Но когато получават объркани команди, единственото, което са в състояние да сторят, е да помислят за оцеляването си. — Усмихна се от седлото и продължи: — Яхнете го, ако искате, и ще се убедите.

Още малко, и жената щеше да се разплаче. Прекрачи оградата и тръгна към дребния породист кон, който не сваляше очи от нея. Позволи ѝ да се приближи и да го помилва по врата. Том ги наблюдаваше.

— Няма да ви се сърди за миналото, ако не му го натяквате — каза той. — Няма по-великодушно същество на този свят от коня.

Жената поведе жребеца към изхода, а Том се върна с Римрок в средата на арената, без да нарушава възцарилото се мълчание. Свали шапка и докато бършеше потното си чело, се взря с присвити очи в небето — мишеловите още кръжаха над тях и грачеха жално. Том отново си сложи шапката и включи микрофона.

— И така, приятели. Кой е следващият?

Беше онзи тип с магарето.

ТРЕТА ГЛАВА

Бе минало почти цяло столетие, откакто Джоузеф и Алис Букър, прабабата и прадядото на Том, бяха извървели дългия път на запад до Монтана, привлечени като хиляди други от обещанието да получат земя. Преходът им бе струвал живота на две от техните деца: едното бе умряло от скарлатина, а другото се бе удавило, ала те все пак бяха стигнали Кларкс Форк, където се бяха сдобили със сто и шейсет плодородни акра.

По времето, когато се бе родил Том, ранчото, създадено от тях, вече обхващаше цели двайсет хиляди акра. Това, че не само бе устояло на безмилостната суша, на наводненията и мародерите, но и се бе разраснало, се дължеше главно на дядото на Том — Джон. Ето защо бе най-малкото логично пак той да го унищожи.

Джон Букър, човек с огромна физическа сила и още по-голямо сърце, имаше двама синове. Над къщата в ранчото, отдавна изместила насмолената колиба на първите заселници, се извисяваше скалиста урва, където двете момчета играеха на криеница и търсеха върхове за стрели. От билото ѝ се откриваше гледка към реката, криволичеща като ров на замък, и към покритите със сняг върхове на планините Прайър и Биъртут в далечината. Случваше се момчетата да седят едно до друго, без да продумват, и да гледат земите на баща си. Онова, което виждаше Даниъл, бе за него целият свят. Даниъл, бащата на Том, обичаше ранчото с цялото си сърце и ако някога го напускаше за малко, то бе колкото да се увери, че всичко, за което мечтае, се намира в пределите му. За него планините в далечината бяха като стени, които му вдъхваха увереност и го бранеха от бурите, вилнеещи отвъд тях. За Нед, който бе с три години по-голям, те наподобяваха зидовете на затвор. Той изгаряше от нетърпение час по-скоро да избяга оттук и щом навърши шестнайсет години, го направи, без изобщо да се замисля. Отиде да си търси късмета в Калифорния, но спечели само неколцина разочаровани лековерни съдружници.

Даниъл остана в ранчото да помага на баща си и се ожени за Елън Хупър от Бриджър, която му роди три деца: Том, Роузи и Франк.

В по-голямата си част земите, добавени от Джон към първоначалните акри край реката, бяха неплодородни пасища, обрасли с пирей стръмни червени хълмове и черни вулканични камънаци. В ранчото пасяха многобройни стада добитък и коне и Том се научи да язди едва ли не преди да е проходил. Майка му много обичаше да разправя как когато бил на две годинки, го намерили заспал върху сламата в конюшнията, свит на кравай в тежките копита на огромен жребец, който сякаш бдял над съня му.

Навършеха ли жребчетата една година, през пролетта ги обядваха; момчето седнаше на горната пречка на оградата и гледаше. И баща му, и дядо му се спогаждаха чудесно с конете и чак след време Том щеше да открие, че с тях човек може да има и проблеми.

То е като да поканиш жена на танц — обичаше да казва старецът. — Плах ли си, уплашен ли си, тя ще ти откаже и ще те направи за посмешище. Е, разбира се, ти би могъл да я сграбчиш за ръката и да я издърпаш на дансинга, но вече няма да ви е приятно нито на теб, нито на нея.

Дядо му бе голям танцьор. Том още помнеше как на забавите на Четвърти юли двамата с баба му се носеха вихрено под шарените светещи гирлянди. Сякаш стъпваха във въздуха. Бе същото и когато старецът яздеше.

— Да танцуваш и да яздиш, че то си е едно и също! — възкликваше дядо му. — Всичко е въпрос на доверие и съгласие. Свързани сте. Мъжът води, но не дърпа жената, само ѝ показва посоката, а тя я усеща и го следва. Движете се с еднакъв ритъм, в съзвучие, просто следвате посоката.

Том вече знаеше тези неща, не знаеше обаче как ги е научил. Разбираше езика на конете точно както правеше разлика между цветовете и миризмите. Във всеки момент можеше да каже какво си мислят и знаеше, че е взаимно. Обязди първото си жребче (не обичаше думата „укроти“) едва седемгодишен.

Баба му и дядо му починаха една зима почти едновременно, когато Том бе на дванайсет години. Джон бе завещал цялото ранчо на баща му. Нед дойде със самолета от Лос Анджелис да чуе завещанието. Дотогава почти не си бе идвал и Том го помнеше единствено покрай контешките двуцветни обувки и погледа като на преследван от хайка звяр. Викаше му „малкия“ и му носеше някакви

ненужни подаръци, дрънкулки, по които в момента си падаха гражданчетата. Този път си тръгна, без да каже и дума. Затова пък се разприказваха адвокатите му.

Делата се точиха цели три години. Случваше се Том да чуе как нощем майка му плаче, а кухнята вечно бе пълна с адвокати, брокери на недвижими имоти и съседи, надушили сухата пара. За да се махне от всичко това, Том се усамотяваше при конете. Започна да бяга от училище, ала родителите му бяха толкова улисани, че не забелязваха или просто не обръщаха внимание.

Единствения път, когато помнеше баща си щастлив през този период, бе пролетта, когато изкараха кравите на лятна паша и останаха три дни в планината. С тях дойдоха и майка му, Франк и Роузи и петимата яздеха по цял ден, а нощта прекарваха под открито небе.

— Де да можеше да бъде така винаги! — въздъхна Франк една вечер, докато лежах по гръб и наблюдаваха как огромният полумесец изгрява иззад тъмния скат на планината.

Бе единайсетгодишен и по характер не бе философски настроен. Известно време всички обмисляха в мълчание думите му. Някъде в далечината се обади койот.

— Според мен вечността е дълъг низ от мигове — обади се по едно време баща им. — Единственото, което можеш да сториш, е да живееш в настоящето и да не мислиш много-много за миналото или бъдещето.

Том не бе чувал по-добра житейска рецепта.

След трите години съдебни дела баща му бе направо сломен. Накрая продадоха ранчото на някаква нефтодобивна фирма и разделиха наполовина парите, останали, след като се разплатиха с адвокатите и данъчните служби. Нед не се появи никога повече, нито пък им се обади. Даниъл и Елън взеха Том, Роузи и Франк и се изселиха на запад. Купиха седем хиляди акра и голяма стара къща в подножието на Скалистите планини, там, където високите долини опираха в отвесните варовикови скали, образувани преди цели сто милиона години — местност с дива сурова красота, която с времето Том щеше да обикне. Но в началото не бе готов за това. Неговият истински дом бе продаден пред очите му и той искаше да се махне оттук. Помогна на родителите си с ранчото и щом нещата потръгнаха, се вдигна и замина.

Отиде в Уайоминг, където се хвана черноработник. Там видя неща, които, ако някой му ги бе разказвал, нямаше да повярва. Каубои, които млатеха с камшик конете и ги пришпорваха, докато клетите животни не почнеха да кървят. В едно ранчо край Шеридан разбра защо хората понякога казват „да обуздаеш“, а не „да обзидиш“ кон. Видя как някакъв мъжага завързва едногодишно жребче за оградата, спъва задния му крак и го бие до припадък с поцинкована тръба. Нямаше да забрави никога страха в очите на животното, нито тъпашкото ликуване, изписало се върху лицето на мъжа, когато след няколко часа конят се помъчи да спаси живота си и позволи да му сложат седло. Том каза на мъжа, че е глупак, двамата се сбиха и той бе уволнен на мига.

Премести се в Невада и работи в някои от най-големите ранча там. Където и да се хванеше на работа, моментално установяваше кои са „проблемните“ коне и предлагаше да ги поязди. Повечето му колеги се занимаваха с коне още отпреди той да се бе родил и в началото хихикаха под мустак, видеха ли го да се мята на някой бесен жребец, хвърлял поне десетина пъти най-добрите измежду тях. Скоро обаче преставаха да се присмиват на момчето, понеже виждаха, че си разбира от работата и животните се променят. Том вече не помнеше броя на конете, объркани и наранени от глупостта и жестокостта на хората, затова пък не бе срещал жребец, с който да не е в състояние да излезе на глава.

Живя така пет години. Имаше ли възможност, отскачаше до къщи и винаги гледаше да е там, ако баща му имаше нужда от помощ. За Елън тези гостувания бяха като моментални снимки, проследяващи израстването на сина ѝ, вече превърнал се в мъж. Бе станал висок и слаб и от трите ѝ деца определено бе най-красив. Сега носеше изсветлялата си от слънцето коса по-дълга и макар Елън да му се караше, тайничко го харесваше с нея. Дори през зимата лицето му бе със слънчев загар, от което ясните му светлосини очи изпъкваха още повече.

Доколкото можеше да разбере от разказите му, синът ѝ живееше самотно. Споменаваше от дъжд на вятър за приятели, но те явно не му бяха близки. Ако се вярваше на думите му, през времето, което не прекарвал с конете, четял и учел за кореспондентския курс, на който се бил записал. Елън забеляза, че синът ѝ е станал по-мълчалив, че

говори само когато има какво да каже. Но за разлика от баща си не бе тъжен. По-скоро бе някак съсредоточен.

С времето хората започнаха да приказват за момчето на Букърви и да го търсят на местата, където работеше, с молба да хвърли едно око на някой „проблемен“ кон.

— Колко им взимаш? — попита веднъж брат му Франк, докато вечеряха: беше април и Том се бе прибрал да помогне с дамгосването.

Роузи бе заминала да учи в колеж, а Франк, който сега беше на деветнайсет години, работеше по цял ден в ранчото. Имаше нюх за тези неща и на практика ръководеше стопанството, понеже сломен от безкрайните съдебни дела, баща им се затваряше все повече в себе си.

— А, не им взимам нищо — отвърна Том.

Франк остави вилицата и го зяпна учудено.

— Как така не им взимаш нищо?

— Ами така — каза Том и продължи да яде.

— Но защо? Тези хора са паралии, нали?

Том се позамисли. Сега го гледаха и майка му, и баща му. Явно въпросът интересуваше и тях.

— Защото го правя не заради хората, а заради конете.

Всички се умълчаха. Франк се усмихна и поклати глава. Изглежда, и бащата на Том смяташе, че постъпва неразумно. Елън се изправи и започна да прибира чиниите, сякаш за да се защити.

— Според мен пък прави добре — рече тя.

Това накара Том да се замисли. Но трябваше да минат още две години, докато идеята му за курсовете по езда се избистри. Междувременно изненада всички, като им съобщи, че се е записал да следва хуманитарни и обществени науки в Чикагския университет.

Издържа само година и половина. Щеше да се махне и по-рано, ако не се бе влюбил в едно красиво момиче от Ню Джърси, което свиреше на виолончело в студентския струнен квартет. Ходи на цели пет концерта, без да са си разменили с нея и дума. Момичето беше с дълга гъста лъскава черна коса, която решеше назад, и ходеше като фолкпевиците с големи кръгли сребърни обици. Том я гледаше как се движи, докато свири, как музиката сякаш струи от тялото ѝ. Не бе виждал нищо по-възбуждащо.

На шестия концерт момичето го гледа през цялото време и след края Том го изчака отвън. Казваше се Рейчъл Файнърман. По-късно,

вече в нейната стая, той изпита чувството, че е умрял и се е преселил в рая. Наблюдаваше я, докато тя палеше свещи, а сетне се извърна и без да сваля очи от него, се съблече. Видя му се странно, че не си маха обичите, но после, докато се любеха, гледаше като омагьосан как пламъчето на свещите се отразява в тях. Рейчъл изобщо не затвори очи, а се изви на дъга към него, докато той я милваше възхитен. Зърната на гърдите ѝ бяха големи, с цвят на шоколад, а лъскавият триъгълник на венериния ѝ хълм проблясваше като гарваново крило.

Том я заведе вкъщи за Деня на благодарността и тя каза, че никога през живота не ѝ е било толкова студено. Сприятели се с всички, дори с конете, и заяви, че според нея това е най-красивото място, което е виждала. Том разбра какво мисли майка му само по изражението ѝ. Че тази млада жена с нейните неподходящи обувчици и религия изобщо не става за съпруга на фермер.

Малко след това Том каза на Рейчъл, че му е дошло до гуша от хуманитарните и обществените науки и от Чикаго и се връща в Монтана. Тя се вбеси.

— Значи се връщаш да ставаш каубой? — възкликна заядливо.

Том го потвърди спокойно, понеже смяташе да направи точно това. Бяха в неговата стая. Рейчъл се извърна рязко и махна отчаяно към лавиците, отрупани с книги.

— Ами това? — попита тя. — Вече не те ли интересува?

Той се позамисли и кимна.

— Интересува ме, разбира се. Отчасти заради това напускам университета. Докато бях черноработник, не ме свърташе да се свечери и да се върна при книгата, която чета. Книгите за мен бяха някакво вълшебство. Ала преподавателите тук... с тяхното безкрайно дрънкане... Мен ако питаш, говориш ли за тези неща, магията се изпарява и не след дълго остават само празните приказки. Някои неща в живота просто ги има... не е нужно да ги обясняваш.

Отметнала глава, Рейчъл го гледа дълго, сетне го зашлеви през лицето и изкрещя:

— Копелдак такъв! Поне да ми беше предложил да се оженим!

Той надлежно го стори. Следващата седмица отидоха в Невада и се венчаха, макар и двамата да съзнаваха, че сигурно правят грешка. Родителите на Рейчъл бяха вбесени. Майката и бащата на Том просто бяха стъписани. Почти цяла година Том и Рейчъл живяха с всички

останали в ранчото, докато не потегнаха порутената малка къща при потока. Край нея имаше кладенец с допотопна помпа от ковано желязо, Том я поправи, циментира мястото наоколо и изписа върху цимента своите инициали и инициалите на Рейчъл. Преместиха се в къщата, когато наближи Рейчъл да роди сина им, когато кръстиха Хал.

Том работеше с баща си и с Франк в ранчото и наблюдаваше как жена му изпада във все по-дълбока депресия. Говореше с часове по телефона с майка си, после плачеше по цяла нощ, повтаряше колко самотна се чувства и колко е глупава да изпада в такива състояния, понеже обичала него и Хал повече от всичко на този свят и те би трябвало да са й предостатъчни. Непрекъснато го питаше дали я обича, понякога дори го будеше посред нощ със същия въпрос, а той я прегръщаше и я уверяваше, че не може без нея.

Майка му отсъди, че след като родели, жените често изпадали в подобни състояния, и нямало да е зле да заминат за малко някъде, да идат на нещо като ваканция. Оставиха й да гледа Хал и хванаха самолета за Сан Франциско. Цяла седмица се стелеше студена мъгла, но въпреки това Рейчъл започна да се усмихва отново. Ходеха на концерти и кино, на скъпи ресторанти, правеха всичко, каквото правят туристите. И когато се прибраха, отношенията им се обтегнаха още повече.

Започна зимата, много люта, каквато не бе имало скоро по тия места. Снегът се свличаше на лавини в долините и до преспите огромните тополи край потока приличаха на пигмеи. Една нощ внезапно нахлу полярен въздух, от който премръзнаха трийсет крави: след седмица ги изрязаха от леда досущ като повалени статуи на някакъв отколешен религиозен култ.

Калфът за виолончелото на Рейчъл събираше прахта в ъгъла и когато Том я попита защо вече не свири, тя отвърна, че тук музиката не звучала добре. Глъхнела, поглъщал я въздухът. Една сутрин след няколко дни, докато чистеше камината, Том откри обгоряла струна, разрови пепелта и намери и овъгления връх на столчето на виолончелото. Отвори калфа: вътре бе само лъкът.

Щом снегът се стопи, Рейчъл оповести, че се връща с Хал в Ню Джърси; Том само кимна, целуна я и я прегърна. Тя му каза, че била от съвършено друг свят, нещо, което открай време знаеха и двамата, макар и да не си го признаваха. Рейчъл можеше да живее в това

брулено от ветрищата място точно толкова, колкото и на Луната. Не изпитваха огорчение, само празнота и тъга. Тя не му постави никакви условия, поиска само Хал да живее при нея, което според Том си бе редно.

Сутринта в четвъртък преди Великден натовари багажа им в пикапа, за да ги откара на летището. В подножието на планината се стелеха облаци, в равнините ръмеше студен дъждец. Том бе прегърнал своя син, увит в одеялце: почти не го познаваше и никога нямаше да го опознае. Загледа как притеснени, Франк и родителите му се подреждат на редичка пред ранчото, за да се сбогуват. Рейчъл прегърна брат му и баща му, накрая и майка му. И двете жени плачеха.

— Извинявай — каза Рейчъл.

Майката на Том я притисна до себе си и я помилва по главата.

— Не вини себе си, моето момиче. Виновни сме ние.

Следващата пролет Том Букър проведе първата си школа по езда в Елко, щата Невада. Всички бяха единомдушни, че е пожънал голям успех.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Сутринта, след като получи съобщението, Ани звънна от редакцията на Лиз Хамънд.

— Разбрах, че си ми намерила заклинател — рече й.

— Какво съм ти намерила?

Ани се засмя.

— Не се хващай веднага за думата де! Вчера прехвърлих доста материали. Така наричат тези хора.

— Виж ти, заклинатели! Не е зле. Но въпросното лице ми прилича повече на каубой. Живее някъде в Монтана.

Описа на Ани как го е открила. Веригата бе доста дълга: един неин приятел се сетил, че познава човек, който си спомнил как някой споменал за някакъв мъж, отвел „проблемния“ си кон при онзи там в Невада... Лиз бе правила, струвала, но го бе издирила.

— Сигурно ти е струвало цяло състояние! Ще ти платя разговорите.

— Не се притеснявай за това. Явно в западните щати има хора, които правят такива неща, но доколкото разбрах, този е най-добрият. Пиши телефона!

Ани си го записа и й благодари.

— Винаги на твое разположение! Но ако се окаже някой Клинт Истууд, пу си е за мен!

Ани й благодари още веднъж и затвори. Впери поглед в телефонния номер върху жълтия тефтер. Кой знае защо, изведнъж я достраша. Каза си да не става смешна, вдигна слушалката и набра номера.

Първата вечер от курса при Рона винаги имаше разпивка. Така Рона припечелваше някой долар допълнително, храната, която предлагаше, бе добра и Том реши да остане, макар че изгаряше от желание да смъкне прашната потна риза и да си вземе топла вана.

Бяха се разположили на дълги маси, наредени на терасата пред ниската белосана къща на Рона. Оказа се, че Том седи до собственичката на породистото жребче. Знаеше, че не е само съвпадение: жената му се натискаше цяла вечер. Сега бе махнала шапката и си бе пустила косата. Бе някъде на трийсет и една — трийсет и две годишна, хубавка, и го знаеше. Беше впила в него големите си черни очи, но преиграваше: непрекъснато го питаше нещо и го слушаше, сякаш не е срещала по-интересен мъж. Вече му бе обяснила, че се казва Дейл, че се занимава с недвижими имоти и има къща на брега на океана край Санта Барбара. А, да, и е разведена.

— Просто не ми излиза от главата колко кротичък бе, след като се позанимавахте с него — повтори му тя за стотен път. — Беше някак... как ли да се изразя... някак освободен.

Том кимна и присви рамене.

— Не се е случило нищо особено — каза той на жената. — Конят просто имаше нужда да усети, че всичко е наред, пък и вие трябваше да му дадете малко свобода.

Хората на съседната маса пригнаха и двамата се обърнаха и нададоха ухо. Мъжът с магарето разправяше как две холивудски звезди, за които Том изобщо не бе чувал, били спипани в някаква кола в доста деликатна ситуация.

— Откъде сте научили всичко това, Том? — чу той Дейл и се извърна към нея.

— Кое?

— Знаете кое, за конете. Имали ли сте нещо като гуру или учител?

Той я погледна сериозно, сякаш за да я вразуми.

— Ами то, Дейл, е като болта и гайката.

— В какъв смисъл? — смръщи се тя.

— В смисъл че ако ездачът е развинтен, и на коня му хлопа дъската.

Жената се запревива от смях и го хвана за ръката. „Е, не беше чак толкова остроумно де!“ — помисли Том.

— Вие ме взехте на подбив! — рече през кикот Дейл. — Хайде, кажете, ама сериозно!

— В по-голямата си част тези неща не се учат. Единственото, което е по силите ти, е да създадеш обстановка, та който иска, да усвои

нещичко. Най-добрите учители, които съм срещал, са самите коне. Натъкваш се на доста хора с мнение, но ако ти трябват фактите, най-добре е да се обърнеш към коня.

Жената го погледна така, сякаш искаше да му покаже и нещо като набожна възхита пред дълбините на душата му, и по-земни чувства. Май му беше време да си върви.

Стана от масата с нескопосното извинение, че трябвало да нагледа Римрок, който отдавна почиваше. Когато пожела „лека нощ“ на Дейл, тя го изгледа някак разочаровано, че е пропиляла толкова енергия да го ухажда. Докато се прибираше с колата към мотела, Том си помисли, че не току-така Калифорния открай време е предпочитано място за култовете, съчетаващи секс и религия. Слаб им беше ангелът на тия калифорнийци. Ако групата в Орегон, чиито членове ходеха с оранжеви панталони и се прекланяха пред оня тип с деветдесетте ролс-ройса, се беше пренесла в Калифорния, и досега щеше да е сред най-влиятелните секти.

На ездитните курсове, които водеше вече от доста години, Том бе срещал десетки, стотици жени като Дейл. Всички търсеха нещо. При повечето то, кой знае защо, сякаш бе свързано със страха. Бяха си купили тези буйни скъпи коне и изпитваха ужас от тях. Търсеха нещо, което да им помогне да надвият този страх или страховете си изобщо. Със същия успех биха могли да станат алпинистки, да тръгнат да убиват акули или да карат сърф по опасните тихоокеански вълни. По една случайност бяха избрали ездата.

Идваха на курсовете му с надеждата да намерят утеха и просветление. Колкото до просветлението, Том не бе сигурен, но виж, утеха получаваха доста често. Преди десет години един поглед като този, който одева му хвърли Дейл, щеше да е достатъчен, за да се приберат заедно в мотела и да са се съблекли още преди Том да е затворил вратата.

Не че сега подминаваше всички такива възможности. Но за разлика отпреди го правеше рядко — просто не си струваше труда. Вечно си имаше неприятности. Хората рядко влагаха в подобни срещи еднакви очаквания. Трябваше да мине известно време, докато Том го проумее и разбере какви точно са неговите очаквания, пък да не говорим за очакванията на жените, с които се запознаваше.

След като Рейчъл го напусна, винеше себе си за случилото се. Знаеше, че си е тръгнала не само заради мястото. Явно бе очаквала от него нещо, което Том не бе в състояние да ѝ даде. Не я лъжеше, като ѝ казваше, че я обича. А когато тя си тръгна и отведе и Хал, той изпита някаква празнота, която, колкото и да се мъчеше, не можеше да запълни с работа.

Открай време обичаше компанията на жените и бе разбрал, че те си падат по него. След като се зае с курсовете по езда и тръгна да обикаля с месеци страната, видя, че освен другото жените му носят и известна утеха. Повечето му връзки траеха ден до пладне, но имаше една-две жени, разкрепостени като него по тези въпроси, които и досега го приемаха в леглото си като стар приятел, ако се случеше да мине през градовете им.

Но пак се чувстваше виновен за Рейчъл. Докато накрая не прозря, че онова, което ѝ е трябвало, е била самата потребност. Че е искала и той да има същата нужда от нея, както тя — от него. А Том знаеше, че това е невъзможно. Никога нямаше да изпитва такава потребност нито от Рейчъл, нито от някой друг. Без дори да го формулира поне за себе си, без да парадира с това, той вече бе разбрал, че е открил някакво вътрешно равновесие, до каквото другите се домогват цял живот. И през ум не му минаваше, че това е нещо кой знае какво. Просто се чувстваше частица от някаква цялост, от спойка, съставена от одушевени същества и предмети, с които той бе свързан и духовно, и кръвно.

Зави към паркинга на мотела и намери свободно място точно пред стаята си.

Ваната бе прекалено къса, за да се кисне дълго в нея. Трябваше да реши кое да изложи на студа: раменете или коленете си. Излезе от водата и започна да се бърше пред телевизора. Случката с пумата продължаваше да бъде централна новина. Смятаха да я издебнат и да я убият. Мъже с пушки и флуоресцентни жълти якета претърсваха педя по педя планината. Няма що, трогателна гледка! Пумата щеше да види от сто километра жълтите якета. Том си легна, угаси телевизора и се обади вкъщи.

Вдигна Джо, неговият племенник, най-голямото от трите момчета на Франк.

— Здравсти, Джо, как си?

— Добре. Откъде се обаждаш?

— А, от един забравен от бога мотел, от легло, което ми е с около метър по-късо. Явно трябва да си сваля шапката и ботушите.

Джо се засмя. Беше на дванайсет години и бе кротък като чичо си на неговата възраст. И той се справяше чудесно с конете.

— Как е дъртата Бронтозавърка?

— Ами добре. Станала е ужасна дебелана. Според тате до средата на седмицата щяла да се ожреби.

— Виж там, покажи на баща си какво да прави.

— Можеш да разчиташ на мен! Искаш ли да го чуеш?

— Да, стига да е наблизно.

Чу как Джо вика баща си. Телевизорът в хола работеше, а Даян, жената на Франк, както винаги се караше на единия от близнаците. Том и досега не можеше да свикне, че те живеят в голямата къща. Продължаваше да мисли за нея като за дома на своите родители, въпреки че баща му се бе споминал преди цели три години, а майка му бе отишла да живее при Роузи в Грейт Фолс.

Когато се ожениха, Франк и Даян се настаниха в къщата при потока, където навремето бяха живели Том и Рейчъл, и я постегнаха. Но щом тримата им синове поотраснаха, къщата отесня и когато майка му замина, Том настоя да се пренесат в ранчото. Покрай курсовете по езда него го нямаше почти през цялото време, а прибереше ли се, ранчото му се струваше прекалено голямо и празно. На драго сърце би го сменил за къщата при потока, но Даян бе категорична, че ще се пренесат само ако и Том остане в ранчото, понеже имало място за всички. Така той запази старата си стая и сега всички живееха заедно. В къщата при потока настаняваха гостите — роднини и приятели, но, общо взето, тя си стоеше празна.

Том чу стъпките на Франк, който идваше към телефонния апарат.

— Здравсти, братко, как я карате?

— Не можем да се оплачем. Рона е решила да бие световния рекорд по брой на конете, а мотелът е построен за седемте джуджета, но ако не се брои това, всичко върви по ноти.

Известно време говориха за ранчото. Тъкмо сега кравите се телеха, често се налагаше нощем да дежурят край тях и да ходят горе на пасищата, за да проверят стадото. Скъсваха се от работа, но засега всички теленца бяха живи и Франк бе бодър. Обясни на Том, че звънят

непрекъснато и питат дали няма да размисли и все пак да води курсове и през лятото.

— Ти какво им отговаряш?

— Ами че остаряваш и съвсем си сдал багажа.

— Хиляди благодарности, братле!

— Търси те и някаква англичанка от Ню Йорк. Не ми обясни по какъв повод, но каза, че било спешно. Още малко, и щеше да ми счупи главата, когато ѝ рекох, че не знам телефона ти. Обещах да ти предам да я потърсиш.

Том взе от нощното шкафче малкия тефтер и записа името на Ани и четирите телефонни номера, които бе оставила. Единият беше на клетъчен телефон.

— Само тези четирите ли? Ами телефонът на вилата ѝ в Южна Франция?

— Само тези.

Поговориха малко за Бронти и се сбогуваха. Том погледна тефтера. Не познаваше много хора в Ню Йорк, само Рейчъл и Хал. Може би тази жена, която и да беше тя, се обаждаше във връзка с тях. Едва ли, щеше да каже. Том погледна ръчния си часовник. Беше десет и половина, което правеше един и половина след полунощ в Ню Йорк. Остави бележника върху нощното шкафче и угаси лампата. Можеше да звънне и утре сутрин.

Но не успя да го стори. Още не се бе съмнало, когато телефонът иззвъня и го събуди. Преди да вдигне, Том щракна лампата и видя, че е едва пет и петнайсет.

— Том Букър ли е?

От акцента разбра моментално кой се обажда.

— Мисля, че да, но е твърде рано, за да съм сигурен — отвърна той.

— Да, знам, прощавайте. Реших, че сигурно ставате рано, и не исках да ви изтърва. Казвам се Ани Грейвс. Вчера разговарях с брат ви, не знам дали ви е предал.

— Да, спомена ми. Смятах да ви потърся. Но каза, че не ви е дал този номер.

— Не, не ми го е давал. Успях да го взема от друг. Та ви се обаждам, понеже разбрах, че помагате на хора, които имат проблеми с конете си.

— Не, госпожо.

В другия край на линията настъпи мълчание. Дума да няма, Том бе стъпил на жената.

— Така ли? — каза тя. — Извинявайте, аз такава...

— Върша точно обратното. Помагам на коне, които си имат проблеми с хората.

Разговорът бе започнал доста зле и Том съжали, че се бе направил на остроумен. Попита за какво става въпрос и мълчаливо заслуша как тя му разказва какво се е случило с дъщеря ѝ и с коня. Бе направо ужасяващо, още по-ужасяващо ставаше от граничещото едва ли не с безстрастие хладнокръвие, с което говореше жената. Том усещаше, че тя се вълнува, но не го показва и се владее напълно.

— Какъв ужас! — възкликна той, щом Ани свърши разказа си. — Наистина съжалявам.

Чу я как си поема дълбоко въздух.

— Е, ще дойдете ли да го видите?

— Какво, да дойда в Ню Йорк?

— Ами да.

— Опасявам се, госпожо, че...

— Ще ви платя билета, разбира се.

— Искях да ви кажа, че не го правя. Дори да бях по-наблизо, просто не ходя при конете. Провеждам курсове. Но известно време няма да имам дори курсове. Това е последният, до есента ще почивам.

— Значи ако решите да дойдете, разполагате с време.

Изрече го не като въпрос. Бе доста напориста. Или му се стори така заради акцента.

— Кога приключвате курса?

— В сряда. Но...

— Можете ли да дойдете в четвъртък?

Не, не беше само акцентът. Жената бе доловила, че той се двоуми, и сега бързаше да не изтърве шанса. Точно както при конете: бе избрала пътя на най-малката съпротива и притискаше Том до стената.

— Прощавайте, госпожо — отсече той твърдо. — Наистина съжалявам за случилото се. Но ме чака работа в ранчото и не мога да ви помогна.

— Ама не говорете така! Много ви моля! Няма ли поне да помислите!

И този път не го каза като въпрос.

— Госпожо...

— Е, хайде! Прощавайте, че ви събудих.

Затвори, без да изчака той да й каже нещо или да се сбогува.

Когато на другата сутрин Том отиде на рецепцията, управителят на мотела му даде пакет на службата за куриерски услуги „Федерал Експрес“. В него имаше снимка на момиче, яхнало красив жребец порода „Морган“, и билет за отиване и връщане до Ню Йорк.

ПЕТА ГЛАВА

Том отпусна ръка върху облегалката на облицованата с пластмаса скамейка и загледа сина си, който приготвяше хамбургери зад плота на закувалнята. Правеше ги така, сякаш цял живот се бе занимавал само с това: обръщаше ги с лекота, някак нехайно върху скарата, като междуременно си бърбеше и се смееше с един от келнерите. Както бе уверил баща си, в момента това било най-модното заведение в Гринич Вилидж.

Работеше тук три-четири пъти в седмицата без пари, в замяна на това, че живееше безплатно в мансардата на собственика на закувалнята, приятел на Рейчъл. Когато не бе на работа, Хал следваше кинорежисура. Вече бе разказал на баща си, че снимал „късометражка“.

— За един мъж, който изяжда парче по парче мотоциклета на гаджетото си.

— Едва ли му се е усладило особено.

— Ъхъ. Това е филм от жанра „кинотворби за пътя“, макар че действието се развива на едно и също място.

Том бе почти сигурен, че синът му се шегува. Надяваше се да е така.

— След като приключва с мотоциклета, се заема и с гаджетото — допълни Хал.

Том кимна и се замисли.

— Значи я е излапал от любов, така ли?

Хал се засмя. Бе красив и мургав като майка си, с нейната гъста черна коса, въпреки че очите му бяха сини. Том го обичаше много. Виждаха се от дъжд на вятър, но инак си пишеха редовно и срещнеха ли се, не се притесняваха един от друг. Хал си бе градско чадо, ала от време на време отскачаше до Монтана, където му харесваше много. Дори яздеше добре.

Том не бе виждал майка му от няколко години, макар и често да разговаряха по телефона за Хал. И с нея бе запазил чудесни отношения.

Рейчъл се бе омъжила повторно за търговец на произведения на изкуството — Лио, и му бе родила три деца, вече тийнейджъри. Хал бе на двайсет години и доколкото Том можеше да съди, бе имал щастливо детство. Именно заради изкушението да го види все пак бе решил да отскочи до Ню Йорк и днес следобед да прегледа коня на англичанката.

— Заповядай! Хамбургер със сирене и бекон.

Хал го остави пред него и усмихнат, седна на отсрещната скамейка. За себе си бе взел само кафе.

— Няма ли да хапнеш? — попита Том.

— По-късно. Опитай го де!

Том отхапа и кимна одобрително.

— Вкусен е.

— Някои от момчетата хвърлят хамбургерите върху скарата и изобщо не ги поглеждат. А е хубаво да ги наглеждаш, за да не им изтече сокът.

— Няма ли да се сърдят, че си биеш лафа с мен?

— Не се притеснявай! Ако се напълни, ще ида да помогна.

Още не бе станало обед и в заведението нямаше много посетители. Обикновено Том не обядваше, напоследък почти не хапваше и месо, но Хал държеше толкова много да му пригответи хамбургер, че сърце не му даде да му откаже. На съседната маса четирима мъже в костюми и с тежки златни ланци по ръцете обсъждаха на висок глас някаква сделка. Хал тактично му обясни, че такива клиенти не са от постоянните посетители. Но на Том му беше приятно да ги наблюдава. Ню Йорк винаги му бе правил впечатление с неизчерпаемата си енергия. Той бе доволен, че не му се налага да живее в този град.

— Как е майка ти?

— Ами чудесно. Отново свири. Лио ѝ уреди в неделя да изнесе концерт в една галерия на две крачки оттук.

— Това да се чува.

— Смяташе да дойде, за да се видите, но снощи стана голям скандал, пианистът си тръгна и сега са се разтичали да търсят друг. Каза на всяка цена да те поздравя.

— И ти да ѝ пратиш много здраве.

После заговориха за следването на Хал и плановете му за лятото. Момчето каза, че имало намерение да отскочи за седмица-две до Монтана, и на Том му се стори, че синът му е искрен и не го казва колкото да отбие номера. Бащата сподели, че смята да поработи с едногодишните жребчета, както и с по-възрастните коне в ранчото. Докато го изричаше, усети колко много му се иска вече да си е вкъщи. Това щеше да е първото му от доста години лято, през което нямаше да води курсове, нямаше да пътува, просто щеше да стои в подножието на планините и да гледа как природата се пробужда за живот.

Заведението започна да се пълни и Хал трябваше да се върне зад плота. Не разреши на баща си да плати и излезе да го изпрати чак на тротоара. Том си сложи шапката и забеляза погледа, който му хвърли Хал. Дано момчето не се притесняваше много, че е в компанията на каубой. Сбогуваха се, както винаги леко притеснени, понеже Том все се двоумеше дали да не прегърне сина си, но вече им бе станало навик само да се ръкуват, така че и днес се ограничиха с това.

— И успех с коня — пожела Хал.

— Благодаря. На теб също с филма.

— Ще ти пратя касета.

— Ще ми бъде приятно. Хайде, довиждане, Хал!

— Чао!

Том реши да повърви няколко пресечки пеша и чак тогава да хване такси. Бе студено и мрачно, над капаците на канализацията се вдигаше пара. На ъгъла стоеше млад просяк. Косата му бе сплетена на ситни сплъстени плитчини, кожата му наподобяваше смачкан папирус. Пръстите му стърчаха от износените прокъсани ръкавици. Младежът беше без палто и подскачаше от крак на крак, за да се топли. Том му даде банкнота от пет долара.

Чакаха го в конюшната в четири часа, но когато отиде на гара Пен, видя, че има по-ранен влак, и реши да се качи на него: предпочиташе да огледа коня на по-светло. Освен това така щеше да го види насаме. Общуваха по-лесно с животните, когато собствениците не му дишаха във врата. Присъстваха ли и те, обзелото ги напрежение се предаваше и на конете. Том бе сигурен, че жената няма да се сърди.

Ани се двоумеше дали да каже на Грейс за Том Букър. От деня, когато момичето видя Пилигрим в конюшната, почти не бяха отваряли дума за него. Веднъж двамата с Робърт се опитаха да поговорят с Грейс за коня: смятаха, че е най-добре да обсъдят без заобикалки какво да правят с него. Но дъщеря им се развълнува много и Ани се отказа.

— Не ме занимавайте с това — отсече Грейс. — Казах ви какво искам. Искам Пилигрим да се върне в Кентъки. Но нали вие винаги знаете повече! Правете каквото сметнете за добре.

Робърт я хвана за рамото, за да я успокои, и понечи да каже нещо, но тя се дръпна рязко и изкрещя:

— Недей, татко!

Така приключиха с въпроса.

После обаче решиха да ѝ съобщят за човека от Монтана. Единственото, което каза Грейс, бе, че не искала да е в Чатам, когато той дойдел, така че Ани пристигна сама с влака предната вечер и цялата сутрин прекара в къщата: разговаряше по телефона и се опитваше да се съсредоточи върху материала, препратен ѝ по модема от редакцията.

Оказа се невъзможно. Бавното тиктакане на стенния часовник във вестибюла, което обикновено я успокояваше, сега ѝ се струваше почти непоносимо. Часовете се нижеха бавно и тя се изнервяше все повече. Не проумяваше защо се притеснява толкова. Вероятно защото, колкото и да бе странно, усещаше, че днес този непознат ще реши съдбата не само на Пилигрим, но и на всички тях. На Грейс, на Робърт и на самата нея.

Когато влакът пристигна на гара Хъдсън, отпред нямаше таксита. Бе започнало да ръми и Том чака пет минути на перона, под капещия навес с пилони от ковано желязо, докато се появи таксиметров автомобил. Качи се със сака на задната седалка и даде на шофьора адреса на конюшната.

Личеше, че на времето Хъдсън е бил хубав град, сега обаче бе доста окаян. Някога величествените сгради се рушаха. Витрините на повечето магазини по улицата, която, както отсъди Том, бе главната, бяха заковани с дъски, а онези, които работеха, изглежда, продаваха

само боклуци. Минувачите по тротоарите бързаха прегърбени, за да не ги намокри дъждът.

Тъмно минаваше три, когато таксито сви по алеята пред къщата на госпожа Дайър и пое нагоре по хълма към конюшната. Том погледна през прозореца към конете, които мръзнаха под дъжда из разкаляните полета. Предяха с уши и изпровождаха с поглед таксито. Входът към двора пред конюшната бе препречен от камион. Том помоли шофьора да го изчака и слезе от таксито.

Докато се промушваше в пролуката между стената и камиона, чу откъм двора гласове и чаткане на копита.

— Качвай се! Качвай се най-последно, проклетнико!

Двамата синове на Джоан Дайър се мъчеха да вкарат в отворената отзад каросерия на покрития камион две уплашени жребчета. Застанал на рампата, Тим се опитваше да издърпа за поводата едното и сигурно щеше да изгуби тази ожесточена битка, ако Ерик не стоеше от другата страна на животното и не го шибаше с камшик, като внимаваше то да не го изрита. С другата ръка държеше юздата на второто жребче, което бе не по-малко уплашено от първото. Том видя всичко това веднага щом се показа иззад камиона и влезе в двора.

— Какво става тук, момчета? — провикна се той.

Двамата синове на госпожа Дайър се обърнаха и го загледаха, без да отговарят. Сетне, сякаш Том изобщо не съществуваше, продължиха да дърпат конете.

— Не помръдва — каза Тим. — Дай да опитаме с другия!

Избути първото жребче встрани от камиона и докато минаваха покрай Том, той се видя принуден да се залепи до стената. Накрая Ерик отново извърна очи към него.

— С какво мога да ви бъда полезен? — попита момчето с такова презрение в гласа и погледа, с който измери Том от глава до пети, та него го напуши смях.

— Търся един кон на име Пилигрим. Собственост е на някоя си Ани Грейвс.

— А вие кой сте?

— Казвам се Букър.

Ерик кимна към конюшната.

— Потърсете майка ми.

Том му благодари и се запъти натам. Чу как едно от момчетата се кикоти и подмята, че му е дошло до гуша от разни навлеци, дето се правят на герои от уестърн, но не се обърна. Точно когато стигна при конюшната, отвътре се показва госпожа Дайър. Том се представи, жената избърса ръка във ватенката и се здрависа. Погледна през рамо момчетата при камиона и поклати глава.

— Има по-лесни начини да го направят — изкоментира Том.

— Знам — отвърна уморено госпожа Дайър. Но явно не ѝ се говореше за това. — Подранили сте. Ани още я няма.

— Извинявайте. Качих се на по-ранния влак. Трябваше да ви звънна. Нали нямате нищо против да видя коня, преди да е дошла собственицата?

Жената се поколеба. Том ѝ се усмихна съзаклятнически, само дето не ѝ намигна, сякаш искаше да ѝ каже, че след като разбира от коне, би трябвало да знае какво има предвид.

— Понякога е по-лесно, когато собствениците ги няма.

Госпожа Дайър се хвана на въдицата и кимна.

— Конят е ей там.

Том отиде с нея зад конюшната, където бяха няколкото стари бокса. Щом стигнаха вратата на Пилигрим, жената се извърна към Том. Изведнъж му се стори много притеснена.

— Длъжна съм да ви предупредя, още от самото начало си бе същински кошмар. Нямам представа какво ви е казала собственицата, но според всички освен нея конят доста отдавна трябваше да бъде избавен от тези кански мъки. Не знам защо ветеринарите ѝ играят по гайдата. Мен ако питате, е жестоко и глупаво да държат коня жив.

Стъписан от силните ѝ думи, Том кимна бавно и погледна залостената врата. Вече бе забелязал кафеникавожълтата течност, процеждаща се под нея, и бе усетил каква смрад се разнася отвътре.

— Тук ли е?

— Да. Внимавайте.

Том махна горното резе и моментално чу как конят се размърдва. От вонята му се повдигна.

— Божичко, не чистите ли тук?

— Всички ни е страх — поясни спокойно госпожа Дайър.

Том отвори предпазливо горната част на вратата и надзърна. Видя коня, който оголил жълти зъби и долепил уши до главата си, го

гледаше от мрака. Най-неочаквано се обърна и хвърли къч. Том светкавично се дръпна. Копитата на жребца изсвистяха на сантиметри от него и се стовариха тежко върху долния край на вратата. Мъжът затвори горната част и пусна резето.

— Ако някой инспектор види това безобразие, ще запечата цялата конюшня — пророни той със сдържана ярост, от която госпожа Дайър заби поглед в земята.

— Знам, опитах се да обясня...

— Как не ви е срам! — прекъсна я Том.

Обърна се и тръгна към двора. Чу в далечината двигател на автомобил, сетне изцвили кон, подплашен от клаксона. Когато се показва иззад конюшната, видя, че едното жребче вече е вързано в камиона. Върху задния му крак се червенееше кръв. Ерик се опитваше да изтегли в камиона и другия кон, като го шибаше по задницата с камшика, а брат му се бе качил на стария пикап, спрял зад камиона, и натискаше клаксона. Том отиде при пикапа, отвори рязко вратата и издърпа момчето за яката.

— Ама ти какво си въобразяваш... — изписка фалцетово Тим, но млъкна наскре изречението, понеже Том го завъртя и го блъсна на земята.

— Въобразявам си, че съм герой от уестърн — отвърна той и се запъти право към Ерик, който отстъпи назад.

— Слушай тогава, героят... — поде момчето, но Том го сграбчи за гърлото и отскубна камшика от ръката му. Ерик изохка и освободи жребчето, което хукна през глава из двора, за да се спаси.

Хванал камшика в една ръка, Том продължи да стиска момчето за гръкляна, така че очите му още малко, и щяха да изскочат от орбитите. Лицата им бяха само на педя разстояние.

— Ако си струваше, щях да те скъсам от бой с камшика, та да ти е за поука — рече Том.

Изблъска момчето, то залитна и си удари гърба в стената толкова силно, че остана без дъх. Том се извърна и видя госпожа Дайър, която също бе дошла в двора. Тръгна си и докато минаваше през пролуката между камиона и стената, забеляза, че до чакащото такси е спрял сребрист форд. За миг се изправи лице в лице с Ани Грейвс.

— Господин Букър? — попита тя.

Том дишаше запъхтяно. Единственото, което видя, бяха червеникавата коса и зелените разтревожени очи. Кимна.

— Аз съм Ани Грейвс. Дошли сте по-рано.

— Не, госпожо! Дошъл съм прекалено късно.

Качи се в таксито, затръшна вратата и каза на шофьора да потегля. Вече бяха стигнали края на алеята пред къщата, когато се усети, че още стиска камшика. Смъкна прозореца и го запокити в канавката.

ШЕСТА ГЛАВА

Най-накрая Робърт се пристраши и предложи да закусват в „Лестърс“. От половин месец не се решаваше да го стори. Не бяха ходили в кафенето, откакто Грейс бе тръгнала отново на училище, и този неизречен факт им тегнеше все повече. Причината да не говорят за „Лестърс“ бе, че царската закуска в заведението бе само част от ритуала. Другата, не по-маловажна част се свеждаше до това, че ходеха в кафенето с автобусите от градския транспорт.

Този забавен ритуал, както и доста други, водеше началото си от времето, когато Грейс бе много по-малка. Понякога идваше и Ани, но обикновено ходеха само Робърт и Грейс. Преструваха се, че са се впуснали в много дръзко приключение: сядаха в дъното на автобуса и си шушукаха разни измишльотини за другите пътници, например че шофьорът всъщност е ловък похитител, а онези дребни бабки са предрешени рокзвезди. Напоследък просто си разказваха клюки, но до злополуката на никого от двамата дори не бе хрумвало да не пътуват с автобуса. А сега и двамата не бяха сигурни, че Грейс ще успее да се качи на него.

В началото тя ходеше по два пъти седмично на училище, после ги увеличи на три — само сутрин. Робърт я водеше с такси, а на обяд я посрещаше Елза — пак с такси. Питаша ли я как е в училище, баща ѝ и майка ѝ гледаха да не издават с тона си своите тревоги. А момичето отвърщаше, че всичко е наред. А как са Беки, Кати и госпожа Шоу? И те били добре. Робърт подозираше, че дъщеря му знае прекрасно какво всъщност искат да я попитат, а не намират смелост. Дали другите гледат крака ѝ. Дали я подпитват за него. Дали ги е забелязвала да я одумват зад гърба ѝ.

— Какво ще кажеш, дали да не закусваме в „Лестърс“? — рече Робърт възможно най-нехайно.

Ани вече бе отишла на някаква ранна редакционна колегия. Грейс сви рамене и отвърна:

— Добре, щом искаш.

Слязоха с асансьора и поздравиха Рамон, портиера на жилищния блок.

— Да спра ли такси? — попита той.

Робърт се подвоуми, ала само за миг.

— А, не, ще се качим на автобуса.

Тръгнаха към спирката, която бе през две улици. Робърт не млъкваше и се преструваше, че е съвсем естествено да върви толкова бавно. Знаеше, че Грейс изобщо не го слуша. Бе вперила очи в тротоара пред себе си, гледаше да няма някой капан и внимаваше къде слага каучуковия накрайник на бастуна и изкуствения крак. Беше студено, но докато стигнаха спирката, момичето бе плувнало в пот.

Когато дойде автобусът, Грейс се качи, сякаш го бе правила години наред. Вътре беше пълно и известно време двамата с баща ѝ стояха отпред. Един старец забеляза бастуна ѝ и ѝ отстъпи мястото си. Грейс му благодари и се опита да отклони поканата, но дядката не искаше и да чуе. На Робърт му идеше да изкрещи на стареца да остави дъщеря му на мира, но после се отказа и изчервена, Грейс се предаде и седна. Погледна баща си и му се усмихна някак унижено, от което му се сви сърцето.

Щом влязоха в кафенето, Робърт изведнъж изпадна в паника — би трябвало да звъне и да предупреди собственика Лестър, та да не би някой да се притесни или да почне да задава неудобни въпроси. Ала тревогите му се оказаха напразни. Може би някой от училището вече им бе казал и Лестър и сервитьорите се държаха както винаги любезно и ги обслужиха чевръсто.

Двамата седнаха на обичайната си маса при прозореца и поръчаха както винаги кифлички с топено сирене и пушена съомга. Докато чакаха да им донесат поръчката, Робърт се мъчеше как ли не да поддържа разговора. За него бе ново да се опитва да запълва паузите. Никога досега не бяха изпадали с Грейс в неловко мълчание. Забеляза как дъщеря му току извърща очи към минувачите, които отиваха на работа. Лестър, дребен, изваден като от кутийка мъж с остри мустачки, бе пуснал транзистора зад плота и както никога, Робърт бе доволен, че заведението кънти от задъханите тъпи репортажи за уличното движение и от музика. Донесоха им кифличките, но Грейс почти не ги докосна.

— Искаш ли през лятото да идем в Европа? — попита баща ѝ.

— Там да караме почивката ли?

— Да. Защо да не отскочим до Италия? Ще наемем къща в Тоскана или някъде другаде. Какво ще кажеш?

— Добре — отвърна момичето.

— Но не е задължително да ходим в Европа.

— А, защо, ще бъде хубаво.

— Ако слушкаш, може дори да идем в Англия, на гости при баба ти.

Грейс веднага се смръщи. Беше им стара семейна шега да заплашват момичето, че ще го пратят при майката на Ани. Грейс погледна през прозореца, сетне отново се обърна към баща си.

— Мисля да тръгвам, татко.

— Не си ли гладна?

Тя поклати глава. Робърт ѝ влезаше в положението: Грейс искаше да иде на училище рано, докато вестибюлът не се е напълнил с момичета, които ще я зяпат като прокажена. Изпи на един дъх кафето и плати сметката.

Грейс настоя да не я изпраща до входа на училището и да се разделят на ъгъла. Баща ѝ я целуна и тръгна, надвил желанието да се обърне и да я изпроводи с поглед. Знаеше, че забележи ли, Грейс ще помисли загрижеността му за съжаление. Робърт се върна на Трето авеню и пое към центъра на града, където се намираше адвокатската кантора.

Междувременно, докато бяха закусвали, се бе изяснило. Очертаваше се денят в Ню Йорк да е леденостуден и ясен, точно както обичаше Робърт. Бе само време за разходка и той закрачи припряно, мъчейки се да разсее мислите си за Грейс, която куцукаше самотно към училище, като си припомни какво му предстои да свърши днес в кантората.

Както обикновено, най-напред щеше да се обади на адвокатката, която бяха наели за заплетения юридически фарс, в какъвто злополуката с Грейс сякаш бе обречена да се превърне.

Само един наивник би си въобразявал, че случай като този ще се ограничи единствено с изясняването на това дали момичетата са проявили небрежност, като онази сутрин са излезли да яздят по пътя, и дали шофьорът също е бил немарлив, като е допуснал да ги блъсне. Сега всеки съдеше всекиго: застрахователното дружество на

момичетата съдеше шофьора на камиона, неговата застрахователна компания — транспортната фирма в Атланта, нейната застрахователна компания — фирмата, предоставила под наем камиона на шофьора, нейното пък застрахователно дружество — завода, произвел камиона, фабриката, направила гумите, окръга, целулозната фабрика, железниците. Засега никой не бе завел дело срещу Дядо Боже, задето е позволил онзи ден да натрупа сняг, но още не бе късно. Случаят се бе превърнал в златна мина за адвокатите и на Робърт му бе странно, че този път е от другата страна на барикадата.

Слава богу, поне бяха успели да спестят на Грейс доста от тези гадости. Освен показанията, които бе дала в болницата, се наложи да свидетелства само още веднъж, този път писмено и под клетва, пред семейната адвокатка. Беше я виждала два-три пъти на гости и, общо взето, не се притесни, че трябва отново да се връща към злополуката. Пак заяви, че не помни нищо, след като са започнали да се плъзгат надолу по брега.

В началото на новата година шофьорът на камиона им прати писмо, в което им се извиняваше. Робърт и Ани дълго обсъждаха дали да го показват на Грейс и накрая отсъдиха, че е нейно право да го види. Тя го прочете, върна им го и рече само, че човекът е постъпил много мило. За баща ѝ не по-маловажен бе въпросът дали да го показва на адвокатката, която моментално щеше да се вкопчи в него като признание за вина. Юристът у Робърт повтаряше: „Покажи писмото!“. Нещо по-човешко обаче му нашепваше да не го прави. След дълги колебания той наистина не го стори.

Сега виждаше в далечината как небостъргачът, където се намираще кантората, проблясва студено на слънцето.

Наскоро бе чел в някакво научно юридическо списание, че загубен крайник е смятан за нанесена физическа щета, възлизаща на три милиона долара. Спомни си бледото лице на дъщеря си, загледана през прозореца на кафенето. Какви невероятни специалисти: да изчислят толкова точно цената!

Вестибюлът на училището бе по-оживен от обичайно. Грейс огледа бързо лицата с надеждата, че съученичките ѝ още не са дошли. Беше дошла майката на Беки и разговаряше с госпожа Шоу, но не

погледнаха Грейс, а самата Беки я нямаше. Сигурно вече бе в библиотеката, пред някой компютър. Ако нещата не се бяха променили, и Грейс щеше да се запъти натам. Щяха да се закачат и да си пращат писма по модема чак докато бие звънецът. Сетне щяха да хукнат със смях по стълбището към класната стая и да се бутат с лакти, та да видят коя ще стигне първа.

Сега Грейс не можеше да се качва по стълбището и всички щяха да са принудени да я придружават с бавния допотопен асансьор. За да им спести неудобството, Грейс тръгна сама към класната стая, та вече да е седнала на чина, когато дойдат останалите.

Отиде бавно при асансьора и натисна копчето, вперила очи в него: ако минеше някоя нейна приятелка, искаше да ѝ даде възможност да я подмине незабелязано.

Откакто се бе върнала в училище, всички се държаха много мило. И тъкмо там бе проблемът. Грейс искаше да се държат нормално. Бяха се променили и други неща. Докато бе отсъствала, приятелките ѝ се бяха „прегруппирали“. Беки и Кати, нейните най-добри приятелки, се бяха сблизили още повече. Преди трите бяха неразлъчни. Всяка вечер си клюкареха и се оплакваха една на друга по телефона, понякога и си правеха майтапи или пък се утешаваха. Бяха свършената тройка. Сега, колкото и да се мъчеха да не я държат настрана, вече не бе същото. Пък и как можеше да бъде?

Асансьорът дойде и Грейс влезе в кабината, доволна, че го чака само тя и ще се качи спокойно. Но тъкмо преди вратата да се затвори, вътре нахълтаха две момичета от по-малките класове, които се заливаха от смях и си бърбеха. Млъкнаха веднага щом видяха Грейс. Тя им се усмихна и им каза „здрасти“.

— Здравей! — поздравиха и те в един глас, но после се умълчаха.

В тягостната тишина трите зачакаха асансьорът да се изкачи с мъчително скърцане. Грейс забеляза как момичетата се взират в гладките стени и тавана на кабината, как се опитват да гледат всичко друго, но не и единственото нещо, което — тя бе сигурна — умираха от желание да видят: нейния крак. Всеки път едно и също.

Бе споменала за това на „психоложката, лекуваща травми“, поредната специалистка, която родителите ѝ я караха да посещава веднъж седмично. Жената бе добронамерена и сигурно бе много

подготвена, но според Грейс сеансите си бяха губене на време. Как тази непозната — как който и да било можеше да разбере какво ѝ е на душата?

— Ами кажи им, че нямаш нищо против да гледат — беше я посъветвала психоложката. — И да говорят за това.

Празни приказки! Грейс не искаше те да гледат, не искаше да говорят за това. Да говорят! Тия психоаналитици си въобразяваха, че приказваш ли, ще решиш всеки свой проблем, а не бе така.

Вчера жената се опита да я накара да ѝ разкаже за Джудит, а това бе последното нещо на този свят, за което ѝ се говореше.

— Какво изпитваш за Джудит?

На Грейс ѝ идеше да изпищи. Но се сдържа и отвърна хладно:

— Тя е мъртва, какво според вас трябва да изпитвам?

Жената най-после проумя, че ѝ е неприятно, и смени темата.

Същото се получи и преди няколко седмици, когато лекарката седна да я разпитва за Пилигрим. Конят бе осакатен, точно както Грейс, не ставаше за нищо и сетеше ли се за него, момичето виждаше само едно: изпълнените му с ужас очи в ъгъла на смрадливия бокс у госпожа Дайър. Как, по дяволите, щеше да ѝ олекне, ако си мислеше или говореше за него?

Асансьорът спря един етаж под класната стая на Грейс и двете по-малки момичета слязоха. Тя чу как моментално продължиха да си бърбят, докато тръгнаха по коридора.

Когато влезе в класната стая, вътре, както се бе надявала, нямаше никого. Извади учебниците от чантата, скри старателно бастуна под чина и бавно седна на твърдата дървена седалка, от която до обяд ампутираният ѝ крак щеше да пулсира от болка. Но Грейс можеше да се справи с тази болка, тя не бе страшна.

Ани успя да разговаря пак с Том Букър чак след три дни. Вече бе добила горе-долу ясна представа какво се е случило онзи ден в конюшнията. След като изпроводи с поглед таксито, скрило се в дъното на алеята, отиде в двора и от израза на двамата синове на госпожа Дайър разбра какво се е разиграло. Майка им ѝ заяви хладно до понеделник да махне Пилигрим от конюшнията.

Ани звънна на Лиз Хамънд и двете отидоха при Хари Логан. Той тъкмо бе изродил с кесарево сечение едно куче порода чихуахуа, появи се направо с хирургичната престилка и щом видя двете жени, възкликна „Мале!“ и се престори, че се крие. Зад лечебницата му имаше два бокса за възстановяващи се животни и след много пъшкане Логан склони Ани да доведе в единия Пилигрим.

— Но само за седмица! — закани й се той с пръст.

— За две! — каза Ани.

Ветеринарят погледна Лиз и се усмихна покрусено.

— Приятелка ли ти е? Хайде, от мен да мине, две да са. Но нито ден повече. Докато намерите къде да го сложите.

— Цена нямаш, Хари! — възкликна Лиз, а той вдигна ръце.

— Такъв съм си! Този проклет кон ме хапа, ритаме, влачи ме в ледената вода, а аз какво правя? Подслонявам го като дългоочакван гост.

— Благодаря, Хари! — рече и Ани.

Следващата сутрин тримата отидоха в конюшната. Момчетата ги нямаше, Ани мерна само веднъж и Джоан Дайър, която надничаше от един прозорец на горния етаж на къщата. След два часа боричкане и три пъти повече упойка от дозата, която Хари обикновено биеше, без да го гризе съвестта, натовариха Пилигрим на камионетката и го откараха във ветеринарната лечебница.

В деня след посещението на Том Букър Ани се опита да му се обади в Монтана. Жената, която вдигна — вероятно неговата съпруга — й каза, че го чака да се прибере утре вечер. Не бе особено любезна, сигурно бе разбрала какво се е случило. Обеща да предаде на Том, че Ани го е търсила. Тя чака два безкрайни дни — той не се обади. Втората вечер, след като Робърт вече си бе легнал и четеше в кревата, а Грейс бе заспала, Ани му звънна отново. И този път вдигна жената.

— В момента вечеря — поясни тя.

Ани чу как някакъв мъж пита кой се обажда, после шумове: жената затулваше слушалката с длан.

— Пак онази англичанка.

Последва дълга пауза. Ани усети, че е притаила дъх, и си заповяда да се успокои.

— На телефона е Том Букър, госпожо Грейвс.

— Господин Букър, искам да ви се извиня за случилото се в конюшната. — Мъжът не каза нищо и тя продължи: — Би трябвало да знам какво става там, ала явно съм предпочела да си затварям очите.

— Влизам ви в положението.

Ани очакваше Букър да каже още нещо, той обаче замълча.

— Но както и да е. Преместихме коня другаде, на по-добро място. Дали не може... — Още преди да е изрекла молбата, си даде сметка колко безполезна и глупава е тя. — Дали не може да дойдете отново и да го прегледате?

— Извинявайте, но нямам възможност. Дори да разполагах с време, да ви призная, не съм убеден, че ще има някаква полза.

— Толкова ли не можете да жертвате ден-два? Ще ви платя колкото кажете.

Чу го как се смее и съжали, че го е изрекла.

— Надявам се, госпожо, че не възразявате да говоря откровенно с вас. Разберете! Мъките, които тези същества могат да понесат, си имат граница. Според мен вашият кон се е намъчил достатъчно.

— Значи смятате, че трябва да го умъртвим, така ли? Като всички останали? — Ани се замисли. — Ако конят беше ваш, господин Букър, щяхте ли да го убиеете?

— Конят, госпожо, не е мой и съм благодарен, че не аз трябва да решавам. Но на ваше място бих направил точно това.

Ани опита още веднъж да го убеди да дойде, но видя, че е безпредметно. Мъжът се държеше учтиво и спокойно, но бе непоклатим като скала. Тя му благодари и затвори, после отиде по коридора в хола.

Всички лампи бяха угасени и капакът на рояла проблясваше мъждиво в мрака. Ани прекоси бавно помещението и стоя дълго на прозореца, загледана над дърветата в парка към високите жилищни сгради в Ийст Сайд. Наподобяваха декор за театрална постановка с хилядите си прозорчета, пронизващи със светлините си черния фон на нощното небе. Направо не можеше да повярва, че зад всеки се крие конкретен живот със своята мъка и съдба.

Робърт бе заспал. Ани взе книгата от ръцете му, угаси си нощната лампа и се съблече в тъмното. Дълго лежа по гръб до мъжа си: слушаше как диша и гледаше оранжевите светлини на уличните лампи, които се просмукваха през щорите и танцуваха по тавана. Вече

знаеше какво да прави. Но докато не уредеше всичко, нямаше да каже на Робърт, нито на Грейс.

СЕДМА ГЛАВА

Заради дарбата си да създава млади безмилостни таланти, които да ръководят мощната му империя, Крофорд Гейтс бе прочут наред с другите не дотам ласкателни прозвища и с прякора Образа, изстрелял хиляди лайна. Ето защо Ани открай време изпитваше смесени чувства, когато трябваше да се показва на публични места с него.

Той седеше срещу нея и прилежно ядеше — беше си поръчал риба меч, без да откъсва очи от главната си редакторка. Докато тя говореше, ѝ стана интересно как така вилицата му безпогрешно набучва следващото късче, сякаш привлечана от магнит. Бяха в същия ресторант, където Гейтс я бе довел преди близо година, за да ѝ предложи шефското място. Заведението представляваше огромно бездушное пространство с минималистични черни матови мебели и облицован с бял мрамор под, който напомняше на Ани за кланица.

Знаеше, че прекалява, като иска цял месец отпуска, но смяташе, че си я е заслужила. До злополуката почти не бе ползвала почивни дни, пък и след това не бе отсъствала кой знае колко.

— Ще имам телефон, факс, модем, всичко — поясни Ани. — Никой дори няма да усети, че не съм в редакцията.

Изруга наум. Говореше вече петнайсет минути, не, по-скоро се молеше. А трябваше да подходи силово, да каже на Гейтс в очите какво смята да прави. Той не издаваше с нищо, че е против. Просто я слушаше, а проклетата риба меч летеше на автопилот към устата му. Притеснеше ли се, Ани имаше глупашкия навик да се чувства длъжна да запълва всички паузи в разговора. Реши да млъкне и да изчака реакцията на Крофорд Гейтс. Той спря да дъвче, кимна и отпи глътка минерална вода марка „Перие“.

— Робърт и Грейс ще ги вземеш ли?

— Само Грейс. Робърт е затънал в работа. Но Грейс наистина има нужда да се махне отгук. Откакто тръгна пак на училище, ми се вижда умърлушена. Почивката ще ѝ дойде добре.

Онова, което не сподели, бе, че и досега нито Робърт, нито дъщеря ѝ имат представа какво е намислила. Едва ли не последното

нещо, което ѝ оставаше да направи, бе да им каже. Беше се погрижила за всичко останало и с помощта на Антъни го бе уредила от редакцията.

Къщата, която смяташе да наемат, бе в Шото, най-близкия град — малък или голям, до ранчото на Том Букър. Нямаше особен избор, но къщата бе обзаведена и от подробностите, пратени ѝ от агенцията за недвижими имоти, Ани отсъди, че ще им свърши работа. Бе намерила наблизко и физиотерапевт за Грейс, както и конюшня, готова да подслони Пилигрим, макар че съвсем не бе откровена, докато обясняваше в какво състояние е жребецът. Най-трудното бе, че за да стигне дотам, трябваше да прекоси с караваната цели седем щата. Но Лиз Хамънд и Хари Логан се бяха обадили тук-там и ѝ бяха уредили нощувките по пътя.

Крофорд Гейтс избърса уста със салфетката.

— Драга ми Ани, казвал съм го преди и пак ще повторя. Можеш да отсъстваш колкото сметнеш за добре. Тези наши деца са безценни, благословени от Бога създания и случи ли им се нещо, сме длъжни да бъдем до тях и да направим всичко по силите си.

Ани си помисли, че Гейтс попрекалява за човек, зарязал четири жени и два пъти повече деца. Звучеше като Роналд Рейгън след тежък ден и холивудското му откровеничене само засили яда ѝ, задето се държи толкова глупашки. Този стар мръсник вероятно щеше да обядва утре по същото време с нейния приемник. Тя дори хранеше слаба надежда да ѝ го каже право в очите.

Докато се връщаше в редакцията с абсурдно дългия черен кадилак на Гейтс, реши довечера да каже на Робърт и Грейс. Дъщеря ѝ щеше да се разкрещи, Робърт щеше да отсече, че не е с всичкия си. Но волю-неволю щяха да се примирят, както ставаше винаги.

Единственият друг човек, на когото ѝ предстоеше да съобщи, бе мъжът, на когото се крепеше целият ѝ план: Том Букър. Сигурно останалите щяха да се учудят, ако разберяха, че това е последното нещо, за което тя се тревожи. Ала Ани го бе правила стотици пъти като журналистка. Беше се специализирала по хора, които отказват. Веднъж пропътува цели осем хиляди километра до някакъв остров в Тихия океан и се изтърси на вратата на прочут писател, който не даваше никакви интервюта. В крайна сметка успя да направи така, че той да я покани в къщата си за половин месец и материалът, който Ани написа,

спечели куп награди и бе публикуван едва ли не във всички световни масмедии.

За нея бе прост неоспорим житейски факт, че стига да положи подобаващите усилия, една жена рано или късно ще си спечели благоволенieto на който мъж пожелае.

ОСМА ГЛАВА

Магистралата се простираше пред тях между сливащите се в далечината мантинели. Километрите се изнизваха един подир друг, устремени към покрития с черни буреносни облаци купол на хоризонта. В тази най-отдалечена точка, където пътят сякаш се катереше към небето, току проблясваха светкавици, за да прередят атомите на притъмнелия небосвод и да ги превърнат в дъжд. Зад мантинелите и от двете страни, докдето поглед стига, се бе ширнал океанът на прерията в Айова — равна като тепсия и безлика, осветявана сегиз-тогиз през пролуките между препускащите облаци от ярки струи слънчева светлина, сякаш някакъв великан търсеше плячката си.

В такъв пейзаж човек губи представа за време и място и Ани усети как, стига да се остави, ще я обземе паника. Огледа се, търсейки нещо, за което да се вкопчи, някакъв признак на живот, силов за зърно, дърво, самотна птица, каквото и да било. Ала не съзираше нищо и започна да брои стълбовете на мантинелите или белите черти на пътната линия, които сякаш извираха от хоризонта, изрисувани там от светкавиците. Представи си как изглеждат отгоре сребристият форд лариат и караваната, които поглъщаха ненаситно тези черти.

За два дни бяха изминали над хиляда и седемстотин километра и кажи-речи, през цялото време Грейс бе мълчала. Все спеше, точно както и сега, свита на кълбо на задната седалка. Събудеше ли се, слушаше уокмена или гледаше невиждащо през прозореца. Веднъж, един-единствен път Ани я стрелна с очи в огледалото за обратно виждане и видя, че дъщеря ѝ я наблюдава. Щом погледите им се срещнаха, Ани се усмихна и момичето моментално извърна очи.

Бе реагирала на плана на майка си, общо взето, според очакванията ѝ. Беше се разкрещяла, че няма да ходи никъде, не иска, и туйто. Стана от масата, преди да се е навечеряла, прибра се в стаята си и тръшна вратата. Известно време Ани и Робърт не пророниха и дума. Тя му бе казала малко по-рано, насаме, и бе отхвърлила моментално всичките му възражения.

— Не може вечно да се преструва, че такъв проблем не съществува — отсече Ани. — Конят е неин, за бога! Бива ли да се прави на ни лук яла, ни лук мирисала?

— Помисли само какво ѝ мина през главата!

— Но това, че си измива ръцете, не ѝ помага ни най-малко, само влошава нещата. Знаеш колко много го обичаше. Видя колко се разстрои онзи път в конюшната. Толкова ли не съзнаваш, че мисълта за Пилигрим я тормози?

Робърт не отвърна нищо, само сведе очи и поклати глава. Жена му го хвана за ръката.

— Можем да направим нещо, Робърт — рече му вече по-мило. — Знам, че можем. Пилигрим може да се възстанови. Този мъж е в състояние да му помогне. А после ще му помогне и Грейс.

Робърт я погледна.

— Наистина ли смята, че е по силите му?

Ани се подвоуми, ала само за миг, така че мъжът ѝ не забеляза и отвърна лаконично:

— Да.

Това всъщност бе единствената ѝ лъжа. Робърт, естествено, смяташе, че жена му се е допитала до Том Букър, преди да закара Пилигрим в Монтана. Тя поддържаше тази илюзия и у дъщеря си.

След като не намери подкрепа у баща си, Грейс се предаде, както и бе очаквала Ани. Ала зареденото с ненавист мълчание, в което прерасна ядът ѝ, продължи по-дълго, отколкото бе смятала Ани. Едно време, преди злополуката, тя разсейваше подобни настроения, като подмяташе някоя шега или просто не им обръщаше внимание. Сега обаче мълчанието на дъщеря ѝ бе по-различно: дръзко и непоклатимо като начинанието, в което момичето бе принудено да се впусне, и с всеки изминат километър Ани се изненадваше все повече от вироглавството на Грейс.

Робърт им бе помогнал да си стегнат багажа, беше ги закарал до Чатам и сутринта преди да потеглят, ги бе придружил до Хари Логан. За Грейс той бе съучастник на майка ѝ. Докато товареха Пилигрим в караваната, момичето седеше като вкаменено в колата, запушило уши със слушалките на уокмена, и се преструваше, че чете някакво списание. Цвиленето на коня, тътенът на копитата, с които той

блъскаше по страниците на караваната, огласяха целия двор, но Грейс не вдигна поглед нито веднъж.

Хари би на Пилигрим слонска доза упойка и връчи за всеки случай на Ани кутийка с ампули и спринцовки. Дойде при автомобила да каже през прозореца „здрости“ на Грейс и понечи да ѝ обясни как да храни коня по време на пътя.

— Кажи на мама — прекъсна го тя.

Когато стана време да потеглят, отвърна доста хладно на прощалната целувка на баща си.

Първата вечер отседнаха при приятели на Хари Логан, които живееха в началото на градец недалеч от Кливланд. Елиот, съпругът, бе следвал заедно с Хари във ветеринарния институт и сега заедно с неколцина съдружници притежаваше голяма ветеринарна лечебница. Вече се бе мръкнало, когато Ани и Грейс пристигнаха, и Елиот настоя да идат в къщата и да се поосвежат, докато той провери как е конят. Обясни, че и те понякога държат коне и е приготвил един от боксовете в конюшнията.

— Хари каза да не го вадим от караваната — възрази Ани.

— Ама как, през цялото пътуване ли?

— Така каза.

Мъжът изви учудено вежда и ѝ се усмихна покровителствено, като професионалист, който е наясно с нещата.

— Хайде, влизайте вътре, а аз ще му хвърля един поглед.

Бе започнало да вали и на Ани не ѝ се спореше. Съпругата се казваше Кони. Бе дребничка свита жена с коса, направена на студено къдрене сякаш същия следобед. Покани ги вътре и ги заведе в стаите им. Къщата бе голяма, изпълнена с ехтящата тишина на пораснали деца, които вече са я напуснали. Сега се усмихваха от снимките по стените, запечатали гимназиални победи и окъпани в слънце абитуриентски балове.

Дадоха на Грейс бившата стая на дъщеря си, а на Ани — стаята за гости в дъното на коридора. Кони ѝ показа къде е банята и си тръгна с думите, че ще вечерят веднага щом са готови. Ани ѝ благодари и се върна в стаята на Грейс да види как е.

Дъщерята на Кони се бе омъжила за зъболекар и се бе преселила в Мичиган, но бившата ѝ стая изглеждаше така, сякаш момичето още живееше в нея. Вътре имаше книги, купи от състезания по плуване и

лавици, отрупани с малки кристални животинки. Грейс стоеше до леглото, наред тези изоставени спомени от чуждото детство, и търсеше в сака несесера за баня. Изобщо не вдигна глава, когато Ани влезе.

— Всичко наред ли е?

Все така без да я поглежда, Грейс само сви рамене. Майка ѝ се престори на много заинтригувана от картините по стените и възможно най-нехайно се протегна и изпъшка.

— Божичко, цялата съм схваната!

— Какво търсим тук?

Думите прозвучаха студено и враждебно. Ани се обърна и видя, че дъщеря ѝ я гледа с ръце на хълбоците.

— В какъв смисъл?

Грейс махна презрително към стаята:

— В смисъл какво търсим тук?

Ани въздъхна, но преди да е изрекла и дума, Грейс каза, че нямало значение, да не говорели повече за това. Грабна бастуна и несесера и се запъти към вратата. Майка ѝ забеляза колко вбесена е, задето не може да излезе с гръм и трясък.

— Грейс, моля те!

— Казах ти вече, да не говорим повече за това — тросна се момичето и изчезна в коридора.

Ани си приказваше с Кони в кухнята, когато Елиот се върна от двора. Беше пребледнял, от едната страна бе целият в кал. Опитваше се и да не куца.

— Оставих го в караваната — поясни мъжът.

По време на вечерята Грейс почти не хапна, говореше само ако я попитаха нещо. Тримата възрастни се мъчеха как ли не да поддържат разговора, но често наставаше мълчание, нарушавано само от тракането на приборите. Приказваха за Хари Логан, за Чатам и за новия взрив от лаймска болест, разтревожил всички. Елиот поясни, че познавали едно момиче горе-долу на годините на Грейс, което се заразило и това направо съсипало живота му. Кони го стрелна с поглед, той се поизчерви и моментално смени темата.

Щом приключиха с вечерята, Грейс каза, че е уморена и ако нямали нищо против, щяла да си легне. Ани предложи да я придружи, ала момичето не ѝ позволи. Пожела възпитано „лека нощ“ на Елиот и

Кони. Докато вървеше към вратата, бастунът ѝ кънтеше кухо по пода и Ани забеляза с какво съжаление я гледат домакините.

На другия ден — вчера, тръгнаха рано и почти без да спират, прекосиха Индиана и Илинойс и навлязоха в Айова. И през целия дълъг път, докато обширният континент се разтваряше пред тях, Грейс не пророни и дума.

Предната вечер отседнаха у далечна братовчедка на Лиз Хамънд, която се бе омъжила за фермер и живееше недалеч от Демойн. Стопанството се намираше в края на прав път, дълъг седем-осем километра, сякаш на своя кафява планета, изорана от край до край на прокарани като с конец бразди.

Мъжът и жената бяха кротки и набожни — вероятно баптисти, както предположи Ани, и изобщо не приличаха на Лиз. Фермерът поясни, че Лиз им е казала всичко за Пилигрим, но Ани усети, че все пак е стъписан от онова, което вижда. Помогна ѝ да нахрани и напои коня, сетне почисти, доколкото можа, с греблото мократа, подгизнала от изпражненията слама под яростните копита на Пилигрим.

Вечеряха на дълга дъсчена маса заедно с шестте деца на семейството. Всичките бяха с русата коса и огромните сини очи на баща си и наблюдаваха Ани и Грейс с нещо като любезно учудване. Храната бе протичка и питателна, за пиене имаше само мляко, още топло, току-що издоено, поднесено заедно с каймака в големи преливащи стъклени чаши.

Сутринта жената им приготви закуска от яйца, късчета пържено месо и домашна шунка. Малко преди да си тръгнат, когато Грейс вече бе в колата, фермерът подаде нещо на Ани.

— Бихме искали да ви подарим това — поясни той.

Беше стара книга с излиняла платнена корица. Жената на фермера стоеше до него и двамата загледаха как Ани я отваря. Беше „Пътешествието на един пилигрим“ от Джон Бъниан. Ани помнеше, че са ѝ я чели в училище, когато е била едва седем-осемгодишна.

— Струва ми се уместна — отбеляза фермерът.

Ани преглътна и му благодари.

— Ще се моля за всички вас — рече жената.

Книгата още беше на предната седалка до Ани. Мернеше ли я, тя се сещаше за думите на жената.

Макар да живееше в страната от доста години, подобни неприкрити религиозни изблици отприщваха дълбоко вкоренените резерви към вярата, присъщи на англичаните, и на нея ѝ ставаше неудобно. Ала повече се смути, че тази непозната е усетила толкова ясно каква нужда имат всички те от молитвите ѝ. Беше ги възприела като жертви. Не само Пилигрим и Грейс — за тях бе разбираемо — но и Ани. Никой, абсолютно никой досега не я бе възприемал по този начин.

Изведнъж под светкавицата, разцепила хоризонта, нещо привлече погледа ѝ. Първоначално бе колкото размазано петънце, сетне започна бавно да се уголемява и се превърна в размитите очертания на камион. Не след дълго Ани съгледа зад него кулите на елеватори за зърно, после други, по-ниски сгради, град, разпрострял се около тях. От банкета политна ято малки птици и вятърът сякаш ги отнесе. Камионът се приближаваше все повече. Ани гледаше как лъскавата хромирана решетка на двигателя се уголемява, докато накрая не профуча покрай тях и не вдигна вихрушка, разтресла форда и караваната. Грейс се размърда на задната седалка.

— Какво беше това?

— А, нищо. Камион.

Ани видя в огледалото как момичето търка сънено очи.

— Наближаваме град. Трябва да напълним бензин. Гладна ли си?

— Малко.

Отбивката минаваше по дълга детелина, обхванала като в примка белосана дървена черква, която се издигаше самотно наред спаружената трева. Пред нея стоеше момченце с велосипед, което ги гледаше как завиват по детелината. Точно в този миг слънцето най-неочаквано озари черквата. Ани почти очакваше да види и пръст, сочещ надолу от облаците.

До бензиностанцията имаше закусвалня и след като сипаха бензин, Ани и Грейс си поръчаха сандвичи с яйчна салата. Около тях седяха мъже с бейзболни шапки с извезани върху тях марки хранителни продукти и говореха приглушено за зимна пшеница и цената на соята — неща, от които Ани разбираше толкова малко, та ѝ се струваше, че слуша чужд език. Отиде да плати сметката, после се върна на масата при Грейс да ѝ каже, че ще се отбие в тоалетната и тя да я чака в колата.

— Виж дали Пилигрим не е жаден — каза тя на дъщеря си, но момичето не отвърна нищо. — Чуваш ли, Грейс?

Застанала над момичето, Ани изведнъж си даде сметка, че мъжете са млъкнали. Бе изкрещяла и съжеляваше, че всички са я чули. Грейс пак не я погледна. Допи кока-колата и в настаналото мълчание остави с трясък чашата върху масата.

— Виж си сама!

На Грейс ѝ се прииска да се самоубие за пръв път в таксито, с което се прибираха оня път от протезистката. Протезата се бе впила до болка в чукана ѝ, ала тя се престори, че всичко е наред, и също като баща си продължи упорито да се прави на весела, обмисляйки как точно да сложи край на живота си.

Преди две години една осмокласничка се бе хвърлила под мотрисата на метрото. Никой не знаеше защо го е направила и Грейс като всички останали бе шокирана. Но тайничко се възхищаваше на момичето. Каква ли смелост се искаше, за да направиш тази последна, окончателна стъпка? Тогава си помисли, че лично тя не би събрала такъв кураж, а дори и да събереше, мускулите ѝ вероятно пак щяха да се възпротивят на това безвъзвратно движение.

Сега обаче гледаше на самоубийството в съвсем нова светлина и си мислеше почти безпристрастно ако не за начина, по който ще го извърши, то най-малкото за възможността. Бе ясно като бял ден, че животът ѝ е опропастен, Грейс го усещаше още по-болезнено заради неистовите усилия на околните да ѝ докажат противното. Ужасно съжеляваше, че не е загинала в снега заедно с Джудит и Гъливър. Седмиците обаче се нижеха и момичето съзнаваше едва ли не разочаровано, че явно не е от хората, които слагат край на живота си.

Възпираше я неспособността да погледне на самоубийството не само от своята си кула. Подобна постъпка ѝ се струваше мелодраматична и крайна, по-скоро в стила на майка ѝ. Не ѝ хрумваше, че може би кръвта на Маклейнови, проклетите адвокатски гени в нея я карат да разглежда така обективно въпроса за собствената си смърт. В тяхното семейство за всичко бе виновен един-единствен човек: Ани.

Грейс обичаше и мразеше майка си почти в еднаква степен и често по едни и същи причини. Например заради нейната

самоувереност, заради това, че вечно се изкарваше права. И най-вече защото познаваше дъщеря си до мозъка на костите. Знаеше как ще реагира на всяко нещо, знаеше какво харесва и какво — не, какво мисли по всеки конкретен въпрос. Вероятно всички майки имаха някакво шесто чувство за дъщерите си и понякога на Грейс ѝ допадаше, че тя я разбира толкова добре. По-често обаче — особено напоследък, ѝ се струваше, че Ани едва ли не бърника в нейната душа.

Сега момичето си отмъщаваше за тези нейни, а и за хиляди други по-дребни прегрешения. Най-сетне бе намерила в мълчанието оръжие, което действаше. Виждаше колко се притеснява майка ѝ и злорадстваше. Ани открай време упражняваше тиранията си без следа от угризения или съмнения, а сега Грейс усещаше у нея и двете. Майка ѝ сякаш мълчаливо си признаваше, че е сбъркала, като е принудила дъщеря си да бие толкова път, и Грейс само можеше да се възползва от това. От задната седалка на форда Ани ѝ приличаше на комарджия, заложил при последното завъртане на рулетката не друго, а своя живот.

Караха право на запад към Мисури, после свърнаха на север заедно с реката, която се виеше, широка и кафява, от лявата им страна. В Су Сити влязоха в Южна Дакота и пак поеха на запад по шосе 90, което щеше да ги отведе чак в Монтана. Минаха през северните части на Бадландс и видяха как слънцето залязва в кърваво оранжевото небе над Блек Хилс. Пътуваха, без да продумват, и тъгата, с която бе заредено пространството между тях, сякаш се плисна и се сля с безбройните други тъги, изпълнили необходимия безмилостен пейзаж.

Лиз и Хари нямаха познати по тези места, така че Ани бе запазила стая в малък хотел недалеч от планината Ръшмор^[1]. Не бе виждала тази забележителност и сега изгаряше от нетърпение да заведе Грейс. Но когато стигнаха празния паркинг пред хотела, вече се бе мръкнало и валеше дъжд, и Ани си каза, че единственото хубаво нещо на престоя им тук е, че няма да е принудена да поддържа любезни разговори с хора, които не познава и няма да види никога повече.

Всички стаи носеха имената на някой президент. Тяхната бе „Ейбрахам Линкълн“, изобразен с щръкналата си брада върху ламинираните литографии по всички стени. Над телевизора бе окачен

цитат от Гетисбъргското му обръщение^[2], отчасти затулен от лъскава картонена табелка, рекламираща филми за възрастни по кабелната телевизия. В стаята имаше две големи легла, сложени едно до друго, и Грейс се отпусна тежко върху леглото в дъното, а Ани излезе в дъжда да нагледа Пилигрим.

Конят явно свикваше с пътуването. Затворен в тясното пространство на караваната, вече не беснееше, щом Ани се покажеше зад предпазната решетка. Само отстъпваше назад в мрака и я наблюдаваше. Докато пускаше мрежата със сеното и предпазливо побутваше кофите с храна и вода, така че конят да ги стига, тя усещаше как Пилигрим не откъсва очи от нея. В нейно присъствие не се докосваше до кофите. Ани долавяше как от коня струи враждебност, която я плашеше и вълнуваше, и винаги затваряше вратата с разтуптяно сърце.

Когато се върна в стаята, Грейс се бе съблякла и си бе легнала. Беше се обърнала с гръб и Ани не можеше да каже дали спи, или само се преструва.

— Грейс! — прошепна тихо тя. — Не си ли гладна?

Не последва никаква реакция. Ани реши да вечеря сама в ресторанта, но не намери сили да отиде. Дълго лежа в напълнената с топла вода вана с надеждата да се поуспокои. Ала я налегнаха съмнения, увиснали във въздуха заедно с парата, която я обгръщаше. Какво, по дяволите, правеше! Бе помъкнала тези две наранени души през континента, обзета от някаква страховита първооткривателска лудост. От мълчанието на Грейс и безмилостната празнота на пространствата, които бяха прекосили, изведнъж се почувства ужасно самотна. За да прогони тези мисли, плъзна ръце между бедрата си и се замилва, отказвайки да се подчини на първоначалната упорита вдървеност, докато накрая я заля сладостна вълна и тя се отпусна блажено.

През нощта ѝ се присъни, че върви с баща си по заснежен хребет и двамата са завързани за въже като алпинисти — нещо, което никога не бяха правили. Под тях от двете им страни се възправяха отвесни стени от камък и лед, спускащи се право към бездната. Бяха стъпили на зъбер, не, на тъничка, надвиснала над урвата снежна корица, която според баща ѝ била безопасна. Вървеше пред Ани, по едно време се обърна и се усмихна както на любимата ѝ снимка, сякаш да я увери, че

е с нея и тя да не се бои. Докато баща ѝ се усмихваше, Ани видя над рамото му как планината се пропуква зигзагообразно и краят на площадката, върху която стояха, се откъртва и се понася с тътен надолу към бездната. Понечи да изкрещи, ала бе останала без глас; в мига, в който пукнатината зейна пред тях, баща ѝ се обърна и я видя. После изчезна. Ани забеляза, че въжето, с което са вързани, се гъне подире му като змийче, и си даде сметка, че ще спаси и баща си, и себе си, само ако скочи от другата страна на хребета. Политна във въздуха, но въжето не се опъна, тя продължи да пада, да се носи в празното пространство...

Събуди се. Беше сутрин. Бяха се успали. Навън дъждът дори се бе усилил. Планината Ръшмор и каменните ѝ лица тънеха в стелеща се на валма мъгла, която според жената на рецепцията нямало скоро да се вдигне. Тя им каза, че наблизо имало друго изсечено в скалите изображение, което можели да видят, огромна фигура на Ташунка Уитко^[3].

— А, без нас! — каза Ани. — И ние си имаме луд кон.

Закусиха, платиха сметката в хотела и се върнаха на магистралата. Прекосиха границата на Уайоминг и минаха южно от Девилс Тауър и Тъндър Бейсин, сетне поеха нагоре по течението на река Паудър към Шеридан, където най-после спря да вали.

Срещаха все повече пикапи и камиони, карани от мъже с каубойски шапки. Някои докосваха периферията или вдигаха ръка, за да ги поздравят. Докато профучаваха покрай форда, вдигаха пръски вода, които на слънчевата светлина проблясваха като дъга.

Когато влязоха в Монтана, вече почти се свечеряваше. Ани обаче не изпита нито облекчение, нито задоволство. Бе направила всичко възможно да не се поддава на мълчанието на Грейс. Цял ден бе търсила радиостанции по приемника в автомобила и бе слушала проповедници, които сякаш те удряха по главата с Библията, бюлетини за цените на добитъка и невероятно количество стилове в кънтри музиката, за чието съществуване изобщо не бе подозирала. Но не помагаше нищо. Ани имаше усещането, че е заклецена в стесняващото се пространство между тягостното поведение на дъщеря си и собствения си все по-голям гняв. Накрая не издържа. Бяха навлезли седемдесет и пет — осемдесет километра в Монтана, когато

свърна в първата отбивка от магистралата, без изобщо да поглежда накъде води. Всъщност не я интересуваше.

Искаше да спре, но не виждаше къде. Насред полето се издигаше масивно казино и щом Ани погледна към него, червените неоновы надписи запремигнаха страховито в сгъстяващия се здрач. Продължи нагоре по някакъв хълм, покрай кафене и няколко ниски магазина с неасфалтиран паркинг пред тях. Край очукан пикап стояха двама индианци с дълги черни коси и пера, затъкнати в каубойските шапки с високо дъно: не сваляха очи от приближаващия форд, теглец караваната. Нещо в погледа им смути Ани и тя продължи нагоре по хълма, после свърна надясно и спря. Угаси двигателя и известно време седя, без да се помръдва. Усещаше с гърба си как Грейс я наблюдава. Накрая момичето попита предпазливо.

— Какво става?

— Моля? — тросна се изнервено Ани.

— Затворено е. Виж!

Край пътя имаше табела, на която пишеше „НАЦИОНАЛЕН ПАМЕТНИК. ПОЛЕСРАЖЕНИЕТО ПРИ ЛИТЪЛ БИГХОРН^[4]“. Грейс беше права. Ако се съдеше от работното време, бяха затворили преди час. Ани се вбеси още повече, задето дъщеря ѝ изобщо не бе разбрала какво ѝ е и бе решила, че е дошла тук нарочно, като туристка. Не бе сигурна дали няма да избухне, ако я погледне. Въздъхна тежко и пак се взря пред себе си.

— Докога ще продължава това, Грейс?

— Кое?

— Знаеш много добре. Докога ще продължава?

Възцари се дълго мълчание. Тя загледа как огромно кълбо тръни гони собствената си сянка по пътя отпред. Мина покрай тях и закачи отстрани колата. Ани се извърна към Грейс, която отмести поглед и сви рамене.

— Отговори де! — подкани я пак майка ѝ. — Така ли ще я караме? Изминахме близо три хиляди километра, а ти не си казала и дума. Рекох да попитам за всеки случай. Така ли ще се държиш и занапред?

Свела поглед, Грейс си играеше с уокмена. Отново сви рамене.

— Не знам.

— Какво искаш, да обърна колата и да се приберем ли?

Грейс само се изсмя горчиво.

— Кажи де, искаш ли?

Момичето най-после вдигна глава и погледна уж нехайно през прозореца, но Ани забеляза, че едвам се сдържа да не се разплаче. Чу се трясък: Пилигрим се бе размърдал в караваната.

— Защото, ако искаш това...

Най-неочаквано Грейс се извърна към нея с изкривено безумно лице. По страните ѝ се стичаха сълзи; от това, че не е успяла да ги спре, тя се вбеси още повече.

— Пет пари не даваш какво искам! — изкрещя момичето. — Вечно решаваш ти! Правиш се на много загрижена за желанията на другите, но всъщност изобщо не ти пука!

— Грейс! — поде меко Ани и протегна ръка, но момичето я изблъска.

— Не ме пипай! Остави ме най-после на мира.

Майка ѝ я гледа известно време, после отвори вратата и слезе от автомобила. Тръгна накъдето ѝ видят очите, извърнала лице към вятъра. Пътят минаваше край борова горичка и извеждаше при паркинг и ниска сграда, където нямаше никого. Ани продължи да върви по пътека, виеща се нагоре по ската на хълма, и се озова в гробище с черна желязна ограда. Върху билото на хълма се възправяше самотен, издялан от камък паметник, при който тя спря.

На този хълм един ден през юни 1876 година Джордж Армстронг Къстър и неговите близо двеста войници били насечени на парчета от хората, които били дошли да избият. Имената им бяха издълбани върху камъка. Ани се извърна и погледна белите надгробни плочи, осеяли хълма. Хвърляха дълги сенки в бледите предзалезни лъчи. Жената впери очи в ширналата се докъдето поглед стига хълмиста долина, обрасла с прекършена от вятъра трева и разпростряла се от това скръбно място чак до хоризонта, където мъката вече бе бездънна. И се разплака.

Чак по-късно щеше да ѝ се стори странно, че е дошла тук случайно. Така и нямаше да разбере дали някое друго място е щяло да отприщи сълзите, които толкова дълго бе сдържала. Паметникът бе някаква жестока аномалия, понеже бе издигнат в памет на хора, тръгнали да избиват, докато безбройните гробове на онези, които те бяха изклали на други места, щяха навеки да останат неznайни. Ала

тук сякаш витаеше някаква мъка, долавяше се присъствието на толкова много духове, че това заличаваше подробностите. Едва ли имаше по-подходящо място да се наплачеш. Ани сведе глава и даде воля на сълзите си. Заплака за Грейс и Пилигрим, за изгубените души на децата, издъхнали в утробата ѝ. Но най-вече за себе си и за онова, в което се бе превърнала.

Цял живот бе живяла на места, където не се чувстваше като у дома си. Щатите не бяха нейна родина. Както вече и Англия, когато се прибираще там. Във всяка от двете страни се държаха с нея така, сякаш идва от другата. А истината бе, че не идваше отникъде. Нямаше си дом. Откакто почина баща ѝ. Бе като дърво без корен, влачено от течението.

Преди години това сякаш бе най-силният ѝ коз. Ани умееше да се вписва навсякъде, да се приспособява с лекота, да се включва във всяка група, култура и ситуация. Инстинктивно усещаше какво трябва да стори, кого да познава, как да победи. А в работата, която отдавна се бе превърнала за нея едва ли не в център на света, тази дарба ѝ бе помогнала да спечели всичко, което си струваше да бъде спечелено. Сега, след злополуката с Грейс, всички тези неща ѝ се струваха без грамче стойност.

Последните три месеца именно Ани бе силната; вгълпяваше си, че дъщеря ѝ има нужда от това. А истината бе, че просто не знаеше как другояче да реагира. Бе загубила всякаква връзка със себе си, а оттам и с детето си, и сега я мъчеха угризения на съвестта. Действията се бяха превърнали в заместител на чувствата. Или най-малкото на тяхната проява. Едва сега разбираше, че тъкмо заради това се е впуснала в налудничавото начинание с Пилигрим.

Рида, докато не я заболяха раменете, сетне се подпря на студения камък на паметника и захлупи лице върху дланите си. Седя така, докато слънцето — бледо и воднисто — не се гмурна зад покрития със сняг хребет на планина Бигхорн в далечината и тополите покрай реката долу не се сляха и не заприличаха на черен белег. Когато вдигна глава, вече бе нощ и светът се ограничаваше с надупченото решето на небето.

— Госпожо! — викаше я един от пазачите на парка. Държеше фенерче, но тактично не насочи към лицето ѝ снопа лъчи. — Добре ли сте, госпожо?

Ани избърса лице и преглътна.

— Да, благодаря. Добре съм — отвърна тя и се изправи.

— Дъщеря ви долу вече се безпокои.

— Да, извинявайте. Тръгвам.

Преди да се разделят, пазачът допря с пръсти шапката си.

— Лека нощ, госпожо. И внимавайте!

Тя заслиза към колата. Усещаше, че човекът я наблюдава. Грейс бе заспала или може би се преструваше. Ани запали двигателя, включи фаровете, зави и пое по магистралата. Цяла нощ кара към Шото.

---

[1] Местност, прочута с изображенията на няколко американски президенти, изсечени в скалите. — Б.пр. ↑

[2] Става дума за речта, която Линкълн държи след края на Гражданската война между Севера и Юга и в която обявява, че робите са свободни. — Б.пр. ↑

[3] Индиански вожд, оглавил в средата на миналия век борбата на сиуксите. В буквален превод Лудия кон. — Б.пр. ↑

[4] През 1876 г. при Литъл Бигхорн се е състояла може би най-голямата битка между бели и индианци, които избиват до последния човек войската на Джордж Къстър. — Б.пр. ↑

ТРЕТА ЧАСТ

ПЪРВА ГЛАВА

През земите на братя Букър течаха два потока, дали и името на ранчото: „Двойният вододел“. Извираха от съседни гънки в полите на планината и първите седемстотин-осемстотин метра си приличаха като близнаци. Билото, което ги делеше, там бе толкова ниско, че на едно място потоците още малко, и да се слоят. Ала после внезапно се издигаше и се превръщаше в свързани помежду си зъбери, разделили потоците. Принудени всеки да следва своя път, оттам нататък те ставаха съвсем различни.

Северният бе бърз и плитък и течеше през широка, равна като тепсия долина. Макар и на места бреговете му да бяха стръмни, говедата лесно слизаха по тях за водопой. В бързеите и плитчините се виждаха пъстърви, застанали с глави срещу течението, по ситните камъчета край водата важно-важно пристъпваха чапли. Пътят на южния поток бе осеян с препятствия и дървета и тънеше в тучна зеленина. Той криволичеше през непроходими върбови гъсталаци и избуял кучешки дрян, сетне се губеше за малко в мочурищата. По-надолу лъкатушеше през ливади, толкова равни, че ръкавите на ручей сякаш се преплитаха, за да образуват лабиринт от спокойни тъмни язове и обрасли с трева островчета, чиято география непрекъснато бе редена и пренареждана от бобрите. Навремето Елън Букър обичаше да казва, че потоците приличат на двете й момчета, че северният бил като Франк, а южният — като Том.

Празната сега постройка, на която викаха къщата при потока и в която бяха живели първо Том и Рейчъл, а по-късно — Франк и Даян, бе кацнала на урва над един завой на северния поток. От нея се виждаше долината и през върхарите на тополите — ранчото на около седемстотин метра по-надолу, заобиколено от белосани плевни, конюшни и оградени ливади. Двете къщи бяха свързани с черен път, виещ се нагоре към пасищата, където добитъкът прекарваше зимата. Сега, в началото на април, снегът в долния край на ранчото почти се бе стопил и се белееше само в сенчестите каменливи дерета и сред боровете и елите по северния скат на хребета.

Седнал на мястото до шофьора в очукания шевролет, Том погледна нагоре към къщата при потока и за кой ли път се запита дали да не се пренесе в нея. Бяха ходили с Джо да нахранят добитъка и се връщаха с автомобила, каран от момчето, което нещо заобикаляше дупките в пътя. Джо бе дребничък за годините си и държеше волана, изпружил глава, за да вижда отпред. През седмицата Франк хранеше говедата, но в събота и неделя Джо обичаше да го отменя, а Том пък — да му помага. Бяха разтоварили балите люцерна и заедно се бяха наслаждавали как кравите и телетата се спускат към нея.

— Може ли да видим жребчето на Бронти? — попита Джо.

— Че защо да не може!

— Един мой съученик твърди, че трябвало да почнем да го обучаваме веднага след раждането.

— Виж ти!

— Според него така после щяло да ни е много лесно.

— Да, така твърдят някои хора.

— По телевизията даваха как един човек го прави и с гъски. Имаше самолет и малките гъсочета си мислеха още от самото начало, че това е майка им. Мъжът кара самолета, а гъсочетата го следват.

— Да, и аз чух нещо такова.

— И какво мислиш?

— Не разбирам много от гъски, Джо. Може би за тях е добре да израснат с мисълта, че са самолети — каза Том и племенникът му се засмя. — За конете обаче съм сигурен: първо трябва да ги научиш да бъдат коне.

Върнаха се в ранчото и спряха пред плевнята, където Том държеше някои от своите коне. Близнаците на брат му — Скот и Крейг, пукнаха откъм къщата да ги посрещнат. Бяха деветгодишни и заради русите си хубави главици и факта, че вършеха всичко заедно с голяма олелия, винаги получаваха повече внимание от брат си.

— Жребчето ли отивате да видите? — разкрещяха се те отдалеч. — Може ли да дойдем и ние?

Том сложи едрите си като черпаци длани върху главиците им.

— Може, може, стига да мирувате.

Заведе ги в плевнята и застана с близнаците пред бокса, а Джо влезе вътре. Бронти бе едра червеникава десетгодишна кобила от породата, използвана при надбягванията на къси разстояния. Подуши

Джо, който сложи едната си ръка върху муцуната ѝ, а с другата я помилва нежно по врата. Том обичаше да наблюдава как момчето се занимава с конете, идеше му отръки. Жребчето, малко по-тъмно на цвят от майка си, лежеше в ъгъла, но после се опита да се изправи и се заклатушка смешно на разкрячени крачета до хълбока на кобилата, откъдето надзърна към Джо. Близнаците се засмяха.

— Колко е смешно! — възкликна Скот.

— Пазя една ваша снимка на същата възраст — вметна Том. — И знаете ли какво?

— Приличаха на жаби — отговори Джо.

Близнаците бързо се отегчиха и изхвърчаха навън.

Том и Джо изкараха другите коне на ограденото пасище зад плевнята. След закуска щяха да се заемат с някои от едногодишните жребчета. Докато се връщаха към къщата, кучетата се разляяха и профучаха на сюррия покрай тях. Том се обърна и съгледа един сребрист форд, който се показва иззад хребета и се насочи по алеята към тях. Когато автомобилът наближи, Том различи, че водачът е жена.

— Майка ти чака ли някого? — попита той племенника си.

Момчето сви рамене. Чак когато, наобиколена от кучетата, колата спря, Том позна жената. Направо не повярва на очите си. Джо забеляза, че е озадачен.

— Познаваш ли я?

— Мисля, че да. Но не знам какво търси тук.

Каза на кучетата да млъкнат и отиде при автомобила. Ани слезе и се приближи нервно. Беше с дънки, маратонки и огромен кремав пуловер, който ѝ стигаше чак до средата на бедрата. Огряна изотзад от слънцето, червената ѝ коса сякаш пламтеше и Том си даде сметка колко ясно помни от онзи ден в конюшната зелените ѝ очи. Ани кимна, без да се усмихва, някак плахо.

— Добро утро, господин Букър.

— Добро да е! — Известно време стояха, без да продумват. — Това, Джо, е госпожа Грейвс. Джо ми е племенник.

Ани протегна ръка на момчето.

— Здравсти, Джо. Приятно ми е.

— Е, запознахте се.

Тя погледна долината, после нагоре към планината и после пак към Том.

— Какво хубаво място!

— Да.

Том се чудеше кога ли тази жена най-после ще изплюе камъчето и ще каже какво търси тук, макар че вече се досещаше. Тя си пое дълбоко въздух.

— Сигурно ще ме помислите за луда, господин Букър, ала вероятно вече имате представа защо съм дошла.

— Е, почти съм сигурен, че не сте минавали случайно и сте се отбили пътьом.

Върху лицето на Ани се мярна нещо като усмивка.

— Извинявайте, че ви се изтърсвам така, но знаех какво ще ми отвърнете, ако ви се бях обадила по телефона. Става дума за коня на дъщеря ми.

— Пилигрим.

— Да. Убедена съм, че можете да му помогнете, и дойдох, за да ви помоля да го прегледате още веднъж. Умолявам ви!

— Госпожо Грейвс...

— Моля ви! Само му хвърлете един поглед. Няма да ви отнеме много време.

— Какво, пак да хващам самолета за Ню Йорк ли? — засмя се Том и кимна към Форда. — Или смятате да ме закарате?

— Конят е тук. В Шото.

Том се взря невярващо в нея.

— Довели сте го чак тук?

Ани кимна. Джо гледеше ту нея, ту чичо си и се опитваше да разбере за какво става дума. Даян бе излязла на верандата и ги наблюдаваше, хванала входната врата.

— Сама? — попита Том.

— С Грейс, дъщеря ми.

— Само за да го видя?

— Да.

— Хей, няма ли да закусвате? — провикна се Даян, макар че всъщност искаше да попита коя е тази жена.

Том сложи ръка върху рамото на Джо.

— Кажи на майка си, че идвам — отпрати го той и когато момчето тръгна, пак се извърна към Ани.

Известно време се гледаха мълком. Тя присви рамене и най-после се усмихна. Том забеляза как ъгълчетата на устните ѝ се извиват надолу, но смущението в погледа ѝ не се разсейва. Беше го притиснала до стената и той недоумяваше защо не възразява.

— Ще прощавате, че ви го казвам, госпожо — рече накрая, — но явно не обичате да ви отказват.

— Да, не обичам — съгласи се чистосърдечно Ани.

Грейс лежеше по гръб на пода в спалнята, където миришеше на мухъл, правеше упражненията и слушаше електронните камбани на методистката черква отсреща. Те не просто отброяваха часа, а свиреха цели мелодии. На Грейс ѝ харесваше как звучат главно защото вбесяваха майка ѝ. Ани разговаряше от телефона във вестибюла тъкмо за това с агента за недвижими имоти.

— Толкова ли не знаят, че има закони за подобни неща? — попита тя. — Нарушават тишината.

За два дни това бе петият път, който му звънеше. Клетият човек бе допуснал грешката да ѝ даде домашния си телефон и Ани направо му съсипваше съботата и неделята, като го бомбардираше с оплакванията си: не работело парното отопление, спалните били влажни, допълнителният телефон, за който била помолила, не бил прокаран, отоплението пак не работело. А сега и за тези камбани.

— Нямаше да е чак толкова страшно, ако свиреха нещо прилично — допълни тя. — Така де, методистите имат поне хубава музика.

Предния ден, когато Ани тръгна към ранчото, Грейс отказа да иде с нея. Щом майка ѝ замина, излезе да поразгледа. Всъщност нямаше кой знае какво за гледане. Шото се състоеше от дълга главна улица с железопътна линия от едната страна и жилищен квартал от другата. Имаше магазин за кучешка храна и за видеокасети, нещо като ресторант и киносалон — прожектираха филм, който момичето бе гледало преди близо година. Градът претендираше за слава единствено покрай своя музей, където бяха изложени яйца на динозаври. Грейс влезе в един-два магазина, хората се държаха учтиво, ала сдържано. Тя забеляза, че някои я зяпат как куцука бавно с бастуна по улицата. Прибра се толкова потисната, че избухна в плач.

Ани се върна и ѝ съобщи възторжено, че Том Букър се е съгласил на другата сутрин да прегледа Пилигрим. Грейс отвърна само:

— Докога ще киснем в тази дупка?

Къщата бе голяма и овехтяла, с фасада, обкована с дъски, чиято светлосиня боя бе започнала да се лющи. Всички стаи бяха с жълтеникавокафяво дюшеме на петна. Оскъдните мебели изглеждаха така, сякаш са купувани на разпродажба на стари вещи. Ани бе възмутена, когато влязоха да се настанят. Грейс бе на върха на щастието. Къщата бе толкова неподходяща, че сякаш бе на страната на момичето, неговото идеално отмъщение.

Честно казано, Грейс не бе чак толкова несъгласна със замисъла на майка си, колкото го изкара. Всъщност се зарадва, че ще се махне от училище и няма да се налага непрекъснато да се прави на храбра. Но чувствата ѝ към Пилигрим бяха объркани. Плашеха я. Предпочиташе да не мисли изобщо за него. Ала майка ѝ направи така, че това да е невъзможно. Сякаш с всяко свое действие я принуждаваше да погледне истината в лицето. Приемаше нещата толкова присърце, сякаш Пилигрим бе неин, а той не бе неин, беше на Грейс. Тя, разбира се, искаше състоянието му да се подобри, само дето... Изведнъж ѝ хрумна — за пръв път, че може би изобщо не иска на коня да му е добре. Може би винеше него за случилото се. Не, пълни глупости! Може би искаше и той да е като нея — осакатен за цял живот? От къде на къде той ще се оправи, а тя — не? Не беше честно! „Стига, стига!“ — заповтаря си момичето. Тези налудничави тъпашки мисли ѝ минаваха заради майка ѝ и Грейс нямаше да позволи да се загнездват в главата ѝ.

Започна да прави упражненията дважд по-усърдно, докато не усети, че по врата ѝ се стичат вадички пот. Вдигна високо ампутирания крак, после пак и пак, така че мускулите отдясно на таза и в бедрото да я заболят. Вече гледаше спокойно крака и най-после приемаше, че е неин. Белегът вече не бе толкова страховит и сърдито розов, и не я сърбеше. Мускулите ѝ се възстановяваха, горният край на протезата ѝ бе отеснял. Момичето чу как майка му оставя слушалката.

— Грейс! Приключи ли? Той ще дойде всеки момент.

Тя не отговори.

— Грейс!

— Да! И какво от това?

Усети реакцията на майка си, представи си как раздражението, изписало се върху лицето ѝ, отстъпва място на примирението. Чу я да въздиша и да се връща в неуютната трапезария, която — иска ли питане! — веднага щом пристигнаха, бе превърнала в кабинет.

ВТОРА ГЛАВА

Том обеща само, че ще иде и още веднъж ще прегледа коня. Жената бе била толкова път, беше длъжен да направи поне това. Но настоя да види Пилигрим сам. Не искаше тя да надзърта през рамото му и да го притеснява. А нея я биваше за това, Том вече се бе убедил. Накара го да обещае, че после ще се отбие и ще ѝ каже окончателната си присъда.

Той познаваше Питърсън — живееше край Шото. Нюйоркчанката бе оставила коня в неговата конюшня. И той, и жена му бяха добри хора, но ако Пилигрим пак бе в състоянието, в което го бе видял Том, надали щяха да го държат дълго.

В лице старият Питърсън приличаше на разбойник с тридневната си прошарена брада и зъбите, черни като тютюна, който непрекъснато дъвчеше. Оголи ги в лукава усмивка, когато Том пристигна с шевролета.

— Как са го казали хората? Ако си търсиш белята, си дошъл където трябва. Щеше да ме претрепе, докато го свалях от караваната. Оттогава не е мирясал, рита и цвили като някой таласъм.

Поведе Том по разкаляния път край ръждивите купета на изоставени коли, към старата плевня, от двете страни на която имаше боксове. Бе преместил останалите коне другаде. Том чу Пилигрим още отдалеч.

— Тая врата съм я слагал миналото лято — поясни Питърсън. — Досега щеше да е изкъртил старата. Мен ако питаш, преди да се заемеш с него, няма да е зле първо да се отбиеш при Бил Ларсън, да ти вземе мерки.

Старецът прихна в смях и потупа госта по гърба. Бил Ларсън беше собственикът на местното погребално бюро.

Конят бе дори в по-окаяно състояние от предишния път. Предният му крак бе толкова наранен, та Том не проумяваше как намира сили да стои, камо ли да рита.

— Явно навремето е бил жребец за чудо и приказ — вметна Питърсън.

— Спор няма.

Том си тръгна: сърцето му се свиваше от тази гледка.

Върна се с автомобила в Шото и погледна късчето хартия, върху което Ани бе написала адреса. Докато спираше пред къщата и вървеше към входната врата, черковните камбани свиреха мелодия, която не бе чувал от дете, от неделното училище. Натисна звънеца и зачака.

Стресна се от лицето, което видя, щом вратата се отвори. Не че бе очаквал майката, но се сепна от неприкритата враждебност, изписала се върху бледото луничаво лице на дъщерята. Помнеше го от снимката, която му бе пратила Ани: на щастливо момиче, фотографирано заедно със своя кон. Контрастът бе стъписващ. Том се усмихна.

— Ти сигурно си Грейс.

Момичето не отвърна на усмивката му, само кимна и отстъпи встрани, за да му направи път да влезе. Том си свали шапката и изчака Грейс да затвори вратата. Чу откъм съседната стая гласа на Ани.

— Говори по телефона. Изчакайте я тук.

Момичето го заведе в почти празен хол с формата на буквата „Г“. Докато вървяха по коридора, Том погледна крака и бастуна на Грейс и си каза, че занапред е по-добре да не извъръща поглед натам. Стаята бе мрачна и миришеше на влага. Бе обзаведена с два стари фотьойла, изтърбушено канапе и телевизор, по който даваха стар черно-бял филм. Грейс седна и продължи да го гледа.

Том се разположи на страничната облегалка на единия фотьойл. Вратата в коридора срещу него бе откряната и той мярна факс апарат, монитор на компютър и преплетени кабели. Единственото, което се виждаше от Ани, бе кракът ѝ — беше го праметнала върху другия и го поклащаше припряно. Явно бе ядосана.

— Какво? Какво е казал? Не думай!... Люси... Пет пари не давам! Това няма нищо общо с Крофорд, главен редактор съм аз и ще пуснем именно тази корица.

Том забеляза как Грейс поглежда тавана и се запита дали го е направила заради него. Актрисата във филма, чието име той все не можеше да запомни, бе паднала на колене, беше се увесила на Джеймс Кагни и го умоляваше да не я изоставя. Непрекъснато се тръшкаха и Том не проумяваше защо изобщо си правят труда.

— Грейс, ще поднесеш ли кафе на господин Букър? — провикна се Ани от другата стая. — На мен също.

След това продължи разговора по телефона. Момичето изключи телевизора и стана, без да крие раздражението си.

— Няма нужда, наистина — спря я Том.

— Майка ми го направи току-що. — Тя го погледна, сякаш бе изтърсил някаква грубост.

— Е, в такъв случай благодаря. Но ти си гледай филма, а аз ще донеса кафето.

— Гледала съм го вече. Скучен е.

Взе бастуна и отиде в кухнята. Том почака малко и я последва. Когато влезе след нея, тя го стрелна с поглед и затрака с чашите повече, отколкото бе нужно. Том отиде на прозореца.

— Какво прави майка ти?

— Моля?

— Майка ти. С какво се занимава?

— Главна редакторка е на списание — отвърна Грейс и му подаде чашата с кафето. — Сметана и захар?

— Не, благодаря. Работата й, изглежда, е доста напрегната.

Момичето се засмя и Том се стъписа колко горчиво прозвуча смехът му.

— Да, би могло да се каже и така.

Настана тягостно мълчание. Грейс се обърна и тъкмо да сипе кафе и в другата чаша, когато пак погледна Том. Той забеляза как кафето в стъклената каничка трепери от напрежението, обзело момичето. По всичко личеше, че има да му казва нещо важно.

— В случай че не ви е споменала, знайте, че не искам да ме занимавате с това.

Том кимна бавно и зачака Грейс да продължи. Тя почти бе изкрещяла думите и бе донякъде изненадана от спокойната му реакция. Зае се да налива припряно кафето, но бързаше и разля малко. Остави с трясък каничката върху масата, взе чашата и допълни, без да поглежда Том:

— Идеята е само нейна. Мен ако питате, си е пълна глупост. Би трябвало просто да се отърват от коня.

Тя мина с тежка стъпка покрай него и излезе от стаята. Том я изпроводи с очи, сетне се извърна към разхвърляния тесен заден двор.

Край преобърнатата кофа за боклук една котка ядеше нещо жилаво.

Бе дошъл, за да каже за последен път на майката на момичето, че на коня не може да се помогне. Щеше да му бъде тежко — все пак хората бяха дошли от толкова далеч. Откакто Ани му се бе обадила в ранчото, бе мислил много за това, по-точно за самата нея и за тъгата, загнездила се в очите ѝ. Хрумна му, чу ако се заеме с коня, вероятно ще го направи за да помогне не на него, а на жената. А не правеше подобни неща никога. Такъв подход бе неправилен.

— Извинявайте. Беше важно.

Том се обърна и видя, че в кухнята влиза Ани. Бе облечена в широка памучна риза, косата ѝ бе сресана назад и бе мокра, явно се бе къпала. Това ѝ придаваше момчешки вид.

— Не се безпокойте.

Тя отиде да вземе кафето и доля чашата си. После дойде при него и без да пита, направи същото и с неговата.

— Ходихте ли да го видите?

— Да. Идвам оттам.

— Е?

Том отвори уста да отговори, макар и да не знаеше как да ѝ го съобщи.

— Едва ли може да бъде по-зле.

Млъкна и забеляза как погледът на жената трепва. Мярна над рамото ѝ Грейс, която стоеше на вратата и доста безуспешно се правеше, че не я интересува какво си говорят. Сега, след като се бе запознал с момичето, сякаш бе видял последната картина от триптих. Всичко му се изясни. И тримата: майката, дъщерята, конят — бяха свързани неразривно от своята мъка. Ако Том успееше да помогне поне малко на коня, може би щеше да помогне на всички? Какво лошо имаше в това? Пък и нима бе редно да загърбва подобно страдание?

Чу се да казва:

— Вероятно можем да направим нещо. — Видя как върху лицето на Ани се изписва облекчение. — Не искам обаче да ви вдъхвам напразни надежди, госпожо. Казах само „вероятно“. Но още преди да съм помислил как, държа да уточним нещо. Въпросът е към Грейс. — Забеляза как момичето се изопва от напрежение. — Работя ли с кон, няма особена полза, ако го правя сам. Просто не се получава. Трябва да участва и собственикът. Ето какво предлагам. Не съм сигурен, че мога

да помогна особено на Пилигрим, но ако ти, Грейс, ми съдействаш, съм готов да опитам.

Грейс отново се подсмихна горчиво и извърна очи, сякаш безсилна да повярва, че е изтърсил такава тъпотия. Ани впери поглед в пода.

— Има някакъв проблем ли, Грейс? — попита Том.

Момичето го изгледа презрително, но щом заговори, гласът му трепереше.

— Мисля, че е повече от очевидно.

Том се позамисли и поклати глава.

— За мен не е. Но както решите, моето условие е такова. Благодаря за кафето.

Остави чашата и се запъти към вратата. Ани погледна Грейс, която се обърна и влезе в хола. Майката забърза по коридора след Том.

— Какво трябва да прави?

— Ами просто да присъства, да помага с каквото може, да е съпричастна.

Нещо му подсказа, че не бива да отваря дума за яздене. Сложи си шапката и отвори входната врата. Виждаше по очите колко отчаяна е Ани.

— Вътре е студено — каза й. — Повикайте да проверят отоплението.

Тъкмо да излезе, когато на вратата на хола се показва Грейс. Не го погледна. Промълви нещо, но толкова тихо, че Том не чу какво.

— Моля?

Тя запристъпва притеснено, извърнала очи.

— Казах „добре“. Ще го направя.

После се обърна и пак влезе в хола.

Даян бе опекла пуйка и я режеше най-старателно, сякаш нямаше да я изядат и така. Един от близнаците се опита да откъсне парче месо и тя го шляпна през ръката. Момчето трябваше да пренесе чиниите от шкафа на масата, където всички вече бяха насядали.

— Ами жребчетата? — попита Даян. — Мислех, че няма да водиш курсове, за да се заемеш поне веднъж и със своите коне.

— И за това има време — възрази Том. Недоумяваше защо снаха му е толкова сърдита.

— Тя какво си въобразява? Бива ли да се изтърсва така? И да те принуждава да се съгласиш. Нахалница с нахалница!... Махай се бе! — Тя пак се опита да зашлеви момчето, но този път то ѝ се изплъзна с месото. Даян вдигна ножа. — Другия път ще получиш това, чу ли? Нали е голяма нахалница, Франк?

— О, не ме занимавай с това. Том да решава. Подай ми царевичката, Крейг!

Даян напълни и последната чиния за себе си и дойде да седне на масата. Всички се умълчаха, та Франк да каже молитвата.

— При всички положения Джо ще ми помогне с жребчетата — каза Том. — Нали, Джо?

— Ами да.

— А, не, чак като свършите училище — отсече Даян.

Том и племенникът му се спогледаха. Известно време всички мълчаха и си сипваха в чиниите от зеленчуците и соса от червени боровинки. Том се надяваше снаха му да не се връща повече към този въпрос, но тя се бе вкопчила в него като куче в кокал.

— Щом ще бъдат по цял ден в ранчото, сигурно ще трябва да ги храним и поим.

— Едва ли очакват това — възрази девер ѝ.

— Какво, ще бият целия път до Шото всеки път щом им се припие кафе ли? Дотам са шейсет километра!

— Чай — вметна Франк и Даян го стрелна враждебно с очи.

— Какво?

— Чай. Нали е англичанка. Англичаните пият чай. Хайде, Даян, стига вече!

— Ама кракът на момичето е много странен, нали? — обади се Скот с пълна уста.

— Дрън-дрън, странен бил. Ти, глупчо, си странен.

— Не бе, имах предвид от какво е направен, от дърво ли?

— Яж си храната, Скот, чу ли?

Известно време не продумаха. Том усещаше настроението на Даян като буреносен облак, надвиснал над тях. Бе едра, яка жена, чието лице и дух бяха станали по-сурови, точно като мястото, където живееше. Наближаваше четирийсет и пет и с годините все повече

създаваше впечатлението, че съжالياва за пропуснатите възможности. Бе израсла във ферма недалеч от Грейт Фолс и първо се бе запознала с Том. Бяха излизали няколко пъти, но той ѝ даде да разбере, че засега няма намерение да се задомиава, пък и отсъстваше толкова често, че нещата замряха от само себе си. Така Даян се омъжи за по-малкия брат. Том я обичаше, но понякога, особено откакто майка му отиде да живее в Грейт Фолс, се дразнеше от подчертано покровителственото ѝ отношение. Притесняваше се, че снаха му обръща повече внимание на него, отколкото на Франк. Не че брат му имаше нещо против.

— Кога смяташ да се заемем с дамгосването? — попита го Том.

— След две седмици. Стига да се оправи времето.

В повечето ранча го оставяха за по-късно, но Франк го правеше през април, понеже момчетата обичаха да помагат, теленцата бяха малки и те се справяха с тях. Неизменно го превръщаха в празник. На помощ им се притичваха приятели, а след това Даян приготвяше гощавка за всички. Това бе традиция, водеща началото си от бащата на Том и поддържана наред с доста други от Франк. Сред останалите традиции бе все още да използват коне за работи, за които другите фермери прибегваха до автомобили. Кой знае защо, им се струваше, че няма да е същото, ако ходят да наглеждат говедата с мотоциклет.

Том и Франк открай време гледаха на тези неща еднакво. Нямаха никакви разногласия как да управляват ранчото, както всъщност и за нищо друго. Това отчасти се дължеше на факта, че Том възприемаше стопанството по-скоро като имот на брат си. Именно Франк бе стоял тук през всичките години, когато Том бе кръстосвал надлъж и шир страната, за да провежда курсове. Освен това имаше по-голям нюх за сделки и знаеше за говедата къде-къде повече. Двамата се разбираха чудесно и Франк се зарадва най-чистосърдечно, че Том смята да се земе по-сериозно с отглеждането на коне, понеже това означаваше, че ще прекарва повече време в ранчото. Говедата бяха главно на Франк, а конете — на Том, но въпреки това те обсъждаха всички проблеми в стопанството и си помагаша, стига да имаха възможност. Миналата година, когато Том бе заминал да провежда няколко курса, Франк бе следил отблизо изграждането на арената и изкуственото езеро за тренировки, които брат му бе проектирал за конете.

Изведнъж Том се сепна — единият от близнаците го бе попитал нещо.

— Моля?

— Прочута ли е? — повтори Скот.

— Кой дали е прочут? — изсъска Даян.

— Ами нюйоркчанката.

Даян не даде възможност на девер си да отговори.

— Ти чувал ли си за нея? — попита тя сина си, а той поклати глава. — Значи не е прочута. Яж!

ТРЕТА ГЛАВА

От север Шото бе охраняван от триметров динозавър. Педантите знаеха, че е албертозавър, но на другите им приличаше на най-обикновен тиранозавър. Бе застанал на пост на паркинга пред Музея на Стария маршрут и човек го виждаше веднага щом подминеше табелата на шосе 89, на която пишеше: „Добре дошли в Шото! Чудесни хора, невероятен пейзаж!“. Скулпторът явно си бе давал сметка, че след подобно твърдение хората сигурно ще се стреснат от творението му, ето защо бе оформил острите му като бръснач зъби в нещо като съзаклятническа усмивка. Резултатът не бе от най-окуражителните. Човек оставаше с чувството, че динозавърът смята да го схруска или в най-добрия случай да го удуши с език.

Вече половин месец, когато отиваше и се връщаше от ранчото, Ани гледаше по четири пъти на ден ококорените очи на влечугото. Караше Грейс по обед, след като момичето си научеше или се мъчеше до кървава пот при физиотерапевтката. Оставяше я в ранчото, връщаше се, сядаше на телефоните и факса, а към шест отиваше пак да прибере дъщеря си.

И тази вечер стигна дотам за около четирийсет минути, които ѝ доставяха истинско удоволствие, особено откакто се бе оправило времето. Вече пет дни небето бе ясно и ѝ се струваше невероятно дълбоко и синьо. Цял следобед бе разговаряла по телефона с Ню Йорк и докато пътуваше с колата след цялата тази лудница, имаше чувството, че се е потопила в огромно езеро, възвръщащо ѝ спокойствието.

Пътят беше с формата на буквата „Г“ и първите трийсет километра северно от шосе 89 по него обикновено нямаше други автомобили освен форда на Ани. Отдясно, докдето поглед стига, се простираха безкрайните равнини, а отляво слънцето описваше дъга ниско над Скалистите планини и обагреше в бледозлатисто спаружилата се през зимата трева.

Ани зави на запад по покрития с чакъл прав път без маркировка, който след двайсетина километра щеше да я изведе при ранчото и

стената на планината зад него. Фордът оставяше подире си облак прах, който вятърът бавно разнасяше. По пътя важно-важно се разхождаха дъждосвирци, които в последния момент политаха към ливадите. Ани свали сенника, за да не я заслепява слънцето, и усети как пулсът ѝ се ускорява.

От няколко дни ходеше в ранчото малко по-рано, за да погледа как работи Том Букър. Не че той бе започнал същинската работа с Пилигрим. Засега му прилагаше само физиотерапия: тренираше в изкуственото езеро мускулите на натъртената плешка и крака. Конят плуваше ли, плуваше, с очи, в които се четеше такава уплаха, сякаш го преследваха крокодили. Бяха го преместили в ранчото, в бокс до езерото, и единственият контакт, който Том имаше засега с него, бе, когато го вкарваше и изкарваше от водата. И въпреки това си бе опасно.

Предния ден, застанала до Грейс, Ани бе наблюдавала как Том извежда Пилигрим от изкуственото езеро. Конят не искаше да излезе, страхуваше се да не са му заложили капан, и затова Том слезе по рампата, докато не нагази във водата до кръста. Жребецът се замята и го опръска целия, дори се завъртя със задницата към него, та да го изрита. Но Том дори не трепна. На Ани ѝ се стори същинско чудо, че е възможно някой да стои толкова спокойно пред лицето на смъртта. Как ли преценяваше риска? Пилигрим, изглежда, също се учуди, че мъжа не го е страх, и не след дълго се предаде и се остави да го отведат в бокса.

Том се върна при Грейс и Ани. От дрехите му течеше вода. Свали си шапката и изтръска капките от периферията. Грейс прихна, той я стрелна с очи уж сърдито и тя се закикоти още по-гръмогласно. Том се обърна към Ани и поклати глава.

— Много коравосърдечна е тази ваша дъщеря. Но не знае, че следващия път тя ще нагази в басейна.

Оттогава смехът на Грейс неизменно кънтеше в съзнанието на Ани. Докато се връщаха към Шото, момичето ѝ разказа какво са правили с Пилигрим и какво я е питал Том за коня. Разправи ѝ и за жребчето на Бронти, за Франк, Даян и момчетата, че близнаците били големи лудетини, но Джо бил много свестен. Откакто бяха тръгнали от Ню Йорк, за пръв път говореше свободно и щастливо, но Ани се постара да не издава вълнението си и да се държи, сякаш не се е

случило нищо особено. След като подминаха динозавъра, дъщеря ѝ пак се умълча, сякаш той я бе подсетил как се държи напоследък с майка си. Но все пак се забелязваше някакъв напредък.

Гумите на форда изскърцаха по чакъла: автомобилът зави към долината при разклона под дъсчената табела, на която бе написано името на ранчото. Ани видя, че по голямата открита арена при плевнята тичат коне, а когато наближи, различи и Том, който яздеше между тях. В едната ръка държеше дълга пръчка с оранжево флагче на върха, което размахваше, та конете да се разбягат. Вероятно имаше към десетина млади жребчета, които почти не се отделяха едно от друго. Сред тях обаче се открояваше кон, който все стоеше настрани, и след малко Ани видя, че това е Пилигрим.

Грейс се бе облегнала на оградата до Джо и близнаците и гледаше. Ани спря автомобила и отиде при тях, като пътьом помилва по главата кучетата, които вече не я лаеха. Джо ѝ се усмихна — само той я поздрави.

— Какво става? — попита Ани.

— А, Том ги учи да препускат.

Тя се облакът на оградата до момчето и загледа.

Жребчетата се носеха като стрели от единия край на арената до другия, като завиваха рязко, хвърляха дълги сенки върху пясъка и вдигаха с копита кехлибарени облаци прах, в които блещукаше залязващото слънце. Яхнал Римрок, Том яздеше с лекота подире им, понякога отстъпваше встрани или назад, за да им препречи пътя или да им направи място. Ани го виждаше за пръв път да язди. Конят правеше ситни стъпчици с краката си, обточени около копитата с бяло, без да чака да го подканят, сякаш следвайки мислите на Том. Ездач и жребец се бяха слели. Жената не можеше да откъсне очи от Том. Докато минаваше покрай тях, той докосна с пръсти шапката си и се усмихна.

— Здравсти, Ани!

За пръв път се обърна към нея не с „госпожо Грейвс“ и от това, че изрече толкова непринудено името ѝ, на Ани ѝ стана приятно. Почувства се приета. Загледа го как отива към Пилигрим, който като останалите коне бе спрял в другия край на арената. Стоеше сам и единствен той бе плувнал в пот. Белезите по муцуната и гърдите му личаха още повече на слънцето, Пилигрим току отмяташе глава и пръхтеше. Бе смутен от другите жребци не по-малко, отколкото от Том.

— Опитваме се да го научим да бъде отново кон, Ани. Всички останали вече го умеят, виждаш ли? На свобода се движат винаги в хергеле. Изправят ли се пред трудност, в този случай пред мен и флагчето, винаги се гледат. Но нашият стар приятел Пилигрим е забравил това. Бои се от тях не по-малко, отколкото от мен. Мисли си, че няма нито един другар на този свят. Ако пусна тези приятелчета в планината, все ще се оправят някак. Докато Пилигрим веднага ще се превърне в плячка за стръвниците. Не че не иска да се сприятели, просто не знае как.

Навлезе с Римрок в хергелето и вдигна флагчето рязко, така че то изплющя. Всички жребчета хукнаха надясно. Пилигрим, за разлика отпреди, вместо да се юрне наляво, ги последва, но щом забеляза Том, се откъсна от хергелето и спря. Мъжът се усмихна.

— Има напредък!

Когато прибраха Пилигрим в бокса, слънцето отдавна бе залязло и бе станало по-студено. Даян повика момчетата да вечерят и Грейс отиде с тях да си вземе палтото от къщата. Том и Ани тръгнаха бавно към форда. Изведнъж тя усети много остро, че са останали сами. Известно време и двамата мълчаха. Току над главите им се стрелна бухал — летеше към потока и Ани загледа как се стопява в тъмата, обгърнала тополите. Почувства, че Том я наблюдава, и се обърна. Усмиваше се ведро, без изобщо да се смущава, и я погледна не като чужд човек, а така, сякаш я познава от много отдавна. Ани успя да отвърне на усмивката му и изпита облекчение, когато видя, че от къщата към тях върви Грейс.

— Утре ще дамгосваме телетата — поясни Том. — Не искате ли да ни помогнете?

— Само ще ви се пречкаме — отвърна през смях Ани.

Той сви рамене.

— Е, чудо голямо! Стига да не се пречкате пред нажеженото желязо. А дори и да ви дамгосаме, клеймото е доста красиво. Щом се върнете в града, ще се гордеете с него.

Ани погледна Грейс и видя, че макар да ѝ се иска да дойдат, тя прави всичко възможно да не го издава. Обърна се пак към Том.

— Всъщност защо да не дойдем?

Том ѝ обясни, че ще почнат някъде към девет сутринта, но те да дойдели когато искат. Пожелаха си „лека нощ“. Докато се отдалечаваха

с автомобиля по алеята, Ани погледна в огледалото за обратно виждане. Том ги изпровождаше с очи.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Том яздеше в единия край на долината, а Джо — в другия, за да проверят дали някоя крава не се е отскубнала, но не се наложи да подканят говедата дълго. Стадото виждаше долу на поляната стария шевролет, спрян на мястото, където обикновено хранеха добитъка, чуваше и Франк и близнаците, които подвикваха и удряха торбите с люцерна, за да примамят кравите. Те се стичаха с мучене от хълмовете, следвани от телетата, които също мучаха от страх да не ги изоставят.

Навремето бащата на Том бе отглеждал чистокръвни херефордски говеда, но от няколко години Франк ги бе заменил с кръстоска между ангъска и херефордска порода. Кравите от тази порода бяха добри майки и бяха по-пригодени за климата тук, понеже вимето им бе черно, а не розово както на херефордските говеда, и не изгаряше от слънцето, отразяващо се в снега. Том погледа малко как добичетата вървят надолу по хълма, после обърна Римрок наляво и препусна към коритото на потока, което още бе в сянка.

От водата във все по-топлия въздух се виеше пара, един гмурец се извиси и политна право нагоре по течението толкова ниско, че лъскавите му черни криле почти опираха повърхността на потока. Тук мученето на кравите се чуваше съвсем приглушено и единственият звук бе чаткането на копитата на коня, запътил се към горния край на ливадата. Случваше се някое теле да се заплете в гъстия върбалак. Днес обаче всички телета се бяха прибрали и Том пак подкара Римрок по брега, после свърна право срещу слънцето, към билото на хребета, където спря.

Видя в другия край на долината Джо, яхнал пъстрия си, на бели и кафяви петна кон. Момчето му махна и Том отвърна на поздрава му. Кравите се стичаха към шевролета и след като го наобиколиха, автомобилът заприлича на лодка върху разбунено черно езеро. Близнаците им мятаха наръчи люцерна, а Франк се покатери зад волана и подкара бавно надолу по ливадата. Подмамани от люцерната, добичетата го последваха.

От хребета като на длан се виждаше долината, разпростряла се чак до ранчото и оградените пасища, към които караха кравите. По едно време Том съгледа онова, което, както си даде сметка, бе очаквал да види цяла сутрин. По алеята към къщата се задаваше колата на Ани, вдигнала след себе си нисък сивкав шлейф от прах. Щом зави пред постройката, върху предното стъкло проблесна слънчево зайче.

От двете фигурки — мънички и размазани, слезли от автомобила, го делеше към километър и половина. Но Том си представяше лицето на Ани, сякаш тя стоеше пред него. Видя я както предната вечер, докато бе гледала бухала, преди да усети, че Том я наблюдава. Тогава бе изглеждала толкова объркана и красива, че му идеше да я прегърне. „Тя е съпруга на друг“ — се бе смъмрил, докато фордът с включени светлини се отдалечаваше по алеята. Това обаче не му попречи да си мисли за нея. Пришпори Римрок и препусна надолу по хълма след кравите.

Във въздуха над ливадата се стелеше прах, носеше се миризма на опърлена плът. Отделени от майките си, които не спираха да мучат жално, телетата биваха прекарвани през няколко свързани помежду си заградени ливади, докато се озовяха на тясна стръмнина, откъдето нямаше мърдане. Подадяха ли се оттам, мъжете ги сграбчваха едно по едно, поваляха ги и ги просваха на маса, над която четири чифта ръце моментално се заемаха за работа. Още преди телетата да са усетили, им биеха инжекция, прикачваха им значе на едното ухо, в другото пускаха хапче, ускоряващо растежа, а сетне им слагаха и клеймо върху крака с нажежено желязо. После ги пускаха на свобода и телетата се клатушкаха замаяни към майките си, които продължаваха да мучат, та най-после да намерят утеха край вимето им.

Сцената бе наблюдавана с лениво царствено безразличие от бащите им, пет огромни херефордски бика, които се излежаваха и преживяха зад съседната ограда. Наблюдаваше я и Ани, почти ужасена. Виждаше, че и Грейс изпитва същото. От страх телетата надаваха оглушителни писъци и доколкото можеха, си отмъщаваха, като цапаха с изпражнения ботушите на мъчителите си или ритяха всеки, имал неблагоприятното да подложи пищял. Някои от съседите, дошли да помагат, бяха довели и децата си, които си пробваха силите,

като завързваха по-дребните телета и се бореха с тях. Ани гледаше как Грейс ги наблюдава и си помисли, че е сбъркала много, като я е довела. В цялата сцена имаше нещо подчертано физическо, от което недъгавостта на детето ѝ сякаш изпъкваше още повече.

Том явно бе прочел по израза ѝ какво изпитва, защото дойде и бързо им намери работа. Сложи Ани да помага на един ухилен здравеняк със слънчеви очила с огледални стъкла и тенис фланелка с надпис „Убиец на зърнени култури“, който разпределяше фуража край ограденото за дамгосването пространство. Той се представи като Ханк и се ръкува с нея толкова енергично, че чак ѝ изпукаха кокалчетата. Обясни, че е от съседното ранчо.

— Това е добродушният психар на махалата — каза Том.

— Вие не се бойте, вече съм закусил — довери Ханк на Ани.

Тя се зае с работата и видя, че Том отива при Грейс, прегръща я през раменете и я повежда нанякъде. Ани не разбра накъде, понеже тъкмо в този момент едно теле я настъпи по крака и я изрита с все сила по коляното. Тя изпищя, а Ханк се засмя и ѝ показа как да вкарва телетата, без те да ѝ нанасят сериозни рани или да я мърсят. Работата не бе никак лека и Ани трябваше да се съсредоточи. Скоро, разведрена от шегите на Ханк и топлото пролетно слънце, се почувства по-добре.

По-късно, когато ѝ остана миг свободно време, видя, че Том е отвел Грейс право на „предната линия“ и ѝ е дал нажеженото желязо. В началото момичето го държеше със стиснати очи. След малко обаче Том се зае да ѝ обяснява техниката и тя забрави всичките си страхове.

— Няма да натискаш много — чу го Ани да казва. Бе застанал зад Грейс и я бе хванал лекичко над лактите. — Пусни го леко. — Щом нажежената до червено глава на желязото допря хълбока на телето, във въздуха се разхвърчаха искри. — Браво, справи се, само дето натисна прекалено леко. Боли, но на теленцето ще му мине като на кутре. А сега го позавърти. А така! Вдигай го. Чудесно клеймо, Грейс! Най-доброто за деня.

Всички се развеселиха. Момичето поруменя, очите му блеснаха, но се засмя и се поклони лекичко. Том забеляза, че Ани ги наблюдава, усмихна се и ѝ махна.

— Идва и твоят ред, Ани.

Късно следобед всички телета освен най-малките бяха жигосани и Франк оповести, че е време да хапнат. Хората се запътиха към къщата, по-малките деца хукнаха с крясъци напред. Ани затърси с поглед Грейс. Никой не бе споменал, че са поканени, и тя реши, че е време да си тръгват. Забеляза, че дъщеря ѝ върви отпред с Джо към ранчото. Двамата си бърбяха весело. Ани я извика и тя се обърна.

— Хайде да си тръгваме!

— Моля? Ама защо?

— Точно така, защо? Никой няма да ви пусне да си ходите — отсече Том, който бе дошъл при нея.

Стояха при оградата на биковете. Почти през целия ден не бяха имали възможност да разговарят. Ани сви рамене.

— Ами вече е късно.

— Да, знам. И ти трябва да се прибереш, за да захраниш факс апарата и да поговориш по телефона.

Бе застанал с гръб към слънцето. Ани наведе глава на една страна и го погледна с присвити очи. Мъжете рядко си правеха такива шегички с нея. Хареса ѝ.

— Тук обаче си имаме традиция — додаде Том. — Който е направил най-хубавото клеймо, след вечеря трябва да произнесе реч.

— Какво? — ахна Грейс.

— Чу какво. Или да гаврътне десет халби бира. Не е зле, Грейс, да влизаш вътре и да се приготвиш. — Момичето погледна Джо, за да се увери, че всичко е шега, но Том кимна най-сериозно към къщата. — Хайде, Джо, покажи ѝ пътя!

Момчето я поведе, като едвам се сдържаше да не се разкикоти.

— Сигурен ли си, че сме поканени? — поколеба се Ани.

— Поканени сте, и още как!

— Благодаря.

— Винаги на ваше разположение!

Двамата се усмихнаха и замълчаха. Чуваше се само мученето на кравите, но нали олелията бе отминала, сега те не мучаха толкова гръмогласно. Ани първа не се сдържа и заговори, извърнала очи към биковете, които се припичаха на последните слънчеви лъчи.

— Кой ще предпочете да е крава, след като може по цял ден да се излежава като тези хубостници!

Том ги погледна и кимна.

— Ами да! По цяло лято правят любов, а зиме си лежат и преживят. — Без да сваля очи от животните, млъкна и се позамисли. — От друга страна, малко измежду тях изваждат такъв късмет. Родиш ли се биче, деветдесет и девет на сто или ще те кастрират, или ще ти ударят балтията и ще те направят на салам. Ако теглим чертата, все пак предпочитам да съм крава.

Насядаха на дълга маса, застлана с бяла колосана покривка и отрупана с желирана шунка, пуйки и царевица, фасул и картофи, над които се виеше пара. Стаята, в която бе сложена, явно бе главната всекидневна, макар на Ани да ѝ приличаше повече на просторен вестибюл, съединяващ двете крила на къщата. Таванът бе висок, стените бяха обковани с тъмни дъски от чворесто дърво, от каквото бе и дюшемето. По тях бяха окачени картини с индианци, излезли на лов за бизони, и стари сепийни фотографии на мъже с дълги-предълги мустаци и скромно облечени жени със сериозни лица. В единия край имаше стълба без перила, която водеше към широка площадка с парапет, простираща се от единия до другия край на помещението.

Когато влязоха, Ани се смути. Докато бе стояла навън и бе помагала, повечето жени бяха готвили. Но както личеше, другите не възразяваха. До днес Даян не бе показала и най-малки признаци на приятелско отношение, сега обаче се държеше гостоприемно и дори ѝ даде дрехи, с които да се преоблече. Повечето мъже бяха не по-малко мръсни и нацапани от Ани, затова тя любезно отклони предложението.

Децата се разположиха в единия край на трапезата и вдигнаха такава олелия, че възрастните в другия трябваше да напрягат слух, за да си чуят приказката. Даян час по час им се караше, но това нямаше почти никакъв ефект и не след дълго всички вече говореха един през друг; най-много крещяха Франк и Ханк, седнали от двете страни на Ани. Грейс се бе разположила до Джо. Ани чу как му разказва за Ню Йорк и как един неин приятел го пребили в метрото, за да му задигнат новите маратонки. Джо я слушаше прехласнат.

Том седеше срещу Ани, между сестра си Роузи и майка си. Бяха дошли следобед с автомобил от Грейт Фолс, бяха довели и двете дъщерички на Роузи, едната на пет, другата на шест години. Елън Букър бе спокойна красива жена със снежнобяла коса и наситеносини

като на Том очи. Ани забеляза колко внимателно се държи Том с нея и как ѝ разказва ведро за ранчото и конете. От начина, по който Елън го слушаше, си личеше, че той ѝ е любимото дете.

— Ани, ще пуснеш ли в списанието един голям материал за нас?
— попита Ханк.

— Естествено, Ханк. Главният герой ще бъдеш ти.

Той се закикоти гърлено. Ани помоли Франк да ѝ разкаже за ранчото и той ѝ разправи как са се преселили тук, когато те с Том още били деца. Заведе я при снимките и ѝ обясни кой е на тях. Тя се трогна от галерията вгълбени лица. Самото оцеляване на хората в този суров край бе невероятен триумф. Докато Франк ѝ разказваше за дядо си, Ани погледна случайно към масата и видя как Том вдига очи, забелязва я и ѝ се усмихва.

Когато те с Франк се върнаха на трапезата, Джо разказваше на Грейс за някаква хипарка, която живеела още по-високо в планината. Преди няколко години била купила няколко мустанга и взела, та ги пустила на свобода. Конете се размножили и сега били цяло хергеле.

— Довела е и децата си, припкат голи-голенички по чукарите. Тате ѝ вика Амазонката. От Лос Анджелис е.

След малко, докато ядяха десерта — тиквеник и домашно приготвен черешов сладолед, Франк рече:

— Знаеш ли, Том? Докато работиш с този техен кон, нека Ани и Грейс се пренесат в къщата при потока. Глупаво е непрекъснато да сноват от града дотук и обратно.

Ани забеляза гневния поглед, с който Даян стрелна мъжа си. Явно не бяха обсъждали въпроса. Том извърна очи към гостенката.

— Ама разбира се. Добре си се сетил!

— Много мило от ваша страна, но...

— Знам я тая съборетина в Шото, в която сте се настанили — прекъсна я Франк. — Нищо чудно да ви се срути на главите.

— Франк, къщата при потока съвсем не е палат — намеси се Даян. — Пък и Ани сто на сто държи на уединението си.

Още преди Ани да е казала нещо, Франк се наведе към Грейс.

— Какво ще кажеш, моето момиче?

Грейс погледна майка си, но отговорът вече се бе изписал върху лицето ѝ.

— Значи се разбрахме — рече в заключение Франк.

— Ще направя кафе — каза Даян и стана от масата.

ПЕТА ГЛАВА

В предизгревното небе още грееше сърпът на месечината, наподобяващ на цвят изпъстрена с петънца кост, когато Том излезе от къщи. Спря на верандата и усетил върху лицето си студения въздух, надяна ръкавиците. Светът беше бял и блещукаше от скрежа, не подухваше никакъв ветреца, който да разсее парата, излизаща от устата му. При него дотърчаха кучетата, заумилкваха сее, загънаха тела и размахаха опашки, а той ги помилва по главите и само с кимване ги отпрати към заградените пасища. Те хукнаха, като се блъскаха и надпреварваха, оставяйки пътеки в проблясващата от скрежа трева.

Жълтите щори по прозорците на горния етаж в къщата при потока бяха спуснати. Ани и Грейс сигурно още спяха. Предния следобед Том им бе помогнал да се пренесат, след като двамата с Даян бяха поразчистили стаите. Цяла сутрин Даян почти не продума, но Том разбра в какво настроение е от стиснатата ѝ челюст и начина, по който дърпаше прахосмукачката и оправяше леглата. Ани щеше да спи в голямата предна спалня с изглед към потока. В нея бяха спали Даян и Франк, а преди това — Том и Рейчъл. Колкото до Грейс, щяха да я настанят в някогашната стая на Джо в дъното на къщата.

— Докога смятат да стоят? — попита Даян и се зае да оправя леглото на Ани.

Том бе при вратата, проверяваше дали работи един радиатор. Извърна се, но снаха му не го гледаше.

— Не знам. Вероятно докато потръгнат нещата с коня.

Даян си замълча, само избута с коляно леглото толкова силно, че таблата се фрасна в стената.

— Ако нещо ти пречат, съм сигурен, че...

— Кой е казал, че ми пречат? Не ми пречат. — Даян излезе като фурия покрай него на площадката и грабна купчината кърпи, която бе оставила там. — Дано само знае да готви.

След което слезе на долния етаж. По-късно, когато пристигнаха Ани и Грейс, не бе в къщата. Том им помогна да разтоварят багажа и качи саковете на горния етаж. Видя с облекчение, че носят два кашона

с провизии. Слънцето хвърляше коси лъчи през големия прозорец във всекидневната и помещението изглеждаше просторно и светло. Ани възкликна, че е много красиво. Попита може ли да преместят дългата маса при прозореца, та докато работи, да гледа потока и заградените пасища. Том хвана масата от едната страна, гостенката я вдигна от другата и след като я пренесоха, той ѝ помогна да нареди по нея компютрите, факс апаратите и другите машинарии, които нямаше представа за какво служат.

Видя му се странно, че Ани пожела да подреди работното си място в новата къща, още преди да е разопаковала багажа и да е видяла къде ще спи. От израза на Грейс, която ги наблюдаваше, разбра, че за нея в това няма нищо странно и открай време е било така.

Снощи, преди да се прибере, Том както винаги отиде да провери конете и на връщане погледна към къщата при потока: видя, че прозорците светят, и се запита какво ли правят тази жена и нейното дете, за какво си говорят, ако изобщо си говорят за нещо. Докато гледаше къщата на фона на ясното вечерно небе, си спомни за Рейчъл и за мъката, тляла преди толкова години между тези стени. Сега там отново тлееше мъка, неописуема мъка, изкусно изкована от споделеното чувство на вина и използвана от наранените души като наказание за онези, които те обичаха най-много.

Мина покрай оградените пасища. Покритата със скреж трева пукаше под ботушите му. Клоните на тополите край потока бяха обточени със сребро, над върхарите им небето на изток, откъдето скоро щеше да изгрее слънцето, вече се обагреше в розово. Кучетата го чакаха нетърпеливо пред вратата. Знаеха, че не ги пуска вътре, но не губеха надежда. Той ги разгони с ритници и влезе да нагледа конете.

След час, когато по заскрежения покрив вече се чернееха мокри петна, разтопени от слънцето, изведе едно от жребчетата, с чието обучение се бе заел предната седмица, и се метна на седлото. Подобно на всички останали коне, които бе отгледал, и този веднага му се подчини и пое по черния път към ливадите.

Докато минаваха покрай къщата при потока, Том видя, че щорите в спалнята на Ани вече са вдигнати. По-нататък край пътя съгледа в скрежа и стъпки и вървя по тях, докато те не се изгубиха сред върбите, където потокът ставаше по-плитък и във водата имаше брод. По

камъните личаха влажни зигзагообразни следи, оставени от човек, който току-що бе минал по тях.

Жребецът забеляза Ани преди Том и запреше с уши. Той вдигна глава и я видя, че тича откъм ливадата. Бе облечена в светлосиньо горнище на анцуг, черен клин и маратонки за сто долара, каквито рекламираха по телевизията. Още не го бе забелязала. Той спря жребчето край потока и я загледа как приближава. През бълбукането на водата чу запъхтяното ѝ дишане. Беше вързала косата си на тила, лицето ѝ бе поруменяло от студения въздух и бягането. Гледаше към земята, внимаваше къде стъпва и ако конят не бе изпръхтял тихичко, сигурно щеше да налети право на тях. Вдигна глава и спря като закована на десетина метра.

— Здравсти!

Том докосна периферията на шапката си.

— Тичаш за здраве, а?

Ани сбърчи носле уж високомерно.

— Не, не тичам за здраве, господин Букър, а правя крос.

— Пък аз се притесних. Нашите стръвници гризли си падат само по онези, които тичат за здраве.

Тя разшири очи.

— Гризли ли? Сериозно ли говориш?

— Е, гледаме да не гладуват. — Том видя, че Ани се е уплашила, и се усмихна. — Шегувам се. Наистина има гризли, но си стоят по чукарите. Няма страшно.

Мина му през ума да я предупреди да се пази все пак от пумите, но ако бе чула за онази калифорнийка, хуморът му сигурно щеше да ѝ се стори доста черен.

Тя го погледна с присвити очи, развеселена от шегата му, и се приближи. Слънцето озари лицето ѝ и Ани трябваше да затули с длан очи, за да вижда Том. Гърдите и раменете ѝ се повдигаха и спускаха в ритъм с дишането, от устата ѝ бавно излизаше пара, която се разсейваше във въздуха.

— Добре ли спа горе в къщата? — попита Том.

— Никъде не спя добре.

— Отоплението работи ли? От доста време...

— Всичко е чудесно. Наистина бяхте много мили, че ни поканихте.

— Приятно ми е, че старата къща отново има обитатели.

— Благодаря ти.

Известно време и двамата като че се чудеха какво да кажат. Ани се пресегна да помилва коня, но го направи толкова рязко, че той отметна глава и отстъпи две-три крачки назад.

— Извинявай — каза жената.

Том погали жребчето по врата.

— Само протегни ръка. Малко по-ниско, така, та той да усети миризмата ти.

Конят сведе муцуна към дланта на Ани и я подуши. Ани го гледаше, вече поусмихната, и на Том отново му направи впечатление, че устата ѝ сякаш има свой живот и се озарява от усмивка, докато лицето ѝ си остава тъжно.

— Красив е — отбеляза Ани.

— Да, и е много схватлив. Ти яздиш ли?

— Яздех, но преди много време. Когато бях на годините на Грейс.

През лицето ѝ мина сянка и Том на часа съжали, че я е попитал. Почувства се и неловко: бе повече от ясно, че Ани вини себе си за онова, което се е случило на дъщеря ѝ.

— Аз ще се връщам, вече ми е студено. — Тя тръгна и докато минаваше покрай тях, погледна с присвити очи Том. — А уж трябваше да е пролет!

— Ако се вярва на хората, не ти ли харесва времето в Монтана, достатъчно е да изчакаш да минат пет минути.

Извърна се на седлото и я загледа как прекосява брода в потока. Подхлъзна се на един камък, маратонката ѝ цопна за миг в леденостудената вода и Ани изруга.

— Да помогна ли?

— Не, ще се оправя и сама.

— Към два ще дойда да взема Грейс — провикна се Том.

— Добре.

Ани вече бе на другия бряг на потока и се обърна да му махне с ръка. Той докосна шапката си, видя как жената се обръща и хуква, без да поглежда напред или да се озърта: внимаваше къде стъпва.

Пилигрим изскочи на арената като изстрелян от топ. Препусна право към другия ѝ край и там спря, вдигайки облак червен пясък. Бе подвил опашка, от време на време я размахваше нервно, и бе присвил уши. Беше вперил трескав поглед в отворената порта, през която бе влязъл, и през която — знаеше, ще го последва и мъжът.

Том не яздеше; вървеше полека и държеше оранжево флагче на пръчка и навито въже. Влезе в ограденото пространство, затвори вратата и отиде в средата на арената. Небето бе осеяно с бели облачета и светлината непрекъснато се редуваше с мрака.

Близо минута човек и кон стояха неподвижно и се наблюдаваха. Пръв се размърда Пилигрим — изпръхтя, сведе глава и запристъпва ситно-ситно назад. Том продължи да стои като истукан, опрял в пясъка върха на флагчето. После направи крачка към Пилигрим, като вдигна флагчето в дясната ръка и изплющя с него. Конят на часа се дръпна вляво и препусна.

Обикаляше и обикаляше арената, като вдигаше с копита пясък, пръхтеше силно и клатеше глава. Навирената му сплъстена опашка се вееше на вятъра. Препускаше със задница, извърната към арената, и с глава към оградата, мускулите му бяха опънати до скъсване. Бе съсредоточил цялото си внимание към мъжа. Главата му бе под такъв ъгъл, че конят трябваше да напънга лявото си око, за да го види. Но не се отклоняваше и на сантиметър, сякаш прикован към тази траектория от уплахата, от която другото му око виждаше света като кръжащо размазано петно.

Не след дълго хълбоците му лъснаха от пот, от ъгълчетата на устата му закапа пяна. Но мъжът не му позволяваше да спре — понечеше ли конят да забави ход, той вдигаше флагчето и изплющяваше с него, принуждавайки Пилигрим да препусне отново.

Грейс наблюдаваше всичко това от пейката, която Том ѝ бе сложил от външната страна на оградата. За пръв път го виждаше да работи, без да язди; освен това днес бе много напрегнат. Момичето го усети още щом дойде точно в два да го вземе. Както знаеха и двамата, днес трябваше да започне истинската работа с Пилигрим.

Благодарение на тренировките в изкуственото езеро мускулите на крака му се бяха възстановили, белезите по гърдите и муцуната му се заличаваха буквално с всеки изминал ден. Сега трябваше да се погрижат за белезите вътре в главата на коня. Том бе спрял пред

конюшната и бе пуснал Грейс да върви отпред покрай редицата боксове към последния голям бокс, където сега живееше Пилигрим. Горната половина на вратата бе с решетка и те видяха как жребецът ги наблюдава неотклонно. Посегнеха ли към вратата, се дръпваше в дъното, навеждаше глава и наостряше уши. Но вече не се обръщаше със задницата към тях, за да ги изрита, и напоследък Том позволяваше на Грейс да му внася храната и водата. Козината му плачеше за чесало, гривата и опашката му бяха мръсни и сплъстени и момичето изгаряше от нетърпение да го среши.

В другия край на бокса имаше плъзгаща се врата към голото циментово преддверие с изходи към езерото и арената. Те отвориха единия от двата изхода в зависимост от това къде искаха да иде, сетне го подкарваха и конят изскачаше навън. Днес, сякаш усетил някакъв заговор, Пилигрим не искаше и не искаше да излезе, така че Том трябваше да се приближи и да го удари по задницата.

На арената Пилигрим препусна отново и може би за стотен път Грейс видя как конят се извъръца и поглежда право към Том: явно недоумяваше как така му е разрешил да забави ход и не е вдигнал флагчето. Том го остави да спре. Пилигрим започна да се озърта и да души. Чудеше се какво става. След няколко мига Том тръгна към него. Жребецът наостри уши, мускулите по хълбоците му потрепериха в спазъм, от който кожата му се нагъна.

— Виж, Грейс! Ей тези мускули, целите са на възли. Ама че проклет кон! Доста трябва да те варим, приятелю!

Момичето знаеше какво има той предвид. Завчера ѝ бе разказал за някакъв старец — Дорънс, от окръг Уолоуа, щата Орегон, най-големия познавач на коне, когото Том познавал, и как той карал жребците да се отпуснат, като пъхал пръст в мускулите им. Обяснявал, че така искал да провери дали „картофите са се сварили“. Грейс обаче виждаше, че Пилигрим няма да разреши да си правят такива експерименти с него. Поизвърна глава и загледа уплашен с едно око как мъжът се приближава; когато той бе на пет-шест метра, конят отново препусна в същата посока, както преди. Чак сега Том пристъпи и го спря с флагчето. Пилигрим се закова рязко и зави надясно, към оградата, за да се отскубне от мъжа. Когато го подмина, Том направи бързо една крачка напред и размаха флагчето. Жребецът препусна като

обезумял. Сега се въртеше по посока на часовниковата стрелка. Всичко започна отначало.

— Иска да се представи добре — поясни Том. — Но не знае какво е добре.

„Дори и да научи, после какво?“ — помисли Грейс. Том не бе споменавал какво точно цели. Работеше ден за ден, без да насилва нещата, не даваше зор на Пилигрим и го оставяше сам да избира. Но какво ли щеше да стане после? Ако Пилигрим се оправеше, нима очакваха от Грейс да го язди отново?

Знаеше прекрасно, че яздат и по сакати от нея. Някои дори започваха от нулата. Беше ги виждала по надбягванията, веднъж дори бе участвала в спонсорирани състезания, приходите от които отидоха до последния цент за местния клуб на ездачите инвалиди. По онова време се възхити на тези сърцати хора и дори ѝ домъчня за тях. Сега ѝ се свиваше сърцето при мисълта, че другите могат да изпитват същото и към нея. Нямаше да им позволи. Бе казала, че никога повече няма да язди, и щеше да си удържи на думата.

След около два часа, когато Джо и близнаците се прибраха от училище, Том отвори портата на арената и пусна Пилигрим да се прибере в бокса. Грейс вече го бе почистила и бе поръсила пода с нови стърготини. Том застана като на пост до вратата и я загледа как носи на коня вода и му пуска торба със сено.

Докато я връщаше с колата към къщата при потока, слънцето вече се бе снишило и скалите и боровете по склона хвърляха дълги сенки върху спаружената трева. И двамата не продумваха. Грейс недоумяваше защо мълчанието с този мъж, когото познаваше съвсем отскоро, изобщо не ѝ тежи. Усещаше, че е намислил нещо. Заобиколи с шевролета къщата и спря при задната веранда. После угаси двигателя, облегна се и погледна момичето право в очите.

— Имам един проблем, Грейс. — Замълча и тя се запита дали очаква от нея да му отговори, ала той продължи: — Работя ли с някой кон, държа да знам историята. Най-често конят сам ми разказва почти всичко. Всъщност понякога е достатъчно да го погледна, вместо да слушам обясненията на собственика. Но се случва животното да е толкова объркано, та се нуждае от повече подробности, за да продължи. Трябва да знам какво точно е станало. Нерядко става дума

не за очевидното, а за нещо, което се е объркало непосредствено преди това, за някаква дребна подробност.

Грейс не го разбра и се смръщи.

— Все едно съм карал тоя очукан шевролет, блъснал съм дърво и някой ме мита какво се е случило. Няма да му кажа: „Ами ударих се в едно дърво“. Вероятно ще отвърна, че съм попрекалил с бирата, по пътя е имало разлято масло или слънцето ми е светело в очите. Разбираш ли какво имам предвид?

Момичето кимна.

— Не знам дали ти се говори за това и няма да ти се сърдя, ако не изпитваш желание да споделяш. Но ако искам да разбера какво става в главата на Пилигрим, ще ми е от огромна полза да узная повечко за злополуката и какво точно се е случило онзи ден.

Грейс въздъхна, извърна поглед към къщата и забеляза, че от прозореца на кухнята се вижда всекидневната. Мерна сивкавосиния мигащ екран на компютъра и майка си, която говореше по телефона, седнала на фона на все по-мъждивата светлина на огромния преден прозорец.

Момичето не бе споделяло с никого какво помни от онзи ден. Нито с полицаите, нито с адвокатите и лекарите, дори с родителите си. Бе продължило да се преструва, че в съзнанието му не са останали почти никакви спомени от злополуката. Мъчеше я споменът за Джудит. Грейс още не бе сигурна, че е в състояние да говори за мъртвата си приятелка. И дори за Гъливър. Пак погледна Том Букър и той ѝ се усмихна. В очите му нямаше и следа от съжаление и в този момент момичето знаеше, че той го приема такава, каквото е, и не го съди. Вероятно защото го познаваше само такава — осакатено и немощно, а не каквото е било преди, необременено и щастливо.

— Не непременно днес — каза внимателно Том. — Когато си готова. И само ако искаш.

Грейс забеляза, че той гледа нещо зад нея, обърна се и видя, че майка ѝ излиза на верандата. Пак извърна очи към него и кимна.

— Ще помисля.

Робърт закрепил очилата на челото си, облегнал се на стола и дълго търка очи. Бе запретнал ръкави и бе запокитил вратовръзката до

купчините документи и юридически справочници, струпани върху писалището. Чуваше как чистачките обикалят кабинет по кабинет и от време на време си бърбят на испански. Всички си бяха тръгнали още преди четири-пет часа. Бил Сакс, един от по-младите съдружници, се бе опитал да го заведе на кино: заедно с жена си отиваше да гледа някакъв нов филм с Жерар Депардийо, за който явно всички говореха. Робърт му благодари и отказа под предлог, че имал да отхвърля много работа, пък и носът на Депардийо открай време го смущавал.

— Прилича ми на пенис — уточни той.

Бил, който и бездруго можеше преспокойно да мине и за психиатър, го погледна над очилата си с рогови рамки и съвсем в стила на Фройд го попита защо тази асоциация го смущавала. После го разсмя, като разправи за две жени в метрото, чийто разговор бил подслушал преди ден-два.

— Едната обясняваше, че четяла съновник, според който, сънуваш ли змии, значи наистина си се побъркала на теми пениси, а другата въздъхна облекчено и възкликна, че камък ѝ паднал от сърцето, понеже непрекъснато сънувала пениси.

Напоследък не само Бил се мъчеше да го разведри. Робърт бе трогнат, но предпочиташе да не се занимават с него. Едва ли си заслужаваше да го съжбяват чак толкова само защото няколко седмици е сам, така че подозираше, че колегите му са усетили, че го мъчи по-тежка загуба. Един дори предложи да поеме делото за ценните книжа на „Дънфорд“. Божичко, та нали, кажи-речи, само то продължаваше да го крепи!

Вече близо три седмици Робърт работеше по него едва ли не до среднощ. Харддискът на лаптопа му бе запълнен до краен предел с данни по делото. Това бе един от най-заплетените случаи, с които някога се бе занимавал, понеже ставаше дума за ценни книжа на стойност милиарди долари, непрекъснато сменящи собствениците си — взаимно свързани фирми на три континента. Днес бе провел по телефона двучасово заседание с адвокати и клиенти в Хонконг, Женева, Лондон и Сидни. Времевата разлика бе истински кошмар. Но колкото и да е странно, това му помагаше да не полудее и по-важното, покрай делото имаше толкова много работа, че нямаше кога да мисли колко му липсват Грейс и Ани.

Отвори смъдящи очи и се пресегна да натисне бутона за повторно набиране на номера върху един от телефонните апарати. Пак се облегна и се загледа през прозореца към светещия връх на сградата на „Крайслер“. Номерът, който Ани му бе дала за новото място, където се бяха преместили, пак даваше заето.

Отиде до кръстовището на Пето авеню и Петдесет и девета улица и чак там спря такси. Беше му приятно да върви в студената нощ и дори му мина през ума да се прибере пеш през парка. Беше го правил и преди, но само веднъж бе допуснал грешката да каже на Ани. Тя му крещя цели десет минути, че не бил с всичкия си, да не би да искал да го изкормят? Робърт се зачуди дали не е пропуснал да прочете във вестниците за тази конкретна опасност, но отсъди, че не му е времето да пита.

От името, изписано върху табелата при задната седалка, видя, че шофьорът е сенегалец. Напоследък доста сенегалци работеха като таксиметрови шофьори и той си умираше от удоволствие да ги шашва, като най-нехайно се обръща към тях на езика уолоф или йола. Този път младежът бе толкова смаян, че насмалко да се блъсне в един автобус. Поговориха си за Дакар и места, които и двамата познаваха. Шофьорът стана толкова разсеян, та Робърт си каза, че сигурно би било по-безопасно да мине пеш през парка. Когато стигнаха пред блока, Рамон, портиерът, дойде да отвори вратата на таксито, а сенегалецът благодари за бакшиша и каза, че щял да се моли на Аллах да дари на Робърт много силни синове.

След като Рамон му съобщи явно току-що оповестената новина, че някакъв играч щял да мине в отбора на „Метс“, Робърт се качи на асансьора и отключи вратата на апартамента. Вътре беше тъмно и когато той затвори пътната врата, щракването ѝ отекна през безжизнения лабиринт на стаите.

Отиде в кухнята и намери вечерята, която му бе приготвила Елза, както и обичайната бележка, където прислужницата обясняваше какво представлява яденето и колко да го подтопля в микровълновата печка. Както винаги, Робърт го изсипа гузно в боклука. Също оставяше на Елза бележки, с които ѝ благодареше и я молеше да не си прави труда да готви, понеже щял да купи нещо за хапване от кулинарията или да

си сготви сам. Но тя, милата, продължаваше всяка вечер да му оставя ядене.

Истината бе, че от празния апартамент съвсем му докривяваше и той гледаше да стои тук възможно най-малко. Особено самотно му бе в края на седмицата. Няколко пъти отиде в Чатам, но там самотата му тежеше още повече. Ужасно му домъчня, когато видя, че термостатът на аквариума на Грейс се е повредил и от студа рибките са умрели. Много се разстрои при вида на мъничките им сгърчени телца. Не каза на Грейс, дори на Ани, окопити се, постара се да направи точен списък и поръча в магазина за домашни животни същия брой от същите видове рибки.

Откакто Ани и Грейс бяха заминали, най-щастливите му мигове бяха, когато разговаряше с тях по телефона. Днес се бе мъчил часове наред да се свърже, не бе успял и от това му се прииска още повече да чуе гласовете им.

Завърза на възел горния край на найлоновия илик за боклук, та Елза да не види безславната участ на вечерята, която му бе приготвила. Докато го оставяше пред вратата на сервизното помещение, чу телефона и хукна презглава по коридора. Телефонният секретар вече се бе включил и се наложи Робърт да крещи, за да надвика собствения си записан глас.

— Чакайте, тук съм. — Намери копчето за изключване на телефонния секретар. — Здравсти. Тъкмо се прибирам.

— Едвам дишаш. Къде беше?

— Купонясвах. Обикалях кръчмите, клубовете и така нататък. Божичко, уморително си е.

— На мен ли ми го разправяш?

— Да де, в тези неща ти си вряла и кипяла. Как сте вие там при сърните и антилопите? Цял ден ви търся.

— Прощавай. Тук имаме само една телефонна линия, а от редакцията се опитват да ме затрупат с факсове.

Ани му каза, че преди половин час Грейс го е търсила в кантората, явно веднага след като той си е тръгнал. Била си легнала, но му пращала много здраве. Докато му описваше какво са правили през деня, Робърт отиде в другия край на всекидневната и без да включва осветлението, седна на канапето при прозореца. Ани говореше някак

уморено и умърлушено и той се опита без особен успех да я поразвесели.

— Как е Грейс?

Известно време жена му мълча, после въздъхна.

— Не знам. — Каза го тихо, явно за да не я чуе дъщеря им. — Виждам как се чувства с Том Букър и Джо, онова дванайсетгодишно момче. Разбират се чудесно. С тях ѝ е добре. Но когато останем само двете... И аз не знам какво да ти кажа. Не иска и да ме погледне. — Ани въздъхна отново. — Но както и да е.

Умълчаха се. Робърт чу някъде в далечината вой на сирени, поели по улицата към поредната безименна трагедия.

— Липсваш ми, Ани.

— Знам — отвърна тя. — И на нас ни е мъчно за теб.

ШЕСТА ГЛАВА

Малко преди девет Ани остави Грейс пред клиниката и пое по лъкатушните улици нагоре към бензиностанцията в центъра на Шото. Спря пред бензиноколонката заедно с някакъв дребен мъж с лице, прилично на щавена кожа, и шапка с такава широка периферия, че под нея можеше да се скрие и кон. Проверяваше маслото на пикап марка „Додж“, към който бе прикачено ремарке за добитък. В ремаркетото имаше черни крави ангъска порода като тези в ранчото и на Ани ѝ се прииска да сподели някои от малкото неща, които бе научила за породата от Том и Франк. Че кравите са красиви. Не, „крави“ не бе хубава дума. Дали да не каже „красиви животни“? Или просто „красавици“? Накрая се отказа. Всъщност нямаше представа дали кравите са хубави, лоши или пълни с бълхи, така че си замълча и само кимна усмихната на мъжа.

След като плати и излезе от бензиностанцията, някой я повика по име. Обърна се и видя, че Даян слиза от тойотата пред другата редица бензиноколонки. Махна ѝ и отиде при нея.

— Значи все пак от време на време си даваш почивка от телефона — изкоментира Даян. — Вече се чудехме дали и не спиш на него.

Ани се усмихна и обясни, че три пъти седмично води сутрин Грейс на физиотерапия в града. Сега щяла да се върне в ранчото, за да поработи, и по обед щяла да дойде пак, за да прибере дъщеря си.

— Защо да се разкарваш, ще я докарам аз! — предложи Даян. — Имам да върша куп неща в града. Къде е Грейс, в медицинския център „Белвю“ ли?

— Да, но наистина, защо да те ангажирам с...

— Я не се занасяй! Наистина е глупаво да биеш толкова път!

Ани пак се опита да възрази, но Даян не искаше и да чуе, нямало да я затрудни ни най-малко, и накрая тя склони и ѝ благодари. Побъбриха още малко за къщата при потока и дали на Ани и Грейс не им липсвало нещо, после Даян каза, че трябвало да върви.

Докато се връщаше в ранчото, Ани си мислеше за срещата с Даян. Бе много мило от нейна страна да ѝ предложи да прибере Грейс, но начинът, по който го бе направила, не бе особено дружелюбен. Тя бе доловила едва загатнат намек, сякаш жената я обвинява, едва ли не ѝ натяква, че е прекалено заета, та да се мъчи да бъде и майка. Дали пък Ани не изпаднаше в мания за преследване?

Продължи на север и погледна към равнините отдясно, където черните очертания на говедата изпъкваха на фона на още бледата трева досущ като духове на бизони от друга епоха. По асфалта от слънцето трептеше мараня и Ани смъкна прозореца, та вятърът да вее косата ѝ. Беше втората седмица на май и най-сетне наистина се усещаше пролетта. Ани отби вляво от шосе 89 и пред нея се възправиха Скалистите планини — по върховете им се стелеха облаци, сякаш изстискани от някакъв галактичен буркан сметана. Липсваха само черешката и хартиеното чадърче отгоре. После Ани си спомни за всички факсове и телефонни съобщения, които я чакаха в ранчото, и след миг-два усети, че само при тази мисъл е натиснала газта.

Едномесечният отпуск, който бе поискала от Крофорд Гейтс, скоро изтичаше. Волю-неволю тя трябваше да го моли за още, а никак не ѝ се искаше. Не си правеше илюзии въпреки високопарните му приказки, че можела да отсъства колкото сметнела за добре. От няколко дни имаше недвусмислени признаци, че той вече нервничи. Все се бъркаше в работата ѝ, макар и на дребно, което бе ясен сигнал за опасност.

Не бе одобрил материала на Люси Фридман за дискотеките и постоянните им посетители, който според Ани си беше блестящ, бе подметнал на хората от отдел „Оформление“, че две корици не му допадат особено — не го бе направил открито, но все пак бе взел страха на сътрудниците. Бе пратил на Ани и дълго писмо, че според него изоставали от конкуренцията в отразяването на новините от Уолстрийт. В това нямаше да има нищо необичайно, ако още преди да е разговарял с нея, не бе пуснал копия от писмото и до четирима други членове на редколегията. Ако старият мръсник смяташе да ѝ обявява война, тя нямаше нищо против. Не му звънна. Вместо това моментално написа нахакано опровержение, пълно с факти и цифри, което освен до него прати и до въпросните членове на редколегията, а също на още

двама, за които знаеше, че са на нейна страна. Направи Крофорд за пет стотинки. Но ѝ струваше доста усилия.

Когато изкачи хълма и се запуска покрай оградените пасища, видя, че по арената тичат жребчетата на Том, но от него нямаше и следа, и тя се почувства разочарована, а сетне и развеселена от разочарованието си. Щом свърна зад къщата при потока, съгледа камионетка на фирма за прокарване на телефони. Точно слизаше от колата, когато отвътре на верандата се показва мъж в син работен комбинезон. Поздрави я и обясни, че са прокарали два нови телефона.

Ани ги намери до компютъра. На телефонния секретар имаше четири съобщения, чакаха я и три факса, единият от Люси Фридман. Тъкмо го зачете, и иззвъня единият от новите телефони.

— Здрасти! — каза някакъв мъж, когото Ани отпърво не позна. — Искях само да проверя дали работи.

— Кой се обажда? — попита тя.

— Извинявай. Том, Том Букър. Видях, че телефонният техник си тръгва, и реших да проверя дали новите линии са свързани.

Ани се засмя.

— Доколкото чувам, са свързани, поне едната.

— Нали не ми се сърдиш, че пузнах човека вътре?

— Разбира се, че не се сърдя. Благодаря ти. Но нямаше нужда.

— Е, не съм направил кой знае какво. Но Грейс се оплака, че понякога баща ѝ не може да се свърже.

— Много мило от твоя страна.

И двамата замълчаха и колкото да наруши тишината, Ани му каза, че случайно е срещнала в Шото Даян и тя е предложила да прибере Грейс.

— Могла е и да я закара, ако сме знаели.

Ани му благодари още веднъж за телефоните и настоя да си плати за тях, но Том не искаше и да чуе и каза, че като начало трябвало да види дали ѝ вършат работа. После затвори. Ани пак се опита да прочете факса на Люси, но кой знае защо, не можеше да се съсредоточи и отиде в кухнята да си направи кафе.

След двайсетина минути се върна на импровизираното писалище и съедини една от новите телефонни линии с модема, а другата — с факса. Тъкмо се канеше да звъне на Люси, която за кой ли път бе

вбесена от Гейтс, когато чу на задната веранда стъпки и леко почукване на входната врата.

Видя през стъклото Том Букър, той също я забеляза и ѝ се усмихна. Отстъпи назад, когато Ани му отвори, и тя съзря два оседлани коня — Римрок и едно от жребчетата. Скръсти ръце, облегна се на рамката на вратата и го погледна скептично.

— Отговорът е „не“.

— Но ти още не знаеш въпроса.

— Е, все мога да се досетя.

— Така ли?

— Ами да.

— Рекох си, че след като спестяваш четирийсет минути до Шото и още четирийсет обратно до ранчото, може би ще искаш да убиеш малко от тях на чист въздух.

— Яздейки?

— Да.

Известно време се гледаха усмихнати. Том беше с избеляла розова риза и върху дънните със старите закърпени кожени наколенки, с които яздеше винаги. Може би беше от светлината, ала очите му изглеждаха ясни и сини точно като небето отзад.

— Честно казано, ще ми направиш услуга. Трябва да вода на езда всички тези преливащи от енергия жребчета, а Римрок се чувства пренебрегнат. Ще ти бъде ужасно благодарен, ще се държи много грижовно.

— Така ли трябва да платя за телефоните?

— Не, госпожо, опасявам се, че това не влиза в сметката.

Физиотерапевтката, заела се с Грейс, беше дребничка жена с гъста, прилична на ореол къдрава коса и сиви очи, които бяха толкова големи, та човек оставаше с впечатлението, че непрекъснато е изненадана от нещо. Тери Карлсън бе петдесет и една годишна, зодия Везни, майка ѝ и баща ѝ бяха починали и тя имаше трима синове, които преди трийсетина години мъжът ѝ бе създал почти един след друг и след това бе офейкал с една кралица на родеото от Тексас. Бе настоял момчетата да се казват Джон, Пол и Джордж и майка им бе благодарна, че мъжът ѝ я е зарязал, преди да ѝ направи четвърто дете.

Момичето научи всичко това още при първото си посещение, а на следващия сеанс Тери бе продължила с разказа си оттам, където бе спряла предния път, така че, помолеха ли я, Грейс вече можеше да запълни няколко тетрадки с житието на жената. Не че имаше нещо против. Дори ѝ допадаше. Това значеше, че може, както сега, просто да се отпусне върху кушетката и да се остави във властта не само на дланите на терапевтката, но и на нейните думи.

Бе избухнала, когато майка ѝ ѝ каза, че е уредила да идва тук три пъти в седмицата. След всички тези месеци знаеше, че упражненията едва ли са чак толкова задължителни. Но терапевтката в Ню Йорк ѝ бе обяснила, че колкото повече тренира, толкова по-голям е шансът после да не куца.

— Не е ли все тая дали куцам? — възкликна момичето.

— На мен не ми е — отсече Ани и сложи край на спора.

Всъщност сеансите тук допадаха на Грейс повече, отколкото в Ню Йорк. Първо Тери я караше да прави всички упражнения. Момичето закрепваше лентите с тежести към ампутирания си крак, тренираше на велошетър, докато не станеше вир-вода, дори танцуваше под съпровода на дискомузика пред огледалата върху едната стена. Още първия ден терапевтката забеляза израза ѝ, когато чу записа.

— Не харесваш ли Тина Търнър?

Момичето каза, че нямало нищо против Тина Търнър, само дето...

— Е стара ли? Махай се оттук! Тя ми е връстница!

Грейс се изчерви, двете се засмяха и после нещата между тях потръгнаха. Тери ѝ каза да си донесяла свои касети, с които сега непрекъснато се шегуваха. Всеки път, щом Грейс донесеше нова касета, Тери я проучваше, клатеше глава и отсичаше: „Пак ще ми се надуе главата!“.

След упражненията момичето си почиваше малко и отиваше само на басейна. После, през последния час от сеанса, се връщаше пред огледалата да поработи на стенката. Никога през живота си не се бе чувствало по-добре.

Днес Тери бе натиснала стопа на касетата с историята на своя живот и ѝ разказваше за някакъв млад индианец от резервата на чернокраките, когото посещавала всяка седмица. Бил двайсетгодишен, горд и хубав, приличал на герой от филм на Чарли Ръсел. Но миналото

лято отишъл с приятели на едно езеро, хвърлил се във водата и си ударил главата в камъните. Счупил си врата и сега бил парализиран.

— Когато отидох първия път при него, момчето направо се вбеси — поясни Тери, която вдигаше и сваляше ампутирания крак на Грейс, сякаш е ръчка на помпа. — Каза, че не искал да ме вижда и че ако не съм си тръгнала, щял да си иде той, понеже нямал намерение да го унижават. Не каза „да го унижава жена“, но имаше предвид именно това. Учудих се как така ще си „иде“. Не можеше да мръдне, единственото, което бе в състояние да направи, бе да продължи да лежи. Но знаеш ли? Наистина си отиде. Започнах да го масажирам и когато след малко погледнах лицето му, той наистина си бе отишъл. — Терапевтката видя, че Грейс недоумява. — Съзнанието, духът му, както искаш го наречи. Не се преструваше, личеше отдалеч. Бе отишъл някъде. А щом свърших, просто се върна. Сега го прави всеки път, когато ходя при него. Хайде, миличко, да продължим нататък, направи ми няколко Джейн Фонди.

Грейс легна на ляв хълбок и започна да вдига крак.

— А казва ли ти къде ходи? — попита момичето.

Тери се засмя.

— Попитах го, но той отвърна, че нямало да ми каже, понеже съм щяла да го проследя и само да му се пречкам. Точно така се изрази, „да му се пречкам“. Прави се, че не ме харесва, ама аз си усещам, че съм му симпатична. Но така и не пада по гръб. Сигурно всички по един или друг начин си пазим достойнството. Браво, моето момиче! Хайде сега малко по-високо! Добре!

Заведе я на басейна и я остави. Там бе спокойно, днес Грейс бе сама. Във въздуха се носеше чистата миризма на хлор. Сложи си банския костюм и отиде да си почине в малкия басейн със силна струя. Слънцето падаше косо през остъкления таван и правеше слънчеви зайчета върху водата. Някои отскачаха и се връщаха при трепкащото отражение върху тавана, други озаряваха пода на басейна и образуваха нагънати шарки досущ като колония светлосини змии, които живееха там, умираха и непрекъснато се раждаха отново.

Въртящата се струя действаше добре на ампутирания ѝ крак, Грейс се отпусна по гръб и се замисли за младия индианец. Сигурно бе много приятно да умееш да го правиш, да напускаш тялото си, когато поискаш, и да се отнасяш нанякъде. Сети се за времето, през което е

била в кома. Може би точно това ѝ се беше случило тогава и на нея. Но къде бе отишла и какво беше видяла? Не помнеше нищичко, дори какво ѝ се е присънило, а само как се бе измъкнала, плувайки в онзи пълен с лепило тунел към гласа на майка си.

От мъничка помнеше сънищата си. Не бе кой знае каква философия, трябваше само, щом се събудиш, да ги разкажеш на някого, пък било то и на себе си. Когато бе по-малка, сутрин се пъхваше в леглото на родителите си, гушваше се до баща си и му ги разправяше. Той ѝ задаваше какви ли не въпроси и понякога ѝ се налагаше да си съчинява, за да запълни празнотите. Разказваше ги само на баща си, понеже по това време майка ѝ вече бе станала и тръгваше на работа или пък се къпеше и викаше от банята на момичето да се облече и да посвири на пиано. Робърт ѝ казваше, че не е зле да си записва всички сънища, та като порасне, да се забавлява, докато ги чете, но Грейс я мързеше.

Очакваше да сънува кървави кошмари за злополуката. Но тя не ѝ се присъни нито веднъж. Един-единствен път видя насън Пилигрим — преди две нощи. Стоеше на отсрещния бряг на пълноводна кафява река; странно, бе по-малък, почти жребче, но безспорно беше Пилигрим и когато Грейс го повика, опита с копито водата, нагази в нея и заплува към момичето. Ала не бе достатъчно заякнал, така че бързеят го понесе и главата му започна да се смалява все повече. Момичето се почувства безсилно, обори го мъка, понеже единственото, което можеше да стори, бе да го вика по име. После усети, че до нея стои някой, обърна се и видя Том Букър, който ѝ каза да не се тревожела, Пилигрим не бил в опасност, понеже надолу по течението реката била по-плитка и конят щял да намери брод.

Грейс не сподели с майка си, че Том Букър я е попитал дали иска да му разкаже за злополуката. Опасяваше се, че тя ще вдигне олелия, ще ѝ забрани да го прави и при всички положения ще се опита да вземе решение вместо нея. А момичето вече бе решило. Колкото и да се страхуваше, щеше да разкаже на Том. А по-късно щеше да съобщи на майка си, че е говорила с него.

Вратата се отвори, Тери влезе в басейна и попита Грейс как е. Каза ѝ, че току-що е звъннала майка ѝ: в дванайсет щяла да я вземе Даян Букър.

Яздеха край потока и го прекосиха на мястото, където се бяха срещнали сутринта. Тръгнаха през долната ливада; кравите се дърпаха лениво да им направят път. Облаците над покритите със сняг върхове на планината се бяха разсеяли и въздухът ухаеше на пролет, на пробудили се корени. Тук-там в тревата вече бяха напъпили минзухари и камбанки, тополите се бяха покрили с току-що разделени се листенца, наподобяващи гъста зелена мрежа.

Том пусна Ани пред себе си и загледа как вятърът роши косата ѝ. Едно време бе яздил, седнала на една страна, и сподели, че сега седлото ѝ прилича на лодка.

Преди да потеглят, бе помолила Том да скъси стремената на Римрок, за да го направлява по-лесно. Том виждаше, че е добра ездачка, от начина, по който седеше на седлото, и от лекотата, с която тялото ѝ следваше ритъма на коня.

Това го успокои и двамата препуснаха един до друг. Почти не разговаряха, освен когато Ани го питаше как се казва някое дърво, растение или птица. Докато Том ѝ отговаряше, тя впиваше в него невероятните си зелени очи, сетне кимваше сериозно и се мъчеше да запомни информацията. Минаха покрай трепетликови горички и Том ѝ разказа колко сладка е песента на вятъра в листата им, показа ѝ и черните белези върху светлите стволоче на дърветата там, където през зимата прегладнелите лосове бяха изгризали кората.

Прехвърлиха дълго стръмно било, обрасло с борове и очеболец, излязоха на ръба на висок зъбер, откъдето се виждаха двете долини, дали името на ранчото, и спряха.

— Каква невероятна гледка! — ахна Ани.

Том кимна.

— Когато тате ни доведе тук, ние с Франк понякога идвахме на това място и се надбягвахме до ограденото пасище. Който стигнеше пръв, печелеше десетаче или четвърт долар, ако бяхме богати. Брат ми тръгваше по единия поток, а аз — по другия.

— И кой побеждаваше?

— Нали беше по-малкият, най-често Франк хукваше презглава и падаше, та се налагаше да се крия в гората и да го изчакам, че да стигнем горе-долу едновременно до пасището. Изпревареше ли ме, бе на върха на щастието, затова обикновено го пусках да ме бие.

Ани му се усмихна.

— Яздиш добре — допълни Том.

Тя сбърчи лице.

— С този кон всеки ще язди добре.

Пресегна се и помилва Римрок по врата. Известно време се чуваше само тихото пръхтене на коня. Ани се изправи на седлото и пак погледна надолу към долината. Над върхарите се виждаше само покривът на къщата при потока.

— Кой е Р. Б.? — попита жената.

— Р. Б. ли? — смръщи се Том.

— При кладенеца край къщата има инициали: Т. Б., което, както се досещам, си ти, и Р. Б.

— Рейчъл, жена ми — засмя се Том.

— Женен ли си?

— Бившата ми жена де. Разведени сме. От много време.

— Имате ли деца?

— Да. Едно момче. Сега е на двайсет години. Живее в Ню Йорк с майка си и с втория си баща.

— Как се казва?

Дума да няма, задаваше му прекадено много въпроси. Но в края на краищата това й бе работата, а и Том нямаше нищо против. Обратното, допадаше му, че е толкова пряма, гледа те в очите и те нита. Усмихна се.

— Хал.

— Хал Букър. Звучи добре.

— Свястно момче е. Май си изненадана.

Веднага съжали, че го е казал, понеже Ани се изчерви: явно бе смутена.

— А, не. Само...

— Роди се тук, в къщата при потока.

— В нея ли живеете?

— Да. Но Рейчъл не издържа. Не си ли свикнал, зимите тук ти се струват доста сурови.

Над главите на конете мина сянка и Том и Ани погледнаха към небето. Над тях прелетяха два златисти орела и Том поясни, че човек може да ги разпознае по големината и формата на тялото и цвета на

крилете. Загледаха мълком как птиците се извисяват бавно над долината и се скриват зад масивната сива стена на планината.

— Идвала ли си тук? — попита Даян, докато албертозавърът ги наблюдаваше как подминават музея и излизат от града.

Грейс поклати глава. Даян караше рязко, сякаш искаше да накаже колата.

— Джо го харесва. А близнаците предпочитат по-малките динозаври.

Грейс се засмя. Даян ѝ бе симпатична. Беше малко дръпната, но още от самото начало се държеше мило с нея. Е, не че другите не се държаха мило, но тя ѝ говореше някак доверително, почти като на сестра. На Грейс ѝ мина през ума, че е така може би защото има само синове.

— Казват, че динозаврите са използвали целия район за нещо като люпилня — допълни Даян. — И знаеш ли, Грейс? Още се навъртат по тия места. Достатъчно е да погледнеш някои от мъжете, за да се убедиш.

Заговориха за училището и Грейс ѝ обясни, че сутрините, когато не ходи в клиниката, майка ѝ я кара да учи. Даян се съгласи, че никак не ѝ е лесно.

— А баща ти как реагира на това, че двечките сте тук?

— Ами мъчно му е.

— То оставаше да не му е мъчно.

— Но в момента има много важно дело, така че и да бяхме заедно, едва ли щях да го виждам често.

— Твоите родители наистина са големи клечки.

— А, тате не е такъв — изгърси Грейс и от мълчанието, настъпило след това, стана още по-конфузно.

Не че нарочно бе критикувала майка си, но от начина, по който я погледна Даян, видя, че е прозвучало точно така.

— Не излиза ли поне понякога в отпуска? — попита жената съзаклятнически и състрадателно, от което Грейс се почувства предателка, сякаш бе предоставила на Даян някакво оръжие.

Понечи да ѝ каже, че я е разбрала погрешно, че изобщо не е така. Вместо това обаче сви рамене и рече:

— А, защо, излиза.

Извърна поглед и няколко километра пътуваха в мълчание. Грейс си помисли, че има неща, които другите никога няма да разберат. Те разсъждаваха все в черно и бяло, а не бе толкова просто. Момичето се гордееше с майка си. Въпреки че за нищо на света не би го споделила, мечтаеше, когато порасне, да стане като нея. Е, не чак толкова известна, но ѝ се струваше съвсем естествено и нормално жените да имат такива бляскави кариери. Харесваше ѝ, че всички приятели са чували за майка ѝ и знаят за успехите ѝ. Искаше да има точно такава майка и макар понякога да се цупеше, че тя вечно е заета и не прекарва с дъщеря си толкова време, както другите майки с децата си, честно казано, никога не бе чувствала остро отсъствието ѝ. Често стояха само двамата с баща ѝ, ала Грейс нямаше нищо против. Дори понякога предпочиташе да са сами. Ани вечно им се налагаше. Бе крайна и целенасочена. Идеше ти да спориш с нея дори когато споделяш мнението ѝ.

— Тук е красиво, нали? — попита по едно време Даян.

— Да — съгласи се момичето.

Беше се извърнала към равнините, но не ги виждаше и след като се взря в тях, ѝ се стори, че „красиви“ не е най-точната дума. В това място имаше нещо безутешно.

— Сигурно и през ум не ти е минавало, че тук в подземните бункери има атомно оръжие, с което може да се вдигне във въздуха цялата планета.

— Ама наистина ли? — погледна я Грейс.

— Да — усмихна се Даян. — Където и да копнеш, има силози за ракети. Тук може и да сме шепа хора, но по бомби и говеда нямаме равни.

Ани бе затиснала телефонната слушалка между главата и рамото си и докато слушаше с половин ухо Дон Фарлоу, си играеше с клавиатурата и редактираше изречението, което току-що бе написала. Мъчеше се над уводна статия — напоследък не пишеше нищо друго. Днес се бе заела да прави на пух и прах инициативата за борба с уличната престъпност, току-що оповестена от кмета на Ню Йорк, но

кой знае защо, не налучкваше странната смесица от остроумие и злъч, с която се славеха най-добрите материали на Ани Грейвс.

Фарлоу я информираше на скоропоговорка върху какво работи в момента със своя адвокатски отряд за бързо реагиране — все неща, към които Ани не проявяваше дори слаб интерес. Отказа се да оправя изречението и извърна очи към прозореца. Слънцето вече залязваше, Том се бе облегнал на оградата около арената и си говореше с Грейс и Джо. Ани видя как той отмята глава и се смее. Конюшната зад него хвърляше дълга назъбена сянка върху червения пясък.

Цял следобед бяха работили с Пилигрим, който, плувнал в лъскава пот, сега стоеше в другия край на арената. Джо току-що се бе върнал от училище и моментално бе отишъл при тях. От няколко часа Ани все поглеждаше към Том и Грейс и усещаше някакво глождещо чувство, което, ако не се познаваше, щеше да вземе за ревност.

Имаше мускулна треска от сутрешната езда. Мускулите на бедрата, които не бе използвала от трийсет години, сега се жалваха, ала болката ѝ бе приятна като скъп спомен. От сума ти време не бе изпитвала такова опиянение, както тази сутрин. Сякаш я бяха пуснали от клетка. Все още превъзбудена, разказа всичко на Грейс още щом Даян я докара вкъщи. Лицето на момичето посърна, сетне върху него се изписа обичайното отегчение, с което Грейс напоследък посрещаше всички новини на майка си, и Ани се ядоса на себе си, задето се е разоткровеничила. Не бе разумно, макар и да не знаеше защо.

— Каза да спрем — продължаваше да ѝ обяснява Фарлоу.

— Моля? Извинявай, Дон, но би ли повторил?

— Каза да прекратим делото.

— Кой?

— Ани! Добре ли си?

— Прощавай, Дон, но тъкмо дописвах нещо.

— Гейтс ми нареди да прекратя делото срещу Фиск. Не помниш ли? Фенимор Фиск! „Кой, дявол го взел, е тоя Мартин Скорсизи?“

Това бе един от безбройните незабравими гафове на Фиск. Няколко години по-късно се бе олял още повече, наричайки „Шофьор на такси“ скапано филмче, снимано от някакъв мижав талант.

— Благодаря ти, Дон, помня го, такова чудо забравя ли се? Ама наистина ли Гейтс ти каза да прекратиш делото?

— Да. Щели сме да се охарчим и да направил лоша реклама на списанието.

— Копелдак нещастен! Как смее, без да е разговарял с мен!

— Само не ме издавай, че съм ти казал аз.

— Няма, няма.

Ани се завъртя на стола и бутна с лакът чашата кафе върху масата.

— Да му се не види!

— Добре ли си?

— Да. Слушай, Дон, нека помисля. Ще ти звънна пак, чу ли?

— Добре.

Ани остави слушалката и дълго гледа счупената чаша и разширяващото се петно от кафе.

— Дявол да го вземе!

Отиде в кухнята да вземе парцал.

СЕДМА ГЛАВА

— Мислех, че е снегоринът. Чух го много-много отдалеч. Сякаш разполагахме с цялото време на света. Да знаехме какво е, веднага щяхме да изведем конете от пътя, да слезем например в нивите. Трябваше да го предложи на Джудит, но изобщо не ми хрумна. Но излезехме ли да яздим, все тя казваше какво да правим. Ако трябваше да решим нещо, решаваше го Джудит. Същото важеше и за Гъливър и Пилигрим. Гъли бе шефът, по-разумният.

Грейс прехапа устна и погледна встрани, така че слънчевите лъчи зад конюшната осветиха профила ѝ. Вече се смрачаваше, откъм потока подухваше студен ветреца. Тримата бяха прибрали Пилигрим за през нощта, после Том само погледна Джо и усетило, че е излишно, момчето каза, че имало да учи. Том и Грейс отидоха при заграденото пасище отзад, където той държеше едногодишните жребчета. Протезата на Грейс се заклеци в една вада и тя залитна. Том тъкмо понечи да хване момчето, за да не падне, но то си възвърна равновесието и той бе доволен, че не се е опитал да му помогне. Сега, облежани на оградата, двамата наблюдаваха кончетата.

Грейс го преведе стъпка по стъпка през снежната утрин на злополуката. Как са се качили в гората и са я пресекли, колко смешен е бил Пилигрим, докато си е играл със снега, как са изгубили пътеката и волю-неволю са тръгнали надолу по стръмния склон при потока. Говореше, без да поглежда Том, вперила очи в жребчетата, ала той бе сигурен: Грейс вижда единствено онова, което е виждала онзи ден, и един друг кон и приятелката си, които бяха мъртви. Слушаше я, без да сваля поглед от нея, и сърцето му се свиваше от мъка.

— После намерихме мястото, което търсехме. Стръмния бряг, водещ към железопътния мост. Бяхме ходили там и преди, знаехме къде е пътеката. Джудит тръгна първа и знаеш ли, Гъли сякаш усещаше, че нещо не е наред, понеже се държеше странно и за разлика от друг път се дърпаше. Не е в негов стил. — Грейс чу собствените си думи, усети, че използва сегашно време, и хвърли поглед на Том, който ѝ се усмихна. — Та Джудит тръгна нагоре, а аз я попитах дали всичко

е наред. Тя каза, че нямало проблеми, но да съм внимавала, и аз я последвах.

— А наложи ли се да пришпорваш Пилигрим?

— Не. За разлика от Гъли той веднага започна да се изкачва.

Момичето замълча и погледна надолу. Едно от жребчетата в другия край на ограденото пасище изпръхтя едва чуто. Том прегърна Грейс през раменете.

— Добре ли си?

Тя кимна.

— После Гъли се заплъзга надолу. — Грейс го погледна, върху лицето ѝ внезапно се изписа тъга. — По-късно установили, че само в този край пътеката била заледена. Ако конят е тръгнал десетина сантиметра по-вляво, нямаше да се случи. Но явно е стъпил с едното копито върху заледената вода и оттам почна всичко. — Момичето извърна поглед и от лекото потреперване на раменете му Том разбра, че се опитва да успокои дишането си. — Гъли се заплъзга надолу. Мъчеше се как ли не да се закрепи, дори се разкрачи, но колкото повече се стараеше, толкова по-лошо ставаше. Носеха се право към нас и Джудит изкрещя да се махнем от пътя. Беше се вкопчила във врата на Гъли, аз се опитах да накарам Пилигрим да се обърне, но изглежда, съм го дръпнала много силно. Стига да бях запазила самообладание и да го бях пришпорила по-лекичко, той щеше да се подчини. Но явно съм го уплашила още повече. Стоеше като закован, не искаше и да помръдне. — Момичето замълча и преглътна. — После се удариха в нас. И аз не проумявам как съм се задържала върху седлото. — Грейс се засмя тихичко. — Щеше да е къде-къде по-добре, ако бях паднала. Стига, разбира се, да не се бях заплела в стремето като Джудит. Когато тя отхвърча, сякаш някой размаха знаме, имах чувството, че е прозрачна, че е направена от въздух. Отскочи като топка и тупна, но кракът ѝ остана впримчен в стремето и всички се заплъзгахме надолу. Като че продължи цяла вечност. И знаеш ли? Помня, докато се носехме надолу, колкото и да е странно, си помислих, божичко, какъв прелестен ден, колко синьо е небето, колко ослепително — слънцето, а дърветата са целите в сняг. — Момичето се извърна към Том. — Чувал ли си нещо по-странно?

На него изобщо не му се струваше странно. Знаеше, има моменти, когато светът сякаш ни се разкрива колкото да се присмее

над суетата и напразните ни усилия и да покаже и на нас, и на живота цената на самото съществуване. Усмихна ѝ се и кимна.

— Не знам дали Джудит го видя от самото начало, камиона де. Удари си главата наистина лошо, Гъливър съвсем се бе уплашил и я влачеше като парцалена кукла. Но още щом мернах камиона, който се задаваше към мястото на някогашния мост, си казах, че е просто изключено шофьорът да спре и че ако успее да хвана юздата на Гъли, ще изведе всички от пътя. Каква глупачка съм била! Божичко, каква глупачка! — Грейс обхвана глава с длани и стисна очи, но бързо ги отвори. — Трябваше просто да се махна. Щеше да е много по-лесно да хвана юздата. Конят бе съвсем объркан и смутен, но си бе наранил крака и надали щеше да стигне далеч или да ми избяга. Можех да пришпоря Пилигрим, той да препусне и да изведе и Гъли от пътя. Но не го сторих. — Тя подсмръкна и се опита да не губи самообладание. — Пилигрим бе невероятен. И той бе уплашен, но веднага схвана какво става. Сякаш знаеше какво искам. Би могъл да стъпче с копитата си Джудит, а не го направи. Наистина знаеше. Ако шофьорът не бе натиснал клаксона, щяхме да успеем, сто на сто. Пръстите ми бяха ей на такова разстояние от юздата, ей на такова...

Грейс го погледна с лице, изкривено от болка и съжаление, че не е успяла, и най-сетне даде воля на сълзите си. Том я прегърна, тя отпусна буза върху гърдите му и зариди.

— Видях как точно преди да изсвири клаксонът, Джудит ме гледа от долу, при копитата на Гъли. Изглеждаше много мъничка и уплашена. Можех да я спася. Можех да спася всички.

Том не каза нищо — знаеше, че думите са безсилни да променят тези неща и че дори след години Грейс вероятно ще е убедена в това. Стояха дълго в спускащия се здрач. Той обхвана с длан главицата на момичето и усети свежия млад мирис на косата му. Когато Грейс престана да плаче и се поотпусна, я попита предпазливо иска ли да продължи разказа си. Тя кимна, подсмръкна и си пое дъх.

— Но щом се чу клаксонът, всичко отиде по дяволите. Пилигрим се обърна, сякаш готов да препречи пътя на камиона. Бе налудничаво, все едно искаше да го спре, да не позволи на това огромно чудовище да ни причини нещо лошо, да се пребори с него. Да се пребори, моля ти се, с четирийсеттонен камион! Представяш ли си? Но Пилигрим нямаше намерение да се предава току-така, усещах го. И когато

камионът бе на хвърлей от нас, конят се изправи на задни крака. Паднах и си ударих главата. После вече не помня.

Том знаеше останалото, поне в общи линии. Ани му бе дала телефонния номер на Хари Логан, преди два дни той му бе звъннал и го бе попитал какво точно се е случило. Логан му разказа каква е съдбата на Джудит и Гъливър, как Пилигрим е избягал и как са го намерили в потока с дълбока рана върху гърдите. Том му зададе куп въпроси, кой от кой по-подробни, някои явно се сториха на Логан озадачаващи. Но както личеше, мъжът бе много свестен: търпеливо му описа надълго и нашироко какви рани е имал конят и какво е направил той, за да ги излекува. Каза, че са откарали Пилигрим в Корнел, за чиято слава Том знаеше, и как са го лекували там.

Когато Том сподели, че честно казано, не е чувал за ветеринар, който да е в състояние да спаси толкова тежко ранен кон, Логан се засмя и рече, че съжалявал, задето го е сторил. После в конюшната на Дайър всичко тръгнало на зло, един господ знаел какво са причинили онези две момчета на клетото създание. Дори винял себе си за някои от мъките, на които били подложили Пилигрим, например как му заклещвали главата в прореза във вратата, та ветеринарят да му бие инжекциите.

На Грейс ѝ стана студено. Вече бе късно, майка ѝ сигурно се чудеше къде е. Върнаха се бавно при колата. Докато подскачаха по изровения път към къщата при потока, снопът светлина от фаровете на шевролета ту се гмуркаше, ту отново изплуваше. Хвърляйки остри сенки, кучетата се втурнаха пред тях и когато поглеждаха автомобила, очите им проблясваха, зеленикави като на призраци.

Грейс попита Том дали, след като му е разказала всичко, това ще му помогне да излекува Пилигрим, а той отвърна, че трябва да помисли, но не е загубил надежда. Спряха. Том видя зарадван, че момичето вече не е разстроено, а то слезе и му се усмихна; понечи и да му благодари, но го досрамя. Мъжът погледна през рамото му към къщата с надеждата да мерне Ани, но от нея нямаше и следа. Усмихна се на Грейс и докосна с пръсти шапката си.

— До утре!

— До утре! — отвърна тя и тръшна вратата на шевролета.

Когато Том се прибра, всички вече бяха вечеряли. На голямата маса във всекидневната Франк помагаше на Джо да реши една задача и за кой ли път каза на близнаците да намалят звука на телевизора, по който те гледаха някакво смешно предаване, инак щял да стане и да изключи приемника. Без да продумва, Даян сложи вечерята, която бе оставила за Том, в микровълновата печка, а той отиде да си измие ръцете в банята на долния етаж.

— Хареса ли новите телефони?

Той видя през отворената врата как снаха му пак сяда на кухненската маса с плетката в ръце.

— Да, много е доволна.

Избърса си ръцете и се върна. Микровълновата печка писукаше, Том извади вечерята и отиде на масата. Даян бе сготвила пиле фрикасе с гарнитура зелен фасул и огромен печен картоф. Мислеше си, че това му е любимото ядене, а на него сърце не му даваше да я разочарова. Изобщо не му се ядеше, но за да не я обиди, седна пред чинията на масата.

— Не проумявам обаче какво ще прави с третия — вметна снаха му, без да го поглежда.

— В какъв смисъл?

— Все пак има само две уши.

— Работи с факс и друга апаратура, свързана с директна телефонна връзка, и тъй като непрекъснато я търсят, й трябват повече линии. Предложи да покрие разходите.

— И ти отказа, нали?

Том не отрече и видя как Даян се подсмивва. Знаеше, че изпадне ли снаха му в подобно настроение, е най-добре да не спори с нея. Още от началото му бе дала да разбере, че не е в див възторг от престоя на Ани, така че той предпочиташе да не я закача. Започна да се храни. Известно време и двамата мълчаха. Франк и Джо се караха дали да разделят или да умножат някакво число.

— Франк ми каза, че сутринта си я извел на разходка с Римрок — не мирясваше Даян.

— Да. Не се е качвала от дете на кон. Но язди добре.

— Ами момиченцето й! Да го сполети такава трагедия!

— Да.

— Изглежда много самотно. Сигурно щеше да се чувства по-добре, ако ходеше на училище.

— А, едва ли. Според мен и тук му е добре.

След като се навечеря и отиде да провери конете, каза на Даян и Франк, че има да четете нещо, и пожела на тях и момчетата „лека нощ“.

Стаята му заемаше целия северозападен ъгъл на къщата и от страничния прозорец се виждаше долината. Бе просторна и тъй като мебелите бяха съвсем малко, изглеждаше още по-голяма. Леглото беше останало от родителите му — високо и тясно, с табли от кленово дърво, с вити крачета. Бе застлано със селски юрган, шит от баба му. Навремето на червени и бели баклавички, сега се бе износил дотолкова, че червеното бе избеляло до светлорозово, а на места платът се бе прокъсал и отдолу се подаваше пълнежът. В стаята имаше и масичка от чамово дърво и стол до нея, скрин и стар фотьойл, сложен под лампиона при осаждената желязна печка.

Подът бе застлан с мексикански килимчета, които Том бе купил преди няколко години от Санта Фе, ала те бяха прекалено малки, за да създават уют, и всъщност имаха обратния ефект — наподобяваха забравени от всички островчета насред тъмното чворесто дюшеме. На едната стена имаше две врати: към дрешника и малката баня. Върху скрина бяха подредени няколко снимки на семейството му в простички рамки. На едната, вече с потъмнели, наситени цветове, Рейчъл бе гушнала невръстния Хал. До нея имаше друга снимка, по-нова, на Хал, който се усмихваше лъчезарно, досущ като майка си на първата фотография. Но ако не се брояха тези снимки, както и книгите и старите течения на списания за коне по лавиците върху стените, някой непознат би се учудил как човек може да живее толкова дълго и да притежава толкова малко.

Том седна на масичката и запрелиства купчината стари броеве на „Тримесечник на коневъда“. Търсеше материал, който бе чел преди година-две. Беше от някакъв калифорниец, дресьор на коне, с когото се бе запознал и който описваше случай с кобила, изживяла тежка катастрофа. Прекарвали я заедно с шест други коня от Кентъки, някъде в Аризона шофьорът заспал, свърнал от пътя и камионът се преобърнал заедно с ремаркетото. Наложило се хората от спасителния отряд да разрязват вратата на покритото ремарке с кислород. Когато

проникнали вътре, видели, че конете са завързани в боксовете и висят обесени на страницата. Всички освен кобилата били мъртви.

Доколкото си спомняше Том, дресьорът си имаше теория за домашните животни, според която можеш да използваш естествената реакция на коня при болка, за да му помогнеш. Теорията бе доста сложна и Том не бе сигурен, че я е разбрал. Тя се основаваше на предположението, че усетил болка, конят хуква да бяга, но после се връща и я търпи.

В своя подкрепа авторът привеждаше довода, че когато се натъкнат на глутница вълци, дивите коне се разбягват, ала щом усетят зъбите им върху хълбоците си, се „примиряват“ и понасят болката. Било както при бебето, когато му никнат зъби: то не бяга от болката, а натиска още повече венците си. Дресьорът твърдеше, че тази теория му е помогнала да върне към живот травмираната кобила, оцеляла в катастрофата.

Том намери броя и прочете още веднъж материала с надеждата той да хвърли някаква светлина върху проблема с Пилигрим. Статията не изобилстваше с подробности, но пак беше ясно, че човекът всъщност е почнал да обучава кобилата отначало, помогнал ѝ е да намери себе си, направил е нужното лесно, а излишното — трудно. Всичко това бе прекрасно, но Том не откриваше в него нищо ново. И той го прилагаше отдавна. Колкото до теорията за болката, нещо в нея не се връзваше. Всъщност какво търсеше Том? Някакъв нов трик ли? Би трябвало отдавна да е научил, че трикове няма. Съществуващ само ти, конят и разбирането какво всъщност става в твоето и неговото съзнание. Отмести рязко списанието встрани, облегна се на стола и въздъхна.

Тази вечер, докато бе слушал Грейс, а преди това — и Логан, се бе опитвал да открие нещо, в което да се вкопчи, някакъв ключ, ръчка, която да използва. Ала не намираше нищо. Чак сега проумя какво е виждал през цялото време в очите на Пилигрим. Пълен крах. Вярата на животното в самото него и във всички наоколо бе рухнала. Онези, които бе обичало и на които се бе уповавало, го бяха предали. Грейс, Гъливър, всички. Бяха го повели нагоре по склона, бяха го излъгали, че е безопасен, а после, когато се бе оказало, че не е така, му се бяха разкрещели и му бяха причинили болка.

Не бе изключено Пилигрим да вини и себе си за случилото се. От къде на къде хората си въобразяваха, че имат монопол над вината? Том често бе наблюдавал как конете пазят ездачите си, особено децата, от опасностите, на които ги бяха изложили. Пилигрим бе подвел Грейс. И когато се бе опитал да я защити от камиона, бе получил в отплата единствено мъка и наказание. А после се бяха появили всичките тези хора, които го бяха подмамили, бяха го хванали, бяха му причинили болка с иглите си, които забучваха във врата му, бяха го затворили в тъмния, мръсен, смрадлив бокс.

Малко по-късно, докато лежеше на угасена лампа в отдавна притихналата къща, Том усети как нещо вътре в него се размърдва и сърцето му се свива. Вече бе получил картината, която се опитваше да възсъздаде, и както знаеше още от самото начало, тя бе безпросветна и пълна с отчаяние. В нея нямаше и лъч надежда.

Нямаше нищо налудничаво, глупаво или своенравно в начина, по който Пилигрим бе реагирал на сполетелите го ужаси. Беше ги посрещнал; точно както подсказва логиката, и тъкмо затова бе толкова трудно да му се помогне. А Том би дал всичко на света, само и само да му помогне. Заради коня и момичето. Но колкото и да бе неоправдано, най-вече заради жената, с която бе яздил сутринта и чиито очи и устни виждаше съвсем ясно, сякаш тя лежеше до него.

ОСМА ГЛАВА

Нощта, когато почина Матю Грейвс, Ани и брат ѝ Джордж бяха при свои приятели в Сините планини в Ямайка. Бе в края на коледната ваканция, родителите им се бяха върнали в Кингстън и ги бяха оставили за още няколко дни, понеже там им харесваше много. Ани и брат ѝ спяха на двойно легло с огромна мрежа срещу насекомите. Посред нощ майката на приятелите им дойде по нощница да ги събуди. Запали нощната лампа и приседна на крайчеца на леглото, та Ани и Джордж да се разсънят. Ани виждаше смътно през гъстата мрежа и съпруга ѝ — в раирана пижама, лицето му беше в сянка.

До края на живота си щеше да помни странната усмивка върху лицето на жената. По-късно щеше да разбере, че тя се е усмихвала, понеже я е било страх да им съобщи, ала в онзи миг, когато Ани още не се бе разсънила, изразът на жената ѝ се стори развеселен, така че помисли, че тя се шегува — е, не особено остроумно, но въпреки това се шегува, когато им каза, че има лоши новини и баща им е починал.

След доста години, когато реши, че трябва да направи нещо, за да се отърве от безсънието (желание, спохождащо я всеки четири-пет години и приключващо с това, че се изръсваха яко, та тя да чуе нещо, които вече знаеше), Ани отиде на хипнотерапевтка. Жената прилагаше техника, „ориентирана към конкретно събитие“. Това явно означаваше, че лекарката иска пациентите да споделят с нея случка, дала тласък на смущенията, от които се оплакваха. После ги хипнотизираше и очакваше да се събудят здрави.

След първия сеанс за сто долара клетата женица явно бе разочарована, че Ани не е в състояние да ѝ посочи конкретна случка, и тя цяла седмица си блъска главата с напразната надежда да си спомни нещо. Сподели проблема и с Робърт и той се сети: когато е била десетгодишна, са я събудили, за да ѝ съобщят, че баща ѝ е починал.

Терапевтката бе в див възторг, насмалко да падне от стола. Ани също бе доволна точно като съченичките си, които вечно седяха на първия чин и вдигаха ръка и които тя бе ненавиждала. „Не заспивате, понеже някой, когото обичате, може да умре!“ Нещо не се връзваше.

Жената не се смущаваше особено от факта, че цели двайсет години след тази случка Ани бе заспивала всяка божа вечер като къпана.

Психиатърката я помоли да ѝ опише какво изпитва към баща си, после — как се отнася към майка си, и когато Ани ѝ каза, я попита иска ли да пробва „да се откъсне от тях“. Ани отвърна, че няма нищо против. Жената се опита да я хипнотизира, но бе толкова превъзбудена, че се разбърза и нямаше никакъв шанс да успее. За да не я разочарова, Ани се престори, че е изпаднала в транс, но едвам се сдържа да не прихне в смях, когато хипнотизаторката „разположи“ родителите ѝ върху въртящи се сребърни дискове и махайки ведро за сбогом, ги отпрати един по един в Космоса. Ани бе убедена, че смъртта на баща ѝ няма нищо общо с нейното безсъние, затова пък бе оказала неизмеримо влияние върху, кажи-речи, всичко друго в нейния живот.

Месец, след като той почина, майка ѝ стегна багажа в къщата в Кингстън, като разпродаде доста от нещата, около които се въртеше животът на нейните деца. Например малката лодка, която баща им ги бе учил да управляват и с която ги бе водил на безлюдни острови, където те се гмуркаха сред коралите да ловят омари и тичаха голи-голенички по плажовете с бял пясък и палми. А също кучето Бела, черна кръстоска между лабрадор и някаква друга порода. Майка им го даде на съсед, когото почти не познаваха. Видяха го при вратата му, докато отиваха с таксито на летището.

Заминаха за Англия — странна, влажна студена страна, където хората изобщо не се усмихваха. Майка им ги остави при родителите си в Девън и отиде в Лондон да уредяла някои неща на покойния си съпруг. Не си губи времето и уреди и своите си неща, понеже след половин година се омъжи повторно.

Дядото на Ани бе кротък несретник, пушеше лула, решаваше кръстословици и най-вече гледаше да не си навлича гнева, дори недоволството на жена си, дребничка зловна бабка с бяла, ситно накъдрена коса, през която като предупреждение се розовееше черепът ѝ. Не обичаше деца, точно както и всичко останало на тоя свят. Но докато „всичко останало“ се свеждаше до отвлечени понятия, неодушевени предмети или хора, които не подозираха, че бабката не ги харесва, от омразата си към своите единствени внуци тя извличаше огромна наслада и през следващите месеци се зае да направи престоя им възможно най-ужасен.

Глезеше Джордж не защото го ненавиждаше по-малко, а просто за да насъска децата едно срещу друго и така да направи Ани, чието бунтарство моментално долови, още по-нещастна. Натякваше ѝ, че в „колониите“ е изпростяла и е станала мърла, и се запретна да я превъзпитава, като я пращаше в леглото гладна или и за най-дребното прегрешение я налагаше с дървената лъжица с дълга дръжка. Майка им, която в края на всяка седмица идваше с влака да ги види, изслушваше безразлично оплакванията на децата си. Провеждаше със смайваща обективност разследвания и Ани за пръв път се убеди как пренаредиш ли мъничко фактите, получаваш различни истини.

— Фантазията на това дете е съвсем развинтена! — отсичаше баба ѝ.

На Ани не ѝ оставаше нищо друго, освен да я мрази мълком, да си откъщава на дребно, например като краде цигари от дамската чанта на дъртата вещица и ги пуши зад кичестите зелени рододендрони, и да си мисли колко неразумно е да обичаш, понеже хората, към които си най-привързан, умират и те оставят сам-самичък.

Бащата на Ани бе жизнерадостен весел мъж. Единствен той от всички смяташе, че момичето си струва да бъде обичано. След смъртта му тя всъщност не правеше нищо друго, освен да доказва, че е бил прав. В училище, в университета, като журналистка преследваше едничката цел: да им покаже на тия копелдаци.

За кратко, след като се роди Грейс, си мислеше, че я е постигнала. Със сбръчканото розово лице, впито толкова сляпо и ненаситно в гърдата ѝ, настъпи и спокойствието и пътуването сякаш бе приключило. Беше време Ани да тегли чертата. „Сега — втъпяваше си тя, — сега мога да съм такава, каквато съм, а не непрекъснато да се доказвам.“ После дойде първото помятане. Сетне второто, третото, четвъртото, провал подир провал и не след дълго Ани отново бе онова бледо озлобено момиченце зад рододендрона. Веднъж вече им бе дала да разберат, пак щеше да им натрие носовете!

Но вече не беше същото. Още откакто постъпи на работа в „Ролинг Стоун“, хората във вестникарските среди, които следяха подобни неща, я определиха като „блестяща и пламенна“. Сега, превъплътена в ролята на шефка на списание — макар и да се бе заричала, че за нищо на света няма да става началничка — тя пак се вмести в първата част на определението. Ала сякаш като признание

за по-твърдото гориво, което използваше, „пламенна“ бе сменено с „безмилостна“. Всъщност дори Ани бе изненадана от нехайната жестокост, с която вършеше шефската работа.

Миналата есен бе срещнала своя стара приятелка, съученичка от пансиона, и когато ѝ разправи за „кръвопускането“ в редакцията, жената се засмя и я попита дали помнела как в училище е играла Лейди Макбет. Ани помнеше, и още как. Не го изрече пред приятелката си, но помнеше и че се е представила добре.

— А помниш ли как за онзи монолог с призраците топна ръце в кофата с фалшива кръв? Станаха червени чак до лактите!

— Как няма да ги топна, призраците си бяха доста страшни.

Ани се засмя, но цял следобед бе притеснена от този образ, докато накрая не реши, че той изобщо не се вписва в сегашното ѝ положение, защото Лейди Макбет го е правела не заради себе си, а заради мъжа си и определено не е била с всички си. След ден, вероятно за да си го докаже, уволни Фенимор Фиск.

Сега от своя команден пост в изгнание, където се чувстваше с вързани ръце, Ани размишляваше за тези свои действия и за комплексите, тласнали я към тях. Бе прогледнала за някои от тях онай вечер при Литъл Бигхорн, където се бе свлякла до камъка с изсечените върху него имена на загиналите и си бе поплакала на воля. Тук, на това място с неговото безкрайно небе, ги видя още по-ясно, все едно тайните им се разкриваха заедно с пукващата се пролет. Май бе към края си и с някакво сякаш ограбено спокойствие, породено от това разбиране.

Ани наблюдаваше как светът навън — толкова различен от нейния свят — става все по-топъл и зелен.

Чувстваше се част от него само когато беше с Том. Още три пъти бе идвал на вратата заедно с конете и двамата бяха яздили до места, които той искаше да ѝ покаже.

Стана им нещо като навик в сряда Даян да взима Грейс от клиниката; тя и Франк караха момичето и други дни, ако имаха работа в града. Тогава Ани се хващаше, че чака Том да звънне и да я пита не иска ли да пояди, и се мъчеше да не издава нетърпението си.

Последния път провеждаше по телефона редколегия; погледна през прозореца към заградените пасища, видя, че Том води откъм конюшната оседлания Римрок и едно жребче — също със седло, и

съвсем изгуби нишката на разговора. Изведнъж усети, че всички в Ню Йорк са млъкнали.

— Ани! — повика един от завеждащ редакциите.

— Извинявайте — отвърна тя. — Телефонът нещо пука. Не чух последното, което казахте.

Когато Том дойде, редколегията още не бе приключила и Ани му махна през остъклената врата да влиза. Той си свали шапката и се приближи към нея, а тя му прошепна да прощавал, но имала малко работа, и да си налеел кафе. Том се подчини, разположи се на страничната облегалка на дивана и зачака.

На масичката бяха оставени два-три от последните броеве на списанието, той взе един и го запрелиства. Откри името на Ани най-горе в списъка на хората, работещи в редакцията, и направи възхитена физиономия. После тя забеляза, че Том се подсмивва под мустак: бе отворил списанието на поредния материал в модната рубрика на Люси Фридман, озаглавен „Новите южняци“. Бяха завели два фотомодела в някакво забравено и от бога градче в Арканзас и ги бяха снимали заедно с жителите кореняци: смръщени мъже с бирени коремчета, татуировки и пушки, щръкнали от прозорците на пикапите. Ани не можеше да се начуди как фотографът, много кадърен, но скандален мъж, който ходеше гримиран и показваше едва ли не на всеки срещнат продупчените зърна на гърдите си, е отървал там кожата.

„Телефонната“ редколегия продължи още десет минути; Ани знаеше, че Том я слуша, и по едно време се смути. Усети, че говори по-надуто от обикновено, за да му направи впечатление, и се почувства кръгла глупачка. Насъбрани около телефонния апарат в кабинета ѝ в Ню Йорк, Люси и другите сигурно недоумяваха какво я прихваща. Щом приключиха, Ани затвори телефона и се извърна към Том.

— Извинявай.

— Няма нищо. Беше ми приятно да слушам как работиш. А и вече знам как да се облека следващия път, когато се наложи да ходя в Арканзас. — Той метна списанието върху дивана. — Явно е много забавно.

— Какво ти забавно! Само си късам нервите.

Вече се бе облякла за езда и двамата отидоха право при конете. Ани каза, че този път ще опита с по-дълги стремена, и Том дойде и ѝ показа как да ги разхлаби, понеже навремето тя бе ползвала друг

модел. Ани се приближи до него, загледа как го прави и за пръв път долови миризмата му — топлата миризма на чисто и на евтин, но качествен сапун. От време на време ръцете им над лактите се докосваха лекичко, но и двамата не се дръпваха.

Тази сутрин отидоха на южния поток и се изкачиха срещу течението му на място, където според Том можело да срещнат бобри. Бобри обаче нямаше и те видяха само два нови острова, които животинките бяха направили. Слязоха от седлата и седнаха върху сивкавия прогнил дънер на повалена топола, а конете започнаха да пият от собствените си отражения във вира.

Във водата пред жребчето се стрелна риба или жаба и уплашено, то отскочи назад досущ като герой от анимационно филмче. Римрок го погледна отегчено и продължи да пие от потока. Том се засмя. Изправи се, отиде при жребчето и сложи едната си длан върху врата му, а другата — на муцуната. Известно време го държа, без да помръдва. Ани не чуваше дали му говори нещо, но жребчето определено го слушаше. Без изобщо да го подканят, се върна при водата, подуши я предпазливо и отпи, сякаш не се бе случило нищо. Том дойде пак при Ани и забеляза, че тя се усмихва и клати глава.

— Какво има?

— Как го правиш?

— Кое?

— Как му вдъхваш увереност?

— А, жребчето и без мен знаеше, че няма страшно. — Ани зачака той да продължи. — Понякога обича да театралничи.

— А ти как разбираш?

Том я погледна развеселено, точно както онзи път, когато тя го разпита надълго и нашироко за жена му и сина му.

— Човек се учи. — Млъкна, но нещо в лицето ѝ му подсказа, че Ани е останала с впечатлението, че я укорява, затова се усмихна и допълни: — Тук опираме до простата разлика между това да гледаш и да виждаш. Стига да гледаш достатъчно дълго и както трябва, рано или късно ще видиш. И ти го правиш в работата си. Знаеш кой материал в списанието е добър, понеже си жертвала доста време, докато се научиш да правиш разликата.

Ани се засмя.

— Както в случая с модата южняшки стил.

— Точно така. Виж, мен да ме убиеш, няма да се досетя какво им се чете на хората.

— На хората не им се чете.

— Ами, чете им се, и още как. Забавно е.

— Тъпо е.

Ани го каза някак дрезгаво и категорично. И двамата замълчаха. Том не сваляше очи от нея и тя омекна и му се усмихна гузно.

— Тъпо е. Непрекъснато даваме акъл и си кривим душата.

— Има и сериозни материали.

— Да, но на кого ли са притрябвали?

Том сви рамене. Ани погледна конете. Бяха утолили жаждата си и сега пасяха току-що наболата трева край водата.

— Това, което правиш ти, е истинско — отбеляза жената.

Докато се прибираха, разказа на Том за книгите за заклинатели, лечители на коне и вещици, които бе открила в библиотеката, а той се засмя и отвърна, че също е чел някои от тези писания и доста често му се е приисквало да е магьосник. Знаеше за Съливан и Дж. С. Реъри.

— Някои от тези приятелчета — нямам предвид Реъри, той наистина е разбирал от коне, са правели неща, които приличат на магия, но всъщност са си доста жестоки. Например са леели куршуми в ушите на конете, така че звукът ги е парализирал от страх, а хората са ахкали: „Мале, озапти такъв необуздан жребец!“. Не са знаели обаче, че освен че го е озаптил, вероятно го е и убил.

Обясни на Ани, че се случва състоянието на някой пострадал кон да се влоши, преди той да се възстанови, и човек не бива да се плаши, трябва да остави животното да стигне ръба, ада, а после да се върне назад. Тя не каза нищо, понеже чувстваше, че Том говори не само за Пилигрим, но и за нещо по-голямо, засягащо всички тях.

Знаеше, че Грейс му е разказала за злополуката, но не от самия Том. Преди няколко дни бе чула как дъщеря ѝ го споделя с баща си по телефона. На Грейс ѝ бе станало едва ли не любим номер майка ѝ да научава какво става, като подслушва: така сякаш ѝ даваше да разбере, че не я брой за нищо. Въпросната вечер Ани се къпеше в банята на горния етаж и докато лежеше във ваната, слушаше през откритата врата — точно както се надяваше Грейс, която дори не направи опит да сниши глас.

Не се впусна в подробности, само сподели с баща си, че си е спомнила повече за случилото се, отколкото е очаквала, и че ѝ е олекнало, след като си е изплакала душата. Ани зачака дъщеря ѝ да сподели и с нея, макар и да знаеше, че това няма да стане.

Ядоса се на Том, сякаш той бе нахълтал в живота им, и на другия ден се държа доста дръпнато с него.

— Доколкото разбрах, Грейс ти е разказала за злополуката.

— Да, разказа ми — потвърди той някак делово.

Не спомена нищо повече. Изглежда, смяташе, че това засяга само него и Грейс, и когато на Ани ѝ мина ядът, тя започна да го уважава заради това още повече и си спомни, че не той бе нахълтал в техния живот, а обратното, те се бяха натрапили в неговия.

Том рядко говореше с нея за Грейс, а правеше ли го, засягаше само безопасни теми, които нямаше как да подмине. Явно виждаше какви са отношенията им. Всъщност кой ли не виждаше?

ДЕВЕТА ГЛАВА

Телетата се бяха струпали в дъното на разкаляното оградено пасище, мъчеха се да се скрият едно зад друго и се избутваха с влажни черни муцуни. Озовеше ли се някое най-отпред, моментално изпадаше в паника и се промушваше назад между останалите, та всичко да започне отначало.

Беше събота сутринта преди Трийсети май, деня, когато се честваше паметта на загиналите във войните, и близнаците показваха на Джо и Грейс колко са напреднали в това да връзват телетата. Беше ред на Скот, който вече имаше две нови-новенички цицини и бе нахлупил на главата си шапка, с един размер по-голяма от неговия. Докато мятеше въжето, я бе събарял най-малко два пъти. Джо и Крейг се превиваха от смях, Скот поруменяваше и се преструваше, че и на него му е смешно. Мятеше примката от толкова време, че на Грейс вече ѝ се въртеше свят да го гледа.

— До другата седмица ще успееш ли? — попита Джо.

— Гледай бе, гледай! Ей сега го хващам!

— Давай! Онова черничкото с опашката ли?

— Брей че умник се извъдил!

— Хайде, хвърляй го това проклето въже!

— Дадено бе, мой човек!

Джо поклати глава и се усмихна на Грейс. Седяха един до друг на най-горната пречка на оградата и момичето се гордееше, че е успяло да се покатери. Беше се качила, сякаш не ѝ костваше никакви усилия, и макар ампутираният крак да я болеше ужасно там, където опираше дъската, и през ум не ѝ минаваше да слезе.

Беше с новите дънки марка „Ранглър“, които след дълго обикаляне бяха намерили с Даян в Грейт Фолс, и знаеше, че ѝ стоят добре, понеже сутринта се бе оглеждала половин час на огледалото в банята. Благодарение на Тери мускулите на таза ѝ ги изпълваха добре. Странно, в Ню Йорк, да я убиеха, не би облякла нищо друго освен „Левис“, но тук всички ходеха с „Ранглър“. Продавачът в магазина го обясни с това, че вътрешният шев по крака бил по-удобен за езда.

— При всички положения съм по-добър от теб — сопна се Скот.

— Може и да си по-добър, но мяташ много тясна примка.

Джо скочи от оградата и тръгна през калта към телетата.

— Джо! Стига си ми пречил, чу ли!

— А ти стига си вдигал пушилка! Искам само да ти помогна, ще изкарам някое теле от стадото.

Когато момчето се приближи, телетата се скупчиха в ъгъла. Грейс забеляза, че са все по-уплашени и всеки момент ще хукнат кое накъдето види. Джо спря. Направеше ли още една крачка, животните щяха да побегнат.

— Готов ли си? — провикна се той.

Скот прехапа долната си устна и завъртя примката малко припряно, така че тя изсвистя във въздуха. Кимна на Джо и той пристъпи напред. Телетата на мига се завтекоха към другия ъгъл. Без да иска, Скот извика тихичко от усилието и хвърли въжето, което се загъна като змийче и улучи с примката главата на телето най-отпред.

— Пипнах ли те най-последно! — изкрещя момчето и затегна силно примката.

Ала ликуването му трая само миг, понеже усетило въжето около врата си, телето се дръпна и затегли след себе си и Скот. Шапката на малчугана литна във въздуха, а той цопна с лицето напред в калта досущ като гмуркач, скочил в басейн.

— Пусни го! Пусни го де! — разкрещя се Джо, но Скот или не го чуваше, или от гордост не пускаше въжето, сякаш дланите му бяха залепени за него.

Макар и мъничко, телето не се предаваше лесно — подскачаше, мяташе се и хвърляше къчове като биче по време на родео, влачейки като шейна хлапето в калта.

Стъписана, Грейс затули лице с длани и насмалко да падне от оградата. Но щом видяха, че Скот се държи за въжето просто защото така иска, Джо и Крейг се разкикотиха и закрещяха. Ала момчето пак не се пусна. Телето го довлачи до другия край на пасището, после го върна на предишното място под смаяните погледи на останалите телета.

Дочула врявата, Даян хукна към тях откъм къщата, ала Том и Франк, които бяха в обора, я изпревариха и застанаха при оградата до Грейс точно когато Скот пусна въжето.

Лежеше ничком наред калта, без да се помръдва, и всички притаиха дъх. „Само това не!“ — помисли Грейс. Точно в този миг дотича и Даян и нададе уплашен вик.

Момчето бавно вдигна ръка от калта за нещо като комичен поздрав, после се изправи мелодраматично и застанало наред пасището, се извърна с лице към тях и зачака да се засмеят. Всички прихнаха. Засмя се и Грейс, щом видя как зъбите на Скот се белеят на фона на калта, с която малчуганът бе изцапан от глава до пети. Смяха се дълго и гръмогласно. Грейс се почувства част от тях и усети, че животът сигурно пак може да е хубав.

След половин час вече се бяха пръснали. Даян отведе Скот да се измие в къщата, а Франк искаше да се посъветва с Том за едно теле, което му създаваше главоболия, и закара него и Крейг горе на ливадата. Ани бе отскочила до Грейт Фолс да купи продукти за „вечерята“, както за ужас на Грейс упорито наричаше гостито, на което бе поканила тази вечер Букърови. Грейс бе останала сама с Джо и той предложи да идат при Пилигрим.

Сега конят разполагаше със свое оградено пасище до жребчетата, които Том бе започнал да обучава и на чийто интерес отвърщаше през двойната ограда с нещо средно между подозрение и омраза. Забеляза отдалеч Грейс и Джо, разпръхтя се, зацвили и започна да кръжи нервно по калната пътека, която вече бе утъпкал в дъното на пасището.

Грейс вървеше трудно през неравната трева, но внимаваше къде стъпва с протезата и макар да знаеше, че Джо крачи по-бавно от обикновено, това не я смущаваше особено. С него не се притесняваше, както и с Том. Стигнаха вратата в оградата на Пилигрим, облегнаха се на нея и го загледаха.

— Беше такъв хубав кон — отбеляза момичето.

— Пак е хубав.

Грейс кимна. Разказа му за деня, когато преди близо година бяха ходили в Кентъки. Докато говореше, Пилигрим сякаш разиграваше в другия край на пасището някаква изопачена пародия на случките, които тя описваше. Препускаше важно в лек тръс с навирена опашка,

която обаче бе сплъстена и мръсна и която конят — Грейс го знаеше — размахваше не от гордост, а от страх.

Джо я слушаше със същото съдържано спокойствие, каквото се четеше и в очите на Том. Понякога чичото и племенникът си приличаха невероятно и като външност, и като държание. Ето, момчето имаше същата непринудена усмивка, по същия начин сваляше шапка и приглаждаше назад косата си. От време на време Грейс се хващаше, че ѝ се ще Джо да е с година-две по-голям. Не че щеше да прояви внимание към нея! Къде ти с този крак! Всъщност и сега си прекарваха чудесно, макар да бяха само приятели.

Бе научила много от Джо, от начина, по който той се държеше с по-младите коне, особено с жребчето на Бронти. Никога не ги насилваше, не им се налагаше, чакаше ги сами да дойдат и тогава ги посрещаше спокойно, от което те се чувстваха обичани и уверени. Играеше си с тях, ала започнеха ли да нервничат, отстъпваше и ги оставяше да се успокоят.

— Том твърди, че трябва да ги направляваш — обясни Джо на Грейс веднъж, когато бяха при новороденото жребче. — Но насилваш ли ги, наистина изпадат в паника. Трябва да им даваш простор. Според чичо ми всичко е въпрос на самосъхранение.

Пилигрим бе спрял възможно най-далеч и ги наблюдаваше.

— Смяташ ли да го яздиш? — продължи Джо.

Грейс се обърна към него и се смръщи.

— Какво?

— Когато Том го оправи.

Тя се засмя изкуствено и сама го усети.

— А, не, няма да яздя повече.

Джо сви рамене и кимна. От съседното оградено пасище се чу тропот на копита и двамата се извърнаха да погледат как жребчетата играят някакъв свой вариант на гоненица. Джо се наведе, откъсна стръкче трева и го загриза.

— Жалко.

— Защо?

— След около половин месец тате ще откара говедата на летните пасища, а ние ще го придружим. Там горе е много красиво, прекарваме страхотно.

Отидоха при жребчетата и Джо им даде от овесените ядки, които носеше в джоба си. После докато се връщаха, момчето продължаваше да гризе стръкчето трева, а Грейс се чудеше защо заблуждава дори самата себе си, че не ѝ се язди. Беше се хванала в нещо като капан. И както обикновено, чувстваше, че той по един или друг начин е свързан с майка ѝ.

Ани я беше изненадала, като не бе възразила срещу решението ѝ да не язди, и Грейс се усъмни. Знаеше ги що за стока са англичаните — паднеха ли, стисваха зъби и се покатерваха отново, за да не станат за смях. И макар онова, което се бе случило, да не бе обикновено падане, Грейс подозираше, че майка ѝ играе някаква хитроумна двойна игра: съгласява се с решението на дъщеря си колкото да я принуди да ѝ прави напук и да върши обратното. Момичето не бе докрай сигурно в съмненията си само заради едно: заради това, че след толкова години майка ѝ отново бе започнала да язди. Грейс тайничко ѝ завиждаше за утрините, когато яздеше с Том Букър. И странно, Ани сто на сто знаеше, че това почти сигурно ще накара дъщеря ѝ отново да се качи на кон.

Но защо ли всъщност Грейс си губеше времето да прави такива сложни догадки? Какъв смисъл имаше да отрича победата на майка си, пък била тя и въображаема, когато това означаваше да се лиши от нещо, което почти сигурно желаше?

Бе наясно, че никога повече няма да язди Пилигрим. Дори конят да се възстановеше, те с Грейс вече си нямаха вяра и той определено щеше да усети стаените ѝ страхове. Момичето обаче можеше да опита да язди някой по-дребен кон. Но ѝ се искаше да го направи, без това да се превръща в кой знае какво събитие, та да не се измъчва, ако не успее и се изложи.

Стигнаха конюшната, Джо отвори вратата и поведе Грейс вътре. Нали вече бе топло, всички коне бяха изкарани навън и тя се учуди защо Джо я води тук. Бастунът ѝ потракваше о бетона и кънтеше в празното пространство. Джо свърна наляво, към помещението с такъмите, а Грейс спря на прага и се запита какво ли прави.

Помещението миришеше на току-що избичени чамови дъски и щавена кожа. Джо отиде при седлата, накачени върху куките по едната стена, и каза през рамо, както дъвчеше стръкчето трева, някак делово,

сякаш ѝ предлагаше да си избере от безалкохолните напитки в хладилен шкаф.

— Моят кон или Римрок?

Ани съжали, че ги е поканила, почти веднага след като го направи. Кухнята в къщата при потока не бе пригодена за изискани ястия — не че гозбите ѝ бяха особено изискани. Готвеше по интуиция, а не по рецепти отчасти понеже смяташе, че този подход е по-творчески, но главно защото бе твърде припряна. Ако не се брояха тричетири ястия, които можеше да сготви и със затворени очи, обикновено се получаваше или много вкусно, или пълен буламач. Вече усещаше, че тази вечер е по-вероятно да се получи второто.

Реши да не рискува и да направи спагети, макар последната година да им бе втръснало до смърт от спагетите. Но бяха изискани и лесни за приготвяне, на децата щяха да им се усладят, дори Даян сигурно щеше да е възхитена. Ани бе забелязала и че Том избягва да яде месо, а на нея ѝ се искаше да му достави удоволствие повече, отколкото смееше да признае дори пред себе си. Пък и продуктите се намираха лесно. Трябваша ѝ пакет спагети, твърдо сирене, пресен босилек и сушени на слънце домати — все неща, които сто на сто се продаваха в Шото.

Магазинерът я изгледа така, сякаш му говореше на урду. Наложил се Ани да иде до големия супермаркет в Грейт Фолс и пак не намери всичко, от което имаше нужда. Съвсем оклюма. Волю-неволю трябваше да промени плановете си в движение и тръгна да обикаля все по-изнервена рафтовете, повтаряйки си, че ще прави, ще струва, но няма да им поднесе пържоли. Бе решила да приготви спагети и нямаше намерение да се отказва. Накрая купи болонски сос в шишенце и няколко сигурни подправки, които да прибави към него, така че сосът да изглежда като приготвен от нея. Взе и две бутилки хубаво италианско червено вино и общо взето, си тръгна с ненакърнена гордост.

Когато се прибра в ранчото, се чувстваше по-добре. Искеше да посрещне Букърови както подобава — това бе най-малкото, което им дължеше. Бяха много мили, нищо че добротата на Даян понякога нагарчаше. Всеки път, щом Ани отвореше дума да плати за къщата или

за работата, която Том вършеше с Пилигрим, той отвърщаше, че щели да се разплащат после. Получаваше същия отговор и от Франк и Даян. Ето защо с вечерята днес искаше поне малко да им се отблагодари.

Подреди продуктите и отнесе купчината вестници и списания, които бе купила в Грейт Фолс, на масата, под която вече се бе натрупала малка планина. Провери дали има някакви съобщения. Беше се получило само едно — по модема, от Робърт.

Беше се надявал да хване самолета и да прекара празника и края на седмицата с тях, но в последния момент насрочили за понеделник някакво заседание в Лондон, на което трябвало да присъства. Оттам се налагало да замине за Женева. Предната вечер им бе звъннал по телефона и половин час се бе извинявал на Грейс, след което ѝ бе обещал, че ще дойде веднага щом се освободи. Писмото по модема бе шегга, Робърт го бе пуснал малко преди да тръгне за летище „Кенеди“ и го бе написал на нещо като криптоезик, на който двамата с Грейс викаха киберреч и който Ани почти не разбираше. В долния край бе нарисувал с компютъра ухилен кон. Ани го пусна през принтера, без изобщо да го чете.

Когато предната вечер Робърт ѝ каза, че няма да дойде, тя изпита облекчение. После се смути от тази си реакция, но все се правеше на заета и избягваше да я анализира.

Седна и се запита някак между другото къде ли е Грейс. Когато се прибра от Грейт Фолс, долу в ранчото нямаше никого. Предположи, че всички са вътре в къщата или са отишли на заградените пасища отзад. Реши да ги потърси, след като навакса със седмичниците — съботния ритуал, от който не се бе отказала дори тук, макар и той явно да изискваше много повече усилия. Разлисти списание „Тайм“ и отхапа от една ябълка.

За десет минути Грейс се спусна от заградените пасища през тополовата горичка до мястото, за което ѝ бе казал Джо. Не бе идвала тук, но щом излезе от дърветата, разбра защо момчето го е избрало.

Долу зад извития като подкова бряг на потока се простираше елипсовидна ливада, обградена отвсякъде като с крепостен ров от един приток на ручея. Представляваше нещо като естествена арена, откъсната от всичко друго на света освен от дърветата и небето.

Тревата бе висока и тучна, синкавозелена, осеяна с диви цветя, каквито Грейс виждаше за пръв път.

Момичето спря и се послуша. Подухваше слаб ветреца, който шумолеше в листака на тополите, извисили се зад Грейс, и единствените звуци бяха жуженето на насекомите и туптенето на сърцето ѝ. Нямаше да разбере никой. Такава беше уговорката им с Джо. Бяха чули колата на Ани и през една пролука във вратата на конюшната я бяха видели как се прибира. Всеки момент Скот отново щеше да изскочи навън и за да не ги проследи, Джо бе казал на Грейс да тръгне напред, а той щял да оседлае коня, да се увери, че по брега няма жива душа, и да я последва.

Твърдеше, че Том нямало да се сърди, ако тя поиздежда Римрок, но Грейс се притесняваше да се качи на него, затова решиха да изведат Гонзо, ниския пъстър кон на Джо. Като всички останали коне тук, Гонзо бе кротък и спокоен и Грейс вече се бе сприятелила с него. Освен това по ѝ подходеше по височина. Чу как изпука един клон, сетне тихо конско пръхтене, извърна се и ги видя да се задават през горичката.

— Забеляза ли ви някой? — попита Грейс.

— Не.

Джо подкара Гонзо редом с Грейс надолу по брега към ливадата. Но склонът бе стръмен и тъкмо да стигнат, момичето се препъна и падна в ниските гъсти храсти, които ѝ се сториха по-страшни, отколкото всъщност бяха. Джо слезе от седлото и дойде при нея.

— Удари ли се?

— По дяволите!

Помогна ѝ да се изправи.

— Боли ли?

— Не. Няма ми нищо. По дяволите!

Джо я остави да си излее гнева, без да продумва, само изтръска гърба ѝ. Грейс видя, че е изкаляла отстриани единия крачол на новите дънки.

— Кракът боли ли те?

— Не. Извинявай. Но понякога направо ме вбесява.

Момчето кимна и известно време не каза нищо, та тя да се поуспокои.

— Още ли искаш да опиташ?

— Да.

Джо хвана Гонзо за юздата и тримата излязоха на ливадата. Пред тях политваха пеперуди, та да им сторят път във високата до глезените трева, която, нагрята от слънцето и смачкана от ботушите им, миришеше на топло и свежо. Тук потокът бе плитък, коритото му бе застлано със ситни камъчета и щом приближиха, Грейс чу ромола на водата. В небето лениво се извиси дългокрака чапла.

Стигнаха при нисък пън, останал от топола, обрасъл с покарали клонки, Джо спря при него и накара Гонзо да застане отстрани, така че Грейс да има къде да стъпи и да го яхне.

— Така добре ли е?

— Да. Дано обаче успея да се кача на пъна.

Джо бе застанал до хълбока на коня. Държеше го с едната си ръка, а с другата подкрепяше Грейс. Гонзо се размърда, малчуганът го помилва по врата и му каза да стои мирен. Момичето се подпря на рамото на Джо и стъпи със здравия си крак върху пъна.

— Добре ли е?

— Мисля, че да.

— Стремената да не са къси?

— Не, точно като за мен са.

Лявата ѝ ръка още бе върху рамото на Джо. Дали той усещаше как кръвта ѝ бумти като обезумяла?

— Браво! Дръж се за мен и щом си готова, сложи дясната си ръка върху предния лък на седлото.

Грейс си пое дълбоко въздух и направи каквото ѝ бе казало момчето. Гонзо поизвърна глава, но краката му останаха като заковани. Щом се увери, че Грейс се е закрепила на седлото, Джо я пусна, наведе се и хвана стремето.

Предстоеше най-трудното. За да вкара левия си крак в стремето, момичето трябваше да прехвърли цялата си тежест върху протезата. Страхуваше се, че може да се хлъзне от седлото, но усети как Джо се напруга и поема почти цялата ѝ тежест върху себе си, така че тя за нула време намести стъпало в стремето, сякаш го бе правила хиляди пъти. Само Гонзо се поразмърда, ала Джо го схока все така спокойно, но по-твърдо, и конят се укроти на мига.

Сега оставаше да прехвърли през гърба на коня ампутирания крак с протезата, но ѝ се видя много странно, че изобщо не го усеща, и

изведнъж си спомни, че за последен път го бе правила сутринта преди злополуката.

— Готова ли си? — попита Джо.

— Да.

— Хайде тогава!

Момичето напрегна левия си крак и стъпи върху стремето, поело цялата му тежест, после се опита да прехвърли десния си крак над задницата на коня.

— Не мога да го вдигна.

— Хайде, облегни се пак на мен! Облегни се де, ъгълът трябва да е по-голям.

Грейс се хвана за момчето, напрегна се с все сила, сякаш от това зависеше животът ѝ, вдигна крак и вкопчена отпред за седлото, усети как Джо я изтласква нагоре. Преметна странично крак и успя да го прехвърли.

Намести се на седлото, учудена, че то вече не ѝ се струва чуждо. Джо забеляза, че тя търси с очи другото стреме, бързо заобиколи коня и ѝ помогна да пхне протезата в него. Грейс усещаше върху седлото вътрешната страна на бедрото на ампутирания крак и макар да не я болеше, ѝ бе невъзможно да каже къде точно свършва то и къде започва нищото.

Джо се дръпна, без да откъсва очи от нея, в случай че стане нещо, но тя бе прекалено погълната от себе си, за да го забележи. Хвана юздата и пришпори Гонзо. Той потегли, без да чака да го подканят, и Грейс направи голям кръг покрай потока, без да поглежда назад. Оказа се, че е в състояние да натисне с крака повече, отколкото бе очаквала, въпреки че, нали нямаше мускули на прасеца, трябваше да използва протезата и да преценява натиска по реакцията на коня. Той пристъпваше, сякаш знаеше всичко това, и докато стигнаха другия край на ливадата, а после се върнаха, двамата вече се бяха превърнали в едно.

Грейс вдигна за пръв път очи и видя, че Джо стои сред цветята и я чака. Препусна с лекота към него и спря, а той ѝ се усмихна с очи, в които блещукаше слънцето. Зад него се бе ширнала ливадата и на Грейс изведнъж ѝ се доплака. Но тя прехапа устна и намери сили да отвърне на усмивката му.

— Фасулско е! — изкоментира момчето.

Грейс кимна и щом си възвърна дар словото, каза, да, наистина било фасулско.

ДЕСЕТА ГЛАВА

Кухнята в къщата при потока бе доста спартанска. Осветлението бе флуоресцентно, лампите се бяха превърнали в ковчези за какви ли не насекоми. Когато се бяха пренесли в ранчото, Франк и Даян бяха взели всички хубави кухненски прибори. Тиганите и тенджерите бяха от различни комплекти, човек трябваше да натиска с палец копчето на миялната машина, та то да превърти до края на програмата. Единственият уред, с който Ани все още не можеше да се справи, бе печката, която правеше каквото й скимне. Уплътнението на вратата бе отишло, копчето за температурата бе развалено, така че за да сготвиш нещо, трябваше да си отваряш очите на четири, да гадаеш и да имаш късмет.

Криво-ляво Ани направи ябълковата торта по френска рецепта, която смяташе да поднесе за десерт, но наистина удари на камък, когато с доста голямо закъснение установи, че няма в какво да я поднесе: не достигаха чиниите, приборите и дори столовете. Смутена и притеснена, тя звънна на Даян и отскочи с колата до ранчото, за да вземе каквото липсва. После се сети, че е превърнала в писалище единствената достатъчно голяма маса, и се наложи да я разчисти: сега всички компютри, телефони и факс апарати, както и вестниците и списанията бяха струпани на пода.

Вечерта започна с паника. Ани бе свикнала гостите ѝ да смятат, че колкото по-късно дойдат, толкова по-солидни изглеждат, ето защо изобщо не ѝ хрумна, че Букърови ще се явят на минутата. В седем часа, когато дори не се бе преоблякла, видя, че всички освен Том се изкачват по хълма. Изкрещя на Грейс, хукна презглава на горния етаж и навлече рокля, която даже не бе изгладила. Когато чу гласовете им на вратата, все пак бе успяла да се гримира, да се срещи и да си пръсне малко парфюм и слезе да ги посрещне.

Щом ги видя на прага, ѝ мина през ума, че е постъпила ужасно глупаво, като е поканила тези хора в собствената им къща. Всички изглеждаха притеснени. Франк обясни, че Том се е забавил, понеже една кобилка била зле, но когато тръгвали, вече се къпел и едва ли щял

да се бави много. Ани ги попита какво ще пият и в същия миг си спомни, че е забравила да купи бира.

— Аз бира — отвърна Франк.

После обаче атмосферата се поразведри. Ани отвори бутилка вино, а Грейс заведе Джо и близнаците при компютъра. Настаниха се на пода пред монитора и не след дълго се залисаха с Интернетта. Ани, Франк и Даян изнесоха столове на верандата и си забъбриха в спускащия се вечерен здрач. Смяха се много на патилата на Скот с телето: Букъррови предполагаха, че Грейс е разказала на майка си за случката. Ани се престори, че я знае. После Франк им разправи надълго и нашироко как в гимназията се изложил ужасно на едно родео пред момичето, което се опитвал да смае.

Ани слушаше уж заинтригувано, но всъщност чакаше кога иззад ъгъла на къщата ще се покаже Том. И най-сетне той се появи, усмихна се, свали шапка и се извини, че е закъснял — точно както си бе представяла тя.

Покани го вътре и преди да е поискал бира, почна да се извинява, че не е купила. Том каза, че с удоволствие ще пийне и вино, и я загледа как му налива. Ани му подаде чашата, за пръв път го погледна право в очите и съвсем забрави какво бе смятала да му каже. За миг се възцари неловко мълчание, после Том ѝ се притече на помощ.

— Мирише на вкусно.

— Опасявам се, че не съм приготвила кой знае какво. Кобилата добре ли е?

— А, да. Вдигнала е малко температура, но ще е оправи. Как мина денят?

Още преди Ани да е отговорила, в стаята връхлетя Крейг, който повика чичо си да дойдел и да видел компютъра.

— Чакай малко, сега говоря с майката на Грейс.

Ани се засмя и им каза да вървят, понеже майката на Грейс и бездруго трябвало да нагледа яденето. Даян дойде да ѝ помогне и докато приготвяха масата, двете си забъбриха за децата. От време на време Ани хвърляше по един поглед към всекидневната и виждаше как Том със светлосинята си риза е приклеknал сред малчуганите, всяко от които се опитваше да привлече вниманието му.

Спагетите бяха страхотни, пръстите да си оближеш. Даян ѝ поиска рецептата за соса и Ани понечи да се похвали с готварските си

умения, ала Грейс я изпревари и оповести на всеослушание, че сосът е купешки. Ани бе подредила масата в средата на всекидневната и запали свещите, които бе купила в Грейт Фолс. Дъщеря ѝ бе подметнала, че се престаравала, но тя не бе отстъпила и сега бе доволна, понеже светлината им правеше стаята по-уютна и хвърляше по стените трепкащи сенки.

Помисли си колко приятно е, че обикновено притихналата къща сега е огласяна от разговори и смях. Децата се настаниха в единия край на трапезата, възрастните — в другия; Ани и Франк седяха срещу Том и Даян. Хрумна ѝ, че някой непознат би ги помислил за семейни двойки.

Грейс разправяше на всички какви чудесии можеш да видиш по Интернетта, например Прозрачния човек, убиец от Тексас, който, преди да го екзекутират, бил завеждал трупа си на науката.

— Замразили го, нарязали го на две хиляди парченца и снимали всяко едно поотделно — поясни момичето.

— Леле, какъв ужас! — ахна Скот.

— Не можеш ли да говориш за нещо друго, докато ядем? — попита Ани.

Каза го уж на шега, но Грейс реши, че ѝ се кара, и я изгледа с изпепеляващ поглед.

— Това, мамо, е Националната медицинска библиотека, служи за образователни цели. Не е някаква тъпашка игричка.

— Хайде, Грейс, разказвай нататък, ужасно интересно е — подкани Даян.

— Ами да, интересно е — съгласи се без особен ентузиазъм момичето, та да покаже, че майка ѝ, както винаги, е опропастила всичко и е направила темата скучна и безинтересна. — После го съчленили отново и сега можеш да го извикаш на монитора и да му направиш дисекция, все едно си студент по медицина.

— Ама как, направо върху това мъничко екранче ли? — учуди се Франк.

— Да.

Грейс го изрече толкова безизразно и категорично, че неминуемо настъпи мълчание. То продължи броени секунди, макар и да се стори на Ани цяла вечност, а Том явно бе забелязал отчаянието в очите ѝ, тъй като кимна закачливо на Франк и рече:

— Хайде, братле, и ти имаш възможност да се обезсмъртиш.

— Опазил ни бог! — възкликна Даян. — Тялото на Франк Букър да бъде изложено на показ пред цялата нация!

— Какво толкова му има на тялото ми?

— Откъде да почнем? — попита Джо и всички се засмяха.

— Щом парчетата са две хиляди, можем да ги пренаредим по друг начин и да получим по-добър резултат — вметна Том.

Всички се развеселиха отново и щом се увери в това, Ани погледна Том с облекчение и благодарност, на което той отвърна с едва доловимо нежно пламъче в очите. Видя ѝ се неестествено, че този мъж, който познаваше съвсем бегло собственото си дете, долавя и най-дребния нюанс в отношенията ѝ с Грейс.

Ябълковата торта не бе чак толкова вкусна. Ани бе забравила да сложи канела и още щом нарязва парчетата, видя, че сладкишът е недопечен. Но никой като че не забеляза, а децата и бездруго поискаха сладолед и скоро, докато възрастните пиеха кафето, пак се изнесоха при компютъра.

Франк се оплака от природозащитниците, които не разбирали нищичко от фермерство. Говореше на Ани, защото другите явно бяха слушали гневната му реч поне стотина пъти. Тия ненормалници пускали вълците да се разхождат на воля, докарвали ги чак от Канада, та да помагали на мечките гризли да давят добитъка. Преди около половин месец един фермер с ранчо край Огъста загубил две юнички.

— Тия откаченяци, природозащитниците, се надомъкнали от Мисула със своите вертолети и будна съвест и рекли на клетия човечец: „Извинявай, братле, ще вдигнем с хеликоптера вълка, но ти му мисли! Само да си посмял да му залагаш капан или да стреляш по него, ще те пратим на съд“. Сега проклетникът сигурно се излежава на воля край басейна на някой петзвезден хотел, а ние с вас му плащаме сметките.

Том се усмихна на Ани, брат му го видя и засочи с пръст към него.

— От мен да го знаеш, Ани, и този ниедник не е по стока от природозащитниците. Уж е фермер до мозъка на костите, а е позеленял като някоя блатна жаба. Ще го видя аз какви ще ми ги пее, когато Кумчо Вълчо му отмъкне някое жребче. Ще вдигне врява до бога.

Ани се засмя и изведнъж усети, че Даян се е втренчила в нея. Погледна я, а Даян ѝ се усмихна, което още повече подчерта, че не ѝ е много-много до смях, и попита:

— Какво ще кажеш, Ани?

— Аз поне нямам такива проблеми.

— Но сигурно имаш мнение.

— Всъщност не.

— Как така не? Не се и съмнявам, че пишете непрекъснато за тези неща в списанието.

Изненадана от настойчивостта ѝ, Ани сви рамене.

— Мен ако питаш, всяко същество има право на живот.

— Дори плъховете, разнасящи чума, и маларийните комари ли?

Даян продължаваше да се усмихва. Каза го уж на шега, но нещо в тона ѝ накара Ани да е нащрек.

— Права си — отвърна тя след малко. — Зависи кого хапят.

Франк избухна в гръмогласен смях, а Ани се претраши да погледне Том. Той ѝ се усмихна. Усмихваше се, макар и не така ведро, и Даян, която явно най-сетне нямаше нищо против да смени темата. Но не се разбра дали наистина е така, понеже най-неочаквано екна писък и поруменял от възмущение, Скот сграбчи майка си отзад за рамото.

— Джо не ме пуска на компютъра!

— Не ти е дошъл редът — провикна се Джо от мястото, където малките се бяха струпали около монитора.

— Как да не ми е дошъл!

— Ами така!

Даян повика Джо и се опита да ги помири. Но малчуганите се разкресяха още повече, не след дълго се намеси и Франк и от конкретния повод караницата се прехвърли към по-обща теми.

— Вечно ме пререждаш! — заповтаря през сълзи Скот.

— Я не се дръж като пеленаче — тросна се Джо.

— Момчета, момчета! — каза баща им и ги хвана за раменете.

— Мислиш се за голяма работа...

— Я си затваряй устата!

— Само защото даваш на Грейс уроци по езда.

Всички млъкнаха, ако не се броеше рисуването птиче, което продължи да църка безгрижно от екрана на компютъра. Ани погледна

Грейс, която моментално извърна очи. Никой не знаеше какво да каже. Скот се постъписа от ефекта на разкритието, което бе направил.

— Видях ви! — извика хлапето по-скоро язвително и не така убедено. — Тя яздеше Гонзо долу при потока!

— Дребен гадняр такъв! — процеди през зъби Джо и го цапардоса.

Всички скочиха. Скот отхвърча и се удари в масата, чашите за кафе и чинийките се разлетяха. Двете момчета се сбиха на пода, а Франк и Даян им крещяха да спрат и се опитваха да ги разтърват. Дотича и Крейг, явно сметнал, че е длъжен да се намеси, но Том го спря внимателно с ръка. Застанали отстрани, Ани и Грейс само наблюдаваха.

След миг Франк вече извеждаше момчетата от къщата: Скот ридаеше, Крейг плачеше от солидарност, а Джо крачеше в мълчалив гняв, по-красноречив от хлипането на близнаците. Том ги придружи до вратата на кухнята.

— Извинявай, Ани — каза Даян.

Стояха като стъписани жертви на ураган, оцелели по някакво чудо. Пребледняла като платно, Грейс бе застанала в другия край на стаята. Когато майка ѝ я погледна, по лицето ѝ се мярна нещо средно между страх и мъка. Щом се върна от кухнята, Том също го забеляза, отиде при момичето и го прегърна през раменете.

— Добре ли си?

Грейс кимна, без да го поглежда.

— Ще се кача горе.

Взе бастуна и забърза смутено през стаята.

— Грейс! — повика я предпазливо Ани.

— Остави ме, мамо!

Момичето продължи нагоре и тримата чуха куцукането му по стълбите. Ани забеляза смущението на Даян. Върху лицето на Том пък се четеше състрадание и ако Ани не се бе овладяла, като нищо щеше да се разплаче. Пое си дълбоко въздух и се опита да се усмихне.

— Вие знаехте ли? — попита тя. — Сигурно само аз съм в неведение.

Том поклати глава.

— Според мен не е знаел никой.

— Може би е искала да ни изненада — допълни Даян.

Ани се засмя.

— Бива си я изненадата, няма що!

Искаше ѝ се да си вървят, но Даян настоя да ѝ помогне да разчистят, така че двете сложиха съдовете в миялната машина и събраха счупените чаши и чинии. После Даян запретна ръкави и се зае да мие тенджерите и тиганите. Явно смяташе, че в тази ситуация е за предпочитане да дърдори непрестанно, така че заобяснява от мивката как Ханк бил поканил всички в понеделник.

Том почти не продумваше. Помогна на Ани да върне масата при прозореца и я изчака да изключи компютъра. Сетне, застанали един до друг, започнаха да прехвърлят отново всичките ѝ неща от пода на масата.

Кой знае защо, Ани ни в клин, ни в ръкав попита как е Пилигрим. Том не ѝ отговори веднага, продължи да намества кабелите и без да я поглежда, се замисли. Когато най-сетне проговори, тонът му бе някак делови:

— О, няма начин да не се оправи.

— Така ли?

— Ами да.

— Сигурен ли си?

— Не. Но където има болка, Ани, има и чувства, а има ли чувства, има и надежда. — Той включи и последния кабел. — Готово!

Обърна се към нея и я погледна право в очите.

— Благодаря — промълви едва чуто Ани.

— Винаги на ваше разположение, госпожо! — рече шеговито той. — Но при всички положения не позволявай на дъщеря си да се прави, че не те забелязва.

Когато се върнаха в кухнята, Даян бе приключила и всичко освен нещата, които бе заела на Ани, бе по местата си, които тя знаеше по-добре от нея. Каза ѝ, че няма за какво да ѝ благодари, отново ѝ се извини заради момчетата, после двамата с Том ѝ пожелаха „лека нощ“ и си тръгнаха.

Застанала под лампата на верандата, Ани ги изпроводи с поглед. Когато силуетите им бяха погълнати от мрака, ѝ идеше да извика на Том да остане, да я прегърне и да я предпази от студа, отново обгърнал къщата.

Том се сбогува с Даян пред конюшната и се отби да види как е болната кобилка. Докато се прибираха от къщата при потока, Даян подметна колко глупаво бил постъпил Джо, като завел момичето да язди, без да каже на абсолютно никого. Том възрази, че племенникът му изобщо не е постъпил глупаво и вероятно разбира защо Грейс иска да запази такова нещо в тайна. И че били приятели. Даян натърти, че на Джо не му било работа да се бърка и че камък щял да ѝ падне от сърцето, когато Ани си съберяла багажа и отведяла клетото момиче в Ню Йорк.

Състоянието на кобилката не се бе влошило, въпреки че тя пак дишаше тежко. Температурата ѝ бе спаднала. Том я замилва по врата и ѝ заговори нежно, а с другата ръка премери пулса ѝ при свивката на предния крак. Брои го дващест секунди, после го умножи по три. Четирийсет и два удара, все още над нормалното. Кобилката явно бе болна и ако до сутринта не се оправеше, сигурно щеше да се наложи да вика ветеринар.

Когато излезе от конюшната, спалнята на Ани светеше. Продължи да свети и когато той остави книгата и угаси нощната лампа в стаята си. Вече му бе станало навик, преди да заспи, да поглежда към къщата при потока, където осветените жълти щори на прозореца на Ани се открояваха сред нощния мрак. Понякога виждаше и сянката ѝ зад тях, докато тя изпълняваше своите незнани вечерни ритуали, веднъж забеляза и че спира на прозореца и осветена изотзад, се съблича. Стана му неприятно, че наднича като някой онанист, и извърна очи.

Сега обаче щорите не бяха спуснати и от това той разбра, че нещо се е случило или се случва в същия този момент. Ала знаеше, че единствени майката и дъщерята са в състояние да намерят изход и колкото и глупаво да му се стори, си помисли, че щорите са вдигнати не за да пуснат мрака вътре, а да го прогонят навън.

Откакто преди толкова години бе видял за пръв път Рейчъл, не бе срещал жена, която да желае повече.

Тази вечер за пръв път я видя в рокля — памучна, с проста кройка, на розови и черни цветчета, с перлени копчета от горе до долу. Стигаше ѝ чак до прасците и бе с къси ръкави.

Когато отиде в къщата при потока и Ани го покани в кухнята да му сипе питие, той усети, че не може да откъсне очи от нея. Последва я и вдъхна дълбоко мириса на парфюма ѝ. Докато му наливаше вино, продължи да я наблюдава и забеляза, че е прехапала съсредоточено връхчето на езика си. Мярна и атлазената презрамка, показваща се изпод ръкава на роклята: после цяла вечер се мъчеше да не гледа натам и все не успяваше да се сдържи. Ани му подаде чашата и му се усмихна, извила ъгълчетата на устните си по начин, който, както се надяваше Том, бе предназначен единствено за него.

По време на вечерята почти повярва, че е така, понеже тя се усмихваше съвсем различно на Франк, Даян и децата. А заговореше ли дори и на най-общи теми, сякаш се обръщаше само към него, или може би той просто си въобразяваше. Никога досега не я бе виждал гримирана и се любуваше на зелените ѝ очи, които, засмееше ли се, проблясваха на светлината на свещите.

Когато избухна скандалът и Грейс излезе с гръм и трясък, единствена Даян го възпря да не прегърне Ани и да я остави да се наплаче. Бе видял насълзените ѝ очи. Не си правеше илюзии, че е искал просто да я утеши. Щеше му се да я притисне до себе си, да усети мириса и тялото ѝ.

На него обаче това не му се струваше срамно, както би се сторило на други. Мъката на тази жена, детето ѝ и мъката на това дете също бяха част от нея. А кой можеше да си присвои правото да бъде Бог, да отсъжда къде минава тънката граница между прилично и неприлично?

Всичко това бе неразривно свързано и подобно на добър ездач единственото, което можеше да стори човек, бе да следва чувствата си и да е верен на тях, доколкото му позволява душата.

Ани изключи осветлението на долния етаж, качи се горе и видя, че вратата на Грейс е затворена и под нея не свети. Отиде в стаята си и запали лампата. Поспря на вратата: кой знае защо, ѝ се стори, че е от значение дали ще прекрачи прага. Нима можеше да подмине току-така случилото се? И да позволи между нея и дъщеря ѝ заедно с нощта да се появят нови недоразумения, сякаш те двете бяха в плен на някаква

неумолима геология, която размества пластовете? Не биваше да го допуска.

Докато отваряше вратата, тя изскърца и светлината на площадката озари и част от стаята. Стори ѝ се, че завивките се размърдват, но не бе сигурна, понеже леглото бе в сянка и очите ѝ още не бяха свикнали с мрака.

— Грейс!

Момичето се бе извърнало с лице към стената, в раменете му под юргана имаше някаква неестествена скованост.

— Грейс!

— Какво? — попита тя, без да се помръдва.

— Може ли да поговорим?

— Спи ми се.

— На мен също, но мисля, че няма да е зле да поговорим.

— За какво?

Ани отиде при леглото и седна на крайчеца. Протезата на дъщеря ѝ бе опряна на стената до нощното шкафче. Грейс изпъшка, легна по гръб и впери поглед в тавана. Ани си пое дълбоко дъх. „Само да не объркаш нещо! — повтаряше си тя. — Недей да говориш обидено, дръж се мило и непринудено!“

— Значи пак си започнала да яздиш.

— Опитах.

— И как беше?

— Добре — сви рамене момичето, без да откъсва поглед от тавана — мъчеше се да си придаде отегчен вид.

— Но това е чудесно!

— Така ли?

— Нима не е?

— Не знам, нали ти винаги знаеш повече от мен.

Ани се опита да се поуспокои и пак започна да си втълпява да не губи самообладание, да продължи, сякаш не е станало нищо. Но не се съдържа и попита:

— Толкова ли не можа да ми кажеш?

Грейс погледна майка си и в очите ѝ проблеснаха такава омраза и обида, та на Ани чак ѝ секна дъхът.

— Защо пък да ти казвам?

— Грейс!

— Кажи де! Защо? Защото те интересува ли? Или просто защото искаш да знаеш всичко, да контролираш всичко, да не позволяваш на другите да вършат неща, които не си им наредила! Затова, нали?

— Ох, Грейс!

Изведнъж Ани усети, че мракът ѝ тежи, и се пресегна да включи нощната лампа, но Грейс замахна с ръка.

— Недей! Не искам да я палиш!

Удари майка си по китката и лампата падна с трясък на пода. Керамичната основа се пукна на три еднакви парчета.

— Правиш се на много загрижена, но те е грижа единствено за теб и какво ще си кажат хората. А също за работата ти и за важните клечки, дето ти се пишат приятели. — Тя се подпря на лакти, сякаш за да разпали още повече гнева си, отприщен от сълзите, изкривили лицето ѝ. — И бездруго отсече, че не искаш да яздя, за какво тогава да ти казвам? Защо изобщо да ти казвам каквото и да било? Мразя те! — Ани се опита да хване дъщеря си, но тя я изтласка. — Махай се оттук! Остави ме на мира! Махай се!

Майка ѝ се изправи, усети, че ѝ се вие свят, и за миг си помисли, че ще се строполи. Почти слепешката прекоси петното светлина, което знаеше, че ще я изведе при вратата. Нямаше представа какво ще прави, щом стигне при нея, просто се подчиняваше на някаква окончателна команда, разделяща я веднъж завинаги от дъщеря ѝ. Тъкмо да излезе, и чу, че Грейс казва нещо; обърна се и погледна към леглото. Видя, че момичето пак се е обърнало към стената, а раменете му се тресат.

— Какво има? — попита Ани.

Зачака и дъщеря ѝ отново каза нещо — и Ани не бе сигурна дали момичето го е направило, защото е усетило колко се измъчва тя, или просто защото самото то страда неопишимо — ала нещо в тона му я накара да се върне. Отиде пак при леглото и застана съвсем близо — стига да поискаше, можеше да докосне Грейс, но не го направи от страх тя да не я шляпне повторно по ръката.

— Грейс! Не чух какво ми каза.

— Казах... Че ми почна.

Изрече го през хлипове и отначало Ани не я разбра.

— Какво е почнало?

— Мензисът.

— Моля? Тази вечер ли?

Грейс кимна.

— Усетих долу и когато се качих, по гащетата ми имаше кръв. Опитах се да ги изпера в банята, но не излиза.

— О, Грейси!

Ани се пресегна, сложи длан върху рамото на дъщеря си и тя се обърна. Сега върху лицето ѝ вече не се четеше гняв, само мъка и съжаление. Ани приседна на леглото и прегърна момичето. Грейс се притисна до майка си, усетила как риданията ѝ разтърсват и нея, сякаш са едно тяло.

— Кой ли ще ме погледне?

— Какво, миличкото ми?

— Кой ли ще ме погледне? Никой!

— Не е вярно, Грейси.

— За какво съм им?

— Как така за какво! Та ти си невероятна. Красива и силна. Ти си най-смелият човек, когото съм срещала през живота си.

Плакаха дълго, както се бяха прегърнали. Когато накрая се поуспокоиха, Грейс ѝ каза, че не мисли ужасните неща, които ѝ е наприказвала, а Ани отвърна, че знае, но че в тях има и зрънце истина, понеже като майка тя е бъркала твърде често. Седяха, притиснали глави, и изричаха най-чистосърдечно слова, каквито не смееха да кажат дори насаме.

— Всичките тия години вие с тате се мъчехте да имате още едно дете, нали? Всяка вечер се молех този път да стане. И не заради вас или защото исках братче или сестриче. Просто не исках вечно да съм... и аз не знам какво.

— Кажи ми!

— Не исках да се вторачвате толкова много в мен. Нали съм едно дете, усещах как и двамата очаквате да съм добра във всичко, да съм едва ли не съвършена, а аз не съм, аз съм си аз. А сега развалих всичко.

Ани я притисна още по-силно до себе си, замилва я по косата и я увери, че изобщо не е така. Помисли си още, но без да ѝ го казва, колко сладко, но и опасно е да обичаш и колко трудно, почти невъзможно е за обикновените простосмъртни да пресметнат точното съотношение между онова, което обичта дава и взима.

Не знаеше колко са седели така, но отдавна бяха престанали да плачат и мокрото петно върху роклята ѝ, останало от сълзите, вече

студенееше. Грейс заспа в обятията на майка си и не се събуди дори когато тя я положи на кревата и легна до нея.

Заслуша се в дишането на дъщеря си — равномерно и изпълнено с доверие — и известно време гледа как вятърът издува светлите пердета на прозорците. Сетне и тя потъна в сън, дълбок, без сънища, а отвън земята, огромна и смълчана, продължаваше да се върти под небесата.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Робърт погледна през напръсканото от дъжда стъкло на черното такси към жената на рекламното табло, която от десет минути му махаше неуморно. Бе от онези, задвижваните електронно реклами и ръката наистина се движеше. Жената бе със слънчеви очила и яркорозов бански костюм, а в другата ръка държеше нещо, което явно трябваше да наподобява пиня колада. Правеше всичко по силите си, за да убеди Робърт и множеството други подгизнали от дъжда пътници, заклещени на задръстените улици, че ако са хора на място, на часа ще си купят билет за самолета за Флорида.

Човек можеше да поспори. Пък и Робърт се съмняваше, че някой ще се хване на подобна евтина реклама, понеже английските вестници гъмжаха с истории за британски туристи, ограбени, изнасилени или направо застреляни във Флорида. Таксито пропълзя няколко метра напред и Робърт видя, че някой шегобиец е надраскал в краката на жената: „И да не си забравите патлака!“.

Твърде късно осъзна, че е трябвало да вземе метрото. От десет години, дойдеше ли в Лондон, все поправяха поредния участък от пътя за летището, и Робърт бе почти сигурен, че не са чакали точно него, за да се заемат с ремонта. Самолетът за Женева излиташе след трийсет и пет минути и при това темпо Робърт щеше да закъснее за полета с около два часа. Шофьорът на таксито вече го бе информирал едва ли не злорадо, че на летището е паднала непрогледна мъгла.

Излезе прав. И Робърт не изтърва самолета, защото полетът бе отложен. Седна в залата за заминаващи втора класа и два часа се наслаждава на спонтанно зародилата се дружба между набъбващата група измъчени до смърт дребни шефове, които си придаваха важност, но които до един бяха поели към инфаркта. Опита се да звънне на Ани, ала всеки път му отговаряше телефонният секретар и той започна да се безпокои къде ли са отишли. Бе пропуснал да ги пита какво смятат да правят в Деня на паметта, който за пръв път от години щяха да карат разделени.

Остави съобщение и изтананика на Грейс няколко такта от един марш, нещо, което правеше открай време на закуска в този ден, та да я настрои патриотично. После погледна за последно бележките, които си бе водил на днешното заседание (бе минало добре), и точките, които си бе нахвърлил за утрешното (което сигурно също щеше да мине добре, стига той изобщо да се добереше на него), и за кой ли път тръгна да се разхожда из залата за заминаващи.

Колкото да минава времето, се спря да разгледа купчинката кашмирени пуловери с поло яка, каквито не би подарил и на най-заклетия си враг, и точно в този момент някой го поздрави. Робърт вдигна очи и съгледа човек, който възможно най-плътно се доближаваше до въпросната категория.

Фреди Кейн бе величие средна ръка в издателския бизнес, от хората, за които не питаш много-много с какво точно се занимават от страх да не смутиш не тях, а себе си. Той наваксваше за тъмните петна в професионалната си биография, като тръбеше под път и над път, че притежава цяло състояние, а освен това знаеше абсолютно всички клюки за всеки в Ню Йорк, за когото си струваше да клюкариш. Бяха ги запознавали четири-пет пъти и всеки път Фреди не можеше да се сети за името на Робърт, с което даваше да се разбере, че не слага съпруга на Ани Грейвс в тази категория. Виж, самата Ани той включваше в нея, и още как!

— Здравсти! Така си и знаех, че сте вие! Как сте?

Стовари едната си ръка върху рамото на Робърт, а с другата се здрависа с него енергично, но и без особен ентусиазъм. Робърт се усмихна и забеляза, че Кейн е с очилата, с каквито напоследък ходеха всички кинозвезди, с надеждата да минат за интелектуалци. Явно пак бе забравил името му.

Побъбриха известно време край пуловерите с поло яка, разменяйки си информация за полетите, приблизителното време, когато щяха да пристигнат самолетите, и свойствата на мъглата. Робърт не се впусна да откровеничи защо е в Европа: не че беше някаква тайна, просто видя, че Фреди е ужасно разочарован, задето не му казва. Явно за да му отмъсти, на раздяла подметна:

— Доколкото подразбрах, Ани е объркала нещо конците с Гейтс.

— Моля?

Фреди вдигна длан към устата си и направи физиономия на гузен ученик.

— Май не бива да знаем.

— Прощавайте, но изглежда, сте по-информиран от мен.

— А, едно птиченце ми каза, че Крофорд Гейтс отново се е запретнал да търси млади таланти. Може би са само измишльотини.

— В какъв смисъл търси млади таланти?

— Нали знаете, в тази редакция е така открай време. Изстискват те като мокър парцал и те захвърлят. Просто разбрах, че тормозел Ани.

— За пръв път чувам...

— Това са само клюки. Изобщо не биваше да го споменавам.

Фреди се ухили самодоволено — нали бе постигнал единствената цел на срещата, и каза, че пак щял да иде и да се оплаче на гишето.

Робърт се върна в залата за заминаващи, изпи още една бира и разлисти броя на списание „Икономист“, но пак се сети за думите на Фреди. Беше се престорил на учуден, ала бе наясно за какво му намеква онзи. Чуваше мълвата за втори път тази седмица.

Предния вторник бе ходил на прием, даван от един от големите клиенти на адвокатската кантора. Обикновено си измисляше някакво извинение, за да не присъства на подобни светски сбирки, но нали Ани и Грейс ги нямаше, този път почувства, че дори му се ходи. Приемът бе в тежкарски офис, разположен върху няколко акра на хвърлей от Рокфелеровия център, и на него имаше планини черен хайвер, по които човек преспокойно можеше да кара и ски.

Каквото и да беше последното име на сбирките на адвокати (всяка седмица измисляха ново, все по-обидно), тази сбирка определено бе именно такава. Робърт позна доста колеги от други кантори и предположи, че домакинът ги е поканил, за да държи всички под пара. Сред адвокатите бе и Дон Фарлоу. Бяха се срещали само веднъж, но Фарлоу му бе симпатичен, още повече че и Ани го харесваше и ценеше много.

Фарлоу го поздрави сърдечно и докато си бърбеха, Робърт с удоволствие установи, че споделят не само граничещия с лакомия апетит към черния хайвер, но и откровено циничното отношение към хората, които го бяха осигурили. Заеха място край камарите вкусоти и Фарлоу заслуша съчувствено Робърт, който му заобяснява как върви делото за злополуката с Грейс — или по-точно как не върви, понеже се

бе заплело дотолкова, че сигурно щеше да се влачи с години. После заговориха за друго и Фарлоу попита как е Ани и какво става на запад.

— Направо е невероятна — отбеляза адвокатът. — Никой не може да ѝ стъпи и на малкия пръст. И лошото е, че онзи келеш Крофорд го знае.

Робърт го попита какво има предвид и Фарлоу се изненада, а после се смути. Бързо смени темата и единственото, което каза, бе Робърт да предаде на Ани да се връща на работа. Той моментално се прибра и ѝ звънна. Тя го обърна на шега.

— Редакцията е царство на параноята — каза Ани. Дума да няма, Гейтс ѝ създаваше главоболия, но не повече от обикновено. — Този стар негодник знае, че се нуждае от мен повече, отколкото аз — от него.

Робърт усети, че жена му вдъхва кураж по-скоро на себе си, отколкото на него, ала не каза нищо. Но щом Фреди знаеше за неприятностите ѝ, Робърт бе готов да се обзаложи, че вече знае цял Ню Йорк, а ако не знаеше, щеше да научи за броени дни. И макар това да не бе неговият свят, той бе живял в него достатъчно дълго, та да е наясно кое е по-важно: какво се говори или каква е истината.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

Обикновено Ханк и Дарлийн организираха забава на Четвърти юли. Тази година обаче Ханк смяташе да лекува в края на юни варикозните си вени и нямаше намерение да куцука на танците, така че ги премести с около месец напред, на Деня на паметта.

Не че не поемаше риск. Преди няколко години същата седмица бе натрупало към две педи сняг. А сега някои от поканените отсъдиха, че едва ли подобава да се веселят в ден, когато се чества паметта на загиналите за отечеството. Ханк изпсува и отсече, че ако е за въпрос, е много тъпо да празнува независимостта, след като от толкова време е женен за Дарлийн, пък и всички, сражавали се във Виетнам, си падали по забавите, тъй че не виждал пречки.

Но напук на Ханк заваля дъжд, който се лееше на талази върху непромокаемия брезент и съскаше сред наденичките, пържолите и ребърцата върху скарите. Гръмна един предпазител и светещите гирлянди, накачени из двора, изгоряха. От това обаче настроението на насъбралите се не се развали. Всички влязоха в конюшната и се натъпкаха така, че нямаше къде игла да падне. Някой даде на Ханк тенис фланелка, която той тутакси облече; отпред с тлъсти черни букви пишеше: „Нали ти казах“.

Том се забави, понеже ветеринарят не можел да дойде в ранчото преди шест. Би на кобилката поредната инжекция, след която според него тя щяла да се оправи. Още се занимаваха с нея, когато другите тръгнаха за забавата. През отворената врата на конюшната Том видя как децата се качват във форда на Ани. Ани му махна и го попита дали ще дойде. Отвърна ѝ, че ще се позабави. Стана му приятно, че тя пак е с роклята, с която бе облечена и преди две вечери.

И тя, и Грейс не продумаха и дума за случилото се онази нощ. В неделя Том стана още преди изгрев-слънце, облече се в тъмното и забеляза, че щорите върху прозореца на Ани пак са вдигнати, а осветлението — включено. Понечи да отскочи дотам и да се увери, че всичко е наред, но после се отказа, за да не го помислят за натрапник.

Нагледа конете и когато се върна за закуска, Даян му каза, че Ани токущо е звъннала да пита дали е удобно да идат с тях на черква.

— Сигурно колкото да пише после за това в списанието си — изсъска снаха му.

Том възрази, че според него е несправедлива и да оставела жената на мира. Целия ден Даян не му говори.

Отидоха на черква с две коли и моментално стана ясно, най-малкото на Том, че нещо между Ани и дъщеря ѝ се е променило. Бяха някак умиротворени. Направи му впечатление, че сега, когато жената говореше, момичето я гледаше в очите, а щом слязоха от колите, двете се хванаха за ръце и вървяха една до друга чак до черквата.

Нямаше място всички да седнат на един ред, така че Ани и Грейс отидоха на предния, където от прозореца падаше кос лъч светлина, озарил бавно носещата се във въздуха прах. Том забеляза, че другите богомолци, и жени, и мъже, току пооглеждат новодошлите. Усети, че и той непрекъснато извърща очи към тила на Ани, когато тя се изправя за песнопенията или отмята глава за молитва.

Когато се прибраха в ранчото, Грейс отново поязди Гонзо, но този път пред всички. Отпърво го поразходи, после Том ѝ каза да го пришпори в тръс. В началото момичето бе малко напрегнато, но сетне се отпусна и когато намери точния ритъм, Том видя колко красиво язди. Посъветва я как да използва крака си и щом тя го направи, я подкани да не се страхува и да препусне.

— Да препусна ли?

— Ами да, защо не?

Момичето се пристраши и когато препусна с разтворени бедра, следвайки темпото на коня, лицето му се озари от усмивка.

— Дали да не си сложи шапка? — попита тихо Ани.

Имаше предвид предпазните шлемове, каквито носеха в Англия и в източните щати, а той отвърна, че не ѝ трябва, освен ако не е намислила да пада. Усети, че се е издънил, но Ани явно му имаше доверие и не се разсърди.

Грейс спокойно забави ход и спря с лекота Гонзо пред тях: всички изръкопляскаха и я поздравиха с весели възгласи. Конят изглеждаше така, сякаш бе спечелил дербито в Кентъки. А усмивката на Грейс бе широка и лъчезарна като утринния небосклон.

След като ветеринарят си тръгна, Том се изкъпа, сложи си чиста риза и пое през дъжда към Ханк. Валеше като из ведро, чистачките на очукания шевролет накрая се предадоха и му се наложи да долепи нос до стъклото, та да вижда откъде да мине през пълните с вода дупки по изровения чакълест път. Пред конюшната бе пълно с коли и той спря на алеята встрани; ако не се бе сетил да си вземе дъждобрана, щеше да стане вир-вода, докато влезе вътре.

Ханк го забеляза веднага и дойде при него с една бира. Том се засмя на тенис фланелката и още докато си сваляше дъждобрана, усети, че търси с поглед сред лицата Ани. Конюшната бе просторна, но пак едва бе побрала всички, дошли на забавата. Свиреше кънтри музика, която почти не се чуваше от разговорите и смеха. Хората още ядяха. Вятърът сегиз-тогиз довяваше през отворените врати пушека, виещ се над скарите. Почти всички се хранеха прави, понеже масите и пейките, пренесени от двора, още бяха мокри.

Том си бърбеше с Ханк и с двама други мъже и оглеждаше помещението. Една от празните ясли в дъното бе превърната в мокър бюфет, Франк помагаше зад него. Някои от по-големичките деца, сред които и Грейс, и Джо, се бяха насъбрали около уредбата, бърникаха в кашона с касетите и хихикаха при смущаващата перспектива техните родители да се опитват да танцуват на музиката на „Игълс“ и „Флитуд Мак“. Недалеч от тях Даян каза на близнаците, че ако не престанат да се замерят с храна, на часа ще ги върне вкъщи. Том видя мнозина познати, ала се взираше да открие един-единствен човек. И накрая го съгледа.

Ани стоеше с празна чаша в ръка в отсрещния ъгъл и разговаряше със Смоуки, който току-що се бе върнал от Ню Мексико, където се бе хванал на работа след последния курс на Том. Всъщност разговаряше най-вече Смоуки. От време на време Ани се озърташе и Том се запита дали не търси някого, по-точно него. После си каза да не става за смях и отиде да си вземе от яденето.

Смоуки разбра коя е Ани още щом ги запознаха.

— А, вие сте жената, дето му се обадохте, докато провеждахме курса в окръг Мейрин — отсъди Смоуки и Ани се засмя.

— Същата.

— Помня, щом се върна от Ню Йорк, ми звънна да ми каже, че за нищо на света няма да се заеме с този кон. А ето че сте тук.

— Промени мнението си.

— Дума да няма, госпожо. Не съм виждал Том да върши нещо, което не желае.

Ани започна да задава въпроси за работата му с Том и какво точно правят на курсовете и от начина, по който отвърщаше Смоуки, й стана ясно, че боготвори и прахта под нозете на Том. Младежът й каза, че мнозина днес организирали лечебни курсове, но никой не можел да се мери с него. Разправи й какво го е виждал да върши, как е връщал към живот коне, на които почти всеки би теглил куршума.

— Положи длани върху животните и виждаш как смъква цялото напрежение от тях.

Ани сподели, че не го е правил с Пилигрим, а Смоуки поясни, че това сигурно е защото жребецът още не е готов.

— Звучи като магия — вметна жената.

— А, не, госпожо. Не е просто магия. Магията се свежда до евтини трикове.

Каквото и да бе, Ани вече го бе усетила. Беше го усетила, докато бе гледала как Том работи и бе яздила с него. Всъщност го чувстваше винаги когато бе с този човек.

Беше си мислила за това вчера сутринта, щом се събуди до още спящата Грейс и видя, че зората се е пукнала зад избелелите пердета, които сега не се помръдваха. Дълго лежа, без да се помръдва, унесена от спокойното дишане на дъщеря си. Грейс промърмори нещо в просъница и майка й напразно се опита да разбере какво.

Тъкмо тогава сред купчината книги и списания до леглото забеляза екземпляра от „Пътешествието на един пилигрим“, който й бяха подарили братовчедите на Лиз Хамънд. Не беше го отваряла, не знаеше и че дъщеря й го е донесла тук. Стана тихо и седна с книгата на стола до прозореца, където бе достатъчно светло, за да чете.

Спомни се, че като дете бе слушала в прехлас, като омагьосана за героичното пътешествие на малкия Кристиан до Небесния град. Сега алегорията й се стори недодялана и прекалено очевидна. Но към края имаше откъс, от който притаи дъх:

„Този път видях в съня си, че пилигримите вече са прекосили Омагьосаната земя и навлизат в страната Бейла, където въздухът бе упойващо сладостен и пътят минаваше право през нея; там намериха за кратко утеха. Да, там слушаха несекващата песен на птиците, всеки божи ден виждаха как цветята никнат от пръстта и дочуваха гласа на гургулиците. В тази земя слънцето грееше денем и нощем; тя се простираше отвъд Долината на Сянката на смъртта, а също извън обсега на Великана Отчаяние; оттук те не виждаха и Замъка на Съмнението. Оттук съзираха Града, към който бяха поели, срещнаха и неколцина негови жители. Понеже това бе земята, където обикновено се разхождаха Сияйните, и тя граничеше с Рая.“

Ани прочете откъса три пъти и затвори книгата. Тъкмо той я накара да звънне на Даян и да я пита дали е удобно да идат с Грейс на черква. Въпреки че подтикът — толкова неприсъщ за нея, та чак я досмеща — нямаше, кажи-речи, нищо общо с религията. Беше свързан с Том Букър.

Ани знаеше, че по един или друг начин той е създал атмосферата за онова, което се бе случило. Бе отключил врата, през която те двете с Грейс се бяха преоткрили. „Не позволявай на дъщеря си да се прави, че не те забелязва!“ — така ѝ бе казал. И тя го бе послушала. Сега просто ѝ се искаше да му благодари, но чрез ритуал, та да не поставя никого в неловко положение. Щом каза на Грейс, тя я взе на подбив и я попита от колко столетия не е стъпвала в черква. Но го изрече с обич и определено бе щастлива, че ще идат на службата.

Ани се отърси от спомените си и се върна към забавата. Смоуки явно не бе забелязал, че се е умислила. Продължаваше да ѝ разказва някаква дълга заплетена история за собственика на ранчото в Ню Мексико, където работел. Докато го слушаше, Ани продължи да прави онова, което бе правила цяла вечер: да търси с поглед Том. Може би все пак нямаше да дойде.

Ханк и другите мъже отново изнесоха масите навън, на дъжда, и започнаха танците. Сега музиката бумтеше по-високо и пак беше кънтри, така че, предвождани от най-нахаканото, децата продължиха

да мърморят, явно тайничко доволни, че няма да им се наложи да танцуват. Бе къде-къде по-забавно да се присмиват на родителите си, отколкото те — на тях. Едно-две от по-големите момичета все пак се претрашиха и затанцуваха и щом ги видя, Ани изведнъж се притесни. Каква глупачка беше! Как не ѝ бе хрумнало, че Грейс сигурно ще се разстрои, докато гледа как другите танцуват! Извини се на Смоуки и тръгна да търси дъщеря си.

Седеше с Джо при яслите. Щом забелязаха Ани, тя изшушука нещо на Джо и той се усмихна, но после стана да я посрещне със сериозен израз.

— Може ли един танц, госпожо?

Грейс прихна и Ани я погледна подозрително.

— А, без тия!

— Ама защо ми отказвате, госпожо?

— Не си ли малко нахален?

— Бива ли да си толкова груба, мамо! — възкликна Грейс. — Да приказваш така!

Джо продължи да я гледа най-сериозно.

— Не, госпожо, изобщо не съм нахален.

Ани пак погледна дъщеря си, която сякаш прочете мислите ѝ.

— И през ум да не ти минава, че ще танцувам с него на тази музика.

— Е, тогава да потанцуваме ние с теб, Джо. За мен ще бъде удоволствие.

Впуснаха се в танц. Момчето танцуваше добре и въпреки че другите деца се кикотеха, изобщо не им обръщаше внимание. В този миг Ани видя Том. Наблюдаваше я от мокрия бюфет, махна ѝ и само при вида му тя се смути като гимназистка и се притесни, че може да ѝ е проличало.

Когато парчето свърши, Джо ѝ се поклонил галантно и я заведе отново при Грейс, която продължаваше да се кикоти. Ани усети, че някой я докосва по рамото, и се обърна. Беше Ханк. Канеше я на следващия танц, не искаше и да чуе за отказ. Когато музиката утихна, бе разсмял Ани така, че чак я болеше коремът. Но не я оставиха да си почине. Покани я Франк, след него — Смоуки.

По едно време Ани видя, че Грейс и Джо се забавляват с нещо като танца на патетата заедно с близнаците и още няколко деца, та да

не излезе, че танцуват само двамата.

Наблюдаваше как Том танцува първо с Дарлийн, сетне с Даян, после — с някаква по-млада жена, която бе притиснал до себе си и която Ани не познаваше и не изгаряше от желание да познава. Може би му беше гадже, за което не бе чувала. Свършеше ли поредният танц, го търсеше с очи и се чудеше защо ли не я кани.

Забеляза я как се промушва към мокрия бюфет, след като бе танцувала със Смоуки, и при първия удобен случай благодари на партньорката си и също тръгна натам. За трети път се опитваше да стигне при нея, но все някой го изпреварваше.

Запроправя си път подире ѝ през разгорещената тълпа и видя как бърше потно чело и прокарва длани назад през косата си точно както когато я бе срещнал да тича. Отзад върху роклята ѝ се тъмнееше петно, платът се бе навлажнил от потта и се бе залепил за гърба ѝ. Щом наближи, Том усети парфюма ѝ, примесен с друга, по-неуловима, ала по-въздействаща миризма — на тялото ѝ.

Франк пак помагаше на мокрия бюфет и над главите на другите попита Ани какво иска. Тя го помоли за чаша вода. Франк отговори, че за жалост имало само газирана. Подаде ѝ чашата, Ани му благодари и когато се обърна, Том стоеше точно пред нея.

— Здравсти! — каза тя.

— Здравей. Значи Ани Грейвс обичала да танцува.

— Всъщност не понасям танците. Но тук никой не пита.

Том се засмя и реши, че в такъв случай няма да я кани, макар че си бе мечтал за това цяла вечер. Някой се провря между тях и за миг ги раздели. Музиката отново гръмна и те трябваше да крещят, за да се чуват.

— Виж, ти определено обичаш.

— Какво?

— Да танцуваш. Видях те.

— Сигурно. Но и аз те видях и съм готов да се обзаложа, че си падаш по танците повече, отколкото го изкарваш.

— Е, понякога да. Когато съм в настроение.

— Искаш ли вода?

— Умирам от жажда.

Том извика на Франк да му подаде чиста чаша и му върна содата. Сложи лекичко длан върху гърба на Ани и усетил през влажната рокля топлото ѝ тяло, ѝ помогна да мине през навалищата.

— Ела!

Намери пролука през навалищата, а Ани мислеше само за едно: за ръката му върху гърба си, точно под лопатките и закопчалката на сутиена.

Докато заобикаляха дансинга, ѝ докривя, задето му е казала, че не обича да танцува. Той сигурно щеше да я покани... а сега Ани искаше най-много това.

Огромната врата на конюшната зееше отворена и дископрожекторите осветяваха дъжда — завеса от нанизани мъниста, непрекъснато променящи цвета си. Вече не духаше, но от поройния дъжд лъхаше хладен повей, та и други се бяха насъбрали на вратата да се поохладят.

Ани и Том застанаха в края на навеса и се взряха в дъжда, заглушаващ с тътена си музиката отзад. Том вече нямаше причини да я държи за гърба и макар Ани да се надяваше да не маха ръката си, той все пак я свали. В дъното на двора блещукаха прозорците на къщата и тя предположи, че са тръгнали натам, за да вземат вода.

— Ще се измокрим до кости. Не съм чак толкова жадна — рече Ани.

— Нали каза, че умираш за вода?

— Да, но не и с риск да се удавя. Макар и да казват, че най-лесно се умирало чрез удавяне. Винаги съм се питала откъде са толкова сигурни.

Том се засмя.

— Както виждам, не спиращ да мислиш.

— Да, мозъкът ми щрака непрекъснато. Не мога да го спра.

— Вероятно понякога ти пречи.

— Тъхъ.

— Както например сега. — Том видя, че тя не го е разбрала. Посочи къщата. — Ето, стоим и гледаме дъжда, а ти си мислиш: „Ама че работа, няма вода!“.

Ани го погледна под око и взе чашата от ръката му.

— Нещо като в оная пословица за гората и дърветата, нали?

Том сви рамене и се усмихна, а Ани се пресегна с чашата към тъмното. Дъждът я зашиба по ръката, чак я заболя. Докато чашата се пълнеше, двамата не можеха да откъснат очи един от друг, но хуморът в погледите им бе само привиден. Гледаха се по-кратко, отколкото им се стори и отколкото им се искаше.

Ани предложи от водата първо на него, ала той поклати глава и пак я загледа. Докато пиеше, тя също се вторачи в него над чашата. А водата бе хладна и чиста, толкова пречистена от всичко, че чак ѝ се доплака.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Грейс усети, че става нещо, още в мига, когато се качи до него в шевролета. Той се издаде, усмихвайки се като дете, скрило кутията с бонбоните. Момичето затвори вратата на автомобила и Том го подкара от задната страна на къщата при потока надолу към оградените пасища. Грейс тъкмо се бе прибрала от сутрешния сеанс с Тери в Шото и си дояждаше сандвича.

— Какво има? — попита тя.

— В какъв смисъл?

Момичето присви очи и се взря в него, но той се усмихна уж недоумяващо.

— Като начало си подранил.

— Така ли? — ахна Том и тръсна ръчния си часовник. — Не часовник, ами солница!

Грейс видя, че е безпредметно да гадае, облегна се и продължи да си яде сандвича. Том пак се усмихна загадъчно.

Второто, с което се издаде, бе въжето, което взе от конюшната, преди да тръгнат към оградата на Пилигрим. Бе много по-късо от въжетата, които използваше за ласо, и по-тясно, със сложни плетеници от лилави и зелени нишки.

— Това пък какво е?

— Въже. Хубаво е, нали?

— Дума да няма. За какво ти е?

— Човек може да направи куп неща с въже като това, Грейс.

— Например да се люлее на дърво, да се върже...

— Ами да.

Щом стигнаха ограденото пасище, момичето се облакът на обичайното място, а Том влезе вътре с въжето. Пак както обикновено, Пилигрим стоеше в другия край. Започна да пръхти и да снове, сякаш търсеше откъде да избяга. По опашката, ушите и хълбоците му като електричество минаваха спазми. Конят не сваляше и за миг очи от Том.

Той обаче не го и поглеждаше. Както вървеше, правеше нещо с въжето, но какво точно, Грейс не виждаше, понеже беше с гръб към

нея. Спря наред пасището и без да вдига очи, продължи да работи с въжето.

Грейс забеляза, че Пилигрим го гризе любопитство не по-малко, отколкото нея. Вече не сновеше, а бе застанал на едно място и наблюдаваше. От време на време отмяташе глава и удряше с копито, навирил към Том уши, сякаш завързани на ластик. Момичето се премести бавно покрай оградата, за да вижда по-добре мъжа. Не се наложи да ходи далеч, понеже той застана с лице към нея и с гръб към коня, за да не го гледа какво прави. Но и Грейс не забеляза нищо друго, освен че Том връзва възли. По едно време вдигна поглед и ѝ се усмихна изпод периферията на шапката.

— Я какъв любопитен бил!

Грейс погледна Пилигрим. Малко бе да се каже, че му е интересно. Нали сега не виждаше Том, стори същото, което одева бе направило и момичето: пристъпи няколко крачки напред. Том го чу и също се отдалечи на два-три метра, извърнат с гръб към него. Пилигрим постоя, постоя, пък се престраши и надзърна иззад гърба му, след което направи още няколко предпазливи крачки. Мъжът отново го чу и отново отстъпи, така че разстоянието между тях остана горе-долу същото.

Грейс виждаше, че вече е завързал възлите, ала той продължаваше да намотава въжето, докато накрая момичето внезапно не осъзна какво наплита: повод. Направо не повярва на очите си.

— Ще се опиташ да го хванеш с него ли?

Том ѝ се усмихна и изшушука уж загадъчно:

— Само ако ме помоли.

Грейс се бе улисала толкова, че не знаеше колко време е минало. Сигурно десетина-петнайсет минути, но не повече. Приблизеше ли се Пилигрим, Том отстъпваше, криеше от него своята тайна и подклаждаше любопитството му. После спираше и всеки път съкращаваше разстоянието помежду им. Обиколиха два пъти пасището и когато мъжът се върна в средата, от коня го дяляха някакви си десетина крачки.

Застана под прав ъгъл спрямо Пилигрим, все така наплитайки спокойно въжето, и макар че погледна веднъж Грейс и ѝ се усмихна, не извърна нито един път очи към коня. Пренебрегнат, Пилигрим изпръхтя и се заозърта. После направи още две-три крачки към Том.

Грейс видя, че очаква мъжът да се дръпне отново, ала сега той не помръдна. Тази промяна изненада коня, той спря и пак се огледа дали нещо, включително и Грейс, ще му подсказе какво означава всичко това. Но не откри отговор и отново се приближи. Пръхтеше и душеше дали мъжът не му залага капан, обмисляше струва ли си да рискува заради вече неудържимото си любопитство да разбере какво държи той.

Накрая застана само на педя. Том усещаше власинките на муцуната му върху периферията на шапката си и дъха му във врата си.

Направи две-три крачки и макар движението да не бе рязко, Пилигрим подскочи като подплашена котка и изцвили. Но не се дръпна. А щом забеляза, че Том се извърща с лице към него, се укроти. Вече виждаше въжето. Том го държеше в две ръце, та да го разгледа хубавичко. Но както знаеше Грейс, Пилигрим нямаше да се задоволи с това. Щеше да поиска и да го подуши.

Мъжът го погледна за пръв път и му каза нещо, но какво, момичето не чу, тъй като бе твърде далеч. Прехапа устна: много му се искаше конят да пристъпи напред. „Хайде, иди, иди де, няма да ти направи нищо!“ Ала Пилигрим не се нуждаеше от подканяне, бе достатъчно и любопитството му. Колебливо, но и все по-уверено отиде при Том и завря муцуна във въжето. Подуши него, сетне дланите на мъжа, който му разреши да го стори.

Грейс усети как с този момент — с колебливия допир между кон и човек, са свързани безброй неща. Не бе в състояние да го обясни дори на самата себе си. Просто почувства, че всичко, случило се през последните дни, сякаш сега бива скрепено веднъж завинаги. До този миг не бе вярвала, че е преоткрила майка си, че отново язди, че на забавата е била толкова самоуверена, сякаш всеки момент някой можеше да ѝ отнеме всичко това. Ала в плахата проява на вяра от страна на Пилигрим имаше такава надежда, такова обещание за светлина, че момичето усети как нещо вътре в душата му се размърдва и разтваря и разбра, че тази промяна е постоянна.

Явно със съгласието на коня Том вдигна бавно длан към врата му. Пилигрим потрепери и за миг застина. Но го стори само от предпазливост и щом усети ръката върху кожата си и видя, че тя не му причинява болка, се отпусна и разреши на мъжа да го погали.

Милва го дълго. Бавно движеше длан нагоре, докато не я прокара по целия врат. Пилигрим му позволи да стори същото и от другата страна и дори да го докосне по гривата, толкова сплъстена, че стърчеше като шипове между пръстите му. Все така внимателно, без да бърза, Том му нахлузи повода. А Пилигрим не се дръпна, дори не трепна.

Единственото, което го смущаваше, докато показваше всичко това на Грейс, бе да не би да ѝ вдъхне напразни надежди. Човек никога не знае какво ще стане, когато един кон се решава на подобна стъпка, особено пък кон като Пилигрим. От очите му и особено от тръпката, преминала по хълбоците, личеше, че преспокойно би могъл да я отхвърли. А отхвърлеше ли я, следващия път, ако изобщо имаше следващ път, щеше да е още по-лошо.

От доста сутрини Том го подготвяше без знанието на Грейс за тази стъпка. Следобед, когато тя ги наблюдаваше, правеше други неща, главно тренираше коня с флагчетата и с въжето. Но държеше да го подготви за повода насаме. До тази сутрин не знаеше дали ще се получи, дали лъчът надежда, за който бе споменал на Ани, изобщо съществува. А щом го забеляза, спря, понеже искаше и Грейс да присъства, когато този лъч се разгори в мощен огън.

Бе излишно да я поглежда, и така усещаше колко развълнувана е. Ала онова, което Грейс не знаеше и което може би Том трябваше да ѝ каже, вместо да се прави на потаен, бе, че отгук нататък не ги чакат само цветя и рози. Предстоеше им къртовски труд, от който не бе изключено Пилигрим отново да изпадне в своята лудост. Но този труд можеше да почака. Том нямаше намерение да се захваща с него сега, тъй като мигът принадлежеше на Грейс и той не искаше да ѝ го разваля.

Повика я да дойде. Знаеше, че момичето изгаря от желание да го стори. Загледа как Грейс подпира бастуна на страничната гредка на вратата и прекосява с едва забележимо куцукане пасището. Когато почти бе стигнала при тях, ѝ каза да спре. Бе за предпочитане конят да иде при нея, а не тя — при него, и само с едно леко подръпване на повода Пилигрим се насочи към момичето.

Том видя как Грейс прехапва устна и се мъчи да не трепери, докато протяга ръце към муцуната на коня. И двамата се страхуваха; момичето явно помнеше и по-радостни срещи. Но докато Пилигрим душеше дланите ѝ, а после лицето и косата ѝ, Том видя проблясък от онова, което двамата с нея са изпитвали заедно едно време и което може би щяха да изживеят отново.

— Ани, обажда се Люси. Там ли си?

Известно време Ани не отговори. Пишеше важна докладна записка до най-верните си хора как да неутрализират намесата на Крофорд Гейтс. Основната ѝ заръка бе да не му цепят басмата и да го пращат по дяволите. Бе включила телефонния секретар, та на спокойствие да намери малко по-завоалиран начин, по който да го изрази.

— Къде си се запиляла пак, да му се не види? Да кълцаш ташаците на кравите ли? Слушай, аз толкова... А бе, обади ми се!

В гласа ѝ прозвуча тревога и Ани реши да вдигне слушалката.

— Кравите нямат ташаци.

— А! Значи се спотайваш!

— Не, трая си, така му се вика, Люси. Какво става пак?

— Уволни ме.

— Моля?

— Оня дъртак ме уволни.

Ани усещаше от седмици, че ще стане. Люси бе първият човек, когото бе назначила, нейната най-вярна съюзница. Уволнявайки я, Гейтс предупреждаваше по възможно най-недвусмисления начин и Ани. Докато слушаше Люси, която ѝ заобяснява какво се е случило, тя почувства как я присвива под лъжичката.

Поводът бил един материал за камионджийките. Ани го бе видяла и макар че, както би могло да се очаква, в него се говореше прекалено много за секс, той бе ужасно забавен. И снимките бяха страхотни. Люси настояла за огромно заглавие — „МАЙНАДЖИЙКИТЕ“. Гейтс му наложил вето, отсъждайки, че Люси е „превъртjала на тема чукане“. Само дето не се хванали за гушите пред цялата редакция и Люси му казала право в очите онова, за което Ани се мъчеше да намери евфемизъм в докладната записка.

— Само през трупа ми! — отсече Ани.
— Ама той вече ме уволни, драга.
— Не, не те е уволнил. Не може да го направи.
— Не знам дали може, но го направи. Въпреки че и бездруго ми
дойде до гуша от него. Това не си е работа.
Известно време двете мълчаха умислено. Ани въздъхна.
— Ани!
— Какво?
— Я си идвай! И то по-скоро!

Грейс се прибра късно и заразказва превъзбудено какво е правил Пилигрим. Помогна на майка си да сложат масата за вечеря и докато се хранеха, продължи да ѝ разправя как го е докоснала и как той е потреперил. Не ѝ позволил да го помилва, както на Том, и Грейс била малко разочарована, задето не я оставил по-дълго край себе си. Том обаче я бил уверил, че и това щяло да стане, просто се искало време.

— Пилигрим избягваше да ме поглежда. Странно, нали? Сякаш се чувстваше гузен.

— Заради онова, което се случи ли?

— Не. И аз не знам. Може би заради начина, по който се държи.

Момичето описа на майка си как после Том го завел в конюшната и там го изкъпали. Конят му разрешил да изстърже мръсотията по копитата му, но не дал да пипат гривата и опашката му. Все пак успели да разчешат козината му. Най-неочаквано Грейс млъкна и погледна угрижено майка си.

— Добре ли си?

— Да. Защо?

— Не знам. Виждаш ми се разтревожена.

— А, просто съм уморена.

Тъкмо се навечеряха, и звънна Робърт. Грейс се разположи на импровизираното писалище на Ани и му разказа всичко отначало, докато майка ѝ миеше съдовете.

Търкаше на мивката един тиган и слушаше трескавото суетене на някакъв бръмбар, хванат заедно с другите насекоми в капана на една от флуоресцентните лампи. След обаждането на Люси бе

изпаднала в мрачно настроение, налегнаха я тежки мисли, които дори новината на Грейс не успя да разсее докрай.

Беше се поободрила, когато чу как отвън гумите на шевролета стържат върху чакъла. Том бе докарал Грейс. Двамата с него не бяха разговаряли от забавата в конюшнията, макар че той не ѝ излизаше от главата, и Ани се огледа припряно в стъклената врата на печката с надеждата, че Том ще влезе. Ала той само ѝ махна и потегли.

Разговорът с Люси — както сега и обаждането на Робърт, макар и по друг начин — я бе върнал към онова, което, както тя смътно съзнаваше, бе нейният истински живот, въпреки че и тя вече не знаеше какво ще рече „истински“. В известен смисъл нищо не можеше да бъде по-истинско от живота, който бяха открили тук. Каква беше разликата между тези два свята?

Както ѝ се струваше, единият бе изтъкан от задължения, а другият — от възможности. Оттук вероятно идваше и представата ѝ за „истинско“: задълженията бяха повече от очевидни, здраво вкоренени във взаимоотношенията, докато възможностите бяха химера без стойност и измерения, която дори можеше да е опасна. С годините човек натрупваше мъдрост, осъзнаваше го и загърбваше възможностите. Така, разбира се, бе за предпочитане.

Бръмбарът в лампата опитваше нова тактика: правеше си дълги почивки, а после с удвоени усилия се бореше с пластмасовия абажур. Грейс разказваше на баща си как вдругиден щяла да помогне да изкарат говедата на лятна паша и как щели да нощуват под открито небе. Да, потвърди момичето, щяло да язди, как иначе щяло да пътува?

— Но ти, тате, не се безпокой, чу ли? Гонзо е кротък като агънце.

Ани приключи в кухнята и угаси лампата, за да даде почивка на бръмбара. Отиде бавно във всекидневната и застана зад стола, на който седеше Грейс, се зае да оправя разсеяно косата ѝ върху раменете.

— Тя няма да дойде — поясни момичето. — Имала много работа. Тук, при мен е, искаш ли да говориш с нея? Добре. И аз те обичам, тате.

Отстъпи стола на майка си и се качи да си вземе вана. Робърт още беше в Женева. По всяка вероятност щял да се прибере в Ню Йорк със самолета в понеделник. Каза ѝ какво е чул преди две вечери от Фреди Кейн, Ани пък отвърна уморено, че Гейтс е уволнил Люси.

Робърт я изслуша, без да я прекъсва, и попита какво смята да прави. Жена му въздъхна.

— И аз не знам. Ти какво ми препоръчваш?

Робърт замълча и Ани усети, че обмисля внимателно какво да й отговори.

— Според мен оттам не си в състояние да направиш кой знае какво.

— Какво предлагаш, да се приберем ли?

— Не съм казвал такова нещо.

— Точно когато Грейс и Пилигрим започнаха да се възстановяват?

— Не, Ани, не си ме разбрала.

— Но прозвуча така.

Чу как мъжът ѝ въздъхва дълбоко и внезапно я досрамя, задето изопачава думите му и не е искрена за подбудите, заради които иска да остане. След малко Робърт допълни овладяно:

— Извинявай, ако е прозвучало така. Много се радвам за Грейс и Пилигрим. Важно е да останете докогато трябва.

— По-важно от работата ми ли?

— Божичко, Ани!

— Извинявай.

Заговориха за други, по-безопасни неща и когато се сбогуваха, отново бяха приятели, макар и Робърт да не ѝ каза, че я обича. Ани остави слушалката и продължи да седи на стола. Не бе искала да се нахвърля така на мъжа си. По-скоро се самонаказваше заради своята неспособност — или нежелание — да разплете кълбото почти неосъзнати желания и задръжки, раздиращи я отвътре.

Грейс бе включила радиото в банята. Някаква радиостанция за стари парчета излъчваше предаване, озаглавено „Динозаврите“. Преди малко бяха пуснали „Вярвам в мечтите си“, а сега звучеше „Последният влак за Кларксвил“. Грейс сигурно бе заспала или си бе пъхнала главата под водата.

Най-неочаквано Ани разбра със самоубийствена яснота какво да прави: ще каже на Гейтс, че ако не възстанови на работа Люси Фридман, тя също ще напусне. Утре ще му прати по факса ултиматума си. Ако поканата на Букърови още бе в сила, в края на краищата също щеше да тръгне с тях и да им помогне да закарат добитъка на лятна

паша. А щом се върнеше, или щеше да е запазила поста си, или щеше да бъде безработна.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Стадото се виеше към Том по склона досущ като придошла черна река, потекла нагоре срещу течението. Местността тук бе такава, че не беше нужно да насочват добитъка: говедата нямаха друг избор, освен да се изкачват по криволичещата пътека. Том обичаше да избързва напред и горе на билото да спира, за да ги погледа.

Другите ездаци също се задаваха, заели стратегически позиции над и около стадото: Джо и Грейс отдясно, Франк и Ани — отляво, а Даян и близнаците отзад. Бърдото, което току-що бяха прекосили, наподобяваше море от диви цветя, през което те бяха оставили тъмнозелен брод и на чийто далечен бряг бяха спрели под пладнешкото слънце да погледат как говедата пият вода.

От мястото, където Том бе спрял коня, езерото се бе превърнало в трепкаща в далечината мараня, а долината зад него, където скатът се спускаше към ливадите и към потоците в ранчото с тополи по бреговете, вече не се виждаше. Бърдото сякаш опираше направо в ширналите се равнини и в източния ръб на небето.

Телетата и юниците бяха красиви и силни, с гладка лъскава козина. Том се подсмихна при спомена за окаяните животни, които бяха докарали оная пролет преди трийсет години, когато баща им ги бе довел да живеят тук. Някои си бяха направо кранти, чак им се брояха ребрата.

Даниъл Букър помнеше сурови зими и в Кларкс Форк, но не и такива люти студове, каквито го посрещнаха в подножието на Скалистите планини. Оная първа зима измряха почти толкова юници, колкото и оцеляха; от студа и от притесненията лицето на баща му, вече състарено след принудителната продажба на родния дом, се набразди с още по-дълбоки бръчки. Ала на хребета, където сега стоеше Том, Даниъл Букър се бе усмихнал при гледката, разкрила се пред очите му, и бе разбрал, че тук семейството му не само ще оцелее, но може би и ще преуспее.

Том бе разказал всичко това на Ани, докато прекосяваха бърдото. Сутринта и дори когато спираха да хапнат, бяха прекалено заети, за да

си разменят и дума. Сега обаче и говеда, и ездаци бяха изминали повечето път и имаха време. Том отиде да пояди до Ани и тя започна да го пита за имената на различни цветя. Той ѝ показа див лен, очеболец и слабонога, както и цветето, на което викаха петльов крак; Ани го слушаше както винаги вгълбено, сякаш щеше да се явява на изпит и искаше да запомни всичко.

Това бе една от най-топлите пролети, които Том помнеше. Тревата беше тучна и росна и жвакаше под копитата на конете. Той показа на Ани хребета отпред и ѝ обясни как навремето двамата с баща му са ходили с конете на билото да видят дали не са сбъркали пътя за високопланинските пасища.

Днес яздеше една от кобилките, дореста на петна. Ани бе яхнала Римрок и цял ден Том си мислеше колко е красива върху коня. Двете с Грейс бяха с шапките и ботушите, които предния ден, след като Ани бе съобщила, че също ще дойде, им бе помогнал да купят. В магазина бяха застанали една до друга пред огледалото и дълго се бяха смели. Ани попита дали се налага да носят и оръжие, а Том отвърна, че зависело кого смята да застрелва. Тя каза, че единственият кандидат бил шефът ѝ в Ню Йорк, тъй че една ракета „Томахоук“ вероятно щяла да свърши добра работа.

Не бързаха, докато прекосяваха бърдото. Но щом говедата стигнаха подножието на хребета, сякаш усетиха, че оттук нататък им предстои дълго изкачване, ускориха крачка и започнаха да мучат, все едно си вдъхваха сили. Том помоли Ани да дойде с него отпред, тя обаче отвърна усмихната, че ще иде зад стадото, да не би Даян да има нужда от помощ, и той препусна напред сам.

Сега стадото почти бе стигнало при него. Том обърна коня и пое по билото. Отпред се разбягаха няколко сърни. На безопасно разстояние спряха и се извърнаха да го погледнат. Самките бяха бременни и запродоха с дълги остри уши, докато салецът не ги подкара нататък. Над подскачащите им глави Том съгледа първата обрасла с борове клисура, водеща към високопланинските пасища, над които се възправяха покритите със сняг върхове на Скалистите планини.

Искаше му се да е до Ани и да види лицето ѝ, когато съзре тази гледка. Беше му докрявяло, когато тя отказа да дойде с него и се върна при Даян. Вероятно бе доловила в поканата му фамилиарничене,

каквото той не бе влагал, близост, за която копнееше, ала не дръзваше да ѝ предложи.

Когато навлязоха в клисурата, тя вече бе в сянката на планината. Изкачваха се бавно по просеката между тъмнеещите дървета, току се обръщаха назад и виждаха как сянката плъзва на изток като петно, докато накрая от слънцето бяха огрени само равнините в далечината. От двете страни над дърветата се издигаха отвесни сиви скали, които препращаха ехото на виковете на децата и тихото мучене на кравите.

Франк хвърли още един клон в огъня и към нощното небе се разлетя същински вулкан от искри. Клонът бе от повалено дърво, което бяха намерили, и бе толкова сух, че сякаш бе зажаднял за пламъците, които моментално го зализаха и се извисиха като побеснели в безветрения въздух.

През танцуващите искри Ани загледа отражението на огъня върху лицата на децата и забеляза, че усмихнат ли се, очите и зъбите им проблясват. Задаваха си гатанки: Грейс им бе казала една от любимите гатанки на баща ѝ. Беше нахлупила новата си шапка чак до веждите, а косата ѝ, спускаща се като водопад върху раменете, улавяше светлината на огъня с пъстроцветна дъга от червени, кехлибарени и златисти оттенъци. Никога не бе изглеждала по-красива.

Хапнаха простиците гозби, които бяха сготвили на огъня: фасул, пържоли, солена сланина и картофи, печени върху жаравата. Услади им се много. Докато Франк хвърляше съчки в огъня, за да не угасне, Том отиде на потока зад поляната да налее вода за кафето. Даян също се опита да отгатне гатанката. Всички смятаха, че Ани знае отговора, и макар да го бе забравила, тя се забавляваше, като мълчеше съзаклятнически, облегната на седлото, и наблюдаваше децата.

Бяха се изкачили на това място малко преди девет, точно когато и сетните лъчи на слънцето вече гаснеха над далечните равнини. Последният преход бе стръмен, планината се бе надвесила над тях досущ като стени на катедрала. Най-накрая минаха след говедата през отколешната, сякаш издълбана от човешка ръка порта в скалите и съгледаха пред себе си пасищата.

На вечерна светлина тревата изглеждаше гъста и тъмна. Тук пролетта настъпваше по-късно и затова, предположи Ани, цветята бяха

по-малко. Сега над тях се възправяше само най-високият връх и зад него се мержелееше западен склон, покрит все още с тънка ивица сняг, обагрена в розово от слънцето, отдавна скрило се зад хоризонта.

Кръглата поляна бе насред гората. В единия ѝ край имаше възвишение, на което се виждаше дъсчена барака с малка ограда за конете. Потокът в другия край ту се показваше от дърветата, ту пак се скриваше в дъбравата и щом пристигнаха, първата им работа бе да заведат през блъскащите се говеда конете на водопой. Том ги бе предупредил, че през нощта температурата може да падне под нулата, затова да си вземели топли дрехи. Но вечерта бе топла.

— Как си, Ани? — попита Франк.

Бе стъкмил огъня и дойде да седне при нея. Тя забеляза как Том изниква от мрака, където от време на време мучаха невидимите крави.

— Освен че ме боли дупето, съм добре, Франк.

Той се засмя. Болеше я не само дупето. Имаше такава силна мускулна треска в прасците и от вътрешната страна на бедрата, че едвам се движеше. Напоследък Грейс бе яздила по-малко и от нея, но когато тя я попита дали също я мъчи мускулна треска, дъщеря ѝ отвърна, че ѝ няма нищо и не я боли дори кракът. Майка ѝ не повярва на нито една нейна дума, но не продължи да я разпитва.

— Том, помниш ли ония швейцарци миналата година?

Том тъкмо сипваше вода в кафеника. Засмя се и каза, да, то оставало да не ги помни, сетне сложи кафеника върху огъня, седна до Даян и заслуша.

Брат му обясни как двамата пътували с колата през планината Прайър и видели, че пътят е препречен от стадо крави. Зад тях изникнали и краварите, облечени от скъпо по-скъпо, били като извадени от кутийка.

— Единият беше с обуца ръчна изработка, сигурно струваха най-малко хиляда долара. Най-странното бе, че не яздеха, а кретаха, милите, пеш и водеха конете за юздите. Живи да ги оплачеш. Ние с Том смъкнахме прозореца и ги питахме дали нещо не са загазили, а ония не разбират и дума.

Ани погледна през огъня Том, който наблюдаваше Франк с ведрата си усмивка. Явно усетил погледа ѝ, премести очи от брат си към нея, ала в тях се четеше не изненада, а някакво доброжелателно

спокойствие, от което ѝ трепна сърцето. Ани дълго не свали поглед от него, накрая ѝ стана неудобно, усмихна се и пак се извърна към Франк.

— Ние също не им разбяхме нищо, та само им махнахме и ги изчакахме да отминат. После малко по-нагоре по пътя се натъкнахме на едно старче, дреме си кротко зад волана на нова-новеничка каравана, от ония, най-скъпите. Вдигна шапката и що да видя, стар познайник! Лони Харпър, притежава доста земя в съседство, ама е много загубен, не може да се оправи с нея. Поздравихме го, значи, и го питаме дали стадото е негово, а той разправя, чие друго да е, а колкото до краварите, били от Швейцария, карали си тук отпуската. Бил превърнал ранчото в нещо като санаториум и тия паралии му плащали хилядарки колкото да отседнат при него и да вършат работата, за която той трябвало да наема сезонни работници. Питаме го защо вървят пеша? Лони се изсмя и отвърна, че това било най-забавното: били яздили един ден и така си натъртили задниците, че сега не искали и да чуят за езда, та конете се разхождали дори без седла.

— Намерил му е цаката — отбеляза Даян.

— Ами да. Клетите швейцарци спят направо на голата земя и варят боб на огъня, а оная стара лисица се шири в караваната, зяпа телевизия и се тъпче като на царска гощавка.

Водата кипна и Том запари кафето. На близнаците им омръзна да отгатват гатанки и помолиха баща си да покаже на Грейс фокуса с кибритените клечки.

— А, без тия! Хайде, мирясайте — скастри ги Даян.

Но Франк извади от кутийката кибрит, която носеше в джоба на якето си, две клечки и сложи едната върху дясната си длан. После най-сериозно се наведе и потърка главичката на другата клечка в косата на Грейс. Тя се засмя малко колебливо.

— Нали в училище учите физика? — попита я той.

— Учим.

— Тогава знаеш за статичното електричество, нали? Всичко се свежда до него. Сега просто зареждам клечката.

— На друг ги разправяй тия! — рече саркастично Скот.

Джо веднага му каза да мълчи. Хванал заредената клечка между палеца и показалеца на лявата ръка, Франк бавно я приближи до дясната си длан, така че главичките на двете клечки се опряха. Чу се

пукот и първата клечка отскочи от ръката му. Грейс изписка от изненада и всички се засмяха.

Накара го да повтаря отново и отново фокуса, после се опита да го направи и тя, но, естествено, не успя. Франк поклати глава, уж учуден, че не се е получило. Децата си умираха от удоволствие. Даян, която явно го бе гледала стотици пъти, се усмихна уморено и снизходително на Ани.

Двете се разбираха чудесно, по-добре, отколкото бе очаквала Ани, макар предния ден бе да усетила нейната сдържаност при вестта, че и нюйоркчанката ще ги придружи до високопланинските пасища. Днес, докато яздеха, си бърбеха за какво ли не. Ала зад дружелюбността на Даян прозираше някаква предпазливост, която не бе антипатия, но не можеше да бъде наречена и недоверие. На Ани ѝ направи впечатление най-вече как Даян я наблюдава, когато тя е с Том. Именно заради това, колкото и да ѝ се искаше да поездят заедно, днес следобед отказа да иде с него нагоре към билото на хребета.

— Какво ще кажеш, Том? — обади се Франк. — Да опитаме ли с малко вода?

— Защо изобщо питаш, братко?

Както подобава на истински съзаклятник, той подаде на Франк кофата, която бе напълнил на потока, и той каза на Грейс да си навие ръкавите и да топне и двете си ръце до лактите. Момичето се превиваше от смях и разплиска половината вода върху блузата си.

— Така ще разтовариш електрическия заряд.

След десет минути Грейс, вече станала вир-вода, се отказа. През това време и Том, и Джо направиха фокуса, Ани също опита, но не успя да помръдне клечката. Близнаците също удариха на камък. Даян сподели с Ани, че първия път, когато ѝ показал фокуса, Франк я накарал да седне с дрехите в коритото за водопой на добитъка.

После Скот се примоли на Том да направи фокуса с въженцето.

— Това не е фокус — вметна Джо.

— Защо пък да не е?

— Кажи му, че не е, Том.

Чичо му се усмихна.

— Е, зависи какво разбираш под фокус.

Извади от джоба на дънките си нещо — най-обикновена сива връв, дълга близо метър и завърза краищата ѝ.

— Да почваме — рече Том. — Това тук е за Ани.

Изправи се и дойде при нея.

— Но само ако не боли и не умра — засмя се тя.

— Няма да почувствате нищо, госпожо!

Коленичи до нея и я помоли да му даде десния си палец. Закачи примката за него и ѝ каза да гледа внимателно. Опънал с лявата ръка другия край на примката, прехвърли със средния десен пръст единия край на връвта над другия. Промуши длан, така че да е под примката, после я върна над нея и допря върха на палеца си до палеца на Ани.

Сега примката сякаш обхващаше допрените им палци и можеше да бъде разплетена само ако раздалечаха длани. Том застина и Ани го погледна. Той ѝ се усмихна и от близостта на ясните му сини очи чак ѝ се замая главата.

— Гледай сега — подкани тихо Том.

Ани сведе поглед отново към допрените им пръсти, а той дръпна лекичко връвта, която се изхлузи през долепените им палци и падна, без да се развързва.

Показа ѝ го още няколко пъти, Ани опита да направи фокуса, след нея си пробваха силите и Грейс, и близнаците, но никой не успя. Единствен Джо се справи, въпреки че Франк се подсмиваше и Ани разбра, че и той знае как се прави. Беше трудно да се каже дали го умее и Даян, понеже тя само отпиваше от кафето и наблюдаваше поразвеселено, но и някак безразлично.

Когато всички се отказаха да опитват, Том се изправи, намота около пръстите си връвта на стегнато кльбце и го подаде на Ани.

— Това подарък ли е? — попита тя.

— А, не — отвърна той. — Давам ти я само докато се научиш да го правиш.

Събуди се и отпърво не разбра какво вижда. После се сети къде е и осъзна, че гледа луната. Изглеждаше толкова близко, че стига да пожелаеше, Ани сякаш щеше да докосне кратерите ѝ. Обърна глава и видя до себе си Грейс, която спеше. Франк им бе предложил да пренощуват в бараката, където те се подслоняваха само ако валеше дъжд. Ани се изкуши да приеме, ала дъщеря ѝ настоя да спят навън

заедно с другите. Всички бяха налягали в спалните чували около тлеещата жарава на огъня.

Беше жадна и толкова превъзбудена, че нямаше смисъл да се опитва да заспи отново. Седна и се огледа. Не виждаше бидона с водата, а тръгна ли да го търси, щеше да събуди останалите. В другия край на поляната черните очертания на говедата хвърляха сенки, които изглеждаха още по-тъмни върху озарената от бледата месечина трева. Ани изпружи крака в спалния чувал и отново усети мускулната треска, останала ѝ от ездата. Преди да си легнат, бяха изули само чорапите и обувките си. Тя бе по дънки и бяла тенис фланелка. Измъкна се от чувала, изправи се и тръгна боса към потока.

Росната трева бе студена и я гъделичкаше по ходилата, макар че Ани внимаваше откъде минава, за да не стъпи на нещо не така романтично. Някъде из върхарите избуха бухал и тя се запита какво я е събудило: той, луната или навикът. Докато минаваше покрай кравите, те вдигнаха глави, Ани им пожела през шепот „добро утро“ и се почувства кръгла глупачка.

Тревата по отсамния бряг на потока бе утъпкана от копитата на добитъка. Водата течеше бавно и тихо, в огледалната ѝ повърхност се отразяваше само чернилката на гората отсреща. Ани тръгна нагоре по течението и намери място, където потокът се разделяше на две от островче с дърво на него. С два скока се озова на другия бряг и пое надолу към стесняваща се площадка, където можеше да коленичи и да отпие от водата.

Тук реката отразяваше вече само небето. Луната бе толкова съвършена, та на Ани не ѝ се искаше да разрушава отражението ѝ. Когато най-сетне го стори, усети стъписана, че водата е по-студена и от лед, сякаш извираше от древното ледниково сърце на планината. Загреба с посиняла от студа длан и си наплиска лицето. После гребна отново и отпи.

Видя го най-напред в реката, сетне той се надвеси над отражението на месечината и прикова погледа ѝ дотолкова, та тя изгуби всякаква представа за време. Не я уплаши. Още преди да е вдигнала очи, знаеше, че е той.

— Добре ли си? — попита я.

Отсрещният бряг, където бе застанал, беше по-висок и Ани трябваше да присвие очи срещу луната, за да го види. Забеляза, че

лицето му е угрижено, и се усмихна.

— Добре съм.

— Събудих се и видях, че те няма.

— Просто ми се допи вода.

— От сланината е.

— Сигурно.

— Водата толкова вкусна ли е, както дъждът в чашата онази вечер?

— Почти. Опитай я.

Той погледна към реката: щеше да стигне водата по-лесно от мястото, където стоеше Ани.

— Нали не възразяваш да дойда при теб? Или преча?

Ани я напуши смях.

— Изобщо не пречиш. Заповядай!

Той стъпи на островчето с дървото, а оттам — при Ани, а тя го наблюдаваше и знаеше, че прекосява не само водата. Приблужи се усмихнат, коленичи до нея и без да продумва, загреба с шепя от водата и отпи. Малко от нея се процеди през пръстите му и начупи на сребристи струйки лунната светлина.

На Ани ѝ се стори, както щеше да ѝ се струва и подир време, че в онова, което последва, тя нямаше никакъв избор. Някои неща просто съществуват и човек е безсилен да ги промени. Ани трепереше пред тях, както щеше да трепери и по-късно, ала никога със съжаление.

Том вдигна глава, извърна се към нея и понечи да избърше капките по лицето си, а тя се пресегна и ги изтри вместо него. Усети студената вода върху пръстите си и сигурно щеше да го изтълкува като предупреждение и да дръпне ръка, ако не бе почувствала утвърдителната топлина на плътта му. След този допир светът сякаш притаи дъх.

Очите на Том бяха бледи като луната. Светли на цвят, те сякаш бяха бездънни и Ани се гмурна в тази бездна, учудена, но не и възпирана от лоши предчувствия. Том бавно вдигна ръка към дланта ѝ, която още бе върху страната му. Хвана я, обърна я и я притисна до устните си, сякаш за да скрепи някакво отдавна чакано и желано пристигане.

Загледана в него, Ани потрепери и си пое дъх. Вдигна и другата си длан и я плъзна по лицето му, от покритата с набола остра брада

буза до меката коса. Усети как той я милва по вътрешната страна на ръката над лакътя, после и по лицето, както тя галеше неговото. Затвори очи и остави пръстите му да очертават предпазливо линия от слепоочията до ъгълчетата на устата ѝ. Когато докоснаха устните ѝ, ги поотвори и позволи на Том да прокара нежно длан по очертанятията им.

Не смееше да отвори очи от страх да не съзре върху лицето му съмнение, опасения и дори съжаление. Ала щом го погледна, видя само спокойствие, сигурност и копнеж, недвусмислен като нейния. Том я хвана за лактите и я загали под ръкавите на тенис фланелката. Ани почувства как настръхва. Бе заровила длани в косата му и го придърпа нежно към себе си, а той я стисна за ръцете.

В мига, преди да допрат устни, тя внезапно усети непреодолимо желание да му се извини, да му каже, че не е искала да се получи така. Том явно го забеляза по очите ѝ, понеже още преди да е проронила и дума, размърда едва доловимо устни, за да я спре.

Когато се целунаха, Ани имаше усещането, че се е прибрала вкъщи. Че цял живот е познавала дъха и миризмата му. Разтрепери се, усетила тялото му до своето, ала не бе в състояние да каже къде свършва нейната кожа и къде започва неговата.

Колко дълго са се целували, Том можеше само да гадае по своята сянка, изместила се върху лицето ѝ, когато се дръпнаха и се загледаха. Ани се усмихна тъжно и се извърна към луната, която също бе променила положението си и хвърляше отблясъци в очите ѝ. Том още усещаше влажната сладост на лъскавите ѝ устни, топлия ѝ дъх върху лицето си. Прокара длани по голите ѝ ръце и почувства как тя потреперва.

— Студено ли ти е?

— Не.

— Не помня такава топла утрин по тези места през юни.

Ани погледна надолу и хвана с две ръце едната му длан, прокарайки пръсти по мазолите.

— Кожата ти е толкова загрубяла.

— Да, жив да ме оплачеш.

— Е, не си чак за оплакване. Усещаш ли, когато те докосвам?

— Да.

Тя не вдигна очи. През тъмната арка на спуснатата ѝ коса Том видя как по страната ѝ се стича сълза.

— Ани!

Тя поклати глава и пак не го погледна. Том стисна ръцете ѝ.

— Всичко е наред, Ани. Наистина!

— Знам. Толкова е наред, че се чудя да се радвам ли, да плача ли.

— Ние с теб сме просто двама души.

— Но се срещнахме твърде късно — кимна Ани.

Най-сетне го погледна, усмихна се и избърса очите си. Том също ѝ се усмихна, ала не отвърна нищо на тези нейни думи. Само ѝ каза какво е възкликнал брат му преди много-много години по време на една такава нощ, но с по-изтъняла луна. Как си е пожелал тя да продължи вечно, а баща им е възразил, че вечността не е нищо друго освен низ от мигове и най-доброто, което може да стори човек, е да ги изживява докрай.

Докато говореше, Ани гледаше надолу, а щом свърши, тя продължи да мълчи и изведнъж Том се притесни да не би да е изтълкувала думите му превратно и да е решила, че се оправдава. В боровете зад тях пак се обади бухалът, отгатак поляната му отвърна друг.

Ани се наведе и отново намери устните му с припряност, каквато предния път Том не бе почувствал. Усети солените ѝ сълзи в ъгълчетата на устните — местенцето, което от толкова време копнееше да помилва и което дори не бе дръзвал да мечтае, че някой ден ще целува. Докато я притискаше и прокарваше длани по тялото ѝ, докато усещаше до себе си гърдите ѝ, си мислеше не че е нередно да го правят, а да не би Ани да отсъди, че е нередно. Но ако това не бе редно, кое тогава в този живот беше редното?

Накрая Ани се отскубна от прегръдката му и задъхана, се поотдалечи, като че ли уплашена от своята ненаситност и от това до какво може да доведе тя.

— Ще се връщам.

— Добре.

Целуна го още веднъж и отпусна глава върху рамото му, та той да не вижда лицето ѝ. Том прокара устни по врата ѝ и вдъхна топлото ѝ ухание, сякаш за да го запомни — може би завинаги.

— Благодаря ти — промълви Ани.

— За какво?

— За онова, което направи за всички нас.

— Не съм направил нищо.

— О, Том, знаеш какво си направил.

Дръпна се и застана пред него с длани, отпуснати върху раменете му. Усмихна му се и го помилва по косата, а той вдигна ръката ѝ и я целуна. После Ани си тръгна, отиде на островчето с дървото и оттам прекоси реката до другия бряг.

Обърна се само веднъж, ала луната грееше зад гърба ѝ и Том не видя какво точно се чете в очите ѝ. Загледа я как се отдалечава с бялата фланелка през поляната, оставяйки подире си сред росата сивкава диря. Говедата се плъзгаха около нея, черни и смълчани като кораби.

Когато се върна, бе угаснал и последният въглен в огъня. Даян се размърда насън. Ани се пъкна тихо в спалния чувал. Не след дълго бухалите престанаха да бухат и единственият звук, който се чуваше, бе лекото похъркване на Франк. По-късно, когато месечината вече се бе стопила, усети, че се прибира и Том, но не посмя да го погледне. Дълго лежа, вторачена в мъждукащите звезди; питаше се какво ли си е помислил той за нея. По това време винаги я налягаха съмнения и Ани очакваше да се засрами от онова, което е сторила. Но не усети и следа от срам.

Сутринта, когато най-послед набра смелост да го погледне, не откри у него и най-малкия издайнически признак, че между тях се е случило нещо. Докато говореше, не я поглеждаше скришом, не влагаше в думите си смисъл, който да разбере единствена тя. Подобно на всички останали, се държеше непринудено и щастливо, както и преди, и Ани се почувства едва ли не разочарована — толкова пълна бе промяната, настъпила в нея.

Докато закусваха, затърси с очи мястото зад поляната, където бяха коленичили, но дневната светлина сякаш бе променила географията му и тя не го откри. Дори отпечатъците от обувките им бяха стъпкани от говедата и скоро бяха заличени завинаги под утринното слънце.

След закуска Том и Франк отидоха да проверят съседните пасища, децата се заиграха край потока, а Ани и Даян измиха съдовете

и се заеха да прибират багажа. Даян ѝ каза за изненадата, която с мъжа ѝ готвели на децата. Следващата седмица щели да заминат за Лос Анджелис.

— Нека видят Дисниленд, киностудията „Юнивърсъл“ и другите забележителности.

— Добре сте се сетили. А те знаят ли?

— Не. Франк се опита да убеди и Том да дойде с нас, но той бил обещал на свой стар приятел от Шеридан да иде и да види коня му, имало някакви проблеми.

Допълни, че това е, кажи-речи, единственото време през годината, когато можели да заминат. Смоуки щял да наглежда ранчото.

Ани бе смаяна от новината, и то не само защото Том не ѝ бе споменал нищо. Вероятно очакваше дотогава да е приключил с Пилигрим. Още по-смаяна бе от намека, съдържащ се в думите на Даян, която, общо взето, ѝ подсказваше, че е крайно време те с Грейс и коня да си тръгват. Ани си даде сметка колко дълго бе избягвала да мисли за това, как бе оставяла дните да се изнизват с надеждата, че времето ще ѝ върне услугата и също няма да я притиска.

Малко преди обед вече бяха слезли при последната клисура. Беше се заоблачило. Без стадото вървяха по-бързо, макар че на стръмните участъци бе по-трудно да спускаш, отколкото да се изкачваш, особено за Ани с нейната мускулна треска. Нямахте я превъзбудата от предния ден и дори близнаците се бяха съсредоточили дотолкова, че съвсем се бяха укротили. Докато яздеше, Ани дълго си мисли за това, което ѝ бе казала Даян, и още по-дълго — за думите на Том от сутринта. Че те са просто двама души и човек трябва да живее за мига.

Щом излязоха на билото на хълма, който предния ден Том бе настоял да изкачат заедно с Ани, Джо извика, посочи нещо и всички спряха. Далеч на юг, отгатък бърдото, се виждаха коне. Том обясни на Ани, че това са мустангите, пуснати на свобода от хипарката, на която Франк викаше Амазонката. Това бе едва ли не единственото нещо, което ѝ каза през целия ден.

Стигнаха в ранчото вече на свечеряване. Бе започнало да вали. Докато разседлаваха конете, бяха прекалено уморени, за да говорят.

Ани и Грейс се сбoguваха с Букърови пред конюшната и се качиха на форда. Том каза, че ще иде да нагледа Пилигрим. Пожела на

Ани „лека нощ“ със същия тон, както и на Грейс.

Докато се прибираха към къщата при потока, момичето сподели с майка си, че протезата го убива, и решиха на другия ден да отскочат до Тери Карлсън. Грейс се качи да се изкъпе, а Ани отиде да провери съобщенията върху телефонния секретар: касетата бе задръстена със записани обаждания, факсът бе избълвал на пода цяла ролка хартия, писукаше и компютърът, включен към модема. Повечето съобщения съдържаха послания с различна степен на учудване, възмущение и състрадание. Имаше и две други съобщения — единствените, които Ани си направи труда да изчете докрай: първото с облекчение, а второто със смесени чувства, които още не смееше да определи.

Първото — от Крофорд Гейтс, гласеше, че колкото и да му е мъчно, той приема оставката ѝ. Второто бе от Робърт. Щял да дойде в Монтана, за да прекара с тях края на седмицата. Пишеше още, че много ги обичал.

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

ПЪРВА ГЛАВА

Том Букър изпроводи с поглед форда, който се скри зад билото, и за стотен път се запита какво ли представлява мъжът, когото Ани и Грейс щяха да посрещнат. Онова, което знаеше за него, бе научил главно от момичето. Сякаш по негласна уговорка Ани почти не отваряше дума за съпруга си, а споменеше ли нещо, то засягаше главно работата, а не характера му.

Въпреки многото добри неща, които му бе казала Грейс (или може би именно заради тях), въпреки усилията си Том не можеше да се отърси от своите предубеждения спрямо този човек — нещо, което не му бе в характера. Опита се да ги осмисли, да открие някаква по-приемлива причина. В края на краищата мъжът на Ани бе адвокат. Колцина от адвокатите, които познаваше, му бяха симпатични? Не беше заради това, разбира се. Достатъчен беше и простият факт, че въпросният адвокат е съпруг на Ани Грейс. И след броени часове щеше да е тук и отново да я притежава съвсем открито. Том се обърна и влезе в конюшнията.

Юздата на Пилигрим висеше на същата кука, където я бе сложил още в деня, когато Ани го бе докарала. Том я свали и я преметна на рамо. Седлото английски модел бе на рафта под нея. По него бе полепнала прах от сеното и той я изтри с длан. Вдигна седлото заедно с кечето и го понесе покрай празните боксове към задния вход.

Утринта бе топла и ведра. Някои жребчета в най-далечното оградено пасище вече се бяха скрили в сянката на тополите. Докато вървеше към Пилигрим, Том погледна към планините и от първите перести облаци високо в синьото небе разбра, че по-късно ще излезе гръмотевична буря.

Цяла седмица бе странил от Ани, беше избягвал миговете, когато можеха да останат насаме и за които мечтаеше повече от всичко на света. Беше научил от Грейс, че ще дойде баща ѝ. Но още преди това, докато се бяха връщали от планинските пасища, бе решил, че трябва да се държи точно така. Не бе минал и един-единствен час, през който да не си бе спомнял миризмата на Ани, допира на кожата ѝ до неговата,

как се бяха слели устните им. Споменът бе твърде силен, почти физически, та всичко това само да му се е присънило, ала Том предпочиташе да мисли за него като за сън. Всъщност какво ли друго му оставаше? Предстоеше да дойде мъжът ѝ, а след броени дни тя щеше да си замине. Заради тях двамата, а и заради всички останали той трябваше да стои настрана и да се вижда с нея само в присъствието на дъщеря ѝ. Единствено така щеше да издържи на подобно изпитание.

Още първата вечер се изкуши да престъпи това свое решение. Когато закара Грейс в къщата при потока, Ани ги чакаше на верандата. Том ѝ махна и тъкмо да потегли, когато тя дойде при автомобила и докато Грейс се прибираше вътре, го заговори.

— Даян ми каза, че следващата седмица заминавали за Лос Анджелис.

— Да. Но е голяма тайна.

— А ти си щял да ходиш в Уайоминг.

— Така е. Неотдавна обещах да отскоча дотам. Един мой приятел има няколко жребчета, които иска да обзядя.

Ани кимна и известно време се чуваше само припряното пърпорене на двигателя. Усмихнаха се и Том усети, че тя също не е съвсем сигурна в каква точно територия са навлезли. Опита се да не я смущава с погледа си. По всяка вероятност съжаляваше за случилото се. Може би някой ден щеше да съжалява и той. Входната врата се отвори с трясък и Ани се обърна.

— Мамо, нали може да се обадя на татко?

— Разбира се.

Грейс се прибра отново. Когато Ани пак се извърна към Том, той видя по погледа ѝ, че иска да му каже нещо. Нямахше намерение да слуша колко съжалявала, така че заговори пръв, та да я изпревари.

— Доколкото разбрах, идвал за края на седмицата.

— Да.

— Грейс не може да си намери място от вълнение, цял следобед снова напред-назад.

— Мъчно ѝ е за баща ѝ — кимна Ани.

— Сигурно. Да видим дали ще успеем да вкараме дотогава във форма онова приятелче Пилигрим, та Грейс да го поязди.

— Сериозно ли говориш?

— Защо пък да не говоря сериозно? Тази седмица ни чака доста работа, но ако нещата потръгнат, ще се опитам да го поюздя. Успее ли аз, защо и Грейс да не се изфука пред баща си?

— Значи после можем да го откарáme вкъщи.

— Да.

— Том...

— Но вие можете да останете докогато искате. Това, че заминаваме, не значи, че трябва да си тръгнете и вие.

— Благодаря — усмихна се храбро тя.

— Ами да! Вероятно ще са ти нужни седмица-две, докато опаковаш компютъра, факса и другите машинарии.

Ани се засмя и Том извърна поглед, та да не издаде мъката, сковала гърдите му, задето си тръгва. Освободи ръчната спирачка на автомобила и усмихнат ѝ пожела „лека нощ“.

Оттогава правеше, струваше, но гледаше да не остава насаме с нея. Посвети се на работата с Пилигрим с енергия, каквато не бе проявявал от времето на първите си ездитни курове.

Сутрин го тренираше, яхнал Римрок, караше го да обикаля ограденото пасище, докато се научи да минава от тръс в галоп, а после пак в тръс гладко, както — Том бе сигурен в това — го бе правил едно време, и да стъпва със задните копита точно там, където бяха отпечатъците на предните. Следобед вече без Римрок го обучаваше с повода да върви в кръг, да се приближава и отдалечава, да се обръща със задницата към него.

Понякога Пилигрим се дърпаше и хукваше; стореше ли го, Том се затичваше подире му, запазвайки разстоянието между тях, та конят да проумее, че няма смисъл да бяга, понеже човекът пак ще бъде край него и в крайна сметка може би е за предпочитане да изпълнява каквото му казва. Пилигрим се заковаваше на едно място и известно време двамата стояха, облежнати един на друг, плувнали в пот и задъхани като капнали от умора боксьори, които чакат последния гонг.

В началото Пилигрим бе озадачен от тази нова припряност, понеже дори Том нямаше как да му каже, че сега гонят срокове. Не че бе в състояние да обясни дори на самия себе си защо е така решен да възвърне формата на коня, при положение че после ще се лиши от онова, което най-много желае. Но и да не разбираше за какво става

дума, Пилигрим сякаш се зарази от тази странна безмилостна страст и не след дълго се запали не по-малко от Том.

Днес най-сетне Том смяташе да го поязди.

Пилигрим го загледа как затваря вратата на оградата и идва в средата на пасището със седлото и юздата, праметната на рамото му.

— Точно така, мой човек! Защо да не опитаме?

Остави седлото върху тревата и се поотдалечи. Известно време Пилигрим гледа встрани, преструвайки се, че не е станало нищо особено и че дори да е станало, не го интересува. Но не след дълго се изкуши да извърне очи към седлото, после с почти комично движение наведе муцуна да подуши въздуха над него.

— Какво си го зяпнал такъв? Няма да те ухапе, я!

Пилигрим го изгледа кръвнишки, сетне пак извърна очи към седлото. Още беше с възжения повод, който му бе оплел Том. Удари един-два пъти с копито по земята, пристъпи и побутна с муцуна седлото. Том смъкна нехайно юздата от рамото си и като я хвана с две ръце, се зае да я оправя. Пилигрим чу как тя изплющява и я погледна.

— Не ми се прави на изненадан. Видя от сто километра, че я нося.

Зачака. Направо не можеше да си представи, че пред него е същото животно, което бе видял в онази адска конюшня в северната част на щат Ню Йорк и което бе откъснато от целия свят, отчуждено дори от себе си. Козината му лъщеше, погледът му беше бистър, а муцуната му бе зараснала така, че му придаваше едва ли не благороден вид като на някой древен римлянин, ранен в тежка битка. Том не бе виждал кон, който да се е преобразил толкова. А наред с това бе преобразил и живота на толкова много хора.

Както бе и очаквал, Пилигрим дойде при него и подуши и юздата по същи ритуален начин, както седлото. Дори не мигна, когато той му смъкна повода и му я нагласи. Пак бе малко напрегнат и мускулите му потрепваха едва забележимо, но позволи на Том да го погали по врата, а сетне и по мястото, където щеше да бъде седлото. Не отстъпи встрани, даже не отметна глава, щом усети в устата си юздечката. Макар и крехки, увереността и доверието, към които се бе стремил Том, бяха постигнати.

Той поведе коня с юздата, както бяха правили толкова пъти с повода, и го накара да кръжи около седлото, а накрая и да спре точно

при него. Бавно, така че Пилигрим да вижда всяко негово движение, го вдигна и го намести върху гърба на коня, като го успокояваше било с длан, било с думи, било и с двете. Пристегна леко подпръга, после пак подкара Пилигрим, та той да свикне да се движи със седлото.

Жребецът непрекъснато мърдаше уши, но не забелваше очи, само от време на време пръхтеше едва чуто, сякаш въздишаше. Той се наведе и пристегна още подпръга, после се отпусна върху седлото и вдъхвайки кураж на Пилигрим, го подкара, така че той да свикне с тежестта му. Когато накрая Пилигрим бе готов, Том прехвърли крак през гърба му и го яхна.

Конят тръгна право напред. Мускулите му още потрепваха от дълбоко стаен страх, който едва ли някога щеше да изчезне напълно, но пристъпваше храбро и Том разбра, че стига Пилигрим да не усети уплах у Грейс, която да се предаде и на него, тя също ще може да го язди.

А станеше ли това, момичето и майка му нямаше да има защо да стоят повече тук.

Робърт купи от любимата си книжарница на Бродуей пътеводител на Монтана и когато светна надписът „Затегнете коланите“ и самолетът започна да се снишава към Бют, той вероятно знаеше за града повече, отколкото неговите трийсет и три хиляди триста трийсет и шест жители.

След няколко минути отдолу изникна „най-богатият хълм на света“, висок хиляда седемстотин дващест и шест метра, с най-големите залежи на сребро в страната през осемдесетте години на миналия век и на мед още трийсетина години след това. Робърт вече знаеше, че днес Бют е бледа сянка на някогашния град, макар и „да не е загубил нищо от своето очарование“, въпреки че лично той не забеляза и следа от очарование, поне от илюминатора на самолета. Сякаш някой бе струпал върху хълма багаж и бе забравил да си го прибере.

Смяташе да хване самолета до Грейт Фолс или Хелена, но в последния момент в кантората изникна някаква работа и той бе принуден да промени плановете си и да пътува със самолета до Бют.

От картата остана с впечатлението, че разстоянието е огромно, но въпреки това Ани настоя да го посрещне с колата.

Робърт нямаше ясна представа как ѝ се е отразило, че са я уволнили. Нюйоркските вестници цяла седмица пълнеха страниците си с новината. Един от тях излезе с тлъстото заглавие „Гейтс закопа Грейс“, а други преиначаваха как ли не пословицата „Който гроб копае другиму, сам пада в него“. Беше му странно, че някои по-състрадателно настроени журналисти представят Ани като жертва или великомъченица. Още по-странен му се видя непукизмът, с който тя посрещна новината, когато се върна от излета, по време на който се бе правила на криварка.

— Чудо голямо! — отсече жена му.

— Ама наистина ли не си разстроена?

— Че защо да съм разстроена? Даже съм доволна, че се отървах. Тъкмо ще се захвана с нещо ново.

Робърт дори се усъмни дали не е сбъркал телефонния номер. Може би Ани просто се правеше, че не ѝ пука. Каза му, че ѝ било втръснало от боричканията за надмощие и мръсните номера, че искала пак да започне да пише, където била нейната сила. Грейс се била зарадвала ужасно и била казала, че това е най-прекрасното нещо, което можело да се случи. Робърт я попита как е минал излетът и Ани отвърна лаконично, че било много красиво. После даде слушалката на Грейс, която тъкмо излизаше от банята — тя да му разкаже как са прекарали. Щели и двете да дойдат на летището, за да го посрещнат.

Докато прекосяваше асфалта, видя неколцина посрещачи, които махаха с ръка, но не забеляза сред тях Ани и дъщеря си. Взря се в двете жени с дънки и каубойски шапки, които му се усмихваха — доста нахално според него, и най-после ги позна.

— Мале, сякаш сте излезли от уестърн! — ахна Робърт.

— Добра среща, страннико! — изтананика Грейс. — Кой вятър те е довял в нашия град?

Свали шапката и го прегърна през врата.

— Миличкото ми! Как си? Какво става с теб?

— Екстра съм!

Беше го стиснала толкова силно, че още малко, и да го удуши.

— Виждам, виждам! Я да те огледам хубавичко!

Дръпна се и изведнъж си представи онова осакатено безжизнено тяло, над което бе бдял в болницата. Беше направо невероятно. Очите ѝ искряха от живот, от слънцето по лицето ѝ бяха избили лунички и то сякаш грееше. Явно разчела мислите му, Ани го погледна и се усмихна.

— Забелязваш ли нещо? — попита Грейс.

— Питай ме по-добре дали има нещо, което да не забелязвам.

Тя се позавъртя и баща ѝ в миг разбра какво го пита.

— Без бастун!

— Ами да, без бастун!

— Малкото ми юначе!

Целуна я и се пресегна към Ани. И тя бе свалила шапката. От слънчевия загар очите ѝ изглеждаха ведри и много, много зелени. Робърт си помисли, че никога не е била по-хубава. Жена му пристъпи, прегърна го и го целуна. Той я притисна до себе си, докато не усети, че прекалява и че всички са смутени.

— Божичко, колко време мина! — възкликна накрая.

— Да — кимна Ани.

Пътуваха до ранчото цели три часа, но макар и да изгаряше от нетърпение да покаже на баща си мястото, да го заведе при Пилигрим и да го запознае с Букърови, Грейс се забавлява неописуемо през целия път. Седна на задната седалка във форда и нахлупи на Робърт шапката, която му бе малка и му седеше като напръстник, но въпреки това той не я свали и не след дълго ги разсмя с разказа си как пътувал до Солт Лейк Сити, откъдето взел самолета за Бют.

Самолетът бил пълен с хористи самодейци, които не млъкнали през целия път. Робърт се бил сгушил между две женища — алти, и заровил нос в пътеводителя на Монтана, слушал как всички наоколо се дерат „По-близо до Бога“, което, нали били на десет хиляди метра, си било самата истина.

Разреша на Грейс да бръкне в сака и да вземе подаръците, които им бе донесъл от Женева. На нея бе взел огромна кутия шоколадчета и мъничък стенен часовник с най-странната кукувичка, която момичето бе виждало. Робърт отсъди, че врякала по-скоро като папагал с маясьл. Инак си била досущ като истинските, знаел със сигурност, че

тайванските кукувички, особено кукувичките с хемороиди, изглеждали и кукали точно така. Подаръците на Ани, които Грейс също разопакова, бяха обичайното флаконче с любимия ѝ парфюм и копринен шал, който и тримата знаеха, че тя няма да сложи никога. Ани каза, че бил много красив, наведе се и целуна мъжа си по бузата.

Грейс гледаше майка си и баща си, седнали един до друг на предната седалка, и бе на седмото небе от щастие, сякаш последните плочки от разрушената картинна мозайка на нейния живот най-сетне си бяха дошли на мястото. Оставаше само да поязди Пилигрим: и това щеше да стане скоро, стига днес всичко в ранчото да бе минало добре. Но докато не се уверяха, те с Ани бяха решили да не казват на Робърт.

При тази мисъл момичето се вълнуваше, но и притесняваше. Не че изгаряше от желание да го яхне отново, просто знаеше, че трябва. Откакто бе започнала да язди Гонзо, като че всички го очакваха от нея, ако разбира се, Том кажеше, че е безопасно. Ала дълбоко в себе си Грейс се съмняваше.

Съмненията ѝ обаче не бяха породени от страх, поне в буквалния смисъл на думата. Опасяваше се, че дойде ли моментът, може да се уплаши, но бе почти сигурна, че ще се пребори с уплахата. Притесняваше се повече да не подведе Пилигрим и да не би да не се представи добре.

Сега протезата я стискаше толкова много, че ампутираният крак я болеше непрекъснато. Едвам бе издържала последните няколко километра, докато се връщаха от високопланинските пасища. Но не сподели това с никого. Ани забеляза, че останат ли сами, Грейс току вади крака от стремето, и я попита защо, но тя каза, че ѝ нямало нищо. Виж, пред Тери Карлсън не ѝ бе толкова лесно да се преструва. Тери забеляза, че ампутираният крак е възпален, и отсече, че час по-скоро трябва да поръчат нова протеза. Проблемът бе, че никой тук не правеше този модел протези. Можеха да я изработят само в Ню Йорк.

Грейс бе решена да издържи. В края на краищата ставаше дума за седмица, най-много две. Дано само болката не ѝ попречеше да се представи добре.

Вече се свечеряваше, когато свърнаха на запад от магистрала 15. Високо над Скалистите планини проблясваха светкавици и сякаш протягаха ръце към тях от трупащите се по небето облаци.

Минаха през Шото, та Грейс да покаже на баща си съборетината, където бяха живели в началото, и динозавъра пред музея. Сега, кой знае защо, не ѝ се струваше нито толкова голям, нито така зловещ, както когато пристигнаха. Днес дори имаше чувството, че всеки момент ще ѝ намигне.

Когато стигнаха завоя към ранчото, небето сякаш бе със свод от тъмнеещи облаци — същинска порутена черква, през чийто съборен покрив току проблясва слънце. Докато пътуваха по правия чакълест път, всички се умълчаха и Грейс започна да се изнервя. Много ѝ се искаше баща ѝ да хареса мястото. Ани сигурно изпитваше същото: щом излязоха на билото и пред тях се ширна ранчото, тя спря колата, та Робърт да види гледката.

Валмата прах, който бяха вдигнали с гумите, ги застигнаха и се понесоха бавно отпред, внезапно обагрени в златисто от слънчев лъч, блеснал през облаци. Конете, които пасяха при тополите край потока, вдигнаха глави.

— Каква гледка! — ахна Робърт. — Вече разбирам защо не ви се прибира вкъщи.

ВТОРА ГЛАВА

Ани бе напазарувала за събота и неделя на път към летището, а трябваше да го стори, разбира се, на връщане. Петте часа в напечената кола не се бяха отразили добре на съомгата. От всички магазини в Монтана супермаркетът в Бют се оказа най-добре зареден. Там тя намери дори сушени на слънце домати и саксийки босилек, който направо се бе спаружил, докато се бяха връщали към ранчото. Ани го поръси с вода и го сложи на перваза. Може пък да се съживеше. Това обаче не важеше за съомгата. Тя я занесе на мивката и я сложи под студената вода с надеждата да отмие миризмата.

Шумът на кранчето заглуши далечните гръмотевици, които непрекъснато ехтяха навън. Ани загледа как люспите на рибата потрепват, въртят се и изчезват в канала заедно със струята. Разряза покрития със съсирена кръв корем и я изкорми, след което слюзестото ѝ наситенорозово месо лъсна. Рибата вече не вонеше толкова, ала от безжизненото ѝ хлъзгаво тяло, което Ани държеше, изведнъж ѝ се повдигна, тя го запокити на дъската и изтича на верандата.

Навън бе задушно и горещо и не ѝ олекна. Вече бе почти тъмно, макар че още беше рано. Наситеночерните облаци сякаш бяха прорязани с жълти вени и бяха толкова ниско, че затискаха земята.

Робърт и Грейс бяха излезли преди близо час. Ани им каза да отложат за сутринта, ала момичето настоя. Искаше още сега да запознае баща си с Букърови и да го заведе при Пилигрим. Почти не го остави да надникне в къщата, заврънка да тръгвали веднага към ранчото. Пожела и майка ѝ да ги придружи, но тя каза, че ще остане да приготви вечерята. Предпочиташе да не присъства, когато Том се запознава с Робърт. Щеше да се притесни ужасно. Само при тази мисъл ѝ се повдигна още повече.

Беше се изкъпала и си бе облякла рокля, а пак се чувстваше лепкава. Излезе на верандата и си пое въздух, но не ѝ олекна. Отиде бавно пред къщата, откъдето може би щеше да ги види.

Бе гледала как Том, Робърт и децата се качват в шевролета и как той потегля нагоре към пасищата. Тъгълът бе такъв, че докато минаваха

по пътя, видя само Том зад волана. Той не се извърна към нея. Говореше нещо на Робърт, който седеше до него. Какво ли си мислеше за мъжа ѝ? Ани се притесняваше, сякаш чрез Робърт Том си съставяше мнение за нея.

Цяла седмица я бе избягвал и макар да ѝ се струваше, че тя знае защо, имаше усещането, че все по-голямата дистанция между тях е като рана, разтваряща се вътре в нея. Докато Грейс бе в Шото на консултация при Тери, Ани очакваше, че както обикновено, Том ще ѝ се обади, за да я извика да пояздят, но дълбоко в себе си знаеше, че няма да я потърси. Когато отиде с дъщеря си да погледа какво прави с Пилигрим, той бе толкова улисан в работата, че почти не я забелязваше. После колкото от любезност си размениха няколко думи.

Искаше ѝ се да го заговори, да му се извини за случилото се, макар и да не съжаляваше за нищо. Нощем, докато лежеше сама, си мислеше за нежните им милувки, фантазираше си, докато тялото ѝ не изтръпваше от копнеж по него. Искаше да му се извини, та поне да не си мисли лошо за нея. Ала единственият случай, когато би могла да го стори, бе онази първа вечер, когато Том бе докарал Грейс и тя бе понечила да му каже, но той я бе прекъснал, сякаш усетил какво се кани да изрече. Погледна я така, че когато потегли, ѝ идеше да хукне подире му и да го повика.

Сега, скръстила ръце, Ани стоеше и гледаше светкавиците, проблясващи някъде над забулените в облаци планини. Видя фаровете на шевролета сред дърветата при брода на ручея; щом те се насочиха право към нея, усети върху рамото си тежка капка дъжд. Погледна нагоре и друга капка тупна насред челото ѝ, сетне се застича на струйка по лицето ѝ. Изведнъж застудя, замириса на свежо и на мокра прах. Ани виждаше как дъждът се приближава през долината досущ като стена. Обърна се и влезе бързо вътре да сложи съомгата на скарата.

Беше симпатяга. Всъщност какъв очакваше Том да бъде Робърт? Бе общителен, забавен, интересен и което бе по-важно, проявяваше интерес към всичко. Наведе се и напразно се взря през арката, описана върху предното стъкло от чистачките. Налагаше се да крещят, за да се чуват през дъжда, който барабанеше по покрива на автомобила.

— Ако не харесвате времето в Монтана, изчакайте пет минути — рече Робърт и Том се засмя и попита:

— Грейс ли ви го каза?

— Прочетох го в пътеводителя.

— На тате му дай да чете пътеводители — изкрещя момичето от задната седалка.

Том ги бе закарал до най-далечното място, където можеше да се стигне с кола. Видяха няколко сърни и един-два ястреба, високо в другия край на долината срещнаха и стадо лосове. Уплашени от гръмотевиците, малките им, които едва ли имаха и седмица, се притискаха до хълбоците на майките си. Робърт си носеше бинокъл и близо десет минути гледаха лосовете: децата се надпреварваха кой да ги погледа пръв. Мъжкарят бе едър, с широки рога с шест върха и Том се опита да го повика, но не получи отговор.

— Колко ли тежи? — поинтересува се Робърт.

— О, към триста и двайсет килограма, а може би повече. През август само рогата му са около трийсет.

— Стреляте ли по тях?

— Брат ми Франк си пада ловец. Лично аз предпочитам да гледам главите им тук, отколкото да висят на някоя стена.

Докато се връщаха, Робърт продължи да го засипва с въпроси, а Грейс току взимаше баща си на подбив. Том се сети за Ани и за всичките въпроси, които му бе задавала, когато я бе водил тук първите пъти, и се запита дали Робърт е станал толкова любопитен покрай нея, или обратното — тя е усвоила навика от него. Може би и двамата си бяха такива по характер и просто си пасваха. Точно така, отсъди Том, пасваха си. Опита се да мисли за друго.

Пътят до къщата при потока се бе превърнал в същинска река. Дъждът се стичаше на мощни струи от покрива. Том каза, че двамата с Джо ще докарат форда от ранчото по-късно. Спря възможно най-близо до верандата, та Робърт и Грейс да не станат вир-вода, докато влязат. Пръв слезе Робърт. Затвори вратата и момичето моментално попита шепнешком от задната седалка Том как е минало с Пилигрим. Бяха се отбили да видят коня, но не успяха да поговорят насаме.

— Представи се добре. Ще се справиш.

Грейс се ухили до уши, а Джо я щипна радостно по ръката. Момичето не успя да попита нищо повече, защото баща му отвори

задната врата, за да му помогне да слезе.

Том трябваше да се сети, че от дъжда прахта при верандата се е разкаляла и е станала хлъзгава. Но не помисли за това, докато Грейс не слезе от автомобила и не залитна. Изписка и падна. Том изскочи от колата и я заобиколи тичешком откъм предната страна.

Разтревожен, Робърт се бе навел над дъщеря си.

— Божичко, Грейси, удари ли се?

— Нищо ми няма. — Тя вече се опитваше да се изправи и бе по-скоро уплашена, отколкото наранена. — Наистина, татко.

Ани изхвърча от къщата и насмалко да падне и тя.

— Какво стана?

— Нищо — отвърна мъжът ѝ. — Подхлъзна се.

Джо също слезе угрижен от автомобила. Помогнаха на Грейс да се изправи. Тя се смръщи, докато стъпваше на протезата. Робърт я бе прегърнал през раменете.

— Сигурна ли си, че си добре?

— Моля те, татко, само не се паникьосвай. Нищо ми няма.

Докато я водеха към къщата, куцукаше, макар и да се мъчеше да го скрие. От страх да не изгърват нещо, близнаците също понечиха да влязат вътре. Том ги спря и без да им се кара, ги отпрати да се качват в колата. От измъченото лице на Грейс видя, че е време да тръгват.

— Е, хайде, до утре сутринта!

— Довиждане — отвърна Робърт. — И мерси за разходката.

— Удоволствието беше мое.

Намигна на Грейс и ѝ каза да си почине хубаво, а тя му се усмихна храбро и му обеща да спи като къпана. Том изведе Джо през входната врата и се обърна да каже „лека нощ“. Срещна очите на Ани. Гледаха се по-малко от миг, ала в този миг се вмести всичко, което имаха да си казват сърцата им.

Вдигна ръка към шапката си и се сбогува.

Разбра, че нещо се е случило, още в мига, когато стъпи на верандата, и ужасена, си помисли, че се е случила бедрената ѝ кост. Но когато премести тежестта си върху ампутирания крак, разбра, че му няма нищо. Беше се уплашила и смутила, но поне не се бе наранила.

Оказа се обаче, че протезата се е пукнала от единия до другия край.

Смъкнала дънките около левия си глезен, Грейс седеше на ръба на ваната и държеше протезата, която отвътре бе топла и влажна и миришеше на пот. Сигурно можеше да се залепи или поправи някак. Но волю-неволю трябваше да им каже и ако се наложеше да правят нова протеза, сто на сто нямаше да ѝ позволят утре да поязди Пилигрим.

След като Букърови си тръгнаха, момичето напрегна цялата си воля, за да се престори, че е добре. Усмивваше се и се шегуваше насила и хиляда пъти повтори на майка си и баща си, че ѝ няма нищо. Накрая май ѝ повярваха. Щом отсъди, че бурята е отминала, Грейс каза, че ще се изкъпе първа, и се шумгна в банята, та насаме да види какви са пораженията. Докато прекосяваше всекидневната и се качваше по стълбата, усети, че проклетата протеза е съвсем разхлабена. Щом не можеше дори да ходи с нея, как, по дяволите, щеше да язди Пилигрим? Точно сега ли намери да се изтърси! Ама че глупачка! Бе провалила всичко!

Дълго седя и мисли. Чуваше как долу баща ѝ разказва превъзбудено за лоса. Безуспешно се опита и да изимитира вика, който бе надал Том. Майка ѝ се засмя. Бе толкова прекрасно, че баща ѝ най-сетне е с тях! Кажеше ли на родителите си какво е станало, щеше да опропасти цялата вечер.

Накрая реши какво да направи. Стана, успя да стигне някак до мивката и извади от аптекката над нея лейкопласт. Щеше да залепи, доколкото може, протезата, и утре сутрин да се опита да поязди Гонзо. Справеше ли се с понито, нямаше да казва на никого за протезата и щеше да се качи и на Пилигрим.

Ани изключи осветлението в банята и отиде на пръсти на площадката пред стаята на Грейс. Вратата беше открената и изскърца, когато я отвори по-широко. Нощната лампа още светеше — бяха я купили заедно в Грейт Фолс, за да заменят старата, която бяха счупили. Сега на Ани ѝ се струваше, че нощта, когато я бяха бутнали, е била в някакъв друг неин живот.

— Грейси!

Момичето не отговори. Ани отиде при леглото и угаси лампата. Забеляза някак между другото, че за разлика от обикновено протезата не е облежната на стената, а е оставена на пода, в сянката между леглото и нощното шкафче. Грейс спеше и дишаше едва чуто. Косата ѝ бе разпиляна по възглавницата като устието на тъмна река. Ани постоя, загледала в дъщеря си.

Беше се държала толкова мъжки! Майка ѝ знаеше, че я е заболяло, когато е паднала. После, по време на вечерята и след това непрекъснато се бе шегувала и бе много весела. Какво невероятно дете! Преди да седнат на масата, докато Робърт се бе качил да се изкъпе, Грейс сподели с майка си какво ѝ е казал Том за Пилигрим. Преливаше от вълнение, бе обмислила до най-малките подробности как да изненада баща си. Джо щял да го заведе при Бронти, за да му покаже новородената кобилка, а после щял да се върне с него точно когато Грейс я хвала Пилигрим. Ани не бе в див възторг от идеята, Робърт сигурно също щеше да се притесни. Но щом Том гарантираше, че е безопасно, значи наистина нямаше рискове.

— Симпатичен е — отбеляза мъжът ѝ, докато си взимаше още едно парче сьомга, която за изненада на Ани бе станала вкусна.

— Много добър е с нас — отвърна тя възможно най-нехайно.

Настъпи мълчание, в което думите ѝ увиснаха, сякаш за да ги оценят всички. За щастие Грейс заразказва какво е правил тази седмица Том с Пилигрим.

Сега в стаята на дъщеря си Ани се наведе и я целуна лекичко по бузата. Грейс промърмори сънено в отговор.

Робърт вече си бе легнал. Беше гол. Когато Ани влезе при него и започна да се съблича, той остави книгата и я загледа. Беше им нещо като знак, който използваша от години, и до неотдавна на Ани често ѝ бе приятно да се съблича пред мъжа си, дори се възбуждаше. Сега обаче се смути от мълчаливия му поглед, който ѝ се стори едва ли не непоносим. Знаеше, разбира се, че след такава дълга раздяла Робърт очаква да правят любов. Цяла вечер се бе страхувала от това.

Свали роклята, сложи я на стола и изведнъж усети толкова остро вторачения поглед и напрегнатото мълчание на Робърт, че отиде на прозореца и надзърна през щорите.

— Вече не вали.

— Спря преди около половин час.

— Така ли?

Погледна към ранчото. Никога не бе ходила в стаята на Том, но знаеше кой е прозорецът и сега видя, че свети. Божичко, защо сега той не бе с нея? Защо не бяха заедно? Тази мисъл я изпълни с копнеж, близък до отчаянието, тя пушна бързо щорите и се обърна. Махна припряно сутиена и бикините и се пресегна да вземе широката тенис фланелка, с която обикновено спеше.

— Не я слагай! — каза тихо Робърт. Ани го погледна и той ѝ се усмихна. — Ела!

Протегна ръце, а тя преглътна, помъчи се да отвърне на усмивката му и се замоли мъжът ѝ да не познае по очите какво ѝ е на душата. Остави фланелката и отиде при леглото, кой знае защо засрамена от голотата си. Приседна до Робърт и настръхна, когато той я прегърна с едната ръка през врата, а с другата я замилва по лявата гърда.

— Студено ли ти е?

— Малко.

Той притегли нежно главата ѝ и както винаги, я целуна. Ани напрегна всяка своя клетка да заличи от съзнанието си сравненията, да се остави на милувките на толкова познатата ѝ уста, на познатия вкус и миризма, на познатия допир на дланта му върху гърдата ѝ.

Стисна очи, ала пак не отпъди все по-силното усещане, че върши предателство. Бе подвела този прекрасен човек, който я обичаше толкова много, не с това, което бе сторила с Том, а с онова, което копнееше да направи. Но колкото и да си втъпяваше, че се държи глупашки, още по-силно бе чувството, че със сегашните си действия предава Том.

Робърт отметна завивките и ѝ направи място да легне до него. Ани видя познатите червеникави косъмчета по стомаха му и възбуждения му розов член, който се опря в бедрото ѝ, когато тя легна и отново намери устните му.

— Божичко, Ани, колко ми липсваше!

— И ти на мен!

— Така ли?

— Ш-шт! Да, разбира се.

Усети как Робърт я милва с длан по хълбока, сетне по корема, знаеше, че след малко ще я загали между краката и ще види, че не е

възбудена. Тъкмо когато пръстите му се плъзнаха по венериния ѝ хълм, се смъкна надолу по леглото.

— Нека първо го целуна — каза тя.

Отпусна се между краката на мъжа си и пое члена му с уста. Не го бе правила отдавна, от години, и Робърт се възбуди толкова, че затрепери и запъшка.

— Божичко, Ани! Ще свърша.

— Нищо. Искам.

В какви безочливи лъжци ни превръща любовта, помисли си Ани. По какви тъмни лабиринти ни тласка! Мъжът ѝ свърши и тя осъзна с тъга, че каквото и да се случи отгук нататък, вече отношенията им няма да са същите, че с тези свои гузни милувки всъщност тайничко прави на Робърт нещо като прощален подарък.

По-късно, вече на угасена лампа, той я облада. Беше толкова тъмно, че не виждаха очите си, и закриляна от мрака, Ани най-сетне се възбуди. Остави се на бавния ритъм на любенето, което, колкото и тъжно да бе да си признае, ѝ донесе кратка забрава.

ТРЕТА ГЛАВА

След закуска Робърт закара Грейс при конюшната. Дъждът бе прочистил и освежил въздуха, а небето бе съвършен купол, обагрен в синьо. Направи му впечатление, че тази сутрин дъщеря му е по-вглъбена и сериозна, и докато пътуваха, я попита дали е добре.

— Стига си ме подпитвал, тате! Моля те! Добре съм.

— Извинявай.

Тя се усмихна, потупа го по ръката и Робърт се отказа да пита повече. Преди да тръгнат, бе звъннала на Джо и той вече бе изкарал Гонзо от ограденото пасище. Озари ги с усмивка, когато слязоха от форда.

— Добро утро, млади момко! — поздрави го Робърт.

— Добро утро, господин Маклейн!

— Викай ми Робърт.

— Щом казвате, сър.

Вкараха Гонзо в конюшната. Робърт забеляза, че днес Грейс куца повече от предния ден. Веднъж дори като че загуби равновесие и за да не падне, се подпря на страничната дъска на яслата. Робърт загледа как оседлават Гонзо, като задаваше на Джо какви ли не въпроси: на колко години е конят, имал ли е други собственици, дали петната издават определен темперамент. Момчето му отговаряше най-подробно и донемайкъде любезно. Грейс не каза и дума, но по свъсения ѝ поглед баща ѝ виждаше, че нещо я мъчи. Джо също извъръщаше от време на време очи към нея — явно и на него му бе направило впечатление — но и двамата не я питаха нищо.

Изведоха Гонзо през задната врата и го пуснаха на арената. Грейс се приготви да го яхне.

— Без шапка ли? — попита Робърт.

— Имаш предвид предпазна каска ли?

— Ами да.

— Без шапка, тате.

Той сви рамене и се усмихна.

— Е, ти си знаеш.

Момичето присви очи срещу него. Джо погледна първо Грейс, сетне баща ѝ и се усмихна. Тя взе юздата и подпряна на рамото на своя приятел, пхна левия си крак в стремето. Докато цялата ѝ тежест бе върху протезата, нещо като че поддаде и Робърт забеляза как момичето се смръщва.

— По дяволите! — изруга Грейс.

— Какво стана?

— Нищо. Всичко е наред.

С доста голямо усилие преметна ампутирания крак над задния лък на седлото и яхна коня. Още преди да се е отпуснала върху седлото, баща ѝ видя, че има нещо гнило, а щом се взря в лицето ѝ, забеляза, че дъщеря му плаче.

— Какво има, Грейси?

Тя поклати глава. Отначало Робърт помисли, че я боли, но когато дъщеря му най-после отвърна, той разбра, че плаче от яд.

— Няма да стане! — почти изрида Грейс.

Чак до вечерта Робърт се опитваше да се свърже с Уенди Ауербах. В клиниката имаше телефонен секретар с номер за спешни случаи, който чудно защо непрекъснато даваше заето. Може би в знак на солидарност се бяха пукнали всички други протези в Ню Йорк или пък имаха скрит дефект, чието време най-неочаквано бе дошло. Когато накрая Робърт се свърза, дежурната сестра му отвърна, че съжалявала, но не давали домашните телефони на лекарите. Ако наистина било чак толкова спешно, както го изкарвал Робърт (от тона ѝ си личеше, че силно се съмнява в това), щяла да се свърже с доктор Ауербах и да ѝ предаде, че я е търсил. След един час медицинската сестра му се обади: доктор Ауербах отсъствала от къщи и щяла да се прибере късно.

Докато чакаха, Ани звънна на Тери Карлсън — за разлика от телефона на Уенди Ауербах нейния домашен номер го имаше в указателя. Тери обясни, че познавала колега в Грейт Фолс, който вероятно бил в състояние да изработи бързо протеза, но тя не ги съветвала да го правят. Грейс била свикнала с този модел и щяло да ѝ отнеме доста време, докато се нагоди към друг, пък си било и рисковано.

Колкото и да се разстрои от сълзите на дъщеря си, колкото и да ѝ съчувстваше, дълбоко в себе си Робърт изпита и облекчение, че си е спестил изненадата, която, както се оказа, подготвяли специално за него. Стигаха му и притесненията, докато бе гледал как яхва Гонзо. Направо изтръпваше при мисълта, че дъщеря му смята да се качи на Пилигрим: силно се съмняваше, че той е променил нрава си и е станал по-кротък.

Но не седна да го обсъжда с дъщеря си. Знаеше, че вината е у него. Единствените коне, от които не се плашеше, бяха кончетата люлки по универсалните магазини, на които пускаш в процепа монета, та да почнат да се клатят. Щом разбра, че начинанието е подкрепяно не само от Ани, но — което бе по-важно, и от Том Букър, стисна зъби и се направи, че няма абсолютно нищо против дъщеря му да се качи на Пилигрим.

В шест часа вече имаха план.

Най-накрая Уенди Ауербах се обади и накара Грейс да ѝ опише къде точно е пукнатината. После каза на Робърт, че ако момичето може да се върне в Ню Йорк и в понеделник следобед мине да ѝ вземат мерки, в сряда ще ѝ направят проба и до края на седмицата протезата ще е готова.

— Става ли?

— Става — потвърди Робърт и ѝ благодари.

Тримата свикаха в хола на къщата при потока нещо като семеен съвет и решиха какво да направят: Ани и Грейс ще се приберат с Робърт в Ню Йорк, а в края на седмицата пак ще хванат самолета за Монтана, та момичето да поязди Пилигрим. Робърт не можеше да се върне в планината заедно с тях, понеже му се налагаше още веднъж да иде до Женева. Престори се на ужасно тъжен, че ще изпусне страхотното приключение с Пилигрим.

Ани звънна на Букърови. Телефона вдигна Даян, която, щом бе чула за случилото се, се бе държала много мило и бе проявила голяма загриженост. Нямамо никакви проблеми да оставят тук Пилигрим. Смоуки щял да наглежда и него. Те с Франк се връщали от Лос Анджелис в събота, а колкото до Том, не знаела със сигурност кога щял да се прибере от Уайоминг. Покани ги вечерта на излет. Ани прие.

После Робърт се обади в авиокомпанията. За жалост се оказа, че за полета от Солт Лейк Сити до Ню Йорк, за който си бе купил билет,

имали само едно свободно място. Той помоли да го запазят.

— Аз ще хвана по-късен полет — успокой го Ани.

— Защо изобщо ще се разкарваш? — възкликна Робърт. —
Остани тук.

— Грейс не може да пътува на връщане сама.

— Защо пък да не мога? Нали като бях на десет години, ходих
сама чак до Лондон! — намеси се момичето.

— Този път обаче трябва да сменяш самолетите. Без тия, не мога
да те пусна да се разхождаш самичка по летищата!

— Ани, това е Солт Лейк Сити — възрази Робърт. — Там има
повече християни на квадратен метър, отколкото във Ватикана. Е,
вярно, предимно мормони.

— Вече не съм малко дете, мамо!

— Дете си, дете си, и още как.

— Стюардесите ще се грижат за нея — заубеждава я пак мъжът
й. — Но ако се притесняваш чак толкова, може да я придружи и Елза.

Настъпи мълчание, Робърт и Грейс се вторачиха в нея, очаквайки
решението й. У Ани имаше нещо ново, някаква едва доловима
промяна, която Робърт бе забелязал още предния ден, докато пътуваха
насам от Бют. На летището го отдаде просто на вида й, на здравето,
което излъчваше. В колата бе слушала как си бърбят с Грейс
поразвеселено и ведро. Но по-късно му се стори, че долавя зад
спокойствието й и някаква едва загатната тъга. Онова, което направи в
леглото, му достави огромна наслада, но и го стъписа. То сякаш бе
породено не от желание, а от някаква дълбоко вкоренена скръб.

Започна да си втълпява, че каквито и промени да са настъпили у
жена му, те се дължат на това, че е загубила работата си, което освен че
я отърваваше от главоболията, безспорно я и травмираще. Сега обаче,
докато я наблюдаваше как мисли какво да направи, си даде сметка, че
изобщо не я разбира.

Тя гледаше през прозореца приказно хубавия следобед на
късната пролет. Извърна се към мъжа си и дъщеря си и направи тъжна
физиономия.

— Ще кукувам тук самичка!

Те се засмяха. Грейс я прегърна.

— Клетата ми мамичка!

— Хайде, почини си — усмихна се Робърт. — Отпусни си душата. След година при Крофорд Гейтс не знам дали някой го заслужава повече от теб.

И се обади в авиокомпанията да потвърди резервацията на Грейс.

Накладоха огъня за излета на прикътан завой на потока под брода, където имаше две дъсчени маси с пейки, напукани, прогнили и избелели от природните стихии. Ани ги бе виждала по време на сутрешния си крос — тираничен навик, който напоследък пропускаше, без това да ѝ се отрази кой знае колко пагубно. Откакто бяха ходили да закарат добитъка на високопланинските пасища, бе тичала за здраве само веднъж и дори тогава се ужаси, когато се чу да казва на дъщеря си, че е правила крос. Както се бе вманиачила на тема „тичане за здраве“, така можеше и да се откаже от него.

Мъжете бяха избързали напред, за да запалят огъня. Мястото беше далеч и Грейс не можеше да стигне пеш дотам с пукнатата протеза и бастуна, отново появил се в ръката ѝ, така че се качи с Джо в шевролета, с който щяха да прекарат храната и напитките. Ани и Даян тръгнаха бавно отзад заедно с близнаците. Вървяха спокойно, за да се насладят на предзалезното слънце. Пътуването до Лос Анджелис вече не бе тайна и момчетата го обсъждаха развълнувано.

Даян се държеше по-дружелюбно от всякога. Искрено се зарадва, когато разбра, че са решили проблема с протезата, и не започна да ехиднички, както очакваше Ани, щом тя ѝ съобщи, че ще остане.

— Да ти призная, Ани, доволна съм, че ще бъдеш тук. Смоуки е много свестен, но още си е дете, а и не блести с особен ум.

Близнаците изтичаха напред. Замълчаха само веднъж, когато над тях прелетяха два лебеда. Загледаха как слънцето блещука по извитите бели шии на птиците, щом те се насочиха към долината, и чува как крилето им свистят жално в тихата вечер.

Когато приближиха мястото, Ани чу пукота на горящите съчки и видя как над тополите се вие тънка струйка бял дим.

Мъжете бяха стъкмили огъня на малко затревено полуостровче, врязало се в потока. От едната страна Франк безуспешно показваше на децата как може да мятта камъчета така, че те да подскочат по водата, а те се превиваха от смях. С бира в ръка Робърт бе сложен на пост край

пържолите. Както и очакваше Ани, мъжът ѝ бе взел много присърце задачата и макар да си бърбеше с Том, бе насочил вниманието си към месото. Непрекъснато го обръщаше и го редеше парче по парче с вилицата с дълга дръжка. Както бе застанал до Том с карираната риза и скъпите мокасини, изобщо не се вписваше в пейзажа. Ани го погледна с обич.

Том пръв забеляза жените, махна им и отиде да им извади питие от хладилната чанта. Даян поиска бира, а Ани — чаша от виното, което бе купила. Докато Том ѝ я подаваше, едвам намери сили да го погледне в очите. За миг пръстите им се докоснаха върху чашата и тя усети как сърцето ѝ се разтуптява.

— Благодаря — каза тя.

— Значи следващата седмица ти ще ни отменяш в ранчото.

— Можете да разчитате на мен.

— Добре че ще има някой, дето знае да говори по телефон, ако, не дай си боже, се случи нещо — вметна Даян.

Том се усмихна и погледна съзаклятнически Ани. Беше без шапка и докато говореше, вдигна от челото си един рус кичур.

— Като я слушаш Даян, излиза, че Смоуки не може да брои и до десет.

Ани се усмихна.

— Много мило от ваша страна. Май злоупотребихме с гостоприемството ви.

Том не каза нищо, само се усмихна и този път Ани издържа на погледа му. Стори ѝ се, че още малко, и ще се удави в синьото на очите му. Точно в този момент дотърча Крейг и се оплака, че Джо го бил бутнал в потока. Панталоните му бяха мокри чак до коленете. Даян се разкрещя и отиде да види каква е работата. Останала насаме с Том, Ани усети как я обзема паника. Имаше да му казва толкова много неща, но каквото и да изрече сега, щеше да прозвучи изтъркано. Дали и на него му бе неудобно, дали поне бе усетил колко е притеснена?

— Наистина съжалявам много за Грейс — поде той.

— Е, вече уредихме нещата. Стига да нямаш нищо против, ще язди Пилигрим, когато се върнеш от Уайоминг.

— Разбира се.

— Благодаря ти. Робърт няма да може да я види, но ще е жалко, след като е хвърлила толкова труд, да...

— Няма проблеми — увери я Том и известно време мълча. — Грейс сподели, че си напуснала работа.

— Може да се каже и така.

— Но според нея не си се ядосвала много.

— Дори съм доволна.

— Дано е така.

Ани се усмихна и отпи от виното, за да запълни мълчанието, отново възцарило се между тях. Извърна очи към огъня и Том проследи погледа ѝ. Оставен на мира, Робърт се бе посветил изцяло на месото. Ани знаеше, че ще го опече идеално.

— Твоят съпруг е пръв спец по пържолите.

— А, да. Доставя му удоволствие.

— Много свестен мъж.

— Да, свестен е.

— Чудех се кой е по-голям късметлия.

Ани се извърна към него. Том още гледаше Робърт, лицето му бе озарено от слънцето. Накрая погледна и нея и се усмихна.

— Ти, задето имаш него, или той — задето е с теб.

Възрастните седнаха на едната маса, децата — на другата. Пространството под тополите се огласи от смеха им. Слънцето залезе и Ани загледа между удължените сенки на дърветата сякаш разтопената повърхност на потока, която, отразила тъмнеещото небе, се обагри във всички оттенъци на розовото, червеното и златистото. Щом се мръкна, запалиха свещи във високи стъклени свещници, които да пазят пламъчетата от вятъра, но вятър така и не излезе и те загледаха как около тях закръжиха дръзки мушици.

Грейс отново изглеждаше щастлива — беше си възвърнала шансовете да язди Пилигрим. Щом всички се нахраниха, каза на Джо да покаже на баща ѝ фокуса с кибритените клечки и децата се струпаха около масата на възрастните.

Когато клечката отскочи първия път, всички прихнаха. Робърт бе заинтригуван. Накара Джо да повтори, после да потрети — този път по-бавно. Седеше срещу Ани, между Даян и Том. Тя загледа как отражението на свещите танцува по лицето му, докато той наблюдава съсредоточено всяко движение на пръстите на момчето и както винаги,

търси логично обяснение. Усети, че се надява, едва ли не се моли мъжът ѝ да не го намери, а дори и да го стори, да не се издава.

Робърт също опита един-два пъти, но не успя. Джо изкара, и то доста сполучливо, целия репертоар за статичното електричество. Тъкмо се канеше да го помоли да топне ръце във вода, „за да се разтовари от електрическия заряд“, когато Ани забеляза как мъжът ѝ се подсмивва и разбра, че той е проумял фокуса. „Само не разваляй всичко! — заповтаря си тя наум. — Много те моля!“

— Сетих се — оповести Робърт. — Буташ клечката с нокът. Нали? Чакай да опитам пак.

Разтърка клечката в косата си и бавно я придвижи към другата клечка в дланта си. Всички видяха как тя отхвърча. Децата изръкопляскаха. Робърт се ухили като малчуган, хванал най-голямата риба. Джо се мъчеше да скрие разочарованието си.

— Големи умници били тези адвокати! — зацъка Франк.

— Ами фокусът на Том! — извика Грейс. — Мамо! У теб ли е въженцето?

— Разбира се — отвърна тя.

Носеше го в джоба си още откакто ѝ го бе дал Том. Беше ѝ скъпо. Това бе единственото негово нещо, което притежаваше. Без да се замисля, го извади и го подаде на дъщеря си. И веднага съжали. Изведнъж я обзе някакво лошо предчувствие, толкова силно, че насмалко да извика. Знаеше, че допусне ли го, Робърт ще разбули и тази тайна. А заедно с нея тя ще изгуби нещо много свидно, което не се побираше в границите на разума.

Грейс подаде връвта на Джо, който каза на баща ѝ да вдигне пръст. Гледаха всички. Освен Том. Беше се отпуснал назад и наблюдаваше над свещта Ани. Тя усети, че е доловил какво си мисли. Джо вече правеше примката върху пръста на Робърт.

— Недей! — прекъсна го най-неочаквано Ани.

Всички я погледнаха и стъписани от тревожната нотка в гласа ѝ, се умълчаха. Ани усети как се изчервява. Усмихна се отчаяно и объркана затърси с поглед помощ. Но другите очакваха тя да продължи.

— Аз такава... исках първо сама да разбере как се прави.

Джо се поколеба — не разбра дали говори сериозно. После изхлузи примката от пръста на Робърт и ѝ върна въженцето. На Ани ѝ

се стори, че и той като Том е проумял за какво става дума, поне това се четеше в очите му. На помощ ѝ се притече Франк.

— Браво на теб, Ани! — възкликна той. — Няма да им показваш нищо на тия адвокати, докато не подпишеш с тях договор.

Всички се засмяха, дори Робърт. Макар че, когато очите им се срещнаха, тя забеляза, че мъжът ѝ е озадачен, дори може би обиден. Сетне пак забъбриха безгрижно и единствен Том видя как тя намотава скришом въжето и го пъха отново в джоба си.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Късно в неделя Том провери за последно конете и отиде да си приготви багажа. Скот стоеше по пижамка на площадката на стълбите, а Даян, не повярвала в обяснението на момчето, че не му се спи, го прашаше за кой ли път да си ляга. Самолетът им бе в седем сутринта и децата бяха сложени още преди часове в креватчетата.

— Ако не престанеш, няма да те взема, чу ли?

— Ама как ще ме оставиш тук самичък?

— Ей така.

— Няма да ме оставиш.

— А да видим дали няма!

Том се качи по стълбата и съгледа камарите дрехи и наполовина подредените куфари. Намигна на снаха си и без да продумва, поведе племенника си към стаята на близнаците. Крейг вече спеше. Том приседна на леглото на Скот и двамата си зашепнаха за Дисниленд и на кои въртележки ще се качат най-напред, докато клепачите на детето не натежаха и то не се унесе.

На път към стаята си Том мина покрай спалнята на Франк и Даян, тя го видя, благодари му и му пожела „лека ноц“. Том си приготви багажа за седмицата, през която нямаше да го има — не бе много — после се опита да почете, но не можеше да се съсредоточи.

Докато бе навън при конете, бе видял как Ани се прибира с форда от летището, където бе закарала мъжа си и Грейс. Том отиде на прозореца и погледна към къщата при потока. Жълтите щори на прозореца бяха осветени и той зачака с надеждата да я види, но тя не се появи.

Изми се, съблече се, легна и пак се опита безуспешно да почете. Угаси лампата и пъхнал длани под главата, си представи как Ани е сам-сама в къщата, как ще е сама цяла седмица.

Смяташе да потегли за Шеридан към девет и реши да мине и да се сбoguва с нея. Въздъхна, обърна се и най-сетне потъна в сън, който не му донесе успокоение.

Ани се събуди към пет и известно време гледа луминесцентно жълтото на щорите. Къщата тънеше в тишина, толкова крехка, та ѝ се стори, че ще я наруши и с най-лекото помръдване на тялото си. Явно се бе унесла отново, защото по едно време чу в далечината шум на автомобилен двигател и си каза, че Букъррови сигурно тръгват към летището. Дали и Том бе отишъл да ги изпрати? Може би. Стана и вдигна щорите. Но колата бе потеглила, пред ранчото нямаше никого.

Слезе долу, както беше с тенис фланелката, и си направи кафе. Застана с чашата между дланите на прозореца във всекидневната. Покрай ручея и в падините при склона на далечната долина се стелеше мъгла. Том вероятно вече бе при конете, за да ги нагледа още веднъж, преди да замине. Ани можеше да излезе да потича и случайно да го срещне. Ами ако той дойдеше, както ѝ бе обещал, да се сбогува и нея я нямаше?

Качи се горе и напълни ваната. Без Грейс къщата изглеждаше ужасно празна, обгърната в потискаща тишина. Ани намери някаква що-годе поносима музика на транзисторчето на дъщеря си и легна в горещата вода без особена надежда, че ще се успокои кой знае колко.

След един час вече се беше облякла. Почти през цялото време бе умувала какво да си сложи, обличаше ту едно, ту друго, докато накрая се ядоса на себе си, задето е такава глупачка, и напук на себе си навлече старите дънки и фланелка. Не беше ли все тая как ще е облечена? Том щеше да се отбие колкото да ѝ каже „довиждане“.

Накрая, след като надзърта поне двайсет пъти през прозореца, го видя да излиза от ранчото и да мята сака в багажника на шевролета. Когато спря при разклона, за миг ѝ мина мъчителната мисъл, че ще завие в другата посока и ще потегли по алеята към шосето. Той обаче подкара към къщата при потока. Ани отиде в кухнята. Искаше да я завари да върши нещо, все едно не се е случило кой знае какво. Притеснена до смърт, се заозърта. Нямаше с какво да се заеме. Вече бе свършила всичко, бе изпразнила миялната машина, бе хвърлила боклука, дори бе лъснала мивката (както никога), колкото да убие времето, докато дойде Том. Реши да направи кафе. Чу как гумите на шевролета изскърцват по чакъла навън, погледна през прозореца и видя, че Том завива, та щом се сбогуват, да потегли веднага. Той също я забеляза и ѝ махна.

Свали си шапката и преди да влезе, почука тихо по рамката на входната врата.

— Здравей!

— Здравсти!

Стоеше на прага и мачкаше периферията на шапката.

— Грейс и Робърт качиха ли се на самолета?

— А, да. Чух, че и Франк и Даян заминаха.

— Така ли?

— Да.

Известно време се чуваше само как кафето се стича в кафеварката. Нямаха сили да кажат и дума, дори да се погледнат в очите. Облегната на мивката, Ани мачкаше нервно с пръсти дланта си и се мъчеше да изглежда спокойна.

— Ще пиеш ли кафе?

— Не, благодаря. Ще тръгвам.

— На добър път.

— Слушай!... — Том извади от джоба на ризата си някакво листче и пристъпи да ѝ го подаде. — Това е телефонният номер в Шеридан, на който можеш да ме намериш. Ако случайно възникне някакъв проблем.

Ани взе листчето.

— Благодаря ти. Кога ще си дойдеш?

— Сигурно в събота. Смоуки ще намине утре да нагледа конете. Казах му, че ще храниш кучетата. Винаги когато поискаш, можеш да яздиш Римрок.

— Благодаря. Сигурно ще се възползвам.

Погледнаха се, Ани му се усмихна плахо и той кимна.

— Е, да вървя — каза ѝ, после се обърна и отвори входната врата, а Ани го последва на верандата.

Имаше чувството, че някой се е вкопчил в сърцето ѝ и изстискава и последните капчици живот. Том си сложи шапката.

— Всичко хубаво, Ани!

— На добър път!

Застана на верандата и загледа как той се качва в автомобила. Том запали двигателя, докосна периферията на шапката си и пое по пътя.

Кара четири и половина часа, ала измерваше пътя не с времето, а с болката, която с всеки изминат километър стягаше все повече гърдите му. Точно на запад от Билинг, погълнат от мислите си за Ани, насмалко не блъсна отзад камион, прекарващ добитък. Реши при следващата отбивка да завие на юг, по някой второстепенен път, който минава през Львъъл.

Наблизо бе Кларкс Форк и Том подкара по земи, които бе познавал като дете, но които сега му бяха чужди. Не бе останала и следа от старото ранчо. Нефтодобивната компания отдавна бе изсмукала малкото петрол и бе разпродала земята на парцели, прекалено малки, та човек да се препитава от тях. Том подмина затътеното гробище, където бяха погребани баба му и дядо му, както и прабаба му и прадядо му. Ако не бе в такова настроение, щеше да купи цветя и да спре, но сега не му беше до това. Единствени планините Прайър може би щяха да му предложат някаква слаба утеха. Затова южно от Бриджър той зави наляво и пое по неасфалтираните, покрити с червен прахоляк пътища за там.

Но болката в гърдите му само се усили. Той свали прозореца и подложи лице на вятъра, ухаещ на пирей. Доядя го, задето се държи като влюбчив гимназист. Трябваше да спре за малко и да се окопити.

След последния път, когато бе идвал по тези места, над каньона Бигхорн бяха построили нова панорамна площадка с голям паркинг, табели и карти, на които бе обяснено всичко за геологията и така нататък. Сигурно бяха постъпили добре. Японците, изсипали се от две коли, се снимаха за спомен, едно младо семейство го помоли да го щракне, та и мъжът, и жената да са на фотографията. Том изпълни молбата им, младежите се усмигнаха и му благодариха четири пъти, после всички се натъпкаха пак в колите и го оставиха сам с каньона.

Той се облегна на металния парапет и погледна от извисилата се на триста метра жълтеникаворозова набраздена варовикова скала гънещата се като змийче жабунясала вода долу.

Защо не бе прегърнал Ани? Знаеше, че го иска и тя, защо тогава не го бе направил? Откога бе започнал да спазва приличие в тези неща? Досега бе смятал, че щом един мъж и една жена се привличат, не бива да страдат от предрасъдъци. Да, Ани наистина беше женена. Но в миналото това не го бе спирало, освен ако съпругът не му беше

приятел или от ревност не бе в състояние да извърши убийство. Какво го прихващаше сега? Мъчеше се безуспешно да намери отговор; нямаше прецедент, по който да съди.

Долу, на около сто и петдесет метра видя пухкавите черни гръбчета на някакви птици, чието име не знаеше — политнаха на фона на зелената река. Изведнъж проумя какво изпитва. Потребност. Същата потребност, каквата преди толкова години бе изпитвала Рейчъл и на която той не бе успял да отвърне нито тогава, нито преди или след това. Сякаш с допира на устните си оная нощ Ани му бе отнела някаква жизненоважна част, чиято липса Том усещаше едва сега.

„Така е по-добре“ — рече си Ани. Беше му благодарна — или поне мислеше, че някой ден ще бъде, задето той се е показал по-силен от нея.

След като Том замина, тя не се поддаде на емоциите и реши този и следващите дни да свърши куп неща. Да се обади на приятелите си, които ѝ бяха изпратили съболезнованията си по факса и на които още не бе отговорила, да звънне на адвоката, за да обмислят неприятните подробности около компенсациите след уволнението ѝ, да свърши онова, което миналата седмица бе зарязала по средата. Щеше да се наслаждава и на самотата, да се разхожда, да язди, да чете, можеше дори да напише нещо, макар и да не ѝ хрумваше какво. Щом си дойдеше Грейс, щеше да я посрещне с бистра глава и вероятно със спокойна душа.

Оказа се обаче, че не е чак толкова лесно. Сутрешните облаци се бяха разсеяли и денят пак бе свършен: ясен и топъл. Ани се опита и нейното настроение да е същото, да изпълни всички задачи, които си бе поставила, но не успя да се пребори с безжизнената пустота вътре в себе си.

Някъде към седем си наля чаша вино, сложи я отстрани на ваната и реши да се изкъпе и да си измие косата. Намери на транзисторчето на Грейс станция с музика на Моцарт и макар звукът да не бе чист, все пак ѝ помогна да поразсее налегналата я самота. За да се ободри, си облече любимата рокля, онази, черната на розовите цветчета.

Щом слънцето се скри зад планината, се качи на форда и отиде да нахрани кучетата. Те изскочиха неизвестно откъде и се завтекоха да я посрещнат, сетне я изпроводиха като пръв приятел до конюшната, където държаха храната за тях.

Тъкмо напълни купичките, когато чу шум на двигател и се учуди, че кучетата не реагират. Остави храната пред тях и отиде на вратата.

Видя го може би само миг, преди да я е забелязал и той.

Стоеше пред шевролета. Вратата на автомобила зееше, фаровете светеха в спускащия се здрач. Когато Ани застана на прага, Том се обърна и я видя. Свали си шапката, въпреки че за разлика от сутринта не я замачка нервно в ръце. Лицето му бе вгълбено. Стояха на около пет метра един от друг, без да се помръдват и да продумват.

— Казах си, че... — поде накрая Том и преглътна. — Реших да се върна.

Ани кимна и нечуто промълви:

— Да.

Искаше ѝ се да иде при него, но не бе в състояние да се помръдне, а Том го усети, остави шапката върху покрива на автомобила и тръгна към нея. Докато го гледаше как се приближава, Ани се уплаши, че чувствата, надигнали се в нея, ще я пометат и смажат. Ето защо се пресегна като удавник към Том, а той пристъпи в обятията ѝ, прегърна я, притисна я до себе си и я спаси.

Вълната я заля и вкопчена в него, Ани се разрида и затрепери като листо. Том я притисна още по-силно до себе си, зарови глава, затърси лицето ѝ и усетил, че по страните ѝ се стичат сълзи, започна да ги пие и пресушава с устни. Щом се поуспокои, Ани плъзна лице по влажните му бузи и намери устата му.

Том я зацелува, както я бе целувал в планината, но с някаква ненаситност, която сега и двамата не искаха да загърбват. Обгърна с ръце лицето ѝ, за да я целуне по-страстно, а Ани плъзна длани надолу по гърба му, обхвана го под мишниците и почувства колко стегнато и слабо е тялото му, толкова слабо, че усети под пръстите си ребрата му. Том също я замилва по тялото и от допира му тя потрепери.

Пуснаха се, за да си поемат дъх и да се погледнат.

— Не мога да повярвам, че си тук — простена Ани.

— Аз пък не мога да повярвам, че изобщо съм заминавал.

Хвана я за ръка и я поведе покрай шевролета, чиято врата още зееше, а фаровете разсейваха сгъстяващия се мрак. Небето над тях наподобяваше тъмнооранжев купол, който при черното петно на планината бе изпъстрен с пурпурни и кървавочервени облаци. Ани изчака на верандата Том да отключи входната врата.

Без да включва осветлението, той я поведе през тънещия в здрач хол. Стъпките им отекнаха по скърцащото чворесто дюшеме. От снимките по стените ги гледаха сепийните лица на отдавна живели хора.

Ани желаеше толкова много Том, че докато се качваха по широките стълби, чак ѝ призля. Стигнаха площадката и все така хванати за ръце, минаха покрай отворените врати на стаи, които с разхвърлянните из тях дрехи и играчки приличаха на изоставен кораб. Вратата на стаята на Том също бе отворена и той отстъпи встрани, та Ани да влезе първа, сетне я последва и затвори.

Тя бе изненадана колко просторна и гола е стаята, изобщо не бе такава, каквато си я бе представяла често вечер, докато бе гледала светещия прозорец. Сега през същия този прозорец видя къщата при потока, която се чернееше на фона на небето. Помещението бе изпълнено с гаснещо сияние, обагрящо всичко, до което се докоснеше, в коралово и сиво.

Том притегли Ани и отново я целуна. Сетне, без да продумва, започна да разкопчава дългата редица копченца отпред на роклята ѝ. Ани го загледа, впери очи в пръстите му, после в лицето му, което бе така съсредоточено, че върху него се бе врязала бръчица. Той я погледна, видя, че го наблюдава, но не се усмихна и без да сваля очи от нея, просто разкопча и последното копче. Роклята се разтвори и когато Том пъкна ръце под нея и замилва Ани по кожата, тя изстена и потрепери. Както и преди, обхвана страните ѝ с длани, наведе се и нежно целуна гърдите ѝ над сутиена.

Ани сведе назад глава, затвори очи и си помисли, че съществува само това, нищо друго. Че няма друго време, място и същество освен сега, тук и той, те. Каза си още, че няма смисъл да умува за последиците и дали връзката ще е постоянна, дали постъпва правилно, или греша, защото всичко, всичко останало сега нямаше никакво значение. Бяха орисани да го изживеят, щяха да го изживеят и го изживяваха.

Том я заведе при леглото и спряха, докато тя си изуе обувките. Сетне тя започна да разкопчава ризата му. Сега бе негов ред да я наблюдава и той я загледа като омагьосан.

Никога досега не се бе любил в тази стая. Нито пък на място, което след Рейчъл да нарече свой дом. Бе лягал в леглата на жени, но нито веднъж не ги бе водил в своето. Бе гледал на секса като на нещо делнично, бе внимавал да не се обвързва, за да запази свободата си и да не си навлича чувствата, които бе изпитвала Рейчъл и които сега самият той изпитваше към Ани. Ето защо присъствието ѝ в това светилище — неговата стая, придоби смисъл, който го плашеше, но и очароваше.

От процеждащата се през прозореца светлина кожата ѝ блестеше. Тя разкопча колана и горното копче на дънките му и издърпа ризата, за да я смъкне от раменете му.

За миг, докато събличаше потника си, Том престана да я вижда, но усети дланите ѝ върху гърдите си. Наведе се и я целуна между гърдите, вдишвайки дълбоко нейната миризма, сякаш за да се удави в нея. Смъкна пола роклята от раменете ѝ.

— О, Ани!

Тя отвори устни, ала не каза нищо, само го погледна в очите и се пресегна да разкопчае сутиена си. Бе най-обикновен, бял, обточен със семпла дантела. Ани смъкна презрамките и го остави да падне. Тялото ѝ беше хубаво. Кожата ѝ бе бяла, ако не се брояха вратът и ръцете, целите на златисти лунички от слънцето. Гърдите ѝ бяха по-големи, отколкото бе очаквал Том, макар и все още стегнати, с едри зърна. Хвана ги, сетне долепи до тях и лице и усети как от докосването на устните му зърната ѝ набъбват и се втвърдяват. Ръцете ѝ бяха върху ципа на дънките му.

— Хайде! — примоли се тя през шепот.

Том отметна избелелия юрган върху леглото, Ани легна върху чаршафите и загледа как той сваля ботушите и чорапите, а после дънките и гащетата си. Том не изпитваше никакъв срам, не забелязваше и тя да се срамува: всъщност защо да се срамуват от нещо, което не зависеше от тях, а идваше от някаква по-дълбинна сила, разтърсила не само телата им, но и техните души?

Коленичи до нея на леглото, Ани се пресегна и обхвана с ръце възбудения му член. Наведе се и потърка о него устни толкова нежно, че Том потрепери и волю-неволю затвори очи, за да устои на сладостната, почти непоносима тръпка.

Когато отново намери сили да я погледне, видя, че очите ѝ са премрежени от страст не по-малко от неговите. Тя пусна члена му, легна и повдигна хълбоци, та Том да смъкне сивите ѝ гащета, най-обикновени, памучни. Той прокара длан по нежното хълмче под тях и ги свали внимателно.

Показа се триъгълник гъсти свилени косъмчета с цвят на тъмен кехлибар. Къдравите им връхчета заблещукаха на гаснещата светлина на деня. Точно над тях се виждаше избледнял белег от цезарово сечение. И Том не знаеше защо, но белегът го трогна и той прокара устни по него. От допира на косъмчетата и топлата сладостна миризма, която го лъхна, се развълнува още повече, вдигна глава и приседна на пети, за да си поеме дъх и да види Ани по-добре.

Гледаха се, както бяха голи, пиеха се с очи и разпалваха още повече невероятното си споделено желание, на което още не даваха воля. Въздухът бе изпълнен с припряното им синхронно дишане, стаята сякаш се разширяваше и свиваше в ритъм с него досущ като огромни бели дробове.

— Искам да те усетя в себе си — прошепна Ани.

— Нямам нищо подръка...

— Не се безпокой. Безопасно е. Хайде, ела!

С лека припряна бръчица се пресегна да обхване отново члена му и когато обви пръсти около него, на Том му се стори, че тази жена вече притежава самата му същност. Пак коленичи и се остави Ани да го притегли към себе си.

Докато я гледаше как се разтваря пред него и усещаше нежния допир на телата им, най-неочаквано си представи онези птички с широки криле, черни и безименни, политнали под него върху зеления фон на реката. Испита чувството, че се връща от далечно място, където е бил заточен, и че тук, единствено тук, отново може да се почувства цялостен човек.

Когато Том я облада, на Ани ѝ се стори, че е отприщил в слабините ѝ някаква топла неудържима вълна, заляла бавно цялото ѝ тяло, за да обгърне съзнанието ѝ и да се плисне в мозъка ѝ. Усети как членът му набъбва още повече вътре в нея, как те като двете половини на едно цяло се плъзгат и се сливат. Почувства милувката на мазолестите му длани върху гърдите си, отвори очи и видя, че е свел глава да ги целуне, да прокара по тях език и да ухапе зърното ѝ.

Кожата му беше бяла, макар и малко по-мургава от нейната, а косъмчетата по гърдите му бяха по-тъмни от неговата коса, изсветляла от слънцето. Както и бе очаквала, тялото му бе някак ъглесто и гъвкаво, явно от многото работа. Любеше се със същата вгълбеност и самоувереност, с които вършеше и всичко останало, но понеже сега бе насочил цялото си внимание към нея, беше по-открит и напорист. Ани не проумяваше как така това тяло, което не е виждала никога, тази плът, ръцете и краката му, които не е докосвала, са ѝ толкова познати и сякаш създадени за нейното тяло.

Том допря устни до трапчинката на мишницата ѝ. Ани усети как прокара език по косъмчетата, които, откакто бе дошла тук, не бе махала. Извърна се и видя върху нощното шкафче снимките в рамки. За стотна от секундата имаше опасност те да я свържат с един друг свят, с място, което в момента променяше и което, позволи ли си да погледне, щеше да види затлачено с угризения на съвестта. Не биваше да го прави сега, още бе рано, започна да си втълпява тя, сетне вдигна с ръце главата на Том и затърси слепешката забравата на устата му.

Когато устните им се разделиха, Том се понадигна, погледна Ани и за пръв път ѝ се усмихна, без да престава да я люби бавно.

— Помниш ли деня, когато за пръв път отидохме да яздим заедно? — попита го тя.

— До най-малките подробности.

— А златистите орли? Тях помниш ли?

— Да.

— И ние сме като тях. Сега.

Том кимна. Пак впиха погледи един в друг, вече без да се усмихват, все по-погълнати от страстта си, докато накрая Ани не видя как лицето му трепва. Усети как той потреперва и се изпразва на тласъци. Изви се на дъга към него и в същия миг почувства как я прерязва през слабините и плътта ѝ сякаш се взривява, как насладата

се плисва на вълни до най-отдалечените клетки на тялото ѝ, понесла със себе си и Том, докато той не я изпълни цялата и те двамата не се сляха в едно.

ПЕТА ГЛАВА

Том се събуди заедно с изгрева и веднага усети до себе си топлото тяло на потъналата в сън Ани. Лежеше до него, сгушена в свивката на ръката му. Той усещаше дъха ѝ върху кожата си, гърдите ѝ, които се вдигаха и отпускаха едва забележимо до него. Ани бе праметнала десен крак върху неговия. Гъделичкаше го лекичко с корема си по бедрото. Бе отпуснала дясната си длан върху гърдите му, малко над сърцето.

Бе онзи отрезвяващ миг, когато мъжете обикновено си тръгват, а жените искат те да останат. И Том често бе изпитвал желанието да се измъкне досущ като крадец заедно с изгрева, явно породено не толкова от чувство на вина, колкото от страх, от страха, че уютът и общуването, към които жените, изглежда, се стремяха след нощ, прекарана в плътска наслада, са прекалено обвързващи. Явно си казваше думата някаква първична сила: хвърляш семето и бягаш.

Дори и да бе така, тази сутрин Том не изпитваше нищо такова.

Лежеше, без да помръдва, за да не събуди Ани. Хрумна му, че може би се страхува от това. Нито веднъж през цялата нощ, през дългите часове на неуморна страст тя не бе проявила и най-малкия признак на съжаление. Той обаче знаеше, че заедно с деня ще дойде ако не съжаление, то поне някаква по-студена нова перспектива. Ето защо продължи да лежи във все по-силната светлина, наслаждавайки се ленивата, лишена от вина топлина на жената, сгушена до ръката му.

Заспа отново и втория път го събуди шумът на автомобил. Ани се бе обърнала и сега Том лежеше с гърди, притиснати към гърба ѝ, и лице, заровено в уханното ѝ вратле. Когато се дръпна от нея, тя прошепна нещо, но не се събуди. Том стана полека от леглото и събра тихо дрехите си.

Беше Смоуки. Бе спрял до двете коли и изучаваше шапката на Том, която цяла нощ бе стояла върху шевролета. Безпокойството върху лицето му се смени с усмивка на облекчение, когато той чу, че входната врата се отваря, и видя как Том тръгва към него.

— Здравсти, Смоуки!

— Мислех, че си заминал за Шеридан.

— Да де, но плановете ми се промениха. Извинявай, смятах да ти звънна.

Беше се обадил от една бензиностанция в Лъвъл на човека с жребчетата, за да му се извини, че няма да може да отиде, но виж, Смоуки съвсем му бе изхвърчал от главата. Той му подаде шапката, влажна от росата.

— Реших, че са те отвлекли извънземни.

Младежът погледна колата на Ани и Том забеляза, че се мъчи да проумее какво става.

— Значи Ани и Грейс не са заминали на изток?

— Грейс замина, но за майка ѝ нямаше билет. Ще изчака тук дъщеря си, тя ще се върне в края на седмицата.

— А, хубаво — кимна бавно Смоуки, но Том видя, че младежът пак не разбира какво точно става.

Извърна очи към зеещата врата на шевролета и се сети, че и фаровете сигурно са светили цяла нощ.

— Снощи акумулаторът даде засечка — рече Том. — Ще ми помогнеш ли да го оправим?

Това не обясняваше кой знае какво, но все пак съмненията на младежа като че се поразсеяха пред перспективата да се заеме с работа.

— Ама разбира се — отвърна Смоуки. — Ще донеса от камиона инструментите.

Ани отвори очи. Трябваше ѝ само миг, за да се сети къде е. Обърна се с надеждата да види Том, но щом разбра, че е сама, почувства как я пронизва лека паника. После чу отвън гласове и как се затваря вратата на автомобил и се уплаши още повече. Седна и изпружи нозе изпод измачканите чаршафи. Стана от леглото и тръгна към прозореца, но усети влагата, потекла между бедрата ѝ, и я избърса. Почувства, че там е претъркана и я наболва, и кой знае защо, ѝ стана приятно.

През тясната пролука между пердетата видя, че камионът на Смоуки потегля от конюшнията, а Том му маха на изпроводяк. После се обърна и тръгна обратно към къщата. Ани знаеше, че и да погледне

нагоре, няма да я забележи, и докато го наблюдаваше, се запита как ли ги е променила тази нощ. Какво ли си мислеше Том за нея, след като я бе видял такава разпътна и безсрамна? И какво си мислеше тя сега за него?

Той присви очи към небето, където облаците вече се разсейваха. Кучетата дотичаха при него, заумилкваха се около краката му, а Том ги погали по главите и им каза нещо, без да спира да върви, и Ани си даде сметка, че поне за нея не се е променило нищо.

Изкъпа се под душа в тясната баня; очакваше да я налегнат угризения или разкаяние, но не изпита нищо такова, само се притесняваше какво ли чувства Том. Простичките му тоалетни принадлежности край мивката, кой знае защо, я трогнаха. Изми си зъбите с неговата четка. До вратата бе окачен голям син хавлиен халат и Ани го облече, загръщайки се в миризмата на Том, след което отиде пак в стаята му.

Когато тя влезе, той бе дръпнал пердетата и гледаше през прозореца. Чу я и се обърна, както онзи ден в Шото, когато бе дошъл да ѝ каже присъдата си за Пилигрим. На масата до него имаше две чаши, над които се виеше пара. Ани забеляза смущението в усмивката му.

— Направих кафе.

— Благодаря.

Отиде при масата и вдигна едната чаша, стискайки я между дланите си. Сами в голямата гола стая, изведнъж започнаха да се държат някак сковано, като непознати, подранили на някоя сбирка. Том кимна към халата.

— Отива ти.

Ани се усмихна и отпи от кафето. Беше без сметана, силно и вряло.

— В дъното на коридора има по-хубава баня, ако...

— И твоята е хубава.

— Отби се Смоуки. Бях забравил да му се обадя.

Настъпи тишина. Някъде при потока изцвили кон. Том бе толкова притеснен, та на Ани ѝ се стори, че всеки момент ще се извини, ще каже, че са сбъркали и е най-добре да забравят, че изобщо се е случило.

— Ани!

— Да.

Той преглътна.

— Искам само да ти кажа, че каквото и да чувстваш, каквото и да си мислиш и да смяташ да правиш, аз съм с теб.

— А ти какво чувстваш?

— Че те обичам — отвърна простичко Том. Усмихна се и вдигна рамене така, че на нея чак ѝ се сви сърцето. — Това е!

Ани остави чашата на масата, отиде при него и двамата се вкопчиха един в друг, сякаш светът вече бе предопределил раздялата им. Обсипа сведеното му лице с целувки.

Разполагаха с четири дни, докато се върнат Грейс и Букърови, с четири дни и четири нощи. С един дълъг миг измежду дългия низ от мигове. И Ани реши, че ще мисли, ще живее и диша само с него, че няма да се съобразява с нищо в бъдещето или миналото. Каквото и да им се бе случило, каквито и жестоки неща да им вещаеше бъдещето, този миг щеше да бъде с тях, врязал се неизличимо, до сетния им дъх в сърцата им.

Отново се любиха, докато слънцето не надзърна иззад ъгъла на къщата и не хвърли коси съзаклятнически лъчи върху телата им. После, сгушена в прегръдката на Том, Ани му каза какво иска. Двамата с него да идат отново с конете на високопланинските пасища, където се бяха целунали за пръв път и където сега можеха да бъдат само двамата, а планината и небето да са единствените им съдници.

Малко преди обяд прекосиха потока.

Докато Том бе оседлавал двата коня и бе товарил на третия нещата, които щяха да им бъдат нужни, Ани отскочи с колата до къщата при потока, за да се преоблече и да си приготви багажа. И двамата щяха да вземат храна. Макар тя да не спомена нищо, а Том да не попита, той знаеше, че ще звънне и на мъжа си в Ню Йорк и ще измисли нещо, с което да обясни отсъствието си. Той бе направил същото със Смоуки, който съвсем се бе объркал с всички тези промени в плановете.

— Значи ще се качиш да нагледаш говедата?

— Да.

— Сам или...

— Не, и Ани ще дойде с мен.

— Така ли? Добре.

Младежът замълча и Том сякаш чу как мозъкът му работи трескаво.

— Ще ти бъда благодарен, Смоуки, ако си остане между нас.

— Можеш да разчиташ на мен, Том.

Обеща, че както вече са се уговорили, ще наминава да наглежда конете. Том бе сигурен, че и за двете неща няма да го подведе.

Преди да потеглят, отскочи до заградените пасища и пусна Пилигрим в полето заедно с няколко по-млади коня, които бе започнал да обучава. Обикновено Пилигрим веднага препусваше с тях, но този път застана при оградата и загледа как мъжът върви към оседланите коне.

Том смяташе да пътува с дорестата кобилка, която бе яздил и предния път, когато изведоха говедата в планината. Докато отиваше към къщата при потока, повел след себе си Римрок и дребния пъстър кон с багажа, се обърна и видя, че Пилигрим още стои сам при оградата и го наблюдава, сякаш знаеше, че нещо в живота им се е променило.

Том спря с конете при пътя пред къщата и загледа как Ани слиза с широки крачки по склона.

Тревата на поляната зад брода бе избуяла висока и тучна. Скоро арендаторите щяха да я окосят. Докато Том и Ани прекосяваха един до друг ливадата, тревата жвакаше под копитата на конете; не се чуваше нищо друго освен този звук и ритмичното поскърцване на седлата.

Дълго не изпитваха нужда да подхващат разговор. Сега Ани не задаваше въпроси за местността, през която минаваха, и то, както се стори на Том, не защото най-сетне бе научила имената на тревите и растенията, а понеже тези имена вече не я интересуваха. Сега за нея бе важно само че ги има.

В ранния горещ следобед заведоха конете на водопой на същия вир, както предния път. Хапнаха простичката храна, която Ани бе взела: хляб, сирене и портокали. Тя белеше портокалите чевръсто, на дълга навита лента и се засмя, когато Том се опита безуспешно да обели и своя по същия начин.

Прекосиха бърдото, където цветята бяха започнали да вехнат, и този път изкачиха билото заедно. Сега не подплашиха сърни, затова

пък съгледаха на около километър пред себе си, в подножието на планината малко хергеле мустанги. Том направи знак на Ани да спре. Вятърът духаше срещу тях и конете още не ги бяха надушили. Бяха нещо като семейство, състоящо се от седем кобили, пет от които с кончета. Имаше и две-три жребчета, явно още малки, за да се отделят от стадото. Том виждаше за пръв път жребеца на хергелето.

— Какво прелестно животно! — възкликна Ани.

— Да.

Жребецът бе чудно хубав. С мощна гръд и яка задница, сигурно тежеше към половин тон. Бе снежнобял. Още не бе забелязал Том и Ани, понеже бе погълнат от един по-нахален натрапник — млад дорест кон, който се увърташе около кобилите.

— По това време на годината става напечено — поясни тихо Том. — Сега е любовният им период и този млад господинчо е решил да си опита късмета. Навърта се около хергелето от дни, сигурно с още няколко жребеца. — Том се наведе от седлото и се огледа. — Ами да, видях ги! Ето там! — посочи той на Ани. Бяха девет-десет и бяха застанали на около петстотин метра южно от хергелето. — Ей на това му се вика ергенска компания. Само се чудят как да си убиват времето, напиват се, карат се, дълбаят имената си върху кората на дърветата, докато пораснат достатъчно, за да тръгнат да крадат чуждите кобили.

— Ясно! — рече тя и по тона ѝ Том усети какво е изтърсил.

Ани го изгледа, ала той не отвърна на погледа ѝ. Знаеше прекрасно как изглеждат ъгълчетата на устните ѝ и от това му стана приятно.

— Точно така!

Продължи да наблюдава мустангите.

Двата жребеца стояха, допрели муцуни, а кобилите, кончетата им и приятелите на нахалника в далечината ги наблюдаваха. Най-неочаквано двата коня се дръпнаха, отметнаха глави и изцвилиха разярено. В такива случаи по-слабият обикновено отстъпваше, но дорестият жребец продължи да упорства. Вдигна се на задни крака и отново изцвили, белият жребец също се изправи, но по-високо, и стовари копита върху съперника си. Дори отгук се виждаха оголените им бели зъби, чуваше се трясъкът на копитата им. Всичко приключи за броени мигове — разгромен, дорестият кон хукна да бяга. Белият

жребец го изпроводи с поглед. После извърна очи към Том и Ани и подкара нанякъде харема си.

Том усети, че Ани пак го гледа. Сви рамене и ѝ се усмихна.

— Винаги има печеливши и губещи.

— Ще се върне ли?

— О, да. Ще се наложи да се потруди още в гимнастическия салон, но сто на сто ще се върне.

Запалиха огън край потока, точно край мястото, където се бяха целунали. Както и предния път, заровиха картофи в жаравата и докато ги чакаха да се опекаат, си направиха постеля: сложиха седлата вместо възглавница, разстлаха спалните чували един до друг и разтвориха циповете им. От другия бряг, свели глави, ги наблюдаваха няколко любопитни юници.

Щом картофите станаха, седнаха да ги ядат заедно с наденичките, изпържени в окадения тиган с яйцата — Ани изобщо не се бе надявала да оцелеят дотук. С остатъка от хляба отопиха тъмните жълтъци върху чиниите. Пак се бе заоблачило. Измиха съдовете в безлунния поток и ги оставиха да съхнат на тревата. После се съблякоха и се любиха, а огънят проблясваше върху кожата им.

В сливането им имаше някаква сериозност, която, както си помисли Ани, много подхождаше на мястото. Тя сякаш правеше по-благородни надеждите, на които всичко тук бе свидетел.

После Том се облегна на седлото, а Ани се сгуши до него, отпуснала глава и гръб върху гърдите му. Бе станало много по-студено. Някъде високо в планината отекна оглушителен вой и Том ѝ обясни, че са койоти. Заметна се през раменете с одеялото и зави и двамата с него като с пашкул, който да ги пази от нощта и от всичките ѝ опасности. „Нищо — помисли си Ани, — нищо от онзи, другия свят не може да ни стигне тук.“

Загледани в огъня, часове наред си разказваха какво са изживели. Ани му разправи за баща си и за всички екзотични места, където бяха ходили преди смъртта му. Каза му и как се е запознала с Робърт, как той ѝ се е сторил ужасно умен и сериозен, умерен във всичко и въпреки това чувствителен. И досега си бил такъв, бил много, много свестен. Бракът им бил щастлив, продължавали да се разбират чудесно

почти във всичко. Ала като се замислела, виждаше, че всъщност е искала да замени с мъжа си своя покоен баща: да получи от него сигурност, стабилност и безрезервна любов. И Робърт ѝ ги давал спонтанно, без изобщо да се замисля. А в замяна тя му била предана.

— Не че не го обичам — поясни Ани. — Обичам го. Наистина. Но тази любов прилича повече на... И аз не знам. На нещо като благодарност.

— Задето те обича.

— Точно така. Задето обича мен и Грейс. Звучи ужасно, нали?

— Не.

Попита го дали и с Рейчъл е било същото, а той каза, че не, било по-различно. Ани заслуша смълчана, докато Том ѝ разправяше историята. Представяше си какво е било от снимката, която бе видяла в неговата стая, от красивото тъмнооко лице, обрамчено от водопада на косите. Усмивката нещо не се връзваше с тъгата, за която сега ѝ говореше Том.

Но Ани бе трогната най-много не от жената, а от детето в ръцете ѝ. Когато го бе видяла, я бе жегнала ревност, за която тогава не бе искала да си признае. Бе изпитала същото и когато бе видяла върху цимента при кладенеца инициалите на Том и Рейчъл. Колкото и да беше странно, ѝ бе приятно да гледа другата снимка, на вече порасналия Хал. Въпреки че бе тъмнокос и мургав като майка си, той имаше очите на Том. Макар и застинали във времето, те разсейваха цялата ѝ враждебност.

— Срещате ли се с нея? — попита Ани, когато Том приключи с разказа си.

— От няколко години не. От време на време разговаряме по телефона, най-често за Хал.

— Видях снимката в твоята стая. Красиво момче е.

Чу как Том се смее зад гърба ѝ.

— Да, не може да му се отрече.

Настъпи мълчание. Една от покритите с бяла пепел съчки в огъня падна в жаравата и вдигна в нощното небе вихрушка оранжеви искри.

— Искяхте ли да имате още деца? — попита по едно време Том.

— Да. Опитвахме. Но аз непрекъснато помятах. Накрая се отказахме. Искях да родя най-вече заради Грейс. Та да си има братче

или сестриче.

Отново се умълчаха и Ани разбра — поне ѝ се стори, че разбира какво си мисли Том. Ала дори тук, накрай света, тази мисъл бе толкова горестна, че и двамата не се осмелиха да я изрекат на глас.

Цяла нощ койотите продължиха да вият в хор. Том ѝ каза, че се съвкупяват в името на живота и са си толкова предани, та ако някой се хване в капан, другият му носи храна.

Два дни катериха урвите и клисурите в подножието на Скалистите планини. Понякога слизаха от конете и вървяха пеш. Видяха сърни и мечки, веднъж на Том му се стори, че мярва от една висока скала и вълк. Но преди да се е уверил, че не се заблуждава, се обърна и не спомена нищо на Ани, за да не я плаши.

Прекошиха закътани долини с избуяла трева и еделвайси, нагазваха до коленете в поляни, лъскаво сини от метличините.

Първата нощ заваля дъжд и Том опъна малката палатка, която бе взел, на равна зелена поляна, обградена отвсякъде с прогнилите дънери на повалени трепетлики. Станаха вир-вода и заметнати с одеяла, седнаха на входа на палатката, прегърнаха се и разтреперани, прихнаха да се смеят. Отпиваха от врялото кафе в окадените тенекиени канчета, а конете отвън пасяха кротко под дъжда, от който гърбовете им лъщяха. Ани ги гледаше. Мокротото ѝ лице и шията ѝ бяха озарени отдолу от газеничето и Том си помисли, че никога през живота си не е виждал и няма да види по-красиво същество.

През нощта, докато Ани спеше в обятията му, той лежеше, заслушан в трополенето на дъжда по покрива на палатката, и се мъчеше да прави това, което според нея трябваше да сторят: да не мисли за нищо освен за мига, да го изживее до дъно. Но не можеше.

Утринта се пукна ясна и гореща. Откриха езерце, образувано в подножието на тесен буен водопад. Ани възкликна, че ѝ се плува, а Том отвърна, че бил прекалено стар, а водата — много студена. Тя обаче не искаше и да чуе и под скептичните погледи на конете двамата се съблякоха и скочиха във вира. Водата бе ледена, те изпищяха, изскочиха като тапи и както бяха по голи дупета, посинели от студ, се запрегръщаха и задърдориха като разпалували се хлапета.

През нощта небосводът се обagri в трепкащо зелено, синьо и червено — имаше северно сияние. Ани го виждаше за пръв път, Том никога не го бе наблюдавал толкова ясно и ярко. То примигваше, извило се на огромна светеща дъга с шлейф, обaгрен във всички оттенъци. Докато двамата се любеха, Том забеляза отражението на сиянието, проблясащо в очите на Ани.

Това бе последната нощ на мимолетната им идилия, макар че и двамата не й даваха име, просто се любеха до премала. С безмълвния договор, скрепен с техните тела, нямаха и миг почивка, не пилееха никакво време в сън. Впиваха се един в друг досуц като същества, на които са предсказали страховита безкрайна зима. Спираха само когато натъртените им кости и прежулената кожа ги заболяваха толкова, че викаха от болка. Звукът се носеше в сияйната тишина на нощта, през тънещите в мрак борови гори, спускаше се и се издигаше към заслушаните върхове над тях.

Малко след това, щом Ани потънеше в сън, Том чуваше като далечно ехо оглушителен първичен вой, от който застиваше всяко същество. И тогава разбираше, че е бил прав и наистина е видял вълк.

ШЕСТА ГЛАВА

Обели лука, после го разполови и започна да го реже на ситно, като дишаше през устата, за да не ѝ избият сълзи. Усещаше, че Том наблюдава всяко нейно движение, и кой знае защо, това ѝ даваше сили, сякаш погледът му ѝ вдъхваше умения, каквито дори не бе предполагала, че притежава. Бе изпитала същото и когато се любеха. Може би (тя се усмихна), може би и конете се чувстваха така в негово присъствие.

Беше се облегал на плота между кухнята и всекидневната в дъното. Не бе и докоснал чашата вино, която му бе наляла. По транзистора на Грейс в трапезарията прекъснаха музиката, която Ани бе намерила, за да подхванат научна дискусия за композитор, за когото тя не бе и чувала. Всички тези хора по радиото имаха еднакви кадифени гласове.

— Какво гледаш? — попита тихо Ани.

Том сви рамене.

— Теб. Притеснявам ли те?

— Харесва ми. Така имам чувството, че знам какво правя.

— Готвиш хубаво.

— Е, колкото да не умрем от глад.

— На мен пък ми е много вкусно.

Днес следобед, когато се бяха върнали в ранчото, Ани се бе притеснявала, че действителността ще ги затисне. Но колкото и да е странно, това не стана. Тя имаше чувството, че е обгърната от спокойствие, което нищо не може да наруши. Докато Том бе при конете, провери съобщенията и не откри сред тях нищо обезпокоително. Най-важното бе от Робърт, който ѝ съобщаваше номера на полета на Грейс и часа, когато момичето щеше да пристигне утре в Грейт Фолс. Всичко било минало добре при Уенди Ауербах, новата протеза била толкова удобна, че Грейс смятала едва ли не да се включи в някой марафон.

Ани запази спокойствието си дори когато им звънна и разговаря и с двамата. Във вторник им бе оставила съобщение, че смята да

прекара два дни в планинската хижа на Букърови, и това, изглежда, не бе породило и най-малкото съмнение. Откакто бяха женени, често ходеше на разни места сама; явно и сега Робърт бе изтълкувал това нейно хрумване като опит да си възвърне душевното равновесие, след като бе изгубила работата си. Попита я единствено как е прекарала, а тя му отвърна само, че е било хубаво. Дори не се наложи да лъже.

— Малко ме тревожи това твое прехласване по живота сред природата — пошегува се мъжът ѝ.

— Защо?

— Току-виж си решила да се преселиш за постоянно там и ще ми се наложи да се заема с договори за покупко-продажба на добитък.

Щом затвори телефона, Ани се зачуди защо, за разлика от очакванията ѝ, гласът на мъжа ѝ или на Грейс не я бяха удавили в море от вина. Сякаш гузната ѝ съвест бе излязла в отпуск и сегиз-тогиз хвърляше по някой поглед на часовника да види колко още часа дължи Ани на Том.

Готвеше спагетите, които бе смятала да поднесе на вечерята с Букърови. Саксийките босилек, които бе купила в Бют, бяха нацъфтели. Докато режеше листата, Том дойде при нея, сложи лекичко ръце върху хълбоците ѝ и я целуна отстрани по врата. От допира на устните му ѝ секна дъхът.

— Мирише хубаво — отбеляза той.

— Кое, аз или босилекът?

— И двете.

— Едно време с босилек са балсамирали мъртъвците. Спира разлагането на плътта.

— Пък аз си мислех, че спира плътските желания.

— Това също. Не прекалявай с босилека.

Сложи листенцата в тигана, където лукът и доматиите вече къкреха, сетне се извърна бавно в обятията на Том, за да застане с лице към него. Челото ѝ бе на едно равнище с устните му и той я целуна нежно по него. Ани сведе поглед и пъкна палци в предните джобове на дънките му. И в споделеното спокойствие на този миг разбра, че няма сили да напусне Том.

— Обичам те! Много!

— Аз също — отвърна той.

Запалиха свещите, които бе купила за вечерята с Букърови, изключиха флуоресцентното осветление и седнаха да вечерят на малката маса в кухнята. Спагетите бяха много вкусни. Щом се навечеряха, Том я попита дали е разбрала как става фокусът с въженцето. Ани отвърна, че ако се вярвало на Джо, това изобщо не било фокус, но при всички положения нямала представа как се прави.

— Още ли е у теб?

— А ти как мислиш?

Извади го от джоба си и му го връчи, а той й рече да му подаде пръста си и да внимава, понеже щял да й го покаже само веднъж. Ани загледа съсредоточено сложните движения, които Том правеше с ръка, докато примката не обхвана долепените им пръсти. Сетне той дръпна бавно примката и в мига, преди тя да се изхлузи, Ани изведнъж проумя как се прави.

— Чакай да опитам — каза тя.

Установи, че е в състояние да повтори до най-малките подробности движенията на ръцете му и да ги възсъздаде като огледален образ. Когато дръпна въженцето, то се освободи.

Том се облегна на стола и й се усмихна с обич, но и някак тъжно.

— Браво на теб! Вече го знаеш.

— Да задържа ли въженцето?

— Вече не ти трябва.

Взе го и го прибра в джоба си.

Колкото и да й бе неприятно, бяха дошли всички. Но как да не дойдат, нали отдавна чакаха с нетърпение този момент! Грейс погледна лицата покрай оградата на голямата арена: майка й, Франк и Даян, Джо, близнаците с еднаквите шапки с надпис „Юнивърсъл Студиос“, тук бе дори Смоуки. Ами ако не станеше нищо? Не, нямаше да го допусне! Всичко щеше да бъде наред.

Пилигрим стоеше оседлан на сред арената, а Том оправяше стремената. Конят бе красив, макар че Грейс още не можеше да го гледа със седло западняшки модел. Откакто бе започнала да язди Гонзо, предпочиташе това седло пред английското. Чувстваше се по-сигурна и точно затова щяха да използват него и днес.

Сутринта двамата с Том бяха успели да разплетат и последните сплъстени кичури в гривата и опашката му и го бяха чесали, докато козината му не заблестя. Грейс си помисли, че ако не са белезите, Пилигрим преспокойно би могъл да мине и за кон, отличен на изложба с медал. Винаги се бе откроявал. Горедолу преди година бе видяла за пръв път снимката му, която бяха пратили от Кентъки.

Всички бяха наблюдавали как, яхнал Пилигрим, Том обикаля няколко пъти в лек тръс арената. Застанала до майка си, Грейс дишаше дълбоко, за да не ѝ прилошее от вълнение.

— Ами ако разреши само на Том да го язди? — попита тя шепнешком.

Ани я прегърна.

— Знаеш, милото ми, че Том няма да те пусне, ако е опасно.

Така си беше. Но от това на Грейс не ѝ олекна ни най-малко.

Том остави Пилигрим и се запъти към тях. Момичето излезе напред. Новата протеза му бе като излята.

— Готови ли сме? — попита той.

Грейс преглътна и кимна. Не знаеше дали ако заговори, гласът ѝ няма да трепери. Том забеляза разтревоженото ѝ лице и когато дойде при нея, ѝ каза така, че да не чуе никой:

— Не е задължително да го правим сега. Да ти призная, не очаквах, че ще стане такъв цирк.

— Няма нищо. Не ми пречи.

— Сигурна ли си?

— Да.

Той я прегърна през раменете и я поведе към мястото, където стоеше Пилигрим. Грейс забеляза как още отдалеч конят наостри уши.

Сърцето на Ани бумтеше толкова силно, та ѝ се струваше, че Даян, която стоеше до нея, го чува. Не знаеше за кого се притеснява повече: за дъщеря си или за себе си; онова, което ставаше в другия край на ивицата червен пясък, бе от огромно значение. Беше и начало, и край, макар че Ани не знаеше на какво и за кого. Сякаш всичко се въртеше в огромна центрофуга на чувствата и чак когато тя спреше, Ани щеше да разбере какво е причинила на всички и какво им е писано да стане с тях.

— Мъжко момиче е дъщеря ти! — каза Даян.

— Знам.

Том накара Грейс да спре на известно разстояние от мястото, където стоеше Пилигрим, за да не ходят при него и двамата. Извървя сам последните няколко крачки, спря и се пресегна внимателно да го хване. Пое юздата и опря глава до неговата, като го милваше по врата. Пилигрим нито за миг не свали очи от Грейс.

Дори отдалеч Ани виждаше, че става нещо.

Когато Том се опита да подкара коня, той се задърпа, отметна глава и забели очи срещу момичето. Мъжът го обърна на другата страна и обиколи с него няколко пъти арената, както момичето бе виждало да го води с повода. Накара го да се наведе и да се завърти на сто и осемдесет градуса. Това явно му вдъхваше спокойствие. Ала в мига, в който Том го поведе отново към Грейс, конят пак започна да нервничи.

Грейс бе с гръб и Ани не виждаше лицето ѝ. Но не бе и нужно. И от разстояние усещаше, че детето ѝ е притеснено и стои като на тръни.

— Не знам дали изобщо трябва да го прави — обади се Даян.

— Пилигрим ще се успокои — възрази припряно Ани. Думите ѝ прозвучаха някак грубо.

— Сто на сто — намеси се и Смоуки.

Но и той не бе много сигурен.

Том отведе Пилигрим встрани, направи още няколко кръгчета и когато и това не помогна, го яхна и обиколи на галоп два-три пъти арената. Грейс се въртеше бавно и не ги изпускаше от поглед. Извърна се за миг към майка си и всички се усмихнаха не особено убедително.

Том не каза и дума. Не обръщаше внимание на нищо друго освен на Пилигрим. Беше се свъсил и Грейс не можеше да разбере дали защото се е съсредоточил, или понеже е разтревожен, макар и да знаеше, че когато е с конете, той никога не издава тревогата си.

Слезе от седлото и пак поведе Пилигрим към Грейс. Конят и този път се дръпна. Грейс се обърна рязко и насмалко да падне. Докато вървеше през пясъка, устата ѝ трепереше и Ани видя, че момичето едвам се сдържа да не се разплаче.

— Смоук! — извика Том.

Младежът се прекатери през оградата и отиде при него.

— Ще се укроти, Грейс — каза Франк. — Само изчакай малко. Ще видиш, Том ще го вразуми.

Грейс кимна и се опита да се усмихна, но не намери сили да погледне нито него, нито другите, камо ли майка си. На Ани ѝ идеше да я прегърне, ала не го направи. Знаеше, че Грейс ще даде воля на сълзите си, ще се смути и ще се ядоса и на двете. Затова, когато дъщеря ѝ се приближи, ѝ каза:

— Франк е прав! Пилигрим ще се укроти.

— Видя, че ме е страх — пророни едва чуто Грейс.

В другия край на арената Том и Смоуки бяха свели глави и си шепнеха припряно нещо, което чуваше единствен Пилигрим. След малко Смоуки се обърна и изтича при портата в края на арената. Прекатери се през нея и се скри в конюшната. Том остави Пилигрим и дойде при останалите.

— Спокойно, Грейс! — каза той. — Сега ще направим нещо, до което се надявах да не стигаме. Но Пилигрим още изживява страхове, до които не мога да се добера по друг начин. Затова се налага ние със Смоуки да се опитаме да го вразумим. Нали разбра?

Момичето кимна. Ани виждаше, че и дъщеря ѝ като нея няма представа за какво става дума.

— Какво ще му правите? — попита тя.

Том я погледна и Ани внезапно си представи съвсем ясно слетите им тела.

— Горедолу това, което казах. Но ви предупреждавам, че гледката сигурно няма да е много приятна. Някои коне се дърпат като обезумели. Затова и не обичам да го правя, ако наистина не се налага. Това приятелче вече ни показва, че си пада по битките. Ето защо, ако нямате нищо против, ви предлагам да се приберете, а ние ще ви повикаме, щом сме готови.

Грейс поклати глава.

— Не. Искам да гледам.

Смоуки се върна на арената с нещата, които Том го бе пратил да вземе. Преди няколко месеца, по време на ездитен курс в Ню Мексико, им се бе наложило да го правят и младежът бе наясно със сценария. Но

далеч от другите, които не откъсваха очи от тях, Том тихо му повтори отново какво да направи, та да не стане грешка и някой да не пострада.

Смоуки го слушаше съсредоточено, като от време на време кимаше. Щом Том се убеди, че момчето е разбрало, двамата се върнаха при Пилигрим. Той бе избягал чак в дъното на арената и от начина, по който мърдаше уши, личеше, че е усетил: нещо ще се случи и то едва ли ще е особено приятно. Позволи на Том да се приближи и да го погали по врата, но без да сваля очи от Смоуки, който стоеше на няколко крачки с въжетата и другите неща в ръце.

Том свали юздата и вместо нея надяна въжения повод, който му подаде младежът. Сетне пъхна в ръцете му и краищата на две дълги въжета, намотани около китката му. Завърза единия край под повода, а другия — върху лъка на седлото.

Вършеше го спокойно, за да не плаши Пилигрим. Беше му неприятно, че се преструва, знаеше какво му предстои да направи и как доверието, което е вдъхнал на коня, ще рухне, преди да бъде възстановено наново. Може би бъркаше в момента. Може би онова, което се бе случило между него и Ани, му бе повлияло и сега Пилигрим го усещаше. Но най-вероятно конят бе доловил, че Грейс се страхува. Знае ли човек какво се върти в главата на тези животни? Дори Том не бе сигурен. Може би самият той му подсказваше някак, без да го съзнава, че не иска всичко да мине гладко, понеже ако минеше добре, Ани щеше да си тръгне.

Помоли Смоуки да му даде букаите, направени от старо зебло и въже. Прокара ръка по левия крак на Пилигрим и вдигна копитото му. Конят само се поразмърда лекичко. Том непрекъснато го успокояваше, като го галеше и му говореше. После, когато Пилигрим застана мирно, пъхна копитото в примката от зебло и провери дали е влязло добре. Другият край на букаите бе от въже, което мъжът пристегна и закачи за лъка на седлото. Пилигрим се превърна в животно на три крака. Всеки момент щеше да се разрази буря и Том го знаеше.

Отдалечи се и пое от Смоуки едното въже — онова, което бе вързано за повода. Пилигрим се опита да тръгне и видя, че е спънат. Заскача и закуцука на десен преден крак, но се уплаши толкова, че се замята и се стресна още повече.

Щом не можеше да върви, тогава сигурно бе в състояние да тича, което и се опита да направи. Но очите му се изпълниха с паника. Том и

Смоуки се напрегнаха и задърпаха още по-силно въжетата, принуждавайки Пилигрим да кръжи около тях в радиус около пет метра. А той се въртеше ли, въртеше като обезумял див жребец със счупен крак.

Том погледна лицата, наблюдаващи го от оградата. Видя, че Грейс е пребледняла, а Ани я е прегърнала, и се прокле, задето им е дал възможност да избират, вместо да ги отпрати и да им спести тази мъчителна жалка гледка.

Ани бе стиснала дъщеря си за раменете толкова силно, че чак кокалчетата ѝ бяха побелели. Всяко мускулче в нейното тяло и в тялото на момичето бе опънато до скъсване и потреперваше, щом Пилигрим направеше поредния болезнен скок.

— Защо го прави? — извика Грейс.

— Не знам.

— Всичко ще е наред, Грейс — успокои я Франк. — Виждам съм да го прави и друг път.

Ани го погледна и се опита да се усмихне. Лицето му далеч не бе така успокояващо, както думите. Джо и близнаците изглеждаха не по-малко уплашени от Грейс.

— Дали да не я заведеш вътре? — попита спокойно Даян.

— Не! — отсече Грейс. — Искам да гледам.

Пилигрим вече лъщеше от пот. Но не спираше. Докато тичаше, спънатият му крак висеше във въздуха като обезобразен смазан плавник. Под копитата му се вдигаше облак червен пясък, който се носеше над него и двамата мъже като гъста алена мъгла.

На Ани ѝ се струваше, че Том просто не е в състояние да направи подобно нещо, че не е в характера му. Беше го виждала да се държи твърдо с конете, но не и да ги мъчи и изтезва. Всичко, което бе правил с Пилигрим, целеше между тях да се създадат доверие и сигурност. А сега му причиняваше болка. Ани не проумяваше нищо.

Накрая конят спря. В същия миг Том кимна на Смоуки и двамата разхлабиха въжетата. После обаче Пилигрим отново препусна, мъжете пак опънаха въжетата и ги дърпаха, докато той не се закова на място. Том и Смоуки пак го оставиха да си почине. Запененият кон едвам си поемаше дъх, дишаше тежко като заклет пушач, страдащ от астма, и

звукът бе толкова хриплив и ужасен, че на Ани ѝ идеше да си запуши ушите.

Том каза нещо на младежа. Той кимна, подаде му края на своето въже и отиде да вземе навитото ласо, което бе оставил върху пясъка. Запрати във въздуха широка примка и при втория опит я закачи за лъка на седлото върху гърба на Пилигрим. Затегна я, после отиде с другия край на ласото в дъното на арената и го завърза за една от пречките на оградата. Върна се и пое от Том краищата на другите две въжета.

Том застана при оградата и започна да затяга ласото. Пилигрим го усети и се задърпа, при което лъкът на седлото се килна на една страна.

— Какво прави? — попита тихо и уплашено Грейс.

— Опитва се да го накара да коленичи — поясни Франк.

Конят се дърпа дълго и упорито и накрая наистина коленичи, но само за миг. Събра сетни сили и пак се изправи. Още три пъти пада на колене и се изправя досущ като новопокръстен, приел религията насила. Ала натискът, който Том безмилостно упражняваше върху седлото, бе прекалено голям и най-сетне Пилигрим се предаде и остана на колене.

Ани усети как Грейс отпуска облекчено рамене. Но това не бе краят. Том продължи да дърпа надолу седлото. Изкрещя на Смоуки да пусне другите въжета и да дойде да му помогне. С общи усилия натиснаха още по-силно ласото надолу.

— Защо не го оставят на мира! — попита Грейс. — Докога ще го мъчат?

— Трябва да легне — каза Франк.

Пилигрим фучеше като ранен бик. От устата му капеше пяна. Хълбоците му бяха целите в пясък, полепнал по потта върху тях. Конят продължи още дълго да се дърпа. Но накрая не издържа, строполи се на една страна и положи кротко глава върху пясъка.

Капитулацията му се стори на Ани пълна и унижителна.

Тя усети как тялото на Грейс се разтриса от ридания. Почувства, че и нейните очи се пълнят със сълзи, и не намери сили да ги спре. Момичето се обърна и зарови лице в гърдите на майка си.

— Грейс! — чу се гласът на Том.

Ани вдигна поглед и видя, че той е застанал заедно със Смоуки до проснатото на земята тяло на Пилигрим. Приличаха на двама ловци

край убито животно.

— Грейс! — извика той пак. — Ела, ако обичаш!

— Не! Няма да дойда!

Том остави Смоуки сам и се запъти към тях. Лицето му бе мрачно, почти непознато, сякаш го бе обладала тъмна отмъстителна сила. Ани притисна момичето до себе си, като че искаше да го защити. Том спря пред тях.

— Грейс! Би ли дошла с мен?

— Не, не искам!

— Налага се.

— Няма да дойда, пак ще му причиниш болка.

— Не го боли. Няма му нищо.

— Как ли не!

Ани понечи да се намеси и да се застъпи за дъщеря си. Но настойчивостта на Том бе толкова страховита, че вместо това го остави да издърпа момичето от ръцете ѝ. Той хвана здраво Грейс за раменете и я накара да го погледне.

— Налага се да го направиш! Имай ми вяра!

— Да направя какво?

— Ела и ще ти покажа.

Волю-неволю тя тръгна подире му през арената. Водена от същото желание да я защити, Ани се покатери през оградата и ги последва. Спря на няколко крачки от тях, в случай че се наложи да се намеси. Смоуки се опита да се усмихне, но видя, че не му е времето. Том погледна Ани.

— Всичко ще е наред.

Тя само кимна.

— Хайде, Грейс — продължи Том. — Искам от теб да го помилваш. Започни от задницата, погали го по краката, по цялото тяло.

— Защо да го правя? Прилича на мъртъв.

— Прави каквото ти казвам.

Грейс отиде плахо при задницата на коня. Пилигрим не вдигна глава от пясъка, но Ани видя, че с едното око се мъчи да следи движенията на момичето.

— Браво на теб! А сега го милвай. Започвай! От краката. Хайде де! Продължавай! Гали го навсякъде. Ха така.

— Тялото му е отпуснато, сякаш е мъртъв — изкрещя Грейс. — Какво си му направил?

Изневиделица Ани си представи как дъщеря ѝ е лежала в кома в болницата.

— Нищо му няма. А сега сложи длан върху хълбока му и го потъркай. Направи го, Грейс! Хайде!

Пилигрим не се помръдна. Грейс пристъпваше бавно край него и размазваше с длан прахта върху потните му хълбоци, които се вдигаха и отпускаха в такт с тежкото дишане на коня, после по нареждане на Том го загали и по краката. Накрая го замилва по врата и отстрани по влажната свилена муцуна.

— Браво! А сега стъпи върху него.

— Какво? — погледна го момичето, сякаш е луд.

— Казах да стъпиш върху него.

— И дума да не става.

— Грейс...

Ани пристъпи напред:

— Том...

— Ти не се меси, Ани! — Той дори не я погледна. Почти изкрещя: — Прави каквото ти казвам, Грейс. Стъпи върху него. Незабавно!

Просто нямаше начин момичето да не му се подчини. Разплака се. Том я хвана за ръка и я заведе да стъпи между краката на Пилигрим, при корема му.

— А сега се качи отгоре! Хайде, качвай се!

Грейс го направи. С мокро от сълзи лице застана като осакатена душа върху това повалено същество, което обичаше най-много на света, и заради горчиво заради собствената си жестокост.

Том се обърна и видя, че Ани също плаче, но не ѝ обърна внимание, а пак погледна към Грейс и ѝ каза, че вече може да слиза.

— Защо го правиш? — попита умолително Ани. — Толкова жестоко и унижително е.

— Не, не си права — възрази Том, без да я поглежда, и помогна на Грейс да слезе.

— Моля? — тросна се ядно Ани.

— Не си права. Не е жестоко. Той имаше избор.

— Какви ги дрънкаш?

Том най-сетне се обърна и я погледна. Грейс още ридаше до него, но той сякаш не я забелязваше. Дори разплакано, клетото момиче, както и майка му, не бе в състояние да повярва, че Том е такъв, че може да е толкова коравосърдечен и безмилостен.

— Имаше избор между това да се дърпа като обезумял или да приеме.

— Нямаше избор.

— Имаше, и още как! Нямаше да му е никак лесно, но щеше и занапред да си навлича нови и нови нещастия. Вместо това обаче предпочете да стигне ръба и да погледне отвъд него. Видя какво има там и го предпочете. — Том се обърна към Грейс и сложи ръце върху раменете ѝ. — Онова, което го сполетя — да лежи ни жив, ни умрял на земята, бе най-лошото, което можеше да си представи. И знаеш ли? Той установи, че не е чак толкова страшно. Че не е страшно дори да стъпиш отгоре му. Видя, че не му мислиш злото. Най-тъмно е преди зазоряване. Това бе най-тъмният миг за Пилигрим и той го изживя. Разбираш ли?

Грейс бършеше сълзите си и се опитваше да проумее за какво става дума.

— Не знам — отговори момичето. — Всъщност мисля, че разбирам.

Том се обърна, погледна Ани и сега тя видя в очите му нещо нежно и умолително, нещо, което ѝ бе познато и за което можеше да се вкопчи.

— Ани! Разбираш ли? Важно е, наистина е важно да разбереш. Което ни прилича на капитулация, понякога изобщо не е капитулация. Тук става въпрос за онова, което става в сърцата ни. Става въпрос да виждаме живота такъв, какъвто е, да го приемаме и да му бъдем верни, каквито и мъки да ни струва това, понеже мъката да не сме му верни е неизмеримо по-голяма. Знаем, Ани, че го разбираш.

Тя кимна, изтри сълзите си и се опита да се усмихне. Съзнаваше, че има и някакво друго послание, предназначено единствено за нея. Том ѝ говореше не за Пилигрим, а за тях и за онова, което ставаше помежду им. Но колкото и да се преструваше, не го разбираше. Надяваше се обаче все някой ден да го проумее.

Грейс загледа как махат букаите от крака на Пилигрим и възетата, вързани за повода и седлото. Той полежа още малко, като ги наблюдаваше с едно око, без да помръдва глава. Сетне доста плахо се изправи. Залиташе. Изтръска се, изцвили, изпръхтя и направи няколко крачки, за да се увери, че е цял и невредим.

Том заръча на Грейс да заведе коня при коритото в единия край на арената и тя стоя до него, докато той се напи с вода до насита. После вдигна глава, прозина се и всички се засмяха.

Том му сложи отново седлото и каза на Грейс да пъхне крак в стремето. Пилигрим дори не трепна. Мъжът пое тежестта на момичето върху рамото си, а то преметна крак и се разположи на седлото.

Не се страхуваше. Яхнало коня, прекоси арената веднъж, после втори път. Сетне препусна. Всичко мина като по вода.

Трябваше да мине известно време, докато осъзнае, че всички ѝ ръкопляскаат, както в деня, когато за пръв път бе яздила Гонзо.

Сега обаче беше върху Пилигрим. Нейния Пилигрим. Той бе издържал. И тя усещаше, че както едно време конят е готов да даде всичко заради нея, че ѝ вярва и няма да я подведе.

СЕДМА ГЛАВА

Забавата бе идея на Франк. Твърдеше, че му я бил подшушнал Пилигрим: бил му рекъл, че иска забава, как да му откаже човек! Звънна на Ханк, който само това и чакаше, а освен това се оплака, че къщата му била пълна със скучаещи братовчеди от Хелена, които също щели да се повеселят на драго сърце. Обадиха се на всички, за които се сетиха, и от малка забавата стана средна, а сетне голяма и Даян се хвана за главата как ще нахрани толкова народ.

— Я не ми се прави на интересна — скастри я Франк. — Само това оставаше — да не изпратим както подобава Ани и Грейс. Все пак им предстои да изминат три хиляди километра с онзи проклетник, техния кон.

Даян само сви рамене, но Том се досети какво се върти в ума ѝ: защо пък са длъжни да ги изпращат?

— И танци! — отсече Франк. — Трябва да има и танци!

— Танци ли? Я не се занасяй!

Франк попита брат си какво ще каже по въпроса и той отвърна, че според него няма да е зле и да потанцуват. Така че Франк звънна отново на Ханк, който обеща да донесе стереоуредбата, а ако кажели, щял да вземе и светещите гирлянди. Дойде на часа и мъжете, подпомагани от децата, се заеха да приготвят масите и дансинга пред конюшната, а Даян най-последно се засрами и престана да се мръщи, след което отиде с Ани да напазаруват с колата в Грейт Фолс.

В седем всичко бе готово и те се пръснаха да се измият и преоблекат.

Когато излезе изпод душа, Том съгледа синята хавлиена роба при вратата и усети как го присвива под лъжичката. Сигурно още миришеше на Ани. Но когато я притисна до лицето си, не усети никаква миризма.

Откакто се бе върнала Грейс, не бе имал възможност да остане насаме с Ани и изживяваше тяхната раздяла като жестоко физическо осакатяване. Когато я видя да плаче за Пилигрим, му идеше да изтича

при нея и да я притисне до себе си. Беше му почти непоносимо, че не може да я докосне.

Облече се, без да бърза, и поостана в стаята си, заслушан в пристигащите коли, смеха и музиката, която вече гърмеше. Погледна навън и видя, че вече се е събрала тълпа. Вечерта бе ясна и хубава. Лампичките на светещите гирлянди вече озаряваха спускащия се здрач. От скарите, където Том щеше да иде, за да помогне на Франк, се виеха валма пушек. Затърси Ани сред хората и мерна лицето ѝ. Говореше с Ханк. Беше в рокля, която не бе виждал, тъмносиня, без ръкави. Тя отметна глава и се засмя на нещо, което ѝ каза Ханк. Беше много хубава. Том не помнеше някога досега да му се е смяло по-малко.

Ани го видя още щом той се появи на верандата. Жената на Ханк тъкмо влизаше с поднос чаши, той хвана вратата и се засмя на нещо, което тя му подметна пътьом. Сетне погледна към насъбралите се, веднага срещна очите на Ани и се усмихна. Тя усети, че Ханк я е попитал нещо.

— Прощавай, Ханк, какво каза?

— Чух, че сте щели да си ходите.

— Да. Утре си стягаме багажа.

— Е, градски чада сте, но толкова ли няма с какво да ви примамим да останете?

Ани се засмя прекалено високо, както всъщност цялата вечер. Пак си каза, че трябва да се успокои. Забеляза в навалищата Том, когото Смоуки настояваше да запознае с някакви свои приятели.

— Ама че вкусно мирише! — зацъка Ханк. — Какво ще кажеш, Ани, дали да не похапнем? Хайде, тръгвай след мен!

Сякаш лишена от воля, Ани се остави да я поведе. Ханк напълни догоре една чиния с почернели от скарата парчета месо и сложи отгоре им лют зрял боб. Пригади ѝ се, но тя продължи да се усмихва. Вече бе решила какво да прави.

Щеше да намери начин да остане насаме с Том, да го покани на танц, ако не се откриеше друга възможност, и да му каже, че смята да напусне Робърт; да замине следващата седмица за Ню Йорк и да му го съобщи. Първо на Робърт, а после на Грейс.

„Божичко — каза си Том, — ще стане както миналия път.“ Танцуваха вече половин час и всеки път, когато той решише да я покани, или някой го изпреварваше, или на него му се лепваше някоя от жените. Тъкмо смяташе, че този танц ще е негов, когато го потупаха по рамото. Беше Даян.

— Какво, на снахите не им ли приляга да танцуват с деверите си?

— И през ум не ми е минавало, че ти се танцува.

— Знаех си, че няма да дочакам да ме поканиш.

Том я хвана през кръста и се умърлуши, дочул, че следващото парче е бавно. Даян бе с новата червена рокля, която си бе купила в Лос Анджелис, беше се опитала и да се начерви с червило в същия тон, но нещо не се бе получило. Вонеше на тежък парфюм и на алкохол, по погледа ѝ също личеше, че е попрекалила с пиенето.

— Изглеждаш страхотно — каза Том.

— Хиляди благодарности, драги ми господине.

Отдавна не бе виждал Даян пияна. Кой знае защо, се натъжи. Тя притискаше хълбоци към него и така гънеше гръб, че ако Том не я държеше, сигурно щеше да се плюсне на земята. Гледаше го многозначително и предизвикателно — поглед, който той нито разбираше, нито пък харесваше.

— Смоуки ми каза, че все пак не си ходил в Уайоминг.

— Така ли?

— Аха!

— Да, не отидох. Едно от момчетата там се разболяло и отложих за другата седмица.

— Аха.

— Какво си заповтаряла това „аха“?

Знаеше, разбира се, за какво намеква снаха му. И се ядоса, задето ѝ е дал възможност да отвори дума за това. Трябваше още от самото начало да я постави на място.

— Просто се надявам, че си се държал прилично.

— Стига, Даян! Увлякла си се с пиенето.

Не биваше да го казва. Очите ѝ проблеснаха злобно.

— Така ли? Хич не си въобразявай, че не сме забелязали.

— Какво? — отново се изтърва Том.

— Знаеш какво. Личи ви и на двамата от сто километра.

Том само поклати глава и извърна поглед, сякаш Даян не е с всичкия си, но тя видя, че е уцелила в десетката, ухили се и му се закани с пръст.

— Добре че си тръгва.

Не си казаха нищо повече до края на танца, а щом песента свърши, Даян пак го погледна многозначително и се отдалечи, въртейки задник като някоя уличница. Том още не се бе окопитил, когато иззад него на мокрия бюфет дойде Ани.

— Жалко, че не вали — прошепна му тя.

— Ела да танцуваме — покани я той.

Прегърна я, докато не са го изпреварили, и я поведе към дансинга. Музиката беше бърза и танцуваха разделени, но откъсваха очи един от друг само когато вече не издържаха на чувствата, които се четяха в тях, или имаше опасност да се издадат. На него му се струваше живо изтезание Ани да е толкова близо и той да не може да я докосне. След второто парче Франк се опита да я покани, но Том го обърна на шега, че бил по-големият брат и нямало да му я отстъпи.

Пуснаха бавна балада, някаква жена пееше как се е изпокарала до смърт със своя любим. Най-сетне Том и Ани можеха да се докоснат. Той изтръпна целият от допира на кожата ѝ, от тялото ѝ, което се притисна лекичко през дрехите до неговото, и затвори за миг очи. Даян сигурно ги гледаше отнякъде, но му беше все едно.

На прашния дансинг беше голяма блъсканица. Ани погледна лицата наоколо и прошепна:

— Искам да ти кажа нещо. Как да поговорим?

Беше му на устата да я попита какво толкова имат да говорят. Нали тя си тръгва. Вместо това обаче ѝ рече:

— При езерото за конете. След двамайсет минути. Ще се видим там.

Ани успя само да кимне, защото в следващия момент Франк дойде и я отведе.

На Грейс ѝ се въртеше свят, но не само от двата пунша, които бе изпила. Бе танцувала, кажи-речи, с всички: с Том, Франк, Ханк,

Смоуки, дори с милия Джо, и бе ужасно доволна от себе си. Можеше да се носи вихрено и да подскача и нито веднъж не загуби равновесие. Можеше да прави всичко. Жалко, че Тери Карлсън не бе тук да я види. За пръв път в новия си, а вероятно и в целия си живот се чувстваше красива.

Допишка ѝ се. Отстрани на конюшната имаше тоалетна, но когато отиде там, завари опашка. Реши, че едва ли някой ще ѝ се сърди, ако използва тоалетните в къщата: все пак бе едва ли не член на семейството, пък и в известен смисъл забавата бе в нейна чест, така че се запъти към верандата.

Влезе през входната врата и я хвана инстинктивно с ръка, за да не се тръшне. Докато вървеше по тесния крив коридор, който водеше към кухнята, чу гласове. Франк и Даян се караха.

— Стига си се наливала като невидяла — сопна се той.

— Я ми се разкарай от главата — отвърна жена му.

— Това не ти влиза в работата.

— Хвърли му око още от първия ден, когато дойде. Погледни я, моля ти се, прилича на разгонена кучка.

— Не ставай за смях!

— Големи глупаци сте вие, мъжете.

Чу се гневно потракване на чинии. Грейс спря като попарена. Тъкмо реши да се върне при конюшната и да си изчака реда на опашката, когато чу, че Франк се запътва към отворената врата на кухнята. Знаеше, че няма да успее да се измъкне незабелязано и той ще я види. А завареше ли я да се изнизва, щеше да помисли, че е подслушвала. Единственото, което ѝ оставаше да направи, бе да тръгне към него, все едно тъкмо е влязла в къщата.

Франк изникна пред нея на прага, спря и се обърна към жена си.

— Всички ще си помислят, че ревнуваш.

— Остави ме на мира.

— Ти остави човека на мира. Не е малолетен, за бога!

— А тя е омъжена жена с дете.

Франк пак се обърна и клатейки глава, излезе в коридора. Грейс тръгна към него и каза весело:

— Здравсти!

Той бе повече от стъписан, но моментално се окопити и ѝ се усмихна.

— О, красавицата на бала! Как си, сладурче? — И сложи ръце върху раменете ѝ.

— Забавлявам се страхотно. Благодаря ти за танците и за всичко.

— За мен е огромно удоволствие, Грейс, наистина — отвърна Франк и я целуна лекичко по челото.

— Нали може да използвам тоалетната? Там има страхотна опашка...

— Защо изобщо питаш! Знаеш къде е!

Когато Грейс мина през кухнята, вътре нямаше никого. Чу стъпки по стълбите към втория етаж. Докато седеше на тоалетната чиния, се чудеше за кого ли са се карали и изведнъж, колкото и да ѝ беше неприятно, ѝ се стори, че се досеща.

Ани отиде при изкуственото езеро преди Том и бавно тръгна да се разхожда покрай него. Миришеше на хлор, стъпките ѝ върху циментовата площадка ехтяха в приличния на пещера мрак. Облегна се на зиданата от камък белосана стена и усети с гърба си приятния ѝ хлад. Откъм конюшната се процеждаше светлина и Ани загледа отражението ѝ в мъртвилото на спокойната вода. В онзи, другия свят, свърши една кънтри песен и след малко започна втора, която почти не се чуваше.

Струваше ѝ се невероятно, че едва предната вечер са седели в кухнята на къщата при потока и никой не им е пречел, не ги е разделял. Съжаляваше, че още тогава не му бе казала онова, заради което го бе повикала сега тук. Бе се усъмнила, че ще намери точните думи. Сутринта, когато се събуди в обятията му, бе не по-малко сигурна, макар и да бяха в същото легло, което преди седмица бе делила със съпруга си. Срамуваше се единствено, че не изпитва срам. Въпреки това нещо я бе възпряло да му каже и сега се чудеше дали не си е замълчала, понеже се е опасявала от реакцията му.

Изобщо не се съмняваше, че я обича. То оставаше да се съмнява! Ала долавяше, че го мъчат някакви лоши предчувствия, граничещи едва ли не с фатализъм. Беше ги усетила и днес в отчаяните му усилия да ѝ обясни какво е направил с Пилигрим.

В дъното на пътеката, водеща към конюшната, за миг бликна светлина. Том спря и затърси с поглед Ани в мрака. Тя тръгна към

него, Том дочу стъпките ѝ и също се насочи към нея. Последните няколко метра Ани взе на бегот сякаш от страх, че някой може да го дръпне и да ѝ го отнеме. Отпусна се в обятията му и разтреперана, даде воля на онова, което цяла вечер се бе опитвала да сподави. Дишаха като един човек, сякаш устата им, кръвта им пулсираха с едно и също сърце, тласкани от преплетени вени.

Накрая, сгушена в сигурната прегръдка на Том, Ани си възвърна дар словото и му каза, че смята да напусне Робърт. Говореше възможно най-спокойно, долепила буза до гърдите му вероятно от страх пред онова, което ще види, ако го погледне в очите. Каза също, че си давала сметка колко мъчително щяло да бъде за всички. Но поне си представяла тази болка. Виж, не знаела как щяла да го понесе, ако изгубела Том.

Той я слушаше смълчан, притискаше я до себе си и я галеше по лицето и косата. Но когато Ани млъкна, пак не каза нищо и тя усети как за пръв път като студен пръст я пронизва страхът. Вдигна глава, претраши се най-сетне да го погледне и видя, че той все още е във властта на чувствата и не е в състояние да говори. Том извърна очи към другия край на езерото. Музиката продължаваше да бумти. Пак я погледна и поклати едва забележимо глава.

— О, Ани!

— Какво? Кажи ми!

— Не можеш да го направиш.

— Мога. Ще се върна в Ню Йорк и ще му кажа.

— Ами Грейс? И на нея ли смяташ, че можеш да кажеш?

Ани се взря в него и затърси очите му. Защо го правеше?

Беше се надявала да я подкрепи, а той ѝ предлагаше само съмнения и моментално стовари върху ѝ единствения въпрос, който тя не смееше да си зададе. Чак сега осъзна, че от страх е прибягнала до стария си защитен навик да измисля какви ли не доводи в подкрепа на своето решение, казала си е: дума да няма, децата се разстройват от подобни неща, неизбежно е, но стига да го направим цивилизовано и разумно, няма да страдат дълго, ще запазят отношенията си и с двамата родители и единственото, което ще загубят, ще е вече ненужната лъжа. На теория знаеше, че е така, нещо повече, нейни приятели се бяха развеждали и бяха доказали, че е възможно. Но

приложено към тях и Грейс, звучеше, разбира се, като пълна безсмислица.

— Грейс се е намъчила толкова, остава сега и... — подхвана Том.

— Мислиш, че не знам ли?

— Знаеш, естествено. Исках да кажа, че именно заради това, именно защото знаеш, никога няма да си позволиш да го направиш, макар и да си мислиш, че няма да ти струва нищо.

Ани усети, че очите ѝ се пълнят със сълзи; не бе по силите ѝ да ги спре.

— Нямам избор — извика тя тихо и викът ѝ отекна като стон в голите стени.

— Каза го и за Пилигрим, а не беше права — възрази Том.

— Инак ще загубя теб! — промълви Ани и той кимна. — А това не е избор, толкова ли не виждаш? Ти би ли избрал да ме загубиш?

— Не — отвърна Том. — Но не ми се и налага.

— Помниш ли какво каза за Пилигрим? Че е стигнал ръба, видял е какво има отвъд него и го е избрал.

— Но ако отвъд ръба виждаш само мъка и страдания, трябва да си кръгъл глупак, че да ги избереш.

— В нашия случай обаче няма да има само мъка и страдания.

Том поклати глава. Ани усети как я обзема гняв. Ядоса се на него, задето е изрекъл онова, което и тя самата знаеше, ядоса се и на себе си, че се е разридала неудържимо.

— Ти не ме искаш — изрече и веднага се презря за сълзливото си самосъжаление, а после — в още по-голяма степен, за задоволството, изпълнило я при вида на просълзените му очи.

— О, Ани! Дори и през ум не ти минава колко много те искам.

Тя продължи да ридае в обятията му и загуби всякаква представа за време и място. Каза му, че не може да живее без него, и изобщо не се учуди, когато Том отвърна, че това важи за него, но не и за нея, а сетне допълни, че подир време тя ще си спомня за тези дни не със съжаление, а като за дар на природата, от който животът на всички е станал по-хубав.

След като се наплака на воля, Ани си наплиска лицето с хладната вода в езерото, а Том намери отнякъде хавлиена кърпа и ѝ помогна да изтрие размазалия се по очите ѝ грим. Почти без да си говорят,

почакаха още малко, та лицето ѝ да не е толкова подпухнало. А сетне, когато им се стори безопасно, се разделиха и си тръгнаха поотделно.

ОСМА ГЛАВА

Ани имаше чувството, че е някакво същество, което се е заровило в тинята на блато и гледа света оттам. За пръв път от няколко месеца взимаше приспивателно, от онези, които, както разправяха, взимали и пилотите — факт, който би трябвало да ти вдъхне увереност в хапчетата, а не съмнения в пилотите. Вярно, в миналото, когато ги бе взимала редовно, почти не бе усещала странични ефекти. Сутрин те сякаш обгръщаха мозъка ѝ с плътно одеяло, което я замайваше и което тя не бе в състояние да отметне, макар то да бе достатъчно прозрачно, та да помни защо предната вечер е взела хапчето и да е благодарна, че го е сторила.

Малко след като двамата с Том излязоха от конюшната, Грейс дойде при нея и се тросна, че искала да си ходи. Беше пребледняла и нервна, но когато майка ѝ я попита какво е станало, тя отвърна, че нищо, просто била уморена. Сбогуваха се и докато се връщаха към къщата при потока, Ани се опита да подхване разговор за забавата, ала в отговор получи едно-единствено изречение. Отново попита момичето дали е добре и то пак отвърна, че е уморено и малко му се гади.

— От пунша ли?

— Не знам.

— Колко чаши изпи?

— Не знам! Не съм се напила, не го прави на въпрос.

Веднага си легна и когато Ани отиде да я целуне за „лека нощ“, само промърмори нещо и дори не се обърна. Точно както в началото, когато бяха пристигнали тук. Ани веднага се нагълта с приспивателни.

Сутринта затърси ръчния си часовник и трябваше да се напругне, за да се съсредоточи и да види стрелките. Наближаваше осем. Спомни си, че предната вечер, когато си бяха тръгвали, Франк я попита дали тази сутрин ще идат с тях на черква и от приличие, сякаш за да се самонакаже, преди да замине, тя му каза, че да. Стана с триста мъки от леглото и тръгна с подкосени крака към банята. Вратата на Грейс бе

открехната. Ани реши да си вземе вана, после да налее чаша сок на дъщеря си и да я събуди.

Излегна се във водата, над която се виеше пара, и се опита да се отърси от въздействието на приспивателното. Вече чувстваше как през него изникват студените очертания на болката. „Това са формите, които оттук нататък ще те изпълват — каза си, — волю-неволю трябва да свикнеш с техните линии, ъгли и ръбове.“

Облече се и отиде в кухнята да вземе сока на Грейс. Беше осем и половина. Откакто главата ѝ се бе прояснила, се мъчеше да се разсее, като си правеше наум списък какво трябва да свърши този последен ден в ранчото. Трябваше да си приготвят багажа, да почистят къщата, да проверят на бензиностанцията маслото и гумите, да купят храна и напитки за из път, да се разплатят с Букърови...

Когато се качи на площадката на втория етаж, видя, че вратата на Грейс не е помръднала. Почука и влезе. Пердетата бяха още спуснати, Ани отиде и ги дръпна малко. Утринта бе хубава.

Обърна се към леглото и видя, че е празно.

Джо установи пръв, че го няма и Пилигрим. Вече бяха претърсили и най-прикътаните, задръстени с паяжини ъгълчета на всички селскостопански постройки в ранчото и не бяха намерили и следа от момичето. Пръснаха се и провериха педя по педя двата бряга на потока, близнаците крещяха колкото им глас държи името на Грейс, но в отговор чуваха само песента на птиците. После Джо дотича откъм оградените пасища и извика, че го няма и коня, и всички се завтекоха към конюшната колкото да видят, че липсват и юздата, и седлото.

— Ама какво се паникьосахте такива? — попита Даян. — Просто е отишла да поязди.

Том забеляза страха в очите на Ани. И двамата вече знаеха, че не е само това.

— Правила ли го е и друг път? — поинтересува се той.

— Никога.

— В какво настроение беше, когато си легна?

— Бе неразговорлива. Каза, че ѝ било малко лошо. Явно нещо я беше разстроило.

Ани изглеждаше толкова уплашена и крехка, че на Том му се искаше да я прегърне и утеши, което щеше да бъде съвсем естествено, но Даян се бе вторачила в него и той не събра смелост. Вместо него го направи Франк.

— Даян е права — каза той. — Ще се върне здрава и читава.

Ани продължаваше да гледа Том.

— Безопасно ли е да язди с Пилигрим? Качвала се е на него само веднъж.

— Не бери грижа за Пилигрим — отвърна Том. Не я излъга съвсем, но всичко зависеше от състоянието на Грейс. — Ще идем да я потърсим с Франк.

Джо настоя да отиде и той, но чичо му му отказа и го прати да подготви Римрок и коня на баща си, докато те с Франк свалят празничните дрехи и се преоблекат за езда.

Пръв излезе Том. Ани остави Даян в кухнята и го последва по верандата към конюшните. Докато вървяха натам, можаха да си разменят няколко думи.

— Мисля, че Грейс знае — прошепна тя, вперила очи право напред.

Мъчеше се да не губи самообладание. Том кимна угрижено.

— Сигурно.

— Извинявай.

— Никога не се извинявай, Ани! Чу ли? Никога!

Успяха да си кажат само това, понеже Франк ги настигна тичешком и тримата се запътиха мълком към оградата, където Джо ги чакаше с конете.

— Ето ги следите му — провикна се момчето и посочи ясните очертания в прахта.

Пилигрим бе с подкови, които се различаваха от подковите на другите коне в ранчото. Следите безспорно бяха негови.

Докато препускаха с Франк към брода в потока, Том се обърна само веднъж, ала Ани вече я нямаше. Даян сигурно я бе вкарала вътре. Наблюдаваха ги само децата. Той им махна.

Грейс взе решението чак когато намери кибрита в джоба си. Беше го сложила там, след като с баща ѝ се бяха упражнявали да

правят фокуса на летището, докато чакаха самолета да излети.

Не знаеше колко време е яздила. Сигурно няколко часа, понеже слънцето вече бе високо. Препускаше като обезумяла, нарочно се нахъсваше все повече и го предаваше и на Пилигрим. Той го усещаше и с разпенена уста препускаше ли, препускаше цяла сутрин досущ като вихрогон. На Грейс ѝ се струваше, че още малко, и ще го накара да литне.

В началото нямаше план, бе тласкана само от сляпа унищожителна ярост, чиято насока и цел още не бяха ясни и можеха да се обърнат към другите, но със същата лекота и към самата нея. Докато оседлаваше Пилигрим и в разсейващата се предутринна здрачевина го извеждаше от ограденото пасище, знаеше единствено, че все ще ги накаже някак. Ще ги накара да съжالياват горчиво за онова, което са направили. Разплака се едва след като излезе на поляните и препусна в студената утрин. Когато страните ѝ вече бяха мокри от сълзите, се сведе над ушите на Пилигрим и се разрида на глас.

Сега, докато конят пиеше вода от езерцето при бърдото, Грейс усети, че ядът ѝ не се разсейва, просто приема определена посока. Прокара длан по лъсналия от потта врат на Пилигрим и отново си представи двата силуета, които се изнизваха гузно един по един от тъмната конюшня досущ като кучета от кланица, и си въобразяваха, че никой не ги е видял, нито ги подозира. А после и майка си, която караше автомобила с размазан от похотливост грим, с още пламнало от страстта лице и ни лук яла, ни лук мирисала я питаше с мазен глас от какво ѝ е лошо.

Не проумяваше как Том е способен на такова нещо. Нейният Том! Ето какъв бил, а се преструваше на грижовен и добричък! Разигравал е театър, търсел си е повод, зад който те двамата да се скрият. Божичко, та нали преди седмица, преди някаква си седмица се бе правил на вода ненапита и бе разговарял с баща ѝ! Беше толкова гадно! Всички възрастни бяха гадняри! И всички, ама всички знаеха. Даян го бе казала. И бе подметнала, че майка ѝ е като разгонена кучка. Каква гадост!

Грейс погледна над бърдото, оттатък хребета, където първата клисура се бе врязала като белег в планината. Майка ѝ и Том го бяха направили там горе, в бараката, където всички се бяха забавлявали толкова, когато бяха докарали добитъка на летните пасища. Те двамата

бяха омърсили и осквернили мястото. А майка ѝ бе излъгала като дърта циганка. Виж я ти нея! Щяла да се качи в бараката самичка, „за да ѝ се избистрела главата“!

Грейс щеше да им покаже. Кибритът беше у нея и сега щеше да им натрие носовете. Щеше да пламне като хартия. Щяха да намерят овъглените ѝ черни кости и щяха да съжаляват горчиво. Така им се падаше!

Бе трудно да установят каква преднина има Грейс. Том познаваше едно момче от резервата, което, погледнеше ли следа, моментално можеше да определи до минутата колко стара е. Нали ходеше на лов, Франк разбираше от тези неща повече от мнозина, много повече от брат си, но и той не можеше да каже колко напред е отишла Грейс. Знаеха обаче, че препуска като обезумяла и ако продължава със същото темпо, не след дълго конят ще капне от умора.

Още преди да се натъкнат на следите от копита при разкаляния бряг на езерцето, горе-долу им беше ясно, че Грейс е тръгнала към летните пасища. Нали бе яздила тук с Джо, познаваше сравнително добре ниската част на ранчото, но се бе качвала в планината само веднъж, когато бяха карали говедата. Ако си бе наумила да се скрие някъде, единственото прикътано място, което знаеше, бе бараката. Стига, разбира се, да помнеше пътя през клисурите. Бяха минали две седмици, а през лятото това бе достатъчно, та местността да се преобрази. Дори и да не беше изпаднала в такъв смут, за какъвто свидетелстваше ездата ѝ, като нищо можеше да се изгуби.

Франк слезе от коня, за да огледа по-добре следите покрай езерото. Свали шапката си и избърса с ръкав потното си чело. Том също скочи от седлото и хвана конете за юздите, та да не заличат следите в калта.

— Какво мислиш?

— И аз не знам. Следите вече са засъхнали, но при това прежурящо слънце не мога да съм сигурен. Към половин час, ако не и повече.

Заведоха конете да пийнат вода, изтриха челата си и пак се взряха в бърдото.

— Мислех, че оттук ще я видим — рече Франк.

— И аз.

Известно време мълчаха, заслушани в лоченето на конете.

— Том!

Той се извърна и видя, че брат му пристъпва от крак на крак и се усмихва притеснено.

— Не ми е работа, но снощи Даян... нали я видя, попрекали с пиенето и докато бяхме в кухнята, подметна нещо за теб и Ани... Както вече ти казах, не ми е работа, но...

— Не се притеснявай, говори!

— Ами каза някои неща и точно тогава влезе Грейс. Не съм сигурен, но ми се струва, че ни е чула.

Том кимна. Франк го попита заради това ли е избягало момичето и брат му отвърна, че вероятно да. Спогледаха се и в очите на Том явно бе проблеснала мъката, която го терзаше.

— Като гледам, нещата са сериозни, а? — попита Франк.

— По-сериозни от това, здраве му кажи.

Без да говорят повече, обърнаха конете и ги пришпориха към бърдото.

Излизаше, че Грейс знае. Нямаше значение как е научила. Том се бе опасявал точно от това още преди Ани да сподели с него тази сутрин страховете си. Предната вечер, когато двете си тръгнаха от забавата, той попита момичето как е прекарало, а то само го стрелна с поглед, кимна и му се усмихна насила. Сигурно се измъчваше много, щом се е претрашило да тръгне с Пилигрим. И то заради него, помисли си Том. И нейната мъка се сля с неговата.

Очакваха да я видят и от хребета, но от нея пак нямаше и помен. По следите от копитата, където успяваха да ги различат, се виждаше, че само е понамалила малко темпото. Бе спирала един-единствен път, на петдесетина метра от началото на клисурата. Както личеше, бе накарала Пилигрим да мине в тръс и бе направила едно кръгче явно за да вземе някакво решение или да потърси нещо. После отново бе препуснала в галоп.

Франк дръпна юздата и спря точно където наклонът между боровите отведнъж ставаше много стръмен. Посочи на брат си да погледне пръстта.

— Какво ще кажеш?

Там се виждаха множество следи от коне, но заради подковите копитата на Пилигрим все пак се открояваха. Бе невъзможно да се определи кои са по-пресни.

— Изглежда, са някои от мустангите на Амазонката — отбеляза по-малкият брат.

— И аз мисля така.

— Никога досега не съм ги виждал толкова надалеч. А ти?

— И аз.

Чуха тътена още щом стигнаха завоя по средата на клисурата и спряха. Отпърво Том помисли, че някъде горе сред дърветата се срутват камъни. После доловиха и уплашено цвилене и разбраха, че са коне.

Изкачиха бързо, но предпазливо клисурата, очаквайки всеки момент да се натъкнат на препуснали в паника мустанги. Но от конете нямаше и помен, ако не се брояха следите, водещи нагоре. Бе трудно да се каже колко са, вероятно към десетина.

В най-високата си точка пътят в клисурата се разцепваше като тесни панталони на две пътеки. До летните пасища се стигаше по дясната. Том и Франк отново спряха и започнаха да оглеждат пръстта. Цялата бе осеяна със следи от копита и не можеше да се разбере нищо.

Двамата братя се разделиха. Том пое надясно, Франк — наляво, по пътеката в ниското. След двайсетина метра Том съгледа следите от копитата на Пилигрим, но те водеха не нагоре, а надолу. Малко по-нататък пак имаше разкаляна пръст и той тъкмо се канеше да я разгледа, когато Франк го повика.

Том отиде при него и той му каза да се послуша. Няколко мига не се чуваше нищо, сетне Том отново долови трескаво цвилене.

— Накъде води пътеката?

— Нямам представа. Никога не съм минавал по нея.

Том пришпори Римрок в галоп.

Пътеката се изкачваше, после се спускаше, сетне пак поемаше нагоре. Бе криволичеща и тясна, дърветата се бяха надвесили толкова ниско над нея, че образуваха истински тунел. Тук-там имаше повалени стволове. Някои Том прескачаше с коня, под други се промушваше. Римрок не се спря нито веднъж, внимаваше къде стъпва и преодоляваше препятствията, без дори да докосне някой клон.

След около шестстотин-седемстотин метра пътеката пак се спускаше надолу, а след това излизаше при стръмен каменист склон, където описваше дълъг полумесец. Под нея започваше отвесна скала, висока стотици стъпки и завършваща с обрасло в борове дърво.

Пътеката свършваше с глуха площадка, която наподобяваше огромна древна каменоломна, врязала се във варовика като великански котел, пропукал и излял съдържанието си надолу по планината. Оттук през чаткащите копита на Римрок Том отново чу отчаяното цвилене на конете. Сетне долови и вик и със свито сърце осъзна, че крещи Грейс. Чак когато влезе с Римрок в зейналата паст на котела, видя какво става вътре.

Момичето се бе сгушило до стената в дъното, хванато като в капан от цвилещите кобили, които препускаха като обезумели. Бяха седем-осем, с тях имаше и няколко кончета, всички кръжаха и с всяка обиколка се плашеха все повече. Тропотът на копитата им и тяхното цвилене отекваха в скалата; колкото повече тичаха, толкова по-голяма прах вдигаха и тя ги заслепяваше и удвояваше паниката им. В средата бяха Пилигрим и белият жребец, който Том бе видял заедно с Ани онзи ден; двата коня цвилеха и застанали на задни крака, се ритяха един друг с предните.

— Божичко! — възкликна Франк, който го бе настигнал.

Конят му се подплаши от гледката и за да го успокои, Франк дръпна юздата и заобиколи изотзад Римрок, който също бе стреснат, но не помръдваше. Грейс не ги виждаше. Том слезе от седлото и подаде на Франк юздите на Римрок.

— Стой тук, в случай че потрябваш, но хукнат ли насам, трябва да се дръпнеш бързо — каза той и брат му кимна.

Тръгна с гръб, долепен до скалата, без да откъсва очи от конете. Те се въртяха пред него като полудяла въртележка. Усети как прахта засяда на гръкляна му. Бе толкова гъста, че зад кобилите Пилигрим приличаше на размазано черно петно на фона на белия жребец, който се бе изправил на задни крака.

Том стигна на някакви си двайсетина метра от Грейс и тя най-сетне го видя. Бе пребледняла като платно.

— Има ли ти нещо? — изкрещя той.

Грейс поклати глава и се опита да му извика, че й няма нищо, ала гласът ѝ бе прекалено слаб, та да се чуе през тътена и прахоляка. При

падането си беше ожулила рамото и си бе изкълчила глезена, но инак не бе пострадала. Единственото, което я сковаваше, бе страхът: страхуваше се повече за Пилигрим, отколкото за себе си. Видя възрозовите венци над зъбите на жребеца, когато той се хвърли към врата на Пилигрим да го ухапе там, където вече се чернееше лъскава кръв. А най-страховито бе цвиленето на конете — Грейс вече го бе чувала на друго място, през една снежна, окъпана в слънце утрин.

Видя как Том сваля шапката си и размахал я високо, навлиза сред препускащите в кръг кобили. Те спряха и отстъпиха, изблъсквайки малките назад, после завиха и Том тръгна забързано подире им, подкара ги встрани от Пилигрим и жребеца. Една се опита да се отскубне и да хукне надясно, ала той ѝ препречи пътя и я върна при останалите. През валмата прах Грейс забеляза и втори човек, вероятно Франк, който издърпа от входа на площадката други два коня. Кобилите заедно с малките си профучаха покрай него и хукнаха презглава към гората.

Том се обърна и пак запристъпва покрай стената, явно за да направи място на биещите се коне и те да не се приближат до Грейс. Пак спря и извика на момичето:

— Не мърдай оттам, Грейс! Всичко ще е наред.

Сетне без най-малкия признак на уплаха се приближи към жребците. Грейс видя, че мърда устни, но от цвиленето на конете не чу какво казва. Може би си говореше сам или изобщо не говореше.

Спря чак когато стигна при тях и едва тогава те забелязаха присъствието му. Момичето видя как Том се пресяга и хваща юздите на Пилигрим. Твърдо, но без да дърпа силно, накара коня да стъпи на четири крака и да се отдалечи от белия жребец. После го шляпна по задницата и го отпрати.

Останал без противник, жребецът насочи ненавистта си към мъжа.

Онова, което се разигра после, щеше да остане в паметта на Грейс до сетния ѝ ден, но тя никога нямаше да проумее докрай какво точно се бе случило. Отметнал глава, жребецът се въртеше в тесен кръг и вдигаше с копитата си прах и камъни. Сега, когато другите коне бяха излезли от площадката, се чуваше само неговото бясно пръхтене, което от ехото сякаш тътнеше дважд по-силно. За миг като че не знаеше какво да прави с човека, застанал безстрашно пред него.

Грейс бе сигурна само, че стига да бе искал, Том можеше да се дръпне. С две-три крачки щеше да излезе от обсега на жребеца и да бъде в безопасност. Момичето си мислеше, че ако го бе сторил, конят щеше да го остави на мира и да се присъедини към хергелето. Вместо това обаче Том се приближи още повече към него.

Както вероятно и бе очаквал, в мига, в който пристъпи, жребецът се изправи на задни крака и изцвили оглушително. Дори сега Том можеше да се дръпне — Грейс бе виждала как веднъж Пилигрим се вдига пред него на задни крака и как той чевръсто отстъпва, за да не пострада. Том знаеше къде точно ще удари копитото на коня, кой мускул ще се помръдне и защо. Този ден обаче нито се дръпна, нито отскочи, дори не мигна, а напротив, направи още една крачка напред.

Прахта вече се слягаше, ала пак бе прекалено гъста, че Грейс да вижда добре; въпреки това ѝ се стори, че Том разперва леко ръце и с движение, толкова незабележимо, та може би само ѝ се бе привидяло, обръща към коня длани. Сякаш му предлагаше нещо, вероятно онова, което предлагаше винаги: дара на своето приятелство и мир. Но макар че никога не го сподели с никого, Грейс изведнъж изпита непреодолимото чувство, че не е съвсем така и че Том — без страх и отчаяние, предлага самия себе си.

Сетне с ужасен тътен копитата се стовариха върху главата му и го повалиха на земята като натрошена икона.

Жребецът пак се изправи на задни крака, но не така високо и не за да нападне човека, а просто за да намери по-твърда почва под копитата си. За миг като че бе стъписан от тази бърза капитулация и ритна плахо и лекичко прахта при главата на Том. После развя грива, изцвили за последно и препусна към изхода.

ПЕТА ЧАСТ

ПЪРВА ГЛАВА

Следващата година в Чатам пролетта закъсня. Една нощ в края на април натрупа цяла педя сняг, от онзи, пухкавия и пръхкав, който се топи за ден, но Ани се опасяваше да не е попарил шестте вече напъпили черешки на Робърт. Ала когато през май светът най-сетне се стопли, те като че се окопитиха и се покриха целите с цвят.

Сега прелестната гледка, която представляваха, вече бе към края си, розовото на цветчетата бе потъмняло и по краищата бе обточено с тъничка кафява ивица. Повееше ли вятър, цветчетата се ронеха на облаци и застилаха тревата в широк кръг. Онези, които капеха от само себе си, най-често потъваха в тревата, която при стволите бе поизбуяла. Някои обаче намираха сетен пристан върху бялото тензухено покривало, с което бе заметната бебешката люлка. Откакто времето бе омекнало, тя всеки ден стоеше на шарената сянка.

Беше стара, с плетен от раката кош. Когато се роди Грейс, им я подари една леля на Робърт, а преди това в люлката се бяха оформяли черепчетата на не един и двама по-малко или повече изтъкнати юристи. Тензухът, върху който сега изникна сянката на Ани, бе нов. Тя бе забелязала, че детето обича да гледа листенцата, паднали върху него, така че не ги махна. Надзърна и видя, че бебето спи.

Бе твърде рано да се каже на кого прилича. Кожата му бе бяла, косата — светлокестенява, макар че на слънце се долавяха медни отблясъци, които определено бяха от Ани. От деня на раждането му преди три месеца очите на детето бяха все сини.

Лекарят на Ани я посъветва да подаде тъжба. Противозачатъчната спирала ѝ бе сложена едва преди четири години, а гаранционният срок бе пет. Когато лекарят я извади, медта съвсем се бе износила. Според него производителите щели да платят щедро обезщетение от страх да не се разчуе. Ани само се изсмя и усещането бе толкова странно, та чак я изуми. Не, отсече тя, не искала да подава тъжба и въпреки горчивия си опит и целия поменик от рискове, които лекарят словоохотливо изброи, настоя да роди детето.

Ани си мислеше, че ако не беше животът, придобиващ все по-ясна форма в утробата ѝ, едва ли някой от тях: тя, Робърт и Грейс, щеше да оцелее. Бременността ѝ можеше — бе логично, да утежни още повече нещата, да се превърне в горчив фокус на неизброимите им мъки. Ала след първоначалното стъписване тази бременност малко по малко им бе донесла изцеление и някакво ведро спокойствие.

Усети тежест в гърдите си и помисли дали да не събуди бебето, за да го накърми. Момченцето бе толкова различно от Грейс, която навремето, захапеше ли гърдата ѝ, бързо ставаше неспокойна, сякаш тя не я задоволяваше, и на тази възраст вече бе на изкуствено хранене. Докато момченцето се впиваше в зърното и бозаеше ли, бозаеше, като че го е правело сто години. Заситеше ли се, просто заспиваше.

Ани погледна часовника си. Наближаваше четири. След час Робърт и Грейс щяха да дойдат от града. Понечи да се върне в къщата, за да свърши едно-друго, но после се отказа. Денят бе минал успешно, материалът, върху който работеше, вървеше добре, макар и да се отличаваше по стил и съдържание от всичко, което бе писала досега. Тя реши да се поразходи край езерото, после по поляната и да нагледа конете. Когато се върнеше, бебето сигурно щеше да се е наспало.

Бяха погребали Том Букър до баща му. Ани го знаеше от Франк, който ѝ бе пратил писмо. Беше го адресирал до Чатам и то се получи една сряда сутринта в края на юли, когато Ани бе сама и тъкмо бе разбрала, че е бременна.

Франк ѝ пишеше, че смятали погребението да е малко и да присъстват само роднините. Но се стекли към триста души, някои били дошли чак от Чарлстън и Санта Фе. В черквата нямало къде игла да падне, затова отворили широко вратите и прозорците и повечето хора стояли отвън на слънцето.

Франк искал Ани да го знае.

По-нататък ѝ казваше, че ѝ пише главно понеже в деня, преди да умре, Том споделил с Джо, че смята да направи подарък на Грейс. Двамата решили да ѝ дадат жребчето на Бронти. Франк питаше какво мисли Ани. Ако намирала идеята за добра, щели да качат кончето в караваната и да го прекарат заедно с Пилигрим.

Робърт настоя да построят конюшните. Сега, докато вървеше към поляната, Ани я виждаше в дъното на дългата пътека сред леските зад езерцето. Новата постройка се открояваше на фона на току-що

разлистилите се тополи и брези по стръмния бряг. Всеки път, щом я видеше, Ани се изненадваше. Дъските, с които бе обкована, бяха новиновенички, както и летвите в оградата на пасището. Дърветата и тучната трева бяха толкова зелени, с толкова различни отсенки, че изглеждаха едва ли не изкуствени.

Щом Ани се приближи, двата коня вдигнаха глави, после продължиха кротко да пасат. „Кончето“ на Бронти вече бе палаво едногодишно жребче, към което пред другите Пилигрим се отнасяше пренебрежително и високомерно. Но само си придаваше важности. Ани често ги заварваше да си играят. Сега опря лакти на горната пречка на портата и отпуснала брадичка върху дланите си, загледа конете.

В края на всяка седмица Грейс обучаваше жребчето. Докато я наблюдаваше, майка ѝ забелязваше колко много е усвоила от Том. Личеше си в движенията, дори в начина, по който момичето разговаряше с коня. Никога не го насилваше, просто му помагаше да открие себе си. Жребчето растеше за чудо и приказ и у него вече се долавяше спокойствието, с каквото се открояваха всички коне в ранчото на Букърови. Грейс го кръсти Гъли, но първо попита майка си дали според нея родителите на Джудит няма да се разсърдят. Ани отвърна, че едва ли.

Сега си мислеше за дъщеря си с огромно уважение и възхищение. Момичето, което скоро щеше да навърши петнайсет години, непрекъснато я изумяваше.

Седмицата след смъртта на Том им беше като в мъгла и може би така бе за предпочитане. Тръгнаха си за Ню Йорк веднага щом Грейс се покоопити и бе в състояние да пътува. Дни наред момичето бе като в унес, не виждаше и не чуваше никого.

Сякаш се преобрази онази августовска утрин след случката с конете. Тя като че отвори някакъв шлюз в душата ѝ: половин месец момичето плака неудържимо, за да даде воля на мъката си, която сякаш щеше да помете всички. Ала после, в застиналото спокойствие, което я обхвана, Грейс явно се съвзе и подобно на Пилигрим реши да оживее.

И за броени секунди стана зряла жена. Но и сега, ако не знаеше, че я наблюдават, в очите ѝ се долавяше нещо, което не бе просто зрялост. Два пъти бе слизала в ада и два пъти се бе връщала оттам. Беше се нагледала на какво ли не и сега в погледа ѝ проблясваше

някаква тъжна и вдъхваща спокойствие мъдрост, стара като самото време.

През есента отново тръгна на училище и начинът, по който я посрещнаха съучениците ѝ, се равняваше на хиляда сеанса при новия психоаналитик, при когото дори сега въпреки всичко Грейс продължи да ходи всяка седмица. Когато, притеснена до смърт, Ани най-накрая ѝ каза за бебето, момичето бе на върха на щастието. И до ден-днешен не бе попитала нито веднъж кой е бащата.

Не я попита и Робърт. Не поиска и кръвна проба. На Ани ѝ се струваше, че той предпочита вероятността детето да е негово пред увереността, че е от друг.

Заради Грейс решиха засега да не обсъждат бъдещето на брака си, ако такова изобщо имаше. Ани живееше в Чатам, Робърт — в Ню Йорк. Грейс ходеше ту при единия, ту при другия като някаква живителна совалка, съшиваща нишка по нишка разкъсаната тъкан на живота им. Щом тръгна на училище, идваше в Чатам всяка събота и неделя, обикновено с влак. Но се случваше да я докара и Робърт.

В началото само я оставяше, целуваше я за довиждане и след няколко дежурни реплики с Ани се връщаше в Ню Йорк. Един петък в края на октомври валеше като из ведро и Грейс го убеди да остане. Тримата вечеряха заедно. С дъщеря си Робърт се държеше както винаги мило, непрекъснато си правеше шеги. С Ани бе сдържан, макар и любезен. Спа в стаята за гости и си тръгна рано на следващата сутрин.

С времето това им стана нещо като негласен петъчен ритуал. И макар досега да бе ноцувал във вилата само в петък, в събота си тръгваше все по-късно.

Съботата преди Деня на благодарността тримата отидоха да закусят в „Бейкъри“. След злополуката за пръв път ходеха там цялото семейство. Пред кафенето се натъкнаха на Хари Логан. Той обсипа с комплименти Грейс, каза ѝ, че е пораснала много и изглежда страхотно, и тя се изчерви. Беше си самата истина. Попита удобно ли е някой път да намине, за да види Пилигрим, и те му отвърнаха, че винаги е добре дошъл.

Доколкото знаеше Ани, никой в Чатам нямаше представа какво точно се е случило в Монтана, освен че конят им се е възстановил. Хари погледна издутия ѝ корем, поклати глава и се усмихна.

— Просто не мога да се нарадвам, като ви гледам, че ставате четирима — каза той.

Всички се чудеха как след толкова спонтанни аборти този път Ани е износила бебето безпроблемно. Гинекологът отсъди, че при късните бременности често ставали странни неща. Ани отвърна, че му е безкрайно благодарна за комплиментата.

Бебето се роди в началото на март с планирано цезарово сечение. Попитаха я как ще ражда, без или с упойка, и тя настоя да я упоят възможно най-силно. Както и преди години, когато излезе от упойката, видя на възглавницата до себе си новороденото. Робърт и Грейс също бяха в стаята и тримата плакаха и се смяха на воля.

Кръстиха момченцето Матю, на бащата на Ани.

В градината подухна ветрец и Ани чу, че бебето плаче. Конете дори не вдигнаха глави, когато тя се обърна и тръгна към черешовите овошки.

Смяташе да накърми сина си и да го занесе вътре, за да го преповие. После щеше да го сложи в ъгъла на кухнята, та докато приготвя вечерята, той да я гледа с наситеносините си очи. Този път може би щеше да убеди Робърт да остане до неделя. Докато минаваше край езерото, от него с плясък литнаха няколко диви патици.

В писмото, което ѝ бе пратил миналото лято, Франк споменаваше само още едно нещо. Докато подреждаше стаята на Том, намерил върху масата плик. Върху него пишело името на Ани, така че ѝ пращал и него.

Тя го гледа дълго, преди да го отвори. Стори ѝ се странно, че никога досега не е виждала почерка на Том. Вътре, пъхнато между сгънат лист обикновена хартия, беше намотаното въженце: Том го бе взел от нея оная последна вечер, която бяха прекарвали заедно в къщата при потока. Върху листа бе написал само: „В случай че забравиш“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.